

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin yeni bir sayısını daha sizlere sunarken, geride bıraktığımız dönemde bir çok önemli dış gelişmelere şahit olduğumuzu ifade edelim.

Suudi Arabistan, Mısır, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Yemen, Bahreyn, Madivler ve Libya'daki Tabruk yönetiminin, terörizmi desteklediği ve İran'la yakın tutum sergilediği gerekçesiyle Katar'la tüm diplomatik ilişkileri kesmesinin yankıları sürüyor. Ablukanın ardından, Türkiye'nin de dahil olduğu arabuluculuk girişimleri devam ederken, TBMM, TSK'nın Katar'da kurulacak üste konuşlanmasını ve Katar Jandarmasının eğitimini içeren anlaşmayı gündemine alarak yasallaştırdı.

- *Irak Kürt Bölgesel Yönetimi lideri Mesut Barzani'nin bağımsızlık referandumunu 25 Eylül'de yapma kararına Ankara'dan sert tepki geldi. Dışişleri Bakanlığı kararın vahim bir hata teşkil edeceğini ifade ederken, Başbakan Yıldırım da kararın sorumsuzca verildiğini açıkladı.*
- *Cumhurbaşkanı Erdoğan, AB ile ilişkilerde referandum sürecinde yaşananların geride bırakılması gerektiğini belirterek 12 aylık bir takvim üzerinde tarafların çalışacağını söyledi.*
- *A.B.D. Başkanı Trump, köhne olarak nitelediği NATO'dan ilk buluşmasında istediğini aldığı açıklandı. NATO, DEAŞ ile mücadele için oluşturulan uluslar arası koalisyona katılma kararı verdi ve üyeler NATO'da külfet paylaşımına ilişkin planlı adımlar atma konusunda anlaşta, Ayrıca, Trump, kömür endüstrisinde istihdamı arttırmak için ülkesinin imzasını çekme vaadinde bulunduğu 2015 tarihli Paris İklim Anlaşması'ndan ayrıldıklarını açıkladı. A.B.D. ile ilgili bu gelişmeler yaşanırken, iki eyalet başsavcısının, Amerikan Başkanı Donald Turmp'a şirketleriyle ilişkisini kesmediği ve haksız kazanç elde ettiği gerekçesiyle yolsuzluk iddianamesi hazırladığı açıklandı.*
- *Terör saldırılarının dehşeti ve AB'den ayrılık sürecinin (Brexit) baskısı altında erken genel seçim için sandığa giden Birleşik Krallık'ta muhafazakar Başbakan Theresa May, umduğu desteği bulamadı ve İşçi Partisi beklenenden daha fazla oy aldı.*
- *Geçtiğimiz dönemde terör tekrar yüzünü gösterdi ve İngiltere ile İran'ın başkenti Tahrandaki saldırılarda onlarca kişi hayatını kaybederken, bir çok kişi yaralandı. **Her zaman olduğu gibi, terör nereden gelirse gelsin, bir kere daha şiddetle kınıyoruz.***

Sevgili okuyucularımız, ekonomi alanında da önemli gördüğümüz hususları sizlerle paylaşmak isteriz.

- *Beklentiler %4 seviyesinde bir büyümeye işaret ederken, ekonomi sürpriz yaparak %5 büyümeyi başardı.*
- *İhracat, Mayıs ayında geçen yıla göre %15,8 artışla 12,4 milyar dolara ulaşırken, Tüketici Fiyat artışının (TÜFE) %0,45, yıllık oranın da %11,72 olduğu açıklandı.*

Ramazan bayramınızı en içten duygularla kutlar, mutlu ve sağlıklı günler dileriz.

İÇİNDEKİLER

MAKALE ADI / YAZARI

MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
İnşaat Durdurma ve Yıkım İşlemlerinde Muhtemel Hukuka Aykırılık Nedenleri-1	Suat ŞİMŞEK	Maliye Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Maliye Uzmanı	3
Kamu İhale Mevzuatında Yapılan Değişiklikler – I: (Yapım İşlerinde Yapılan Değişiklikler)	Dr. Bülent BÜBER	Grup Başkanı Kamu İhale Kurumu	9
690 Sayılı KHK Muhtarların Sosyal Güvenliklerini Değiştirdi	Vakkas DEMİR	SGK Başmüfettişi	14
Belediye Başkanlarının Devredemeyeceği Yetkiler	Mustafa Kemal ÇAYIROĞLU	Mali Hizmetler Uzmanı	17
Belediye Şirketlerinde E-Fatura Zorunluluğu	Ayşe Çiğdem TAŞPINAR	Gelir Uzmanı	22
Noter Onaylı Sözleşme Suretlerinden Kamu İdarelerine İbraz Edilenler Damga Vergisine Tabi Tutulur mu?	Ahmet ARSLAN	Denetçi, SM Mali Müşavir	26
Yapı Denetim Firmalarına Yapılan Hakediş Ödemeleri	Salih ÇALAL	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müfettişi	30
Vergi, Resim ve Harçlarla İlgili Belediye Uyuşmazlıklarında Uzlaşma	Mustafa DÖNMEZ	İçişleri Bakanlığı Mahalli İd. Gn. Md. Şube Md.	36
Araç Sigorta Sözleşme Hükümlerinin İhale Sonucuna Etkisi	Ömer KÖSE	Maliye Bakanlığı Denetim Elemanı	45
Mahalli İdare Şirketlerinde Şüpheli Alacaklar İçin Karşılık Ayrılabilmesinin Şartları	Mustafa YAVUZ	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Uzmanı	51
Geçici ve Sürekli Görev Yoluğunda Özel Durumlar ve Pasaport Ve Vize Giderlerinin Ödenmesi	Salim DEMİRHAN	E. Devlet Bütçe Uzmanı	57
Mahalli İdarelerin Çalışanlarına Mesleki Eğitim Aldırma Yükümlülüğü	Recep GÜNER & Turgay MERDİVEN	Ç.S.G.B. İş Müfettişi Elektrik ve Elektronik Mühendisi & Ç.S.G.B. İş Müfettişi Endüstri Mühendisi	65
Yapım İşlerinde İhtirazi Kayıt Şartı İptal Ediliyor Hizmet İşlerinde Ne Olacak ?	Av. Atilla İNAN	E. Sayıştay Denetçisi	70
Disiplin Cezası Nedeniyle Memurun Görev Yeri Değiştirilebilir Mi?	Oktay ÇAMDELEN	Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü Başmüfettişi	74
Memurun İntibakında Bekleme Süreleri	Akın ŞİMŞEK	Kamu Yönetimi Uzmanı Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör	80
Belediyelerde Prim Belgelerinin Verilme Süresi ve Aynı Aya Ait Belge İçin Birden Çok İdari Para Cezası Uygulanması	Serdar GÜNAY	SGK Başmüfettişi	87
6770 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Neticesinde 27/1/2017'den Geçerli Olmak Üzere Belediyeler ve İl Özel İdarelerine Ait Taşınmazların Satışının KDV Açısından Değerlendirilmesi	Altar Ömer ARPACI	Maliye Bakanlığı Vergi Başmüfettişi	99
Belediyenin Yürütme Organı Olan Encümenin Görev ve Yetkileri İle Uygulama Usulleri	Cem KASAPOĞLU	Afyonkarahisar Belediyesi Muhtarlık ve Sosyal Hizmetler Müdürü	104
Yeni Bir Mevzuat ve Uygulama: Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği	Ahmet SANDAL	İç Denetçi Kamu Yönetimi Uzmanı & Etik Eğitici	118
Mevzuat Fihristi			129
Yargı Kararları			136
Tebliğler, Genelge ve Görüşler			153
Soru - Cevap			165

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	168	5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI	181
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	169	394 SAYILI HAFTA TATILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	183
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	169	4301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	183
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	170	TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTULABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	183
BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	170	YURTDIŞI HARCIRAHLAR	184
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	171	3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	186
İL ENCÜMEN BİROT ÖDENEKLERİ	171	2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	189
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	171	BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	190
ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ	172	2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	191
2017 YILI ASGARİ GECİM İNDİRİMİ	172	4857 SAYILI İŞ KANUNUNA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI	192
5324 SAYILI KABAHATLER KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	173	VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	194
1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	175	GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	196
MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	176	HİZMET ERBABA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜSTEMLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	196
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	177	BAŞIT USULÜLE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	196
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	178	ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	196
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÖCRET	178	YENİDEN DEĞERLEME ÖRANLARI	196
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	179	PARASAL SİNİRLER	197
GÖREYEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	180	KİK EŞİK DEĞER VE PARASAL LİMİTLER	200
ÖCRETLİ YILLIK İZİNLER	180		
İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	180		

İNŞAAT DURDURMA VE YIKIM İŞLEMLERİNDE MUHTEMEL HUKUKA AYKIRILIK NEDENLERİ-1

Suat ŞİMŞEK

Maliye Bakanlığı, Millî Emlak Genel Müdürlüğü
Maliye Uzmanı

1. GİRİŞ

Belediyelerin en temel görevlerinden bir tanesi de belediye sınırları içerisinde yapılan yapıların denetlenmesi ve bunlardan imar planına veya inşaat ruhsatına aykırı olarak yapılanların durdurularak yıkılmasıdır.

Belediyeler ve il özel idareleri de, yapıların ruhsat alınarak ve ruhsat ve eklerine uygun olarak yapımını denetlemek zorundadırlar. Çünkü idare, bu tür yapıların kendiliğinden veya deprem sonucu yıkılmasından doğan zarardan, diğer sorumlularla birlikte müteselsilen sorumludur¹. Bu nedenle, imar konusunda görevli idarelerin sorumluluk alanlarında bulunan yapıları sürekli olarak denetlemeleri ve ruhsatsız olarak yapılan yapılar ile ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapılan yapıların yıkımını sağlamaları gerekir.

Bu husus, 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesinin bir gereğidir. Söz konusu madde şu hükmü ihtiva etmektedir:

(1) *Bu Kanun hükümlerine göre ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya*

ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur.

(2) *Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebligatın bir nüshası da muhtara bırakılır.*

(3) *Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mühürün kaldırılmasını ister.*

(4) *Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.*

(5) *Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir.”*

Çalışmanın bu kısmında belediyeler ve il özel idareleri tarafından tesis edilen inşaat

1 Danıştay 6. Dairesi, 29.12.2006, E: 2004/4177, K: 2006/6675

durdurma ve yıkım işlemlerine karşı açılacak iptal davaları ile ilgili hususlar, Danıştay kararları ışığında değerlendirilecektir.

Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olduğu düşünülen inşaat ve yapılar hakkında tesis edilen yapı durdurma/mühürleme ve yıkım işlemlerinde ortaya çıkabilecek ve idari işlemin iptaline neden olabilecek hukuki sakatlıklar aşağıda açıklanmıştır.

2. İŞLEMİN YETKİSİZ KAMU İDARESİ TARAFINDAN YAPILMASI

İmar Kanununun 32 nci maddesi kapsamındaki inşaat durdurma ve yıkım işlemlerinin yetkili kamu idaresi tarafından yapılması gerekmektedir. Yetkisiz kamu idaresi tarafından tesis edilen işlemler yetki gaspı nedeniyle hukuka aykırılık teşkil edecektir. İnşaat durdurma ve yıkım işlemlerine yetki kuralları aşağıda açıklanmıştır.

2.1. Belediye ve Mücavir Alan Sınırları İçinde Yıkım Yetkisi

İmar Kanununun 32 nci maddesinde yıkım yetkisi belediyeler ile valiliklerde olduğu ifade edilmektedir. **Bu nedenle, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde yıkım yetkisinin belediyelere ait olduğu konusunda duraksama yoktur.**

İdarenin devamlılığı ilkesi gereğince, hakkında yıkım kararı alınan bir yapının bulunduğu taşınmazın yıkım kararı icra edilmeden bir başka belediye sınırları içine alınması durumunda, önceki belediye tarafından alınan yıkım kararının geçerliliğini yitirdiğinden söz edilemez. Yıkım kararı alındıktan sonra başka belediye sınırları içine alınan taşınmazlar üzerinde bulunan yapılar için eski belediye tarafından verilen yıkım kararları geçerliliğini korur.

Bir başka ifade ile taşınmazın imar yönünden artık yeni belediyenin denetimine tabi olması, aynı taşınmaz üzerindeki imar mevzuatına aykırı inşaat nedeniyle önceki idarece tesis edilen işlemin geçerliliğini kaybettiği anlamına gelmemektedir. Yeni belediye tarafından ayrıca yıkım kararı alınmasına gerek yoktur. Bu husus idarenin devamlılığı ilkesinin gereğidir².

2.2. Büyükşehir Belediyelerinde Yıkım Yetkisi

Büyükşehir belediyesi olan yerlerde 3193 sayılı Kanunun 32 nci maddesi kapsamında yıkım yetkisi ilçe belediyelerine aittir. **İlçe belediye sınırları içerisinde kalan bir inşaatla ilgili proje onayı, ruhsat verilmesi, ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı bir inşaatın mühürlenerek durdurulması, ruhsat iptali ve yıkmaya kararı verilmesi gibi işlemleri tesis etmek görev ve yetkisi o ilçe belediyesine aittir³.** Büyükşehir Belediyelerinin genel anlamda inşaat durdurma ve yıkım yetkisi bulunmamaktadır.

Ancak, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 11 inci maddesine göre, büyükşehir belediyesi, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkilidir. Denetim yetkisi, konu ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeyi, incelemeyi ve gerektiğinde bunların örneklerini almayı içerir. Bu amaçla istenecek her türlü bilgi ve belgeler en geç on beş gün içinde verilir. İmar uygulamalarının denetiminde kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından yararlanılabilir. Denetim sonucunda belirlenen eksiklik ve ay-

² Danıştay 6. Dairesi, 12.12.1990, E: 1990/966, K: 1990/2580

³ Danıştay 6. Dairesi, 22.10.1991, E: 1990/2033, K: 1991/2083

kırılıkların giderilmesi için ilgili belediyeye üç ayı geçmemek üzere süre verilir. Bu süre içinde eksiklik ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi eksiklik ve aykırılıkları gidermeye yetkilidir. Büyükşehir belediyesi tarafından belirlenen ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılar, gerekli işlem yapılmak üzere ilgili belediyeye bildirilir. Belirlenen imara aykırı uygulama, ilgili belediye tarafından üç ay içinde giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi 3194 sayılı İmar Kanununun 32 ve 42 nci maddelerinde belirtilen yetkilerini kullanma hakkını haizdir.

Ayrıca 5216 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (z) bendi, büyükşehir belediyelerine bazı durumlarda yıkım yetkisi vermektedir. Söz konusu bende göre “afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri hâlinde her türlü desteği sağlamak” büyükşehir belediyesinin görevleri arasındadır. Dolayısıyla, yıkım kararı ilçe belediye encümeni tarafından alınmak kaydıyla yıkım işlemlerinin büyükşehir belediyesince yapılması mümkündür.

2.3. Belediye ve Mücavir Alan Sınırları Dışında Yıkım Yetkisi

İmar Kanununda yıkım işleminin belediye ve valilikler tarafından gerçekleştirileceği belirtilmekte ise de yukarıda açıklandığı üzere yıkım işleri ile ilgili olarak belediye sınırları içinde belediyeler, bu sınırlar dışında il özel idareleri yetkilidir.

Danıştay, belediye ve mücavir alan sınırları dışında bulunan köylerde denetim ve yıkım yetkisinin kullanılmasında hukuka aykırılık görmemiştir.

Danıştay kararlarına göre İmar Kanununun “Genel Esaslar” başlıklı 3 üncü maddesine göre her hangi bir sahanın her ölçekteki plan esaslarına, şayet planı bulunmuyorsa yönetmelik esaslarına uygun olarak kullanılması zorunludur. Bu nedenle planı olmayan yerlerde “Plansız Alanlar Yönetmeliği” hükümlerinin uygulanması, buralardaki yapılaşmaların anılan Yönetmelik hükümleri uyarınca denetim altında tutulması, başka bir anlatımla Yönetmelikte belirtilen alanlardaki yapılaşmanın bu yönetmelik hükümlerine uygun olması gerekmektedir. Bu nedenle, ruhsata tabi olmasa da yapının imar mevzuatı ile fen ve sağlık koşullarına uygun yapıp yapılmadığının denetlenmesi gerektiği açıktır. Danıştay 6. Dairesi 04.10.1993 tarihli ve E: 1992/4617, K: 1993/3926 sayılı kararında köy yerleşik alanları ve mezralarda yapılacak yapıların valiliklerce denetlenebileceğini ifade etmiştir. Ancak, İl Özel İdaresi Kanununun yürürlüğünden itibaren belediye sınırları dışında imar ile ilgili yetkiler il özel idarelerine geçtiğinden bu tarihten itibaren bu tür yapıların il özel idareleri tarafından denetlenmesi gerekmektedir.

Belediye ve mücavir alan sınırları dışındaki köy ve mezralarda denetim ve yıkım yetkisinin kullanılabilmesi için mutlaka köy yerleşik alanının tespit edilmiş olması gerekmez⁴. Her ne kadar İmar Kanununun 27 nci maddesinde “belediye ve mücavir alanlar dışında köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanların köy yerleşik alanları ve civarında ve mezralarda yaptıracağı konut, hayvancılık veya tarımsal amaçlı yapılar için inşaat ve iskan ruhsatının aranmayacağı, ancak yapının fen ve sağlık kurallarına

4 Danıştay 6. Dairesi, 15.03.2005, E: 2003/5193, K: 2005/1548

uygun olması ve muhtarlıktan izin alınması gerektiği” hükmünün uygulanabilmesi için köy yerleşik alanı ve civarının Plansız Alanlar Yönetmeliğinin 4/4. maddesindeki esaslara uygun olarak il idare kurulu kararı ile belirlenmesi gerekmekte ise de, köy yerleşik alanın ve civarının tespit edilmemiş olması imarla ilgili yetkilerin kullanılmasına engel teşkil etmemektedir. Bunun aksini düşünmek yerleşik alanı tespit edilmemiş köylerde imardan kaynaklanan yetkilerin kullanılmaması sonucunu doğurur ki böyle bir durumun İmar Kanununun felsefesi ile bağdaştığını söylemek zordur.

2.4. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Denetim Yetkisi

Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 59 uncu maddesinin son fıkrasına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, yapı ruhsatı alınarak inşa edilen yapıları ve bu yapılarda kullanılan yapı malzemelerini standartlara uygunluk bakımından denetlemeye yetkilidir.

Bakanlıkça yapılan denetim sonucunda ruhsat ve eklerine aykırı olduğu veya standartlara aykırı yapı malzemesi kullanıldığı tespit olunan yapılar, Kanunun 32 nci maddesi kapsamında işlem tesis edilmek üzere ve süre verilerek ilgili idareye bildirilir.

İlgili idarelerce, verilen süre içinde yapı tatil tutanağı tanzim edilmez ve yapı mühürlenmez ise veya Kanunda belirtilen süre içinde yapı mevzuata uygun hale getirilmez ise Bakanlık mevzuata aykırı yapılar hakkında Kanunun 32 nci maddesine göre işlem tesis etmek suretiyle, yapı tatil tutanağı tanzim etmeye, mühürlemeye, yıkım kararı almaya ve yıkımın valiliklerce gerçekleştirilmesini sağlamaya, ilgililer hakkında Kanunun 42 nci maddesine göre idari yaptırım

kararı vermeye ve idari müeyyideleri uygulamaya yetkilidir.

Bu görevlerden, yapı tatil tutanağı tanzim etme, mühürleme ve yıkım kararına ilişkin rapor düzenleme işleri ile denetlemeye ilişkin görevler, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatında, denetçi belgesini haiz personel tarafından gerçekleştirilir. İlgililer Bakanlık denetçileri tarafından istenilen her türlü bilgi ve belgeyi, istenilen süre içerisinde vermek zorundadırlar.

2.5. Organize Sanayi Bölgelerinde Yıkım Yetkisi

Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin 92 nci maddesine göre OSB, bölgenin mevzuata ve imar planına uygun yapılmasından sorumludur. OSB’ce, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapıldığı tespit edilen yapının, o andaki inşaat durumu belirlenerek aykırılığın giderilmesi için katılımı 30 gün süre verilir.

Yapı mevzuata uygun hale getirilmediği takdirde inşaatın bu durumu 3194 sayılı Kanun uyarınca ilgili idareye OSB tarafından bildirilir. Ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapı hakkında, ilgili idarece 3194 sayılı Kanunun 32 ve 42 nci maddeleri çerçevesinde işlem yapılır. İlgili idarenin talebi halinde yıkım, OSB tarafından yapılır. İlgili idare ruhsat iptalini OSB’den isteyebilir ve yapılan işlemler OSB’ye bildirilir. Ayrıca, söz konusu aykırılığın devamından; müteşebbis heyet, yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile bölge müdürü sorumlu olup tespiti halinde Bakanlık, kendisine yapılmış olan ihbarları da değerlendirerek ihmali görülenler hakkında suç duyurusunda bulunur ve ihbarlar gizli tutulur.

2.6. İstanbul'da İçme Suyu Havzalarında

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 20 nci maddesinde; su havzaları için zararlı yapı ve donatıların yapılacak bildirim üzerine ilgisince kaldırılacağı, verilen süre içinde kaldırılmayanların İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne kaldırılacağı ve giderlerinin ilgisinden alınacağı kurala bağlanmıştır.

Bu durumda, içme suyu alınan havzaların korunması için gerekli tedbirleri almakla yükümlü olan davalı idarenin kendisine Kanun ile verilen bu görevi yerine getirmek üzere zararlı tesis ve yapılara mani olması ve mevcut yapılar hakkında yıkım kararı vermesi yukarıda açıklanan maddenin tabii bir sonucu olup, maddede yer alan "kaldırılma" ifadesinin yıkımı da kapsadığı tartışmasızdır.

Buna göre, İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, yetkili olduğu içme suyu havzalarındaki zararlı yapılar için yıkım kararı verebilir⁵.

2.7. Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Yıkım Yetkisi

383 sayılı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnemenin 19 uncu maddesine göre; özel çevre koruma bölgelerinde mevcut nazım ve uygulama imar planlarına ve mevzuata aykırı her türlü yapı İmar Kanunundaki esaslar dahilinde yıktırılır.

Mevzuata aykırı yapının inşasının dur-

5 Danıştay 6. Dairesi, 07.11.1990, E: 1989/1107, K: 1990/2076

durulması veya yıktırılması için gerekli işlemler ilgili kuruluşlarca yürütülür.

Buna göre özel çevre koruma bölgelerinde inşaat ruhsatı verilmesi ve imar mevzuatına aykırı yapıların yıkımı konusunda belediye sınırları içerisinde belediyeler, bu sınırlar dışında il özel idareleri yetkilidir.

2.8. Kıyılarda Yıkım Yetkisi

Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 19 uncu maddesine göre kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerindeki uygulamalar ve bunların kontrolü, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bu alanlar dışında valiliklerce (5302 sayılı Kanundan sonra il özel idareleri) yürütülür.

Kıyı ve sahil şeritlerinde kalan alanlar belediye veya valiliklerce imar mevzuatına aykırı yapılanmaların önlenmesi amacıyla sürekli denetim altında tutulur. Bu amaçla gerekli tüm önlemler alınır.

Aynı Yönetmeliğin 20 nci maddesine göre; kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerinde Kanun, plan ve bu Yönetmelik hükümlerine uyulmadan, ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapılması halinde, 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesi hükümleri uyarınca, aynı Kanunda belirlenen yasal süreler içinde gerekli işlem yapılır.

Buna göre Kıyı Kanunu kapsamında kalan yerlerde denetim ve para cezası uygulama yetkisi belediye sınırları içinde belediyeler, bu alanlar dışında ise il özel idarelerine aittir.

2.9. Devlet Ormanlarında Yıkım Yetkisi

Devlet ormanlarında yıkım yetkisi, belediye ve mücavir alanlarda belediyelere, bu sınırlar dışında il özel idarelerine aittir.

6831 sayılı Orman Kanununun 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında Devlet ormanlarına ve Devlet ormanı sayılan yerlere ait her çeşit işlerin Orman Genel Müdürlüğünce yapılacağı ve yaptırılacağı hükmüne yer verilmiş; aynı Kanunun 17 nci maddesinin işlem tarihinde yürürlükte bulunan şekli ile 3 üncü fıkrasında, savunma, ulaşım, enerji, haberleşme, su, atık su, petrol, doğalgaz, altyapı ve katı atık bertaraf tesislerinin; sanatoryum, baraj, gölet ve mezarlıkların; Devlete ait sağlık, eğitim ve spor tesislerinin ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın Devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılmasında kamu yararı ve zaruret olması halinde, gerçek ve tüzel kişilere bedeli mukabilinde Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebileceği bu alanlarda Devletçe yapılanların dışındaki her türlü bina ve tesisler iznin sona ermesi halinde eksiksiz ve bedelsiz olarak Orman Genel Müdürlüğünün tasarrufuna geçeceği hususu kurala bağlanmıştır.

Yapıların plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenen 3194 sayılı İmar Kanununun 2 nci maddesinde Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapıların bu Kanun hükümlerine tabi olduğu kuralına yer verilmiş, 5 inci maddesinde “ilgili idare” belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, “mücavir alan” imar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve mesuliyeti altına verilmiş

olan alanlar olarak tanımlanmış, 21 inci maddesinin 1 inci fıkrasında da bu Kanun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınmasının mecburi olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen yasal düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden, orman alanında yapılacak yapı ve tesisler hakkında öncelikle Orman Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiği; ancak bu durumun belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde imar mevzuatı açısından belediyelere tanınan yetki ve sorumlulukları ortadan kaldırmayacağı, dava konusu uyuşmazlıkta da davacı tarafından ormanlık alanda inşa edilecek yapı ve tesisler için öncelikle Orman Kanunu hükümleri uyarınca Orman İdaresinden gerekli izinlerin alınacağı, daha sonra bu izinlerle birlikte ilgili belediyeye başvurularak anılan izinler çerçevesinde yapılmak istenen tesisin plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygunluğunun sağlanması amacıyla yapı ruhsatı alınması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Dolayısıyla, orman alanlarında inşa edilecek yapı hakkında yıkım kararı alınması hususunda 3194 sayılı Kanun’un 5. maddesinde belirtilen “ilgili İdareler” yetkilidir⁶.

Devamı

Çalışmamızın gelecek bölümünde inşaat durdurma ve yıkım işlemlerinde muhtemel hukuka aykırılık nedenleri izah edilmeye devam edilecektir.

⁶ Danıştay 14. Daire, 21.12.2011, E: 2011/4002, K: 2011/5151

KAMU İHALE MEVZUATINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER – I I: (Yapım İşlerinde Yapılan Değişikler)

Dr. Bülent BÜBER

Grup Başkanı
Kamu İhale Kurumu

1. GİRİŞ¹

Bu yazımızda *yapım ihaleleri mevzuatında yapılan değişiklikler* incelenecektir. Bütün ihale türlerini etkileyen değişiklikler bir önceki yazımızda okuyucuya aktarılmıştır. Yapım işleri ihalelerindeki değişikliklerin ayrıntılı olarak değerlendirilebilmesi için aşağıdaki düzenlemelerin incelenmesinde yarar bulunmaktadır:

i) 25 Ocak 2017 tarihli ve 29959 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,

ii) 25 Ocak 2017 tarihli ve 29959 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ,

iii) Kamu İhale Kurulunun 31.08.2016 tarihli ve 2016/DK.D-179 sayılı düzenleyici kararı.

2. TÜRK FİRMALARINCA YURT DIŞINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN YAPIM İŞLERİNE İLİŞKİN İŞ BİTİRME BELGELERİNİN TÜRKİYE CUMHURİYETİ TİCARET MÜŞAVİRLİKLERİ/ATAŞELİKLERİ TARAFINDAN DÜZENLENMESİ

1 Bu makalede yer alan görüşler tümüyle yazarına ait olup, hiçbir şekilde yazarın görev yaptığı Kurumun görüşü olarak kullanılamaz ve değerlendirilemez. Bu makale, 01/06/2017 tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat esas alınarak hazırlanmıştır.

Yurt dışında gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş bitirme belgelerinin düzenlenmesi ve bu belgelerin ihalelerde “sunuluş şekline” yönelik uygulamada sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle belgelerin tasdik işlemi veya apotil hususlarında uygulamada yanlış değerlendirmeler söz konusu olabilmektedir.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde yapılan düzenlemeyle Türk vatandaşları gerçek kişiler ile Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiliklerce yurt dışında gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş bitirme belgelerinin ilgili Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Müşavirlikleri/Ataşelikleri tarafından iş bitirme belgesi düzenlenmesine imkân tanınmıştır.² Bu kapsamdaki işlere ilişkin iş bitirme belgelerinin düzenlenmesinde, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin ekinde yer alan İş Deneyim Belgesi (Yüklenici İş Bitirme KİK026.1/Y) standart formu kullanılması gerekmektedir. Diğer taraftan, kamu kurumlarınınca düzenlenen iş bitirme belgelerinin EKAP’ta düzenlenme zorunluluğu bulunduğundan bu belgelerin EKAP’a kayıt edilmesi de sağlanmalıdır.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 45 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendine göre yurt dışında kamu veya

2 Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 43 üncü maddesinin sekizinci fıkrası

özel sektöre gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş bitirme belgesi düzenlenmesi için Müşavirliklere veya Ataşeliklere yapılacak başvurulara “iş alındı belgesi, sözleşme, varsa geçici kabul tutanağı ve gerekli görülen diğer belgelerin” eklenmesi gerekmektedir.

Kamu ihale mevzuatında göre belge düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlara yurt dışında gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş bitirme belgesi yine bu kurumlarca düzenlenecektir. Örneğin, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) tarafından ihale edilen ve yurtdışında gerçekleştirilen yapım işinin iş bitirme belgesini TİKA düzenleyecektir.

3. YURT DIŞINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN YAPIM İŞLERİNE İLİŞKİN İŞ BİTİRME BELGELERİNİN EKAP'A KAYDI

Yerli veya yabancı gerçek/tüzel kişilerin, yurt dışında kamu veya özel sektöre bedel içeren bir sözleşme kapsamında taahhüt ettikleri işlerdeki deneyimlerini gösteren iş bitirme belgeleri, belge sahibinin başvurusu üzerine Kamu İhale Kurumu tarafından EKAP'a bilgi amaçlı olarak kaydedilecektir. Firmaların usulüne uygun olarak yaptıkları kayıt başvuruları 60 gün içinde sonuçlandırılacaktır.

Kuruma yapılacak kayıt başvurusunda şu hususlar dikkate alınmalıdır:

i) Başvuru sahibi yurt dışında düzenlenmiş iş bitirme belgesini Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 31 inci maddesine uygun olarak sunmalıdır.

ii) İş bitirme belgesinin düzenlenmesine esas noter onaylı dayanak sözleşmesi ile yapım işine ilişkin kabul tutanaklarının ve Kurum tarafından istenecek diğer bilgi ve belgelerin başvuruya eklenmesi gerekmektedir.

İş bitirme belgesinin EKAP'a kayıt işleminin ihale komisyonlarının inceleme, de-

ğerlendirme ve sorgulamaya ilişkin yetki ve sorumluluklarını ortadan kaldırmayacağı; belge konusu işin yapıldığına ve belgedeki bilgilerin doğruluğuna karine teşkil etmeyeceği ifade edilmektedir. Bu düzenleme ise kayıt edilen belgelere yönelik şikâyetleri azaltma amaçlı düzenlemenin etkisini tartışmaya açacak ifadeler olduğu görüşündeyiz.

Yerli veya yabancı gerçek/tüzel kişilerin yurt dışında gerçekleştirdikleri işlere ilişkin iş bitirme belgeleri EKAP'a kayıt edilmedikçe ilanı veya duyurusu 1/7/2018 tarihinden sonra yapılacak ihalelerde iş deneyimini tevsik için kullanılamayacaktır. EKAP'a kaydedilen belgeler, ihalelerde Kurum tarafından başvuru sahibine verilen kayıt belgesi sunularak kullanılacaktır.

4. TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN YAPIM İŞLERİNE İLİŞKİN İŞ DENEYİM BELGELERİNİN DÜZENLENMESİ

Teknoloji geliştirme bölgelerinin³ yetki alanı dâhilindeki yerlerde gerçekleştirilen yapım işlere ilişkin iş deneyim belgeleri, ilgili bölgenin yönetici şirketi⁴ tarafından düzenlendikten sonra Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili birimince onaylanarak düzenlenecektir.⁵

Organize sanayi bölgesinin yetki alanı dâhilindeki teknoloji geliştirme bölgesinde gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş deneyim belgeleri ise Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü tarafından hazırlanacak ve yönetim kurulunun kararı üzerine yönetim kurulu başkanınca onaylanmak suretiyle verilecektir.

3 Teknoloji geliştirme bölgelerinin kuruluşu, işleyişi, yönetim ve denetimi ile bunlarla ilgili kişi ve kuruluşların görev, yetki ve sorumlulukları 26/06/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda düzenlenmiştir.

4 Yönetici şirket, 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununa uygun ve anonim şirket olarak kurulan, bölgenin yönetimi ve işletmesinden sorumlu şirkettir.

5 Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 43 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrası

5. AŞIRI DÜŞÜK TEKLİF SORGULAMAYA YÖNELİK DEĞİŞİKLİK

Yapım işleri ihalelerinde aşırı düşük teklif değerlendirilmesi ve bu değerlendirme için sınır değerlerin hesaplanması en çok şikâyet başvurusuna konu olan hususlardan biridir.⁶ Yapılan değişikliklerden biri de sınır değerlerin hesaplanmasında dikkate alınacak teklifler konusundadır. Daha önce “geçerli teklifler” esas alınarak sınır değer hesaplanmaktaydı. Bu ise gerek ihale gerekse de şikâyet ve itirazın şikâyet sürecinde teklifleri değerlendirme dışı bırakılan ya da değerlendirmeye alınan istekliler olmasına göre sınır değerlerin değişmesine neden olmaktadır.

Yeni düzenlemeye göre ilk oturumda teklif mektubu ve geçici teminatı usulüne uygun sunan isteklilerin tekliflerinin “geçerli teklif” olarak kabul edilecek ve sınır değer hesaplanmasında dikkate alınacaktır.

Ayrıca, istekliler tarafından akaryakıt girdisine ilişkin olarak EPDK tarafından il bazında günlük yayımlanan akaryakıt fiyatlarının altında sunulan açıklamaların geçerli kabul edilmeyeceğine yönelik açıklama eklenmiştir.

6. İŞ DENEYİMİNİ TEVSİK ETMEK ÜZERE MEZUNİYET BELGESİ SUNULMASI DURUMUNDA MEZUNİYETTEN SONRA GEÇEN SÜREYE İLİŞKİN DENEYİMİN TESPİTİ

4734 sayılı Kanun ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde,⁷ yapım işi ihalelerine yönelik olarak isteklilerin iş deneyimini tevsik etmek üzere mezuniyet belgelerini sunabilecekleri düzenlenmiştir.

⁶ Yapım işleri ihalelerinde, 4734 sayılı Kanunun 36 nci maddesi uyarınca ilk oturumda teklif mektubu ve geçici teminatını usulüne uygun sunan geçerli teklifler tespit edildikten sonra yaklaşık maliyetin %120'sinin üzerindeki ve %40'ının altındaki teklifler dikkate alınmaksızın, geçerli tekliflerin aritmetik ortalaması ve standart sapması hesaplanmaktadır.

⁷ Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğininin 48 inci maddesinin sekizinci fıkrası

4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin (h) bendinde, iş deneyimi bulunmayan mühendis veya mimarların, aldıkları lisans eğitimine uygun yapım işi ihalelerine başvurularında, toplam süresi on beş (15) yılı geçmemek kaydıyla mezuniyetlerinden sonra geçen her yılın anılan Kanun maddesinde belirlenen tutar üzerinden hesaplanacağı tutarın benzer iş deneyimi olarak dikkate alınacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, iş deneyimi bulunan mimar ve mühendisler on beş yıl üzerindeki mezuniyet sürelerinden de benzer iş olarak yararlanabileceklerdir.

Mezuniyet belgesiyle elde edilen deneyimin mühendis ve mimarın beş yıldır en az % 51 hissesine sahip olduğu tüzel kişiler tarafından da kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

“Mezuniyetten sonra geçen her yıl” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği hususunda gerek Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde gerekse Kamu İhale Genel Tebliğinde herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Özellikle tam yıl olmayan durumlarda ay veya güne yönelik değerlendirme konusunda belirsizlikler yaşanmıştır.

Kamu İhale Kurulunun 31.08.2016 tarihli ve 2016/DK.D-179 sayılı düzenleyici kararı ile “mezuniyet tarihinden ihale tarihine kadar geçen sürenin tespitinde yıl, ay, gün üzerinden kıst hesaplama yapılması gerektiği, aksi durumda sadece yıl üzerinden hesaplama yapılmasının eşit muamele ilkesine aykırılık teşkil edeceği sonucuna” varılmıştır.

Bu kapsamda, mezuniyet tarihinden ihale tarihine kadar geçen süreye ilişkin deneyimin tespitinde yıl, ay, gün üzerinden hesaplama yapılırken aşağıdaki hususların dikkate alınması gerekmektedir:

- Tam yıl sayısının 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde belirtilen tutar ile çarpılması,

- Tam yıl dışında kalan ve kıst hesaba konu olan tam ay sayısının, Kanunun anılan maddesinde belirtilen tutarın 12'ye bölünmesi ile elde edilen tutar ile çarpılması,
- Tam yıl, tam ay dışında kalan ve kıst hesaba konu olan gün sayısının, Kanununun anılan maddesinde belirtilen tutarın aylık kısmına tekabül eden meblağın 30'a bölünmesi ile elde edilen tutar ile çarpılması,
- Yıl, ay, gün üzerinden yapılan hesaplamalar sonucu bulunan tutarın toplamının, virgülden sonra iki ondalık basamaklı olacak şekilde dikkate alınması ve yuvarlama yapılmaması gerekmektedir.

Kamu İhale Kurulu düzenleyici kararında konuya yönelik bir örnek yer almıştır. Bu örneğin aktarılmasında yarar bulunmaktadır:

20.04.2016 tarihinde gerçekleştirilen bir yapım işi ihalesine katılan ve iş deneyimini mezuniyet belgesi ile tevsik etmek isteyen bir isteklinin mezuniyet tarihinin 01.07.2010 olduğu varsayıldığında, mezuniyet tarihi ile ihale tarihi arasındaki süre 5 yıl, 9 ay 19 gün olmaktadır. 01.02.2016 – 31.01.2017 döneminde, mezuniyetten sonra geçen her yıl için esas alınacak tutarın 197.091,00TL olduğu dikkate alındığında;

a) 5 yıla esas deneyim tutarının 5 x 197.091,00 TL = 985.455,00 TL,

b) 9 aya esas deneyim tutarının 9 x 16.424,25TL (197.091,00 TL / 12) = 147.818,25 TL,

c) 19 güne esas deneyim tutarının ise 19 x 547,47 TL (16.424,25 TL / 30) = 10.401,93 TL,

İlgilinin iş deneyim tutarı a + b + c = 1.143.675,18 TL olarak hesaplanması gerekmektedir.

7. İŞ DENETLEME VE YÖNETME BELGESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE BELGEYE HAK KAZANMA TARİHİNİN BELİRLENMESİ

İş denetleme ve yönetim belgelerinin değerlendirilmesinde ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son on beş yıllık sürenin tespitine esas olmak üzere belgeye hak kazanma tarihinin saptanması konusunda Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 48 inci maddesine onuncu fıkra eklenmiştir.

Anılan fıkrada işin bitim tarihi itibarıyla sözleşme konusu işte görev yapan kişiler ile iş devam ederken sözleşme konusu işteki görevinden ayrılmış kişiler esas alınarak iki ayrı bentte düzenleme yapılmıştır.

İşin bitim tarihi itibarıyla sözleşme konusu işte görev yapan kişiler açısından, ilk sözleşme bedelinin %80'inde görev yapmış olmak kaydıyla iş geçici kabul tarihi denetleme ve yönetim belgesinin değerlendirilmesinde belgeye hak kazanma tarihi olarak kabul edilecektir.

İş devam ederken sözleşme konusu işteki görevinden ayrılmış kişiler açısından, ilk sözleşme bedelinin %80'inde görev yapmış olmak kaydıyla belgeye hak kazanma tarihi ilişkin olarak iki alt bent yer almaktadır:

1) Devam eden işte toplam sözleşme bedelinin %80'inin ilk sözleşme bedelinden düşük olduğu durumda belge sahibinin ilk sözleşme bedelinin tamamlandığı tarihten önce görevinden ayrılması halinde ilk sözleşme bedelinin tamamlandığı tarih; belge sahibinin ilk sözleşme bedelinin tamamlandığı tarih veya sonrasında görevinden ayrılması halinde belge sahibinin denetim veya yönetim görevinden ayrıldığı tarih belgeyi hak kazanma tarihi olarak kabul edilecektir.

2) Devam eden işte toplam sözleşme bedelinin %80'inin ilk sözleşme bedeline eşit

veya üzerinde olduğu durumda belge sahibinin işin toplam sözleşme bedelinin %80'ine ulaşıldığı tarihten önce görevinden ayrılması halinde toplam sözleşme bedelinin %80'ine ulaşıldığı tarih; belge sahibinin işin toplam sözleşme bedelinin %80'ine ulaşıldığı tarih veya sonrasında görevinden ayrılması halinde belge sahibinin denetim veya yönetim görevinden ayrıldığı tarih belgeyi hak kazanma tarihi olarak kabul edilecektir.

8. DİĞER DEĞİŞİKLİKLER

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin ekinde yer alan standart formlardan KİK029.1/Y Devam Eden İşler İçin İş Dene-

yim Belgesi (İş Denetleme) ile KİK029.2/Y Devam Eden İşler İçin İş Deneyim Belgesi (İş Yönetme) formlarına (18) numaralı satır olarak “İlk sözleşme bedelinin tamamlandığı tarih” ifadesi eklenmiş ve diğer satır numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin ekinde yer alan tip idari/ön yeterlik şartnamelerine “mesleki ve teknik yeterliğe” ilişkin maddeye “İsteklinin teklifi kapsamında sunması gerektiği teknik şartnamede belirtilen belgeleri” sunmasına gerektiğine ilişkin alt madde eklenmiştir.

690 SAYILI KHK MUHTARLARIN SOSYAL GÜVENLİKLERİNİ DEĞİŞTİRDİ

Vakkas DEMİR

SGK Başmüfettişi

1. GİRİŞ

Köy ve mahalle muhtarlarının sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmaları ilk olarak 10.09.1977 tarihinden itibaren 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Kanunu ile mümkün olmuştur. Köy ve mahalle muhtarları, 5510 sayılı Kanunun bütün hükümleriyle birlikte yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihine kadar 1479 sayılı Kanun kapsamında zorunlu olarak Bağ-Kur sigortalısı sayılmışlardır.

Köy ve mahalle muhtarları 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren ise, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında zorunlu olarak sigortalı sayılmışlardır.

29.04.2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 690 sayılı KHK, köy ve mahalle muhtarlarının prim ödeme yükümlülüklerinde değişiklik yapmıştır. Bu makale çalışmamızda, 690 sayılı KHK ile muhtarların sigorta primlerinde ve diğer sosyal güvenlik durumlarında meydana gelen yenilik ve değişiklikleri açıklamaya çalışacağız.

2. 690 SAYILI KHK'NİN MUHTARLARIN SOSYAL GÜVENLİKLERİYLE İLGİLİ GETİRDİĞİ YENİLİKLER

29.04.2017 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 690 sayılı KHK

ile muhtarların sosyal güvenlik durumlarında meydana gelen değişiklikler aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır.

1) 690 sayılı KHK'nın 33 üncü maddesiyle, 2108 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "4 üncü maddesi kapsamında sigortalı" ibaresi "4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında sigortalı" şeklinde, "aylık ve gelir" ibaresi "aylık" şeklinde ve aynı maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Birinci fıkra kapsamında bulunanların prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanacak sosyal güvenlik primleri, il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları tarafından doğrudan Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenir. Sosyal güvenlik primlerinin karşılığı her yıl İçişleri Bakanlığı bütçesine konulur ve yılı içinde söz konusu bütçeden il özel idare ve yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları bütçelerine aktarılır."

Üstte yapılan değişiklikten önce köy ve mahalle muhtarlarının, muhtarlıktan dolayı sigortalılıklarının sağlanabilmesi için, 4/1-a (SSK), 4/1-c (Emekli Sandığı) sigortalısı olmaması gerektiği gibi, vergi mükellefiyeti veya şirket ortaklığı gibi faaliyetlerden dola-

1 http://www.mahalliidarelerdergisi.org/Belediyelerce_Sirket_Kurulumasi_ve_Ilgili_Mevzuat_icerik2694.html

yı 4/1-b sigortalısı olmaması gerekmektedir. Yani, 690 sayılı KHK'dan önce şirket ortaklığı veya vergi mükellefiyeti olan muhtarların öncelikle vergi veya şirket ortaklığı nedeniyle tescillerinin yapılması gerekmektedir.

690 sayılı KHK ile birlikte, köy mahalle muhtarlarının 4/1-b sigortalısı olabilmeleri için, hem 4/1-a (SSK), 4/1-c (Emekli Sandığı) sigortalısı olmaması, hem de 4/1-a (SSK), 4/1-c (Emekli Sandığı) kapsamında kendi çalışmasından dolayı aylık veya gelir alması gerekmektedir.

Ayrıca, 690 sayılı KHK ile birlikte, köy ve mahalle muhtarlarının 4/1-b sigortalısı olmayı gerektirecek şekilde, (b) bendinin alt bentleri kapsamında (vergi veya şirket ortaklığı gibi) sigortalı olmayı gerektirecek faaliyeti olsa bile, muhtarlardan dolayı 4/1-b sigortalısı olması gerekecektir.

690 sayılı KHK ile birlikte Mayıs/2017'den sonra da köy ve mahalle muhtarları, eski uygulamada olduğu gibi 5510 sayılı Kanun kapsamında 4/1-b sigortalısı olmaya devam edeceklerdir.

Köy ve mahalle muhtarlarının Mayıs/2017'den itibaren aylık Bağ-Kur primleri **asgari ücret üzerinden** il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenecektir.

Yani, 1977 yılından beri köy ve mahalle muhtarları, Bağ-Kur primlerini kendileri ödemişlerdir. 690 sayılı KHK ile yapılan bu değişiklikten sonra, ilk defa muhtarların sosyal güvenlik primleri Devlet tarafından ödenmeye başlanacaktır.

2) 690 sayılı KHK'nın 40 ıncı maddesiyle, 5510 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasına "diğer sigortalılık durumu" ibaresinden sonra gelmek üzere "4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında muhtar sigortalılığı ile aynı madde-

nin birinci fıkrasının (b) bendindeki diğer sigortalılık statülerine aynı anda tabi olacak şekilde çalışılması durumunda muhtar sigortalılığı" ibaresi eklenmiştir.

Yapılan bu değişiklikle birlikte, Mayıs/2017'den itibaren muhtarlardan dolayı tescil olunan 4/1-b sigortalılığı ile vergi kaydından dolayı tescil olunan 4/1-b sigortalılığı, şirket ortaklığından dolayı tescil olunan 4/1-b sigortalılığı, tarım Bağ-Kur'undan dolayı tescil olunan 4/1-b sigortalılığı birbiriyle çakışırsa, yani aynı döneme denk gelen sigortalılık süresinin olması durumunda, muhtarlardan dolayı tescil olan sigortalılık statüsüne itibar edilip geçerlik tanınacaktır.

3) 690 sayılı KHK'nın 46 ncı maddesiyle, 5510 sayılı Kanunun 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendine "İsteğe bağlı sigortalılar" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve muhtar sigortalılar" ibaresi eklenmiştir.

Yapılan bu değişiklikle, il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları, muhtarların sosyal güvenlik primlerini SGK'ya öderken beş puanlık indirimden faydalanamayacaklardır. Yani, bu düzenleme ile özel sektör işverenlerinden primlerini düzenli ödeyenlere getirilen 5 puanlık indirim uygulamasından, muhtarların sigorta primlerini ödeyen il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları yararlanamayacaklardır.

4) 690 sayılı KHK'nın 47 nci maddesiyle, 5510 sayılı Kanunun 87 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

"b) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendindeki muhtar sigortalılar hariç bu bent kapsamında sigortalı olanlar, isteğe bağlı sigortalı olanlar ve 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (g) bentlerinde sayılan kişilerin kendileri;"

“h) Muhtarlardan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılığı olanların il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları”

Üstte yapılan düzenleme ile, köy ve mahalle muhtarlarının prim ödeme yükümlüsü kendileri olmaktan çıkarılıp, il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları olmuştur.

III- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

29.04.2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 690 sayılı KHK ile köy ve mahalle muhtarlarının Bağ-Kur primi Devlet tarafından ödenmeye başlanacaktır. Eski sistemde olduğu gibi 690 sayılı KHK’den sonra da, köy ve mahalle muhtarları Bağ-Kur sigortalısı (5510 sayılı yasa kapsamındaki 4/1-b sigortalılığı) olmaya devam edeceklerdir.

Muhtarların sosyal güvenlik primlerinin Devlet tarafından ödenecek olması bu güne yapılmayan çok faydalı ve önemli bir yeniliktir. Ancak, bu konunun esnetilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Şöyle ki; **muhtarların sosyal güvenlik primleri Devlet tarafından asgari ücret düzeyinden ödenecektir.** Ancak, primlerini daha yüksekten yatırmak isteyen muhtarlar için, herhangi bir formül geliştirilmemiştir.

Bizim bu konudaki şahsi kanaatimiz, **primlerini asgari ücretin üzerinde yatırmak isteyen muhtarların beyan usulüne göre asgari ücretten yüksek kazanç beyan etmeleri halinde, bunlar için fark sigorta primlerinin kendilerine tarafından yatırılabilmesinin sağlanmasıdır.**

BELEDİYE BAŞKANLARININ DEVREDEMEYECEĞİ YETKİLER

Mustafa Kemal ÇAYIROĞLU
Mali Hizmetler Uzmanı

ÖZET

Yetki devri konusu idare hukukunda çok tartışılan konulardan birisidir. İdare hukukunda yetkisizlik kuralı, yetkili olmak istisna olduğu için yetki ancak kanunla hangi makam veya unvana verilmişse ancak onun tarafından kullanılabilir.

Bu çalışmada; Belediye Başkanlarının hangi yetkilerini devredebileceği, hangilerini devre-demeyeceği üzerinde durulacaktır.

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumunda yetki, bir görevi, bir işi kanunların verdiği imkânlarla göre belli şartlarla yürütmeyi sağlayan hak, yetki devri ise, bir makam veya organın sahip olduğu yetkileri başka bir makam veya organa devretmesi olarak tanımlanmaktadır.

Bir başka tanıma göre ise yetki; yöneticinin örgütsel amaçlara ulaşmak için gerekli işlemlerin yapılmasını çalışanlardan isteme hakkıdır. Yetki devri ise; yöneticinin yapması gereken bazı işleri, kendi adına yapması için, astlarına yetki ve sorumluluğun bir kısmını devretmesi işlemidir.¹

Yetki devrinin temelinde bürokratik işlemler yatmaktadır. Bürokrasilerde çeşitli mevzuat hükümlerinden hareketle belirlenmiş yetki alanları vardır. Bu yetkiler sınırlı ve dengeli bir şekilde dağıtılmıştır. Yapılacak bir işin tüm kuralları ve süreci önceden belirlenmiştir. Bürokratik örgütlenme hiyerarşik bir yapıya sahiptir. Astlar ve üstler arasındaki

ilişkiler net bir biçimde saptanmıştır. Alt görevlilerin yaptığı üstler tarafından denetlenmektedir. Örgütsel yapı bir piramidi andırmaktadır. Bürokrasilerde, özellikle çağdaş bürokrasilerde, dosyalama ve yazılı belgelere dayalı çalışma, çalışma sisteminin esasını oluşturur. Yapılan her işlemin kaydı tutulur. Bir yandan hesap verebilirlik imkânı ortaya çıkarken diğer yandan da kurumsal hafıza oluşturulur.² Bürokrasi karar verme yetkisi kullandığı için bir güç kaynağıdır.

2. BELEDİYELERDE YETKİ DEVRİNİN YASAL DAYANAĞI

Anayasanın 123 üncü maddesinde; “*idare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir*”; 6 ncı maddesinde ise; “*Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz*” hükmü yer almaktadır.³ Bu Anayasal kuralın doğal sonucu olarak, idari yetkilerin kanunlardan kaynaklanması ve kimin tarafından kullanılacağına kanunlarla belirlenmiş olması gerekmektedir.

Belediyelerde yetki devri, 5393 sayılı Belediye Kanununun 42 nci maddesinde yer alan; “Belediye başkanı, görev ve yetkilerinden bir kısmını uygun gördüğü takdirde, yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine devredebilir.” hükmüne dayanmaktadır. Ayrıca, 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanununun 22 nci maddesinde yetki devri ile ilgili konularda Belediye Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlemesi yer almaktadır.

2004 yılında kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Kanununda yetki devri ile ilgili bir düzenleme olmadığı görülmektedir.

3. BELEDİYE BAŞKANLARININ DEVREDEBİLECEĞİ YETKİLER

İdare Hukukunda “yetki”, idareye Anayasa ve Kanunlarla tanınmış olan karar alma gücünü ifade eder ve idari işlemlerin en temel ögesini oluşturur. Bir kamu düzeni sorunu olan yetki, yasa koyucu tarafından hangi makam veya merciye verilmiş ise, ancak o makam veya merci tarafından kullanılabilir. Bu bakımdan, yasanın açık izni olmadıkça yetkili makam veya mercinin yetkisini devretmesi olanaklı değildir. Aktarılan nitelikleri gereği, idare hukukunda yetkisizlik kuralı, yetkili olmak istisnadır. Bu itibarla, yetki hükümlerinin sınır ve çerçevesinin yasayla açıkça çizilmesi gerekir ve genişletici yorum tabii tutulamaz.

Kanunla doğrudan bir makama, unvana veya meclise verilmemiş yetkiler belediye başkanı tarafından sınırları açıkça belli olmak ve yazılı olmak koşulu ile hiyerarşik yapıya uygun olarak astlara verilebilir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu bir kararında; “...yasada bir işlemin belli bir kişi tarafından yapılması öngörülmüş ise, kişinin başka bir kişiye imza yetkisi veremeyeceği kuşkusuzdur” şeklinde hüküm vermiştir.⁴

Danıştay 5. Dairesi bir kararında; “...5442 sayılı Yasanın 9/b maddesi ile hesabat ve tek-

nik hususlara ait işlerde Valiye imza yetkisini devredebilme olanağı tanındığı, aynı Yasanın 8/c maddesinde açıkça Valinin görevleri arasında sayılan ve imza devri konusunda dayanağını Kanundan almayan devir yetkisi verilmek suretiyle kurulan işlemde yetki yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı⁵ şeklinde hüküm vererek kanun ile doğrudan Valiye verilen yetkinin devredilmesi sonucu, devralan tarafından tesis edilen işlemi hukuka uygun bulmamıştır.

Örnek-1: Hepimizin bildiği üzere düğün ve nikâh törenlerinde “Belediye Nikâh Memuru”, “Belediye Başkanının bana vermiş olduğu yetkiye dayanarak sizleri karı koca ilan ediyorum” diyerek, evlenen çiftlerin nikâhını kıymaktadır. Nikâh kıyma görevi Belediye Kanununun 14 üncü maddesine göre belediyenin görevleri arasında sayıldığından bu yetkiyi başkan doğrudan kendisi kullanabileceği gibi uygun gördüğü memura, teamülen de evlendirme memuruna devredilmektedir.

Örnek-2: Belediye Kanununun 38/j, Büyükşehir Belediye Kanununun 18/1 maddesinde belediye personelinin atama yetkisi Belediye Başkanına verilmiştir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 64 üncü maddesinde “Kademe ilerlemesi ile ilgili onay mercii atamaya yetkili amirdir. Onay mercileri kademe ilerlemeleri ile ilgili yetkilerini devredebilirler” hükmü yer aldığı için belediye başkanı Kanunun kendisine vermiş olduğu bu yetkiyi, yine Kanunda yetki devrine izin verdiği için verdiği için devredebilecektir.

Örnek-3: Kamu zararı veya kişilerden alacaklarla ilgili 2016/11058 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 16/2 maddesinde; “Kapsamındaki diğer kamu idarelerinin özel mevzuatlarında başka türlü bir düzenleme bulunmadığı takdirde taksitlendirmeye üst

yöneticiler yetkilidir. *Üst yöneticiler bu yetkilerini sınırlarını açıkça belirtmek suretiyle merkezde yardımcılarına veya strateji geliştirme birimlerine, taşrada ise idarenin en üst yöneticilerine devredebilir.*” hükmü yer aldığından üst yönetici yani belediye başkanı bu yetkisini yardımcısına veya mali hizmetler birimi yöneticisine devredebilecektir.

Örnek-4: Kanunların doğrudan bir makam veya unvana vermediği, belediyenin tüzel kişiliğine vermiş olduğu görev ve yetkiler belediye başkanı tarafından hiyerarşik yapıya uygun olarak ilgili personel ve birimlere verilebilecektir. Belediye Kanununun 14 üncü, Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddelerinde sayılan görev ve yetkiler gibi.

Ancak, burada hemen belirtilmesi gerekir ki; belediye başkanlarının izinli, görevli vb. durumlarda görevi başında olmadığı zamanlarda, usulüne uygun olarak yerine vekâlet eden görevlinin kullandığı imza yetkisi, yetki devri olarak değerlendirilmemektedir, zira vekil asilin tüm yetkilerini kullanabilmektedir.

Vekalet görevi ile ilgili Danıştay 11. Dairesi; “..Vekil, vekalet ettiği görevin yetki ve sınırları içinde kalmak şartıyla asilin bütün hak ve yetkisine sahip olduğu vekalet kurumunun niteliği gereğidir.” şeklinde hüküm vermiştir.⁶ Zaten aksini düşünmek idarede devamlılık ve istikrar ilkelerine aykırılık olacaktır.

4. BELEDİYE BAŞKANLARINI DEVREDEMeyeCEĞİ YETKİLER

Belediye Başkanı, Belediye Kanununun 38 inci, Büyükşehir Belediyesi Kanununun 18 inci maddelerinde sayılan yetkileri bir başkasına devredemeyecektir. Çünkü yasa koyucu bu yetkileri doğrudan Belediye Başkanına vermiştir.

Örnek-5: Belediye Kanununun 38/j, Büyükşehir Belediye Kanununun 18/1 madde-

sinde belediye personelini atama yetkisi belediye başkanına verilmiştir. Burada atamaya yetkili amir belediye başkanı olduğu için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda atamaya yetkili amire verilen aşağıda sayılan yetkiler devredilemeyecektir.

a-Adaylık devresi içinde göreve son verme (657/56),

b-Adaylık süresi sonunda başarısızlık (657/57),

c-Asli memurluğa atanma (657/56),

d-İşe başlamama halinde yapılacak işlem (657/63),

e-Derece yükselmesinin usul ve şartları (657/68),

f-Karşılıklı olarak yer değiştirme (657/73),

g-İkinci görev verilecek memurlar ve görevler (657/88),

ı-Mazeret izni (yıllık izni kalmayanlara verilebilecek izin), (657/104-C).

Ayrıca, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 11 nci maddesinde Belediyelerde “üst yöneticinin” belediye başkanı olduğu hükmedilmiştir. Buna göre bu Kanunla doğrudan “üst yöneticiye” verilen yetkiler de devredilemeyecektir.

Örnek-6:

a-Stratejik plan hazırlık çalışmalarının başlatıldığı iç genelgeyle duyurmak (Yön.m.8/1)⁷,

b-Strateji geliştirme birimleri tarafından hazırlanan ayrıntılı harcama ve finansman programlarını onaylamak (Yön., m.14)⁸,

c-Ertesi yıla geçen yüklenmelere girişilmesine onay vermek (5018/27),

d-Ertesi yıla geçen yüklenmelere girişilmesine onay vermek (5018/28),

e-Genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idarelerinde açılmış akreditiflere ilişkin ertesi yıla devredilen kredi artıklarının karşılığını bütçenin ilgili tertibine ödenek kaydetmek (5018/35),

f-İdare faaliyet raporunu düzenlemek ve kamuoyuna açıklamak (5018/40),

g-İç denetçiler tarafından hazırlanan yıllık iç denetim programını onaylamak (501/64),

h-5018 sayılı Kanunda belirtilen para cezalarını vermek (5018/73)

Belediye başkanlarının devredemeyeceği yetkiler şüphesiz bununla da sınırlı değildir. Atama, disiplin soruşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, idari vesayet denetimi, astların değerlendirilmesi ve Kanunların doğrudan belediye başkanına verdiği yetkiler devredilemeyecektir. Diğer taraftan, kanunlarda açıkça yazmasa bile, maliyeti yüksek olabilecek işlere ilişkin yetkiler, devri zaman kaybına neden olan yetkiler, çok az gerçekleşen yetkiler, planlama yetkisi, örgütleme ve koordinasyon yetkisi gibi yetkilerin de devredilmemesi önerilmektedir.

Anayasa Mahkemesi yetki devri ile ilgili bir düzenlemenin Anayasaya aykırılığının görüşüldüğü bir davada yetki devrinde aşağıdaki unsurların bulunması gerektiğini hükmetmiştir.⁹

a-Yasada açıkça öngörülmüş olmalıdır. (yetki devrinin yasallığı): ... Kanunda yetki devrine izin verilmeli ve yetki devri yasaklanmamış olmalıdır.

b-Yazılı olmalıdır: Yetki devri suretiyle, esasen yetkisiz olan bir makam -idari işleme- yetkili hale getirildiğinden, devir hususunun açıkça (zımnî devir mümkün değildir) ve yazılı olarak yapılması gerekmektedir.

c-Hiyerarşik asta yapılmalıdır: Yetki devri, karar alma yetkisinin devri olduğuna

ve idare hukukunda kararlar kamu görevlilerinin şahsı adına değil, bu kamu görevlilerinin görev yaptığı kamu tüzel kişiliği adına alındığına göre, bir kamu görevlisinin belli bir konuda sahip olduğu karar alma yetkisini, başka bir kamu görevlisine devredebilmesi için, iki kamu görevlisinin de aynı tüzel kişilik (hiyerarşi) içinde bulunması; yetkiyi devreden hiyerarşik üst konumunda olması gerekir.

d-Kısmi olmalıdır: Hiyerarşik üst, yetkisinin yalnızca bir kısmını devredebilir.

5. SONUÇ

Kamu yönetiminde, yönetici durumundaki makam sahiplerinin kendilerine kanunlarla verilen yetkileri bizzat kullanmaları ve astlarına devretmemeleri kamu hukukunun genel bir ilkesi olmakla birlikte çağımızda, sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınma ile birlikte hizmetlerde genişleme ve çeşitlenme ortaya çıkmış, artan nüfus sayısı ve halkın daha kaliteli, akredite olmuş hizmet beklentisi iş yoğunluğu ortaya çıkartmıştır.

Ayrıca, yeni kamu yönetiminde astların kendilerini geliştirmeleri, sorumluluk üstlenmeleri ve yöneticilerin halkla temas etmek, çalışmaları planlamak, kendisine doğrudan doğruya sorumlu bulunan yöneticileri koordine etmek ve denetlemek gibi asli görevlerini yeterince yapabilmelerine zaman ayırmalarını sağlamak ve belediyelerde etkili, verimli ve süratli işleyen bir yönetim sisteminin kurulması, bürokrasinin azaltılması için kanunların izin verdiği konularda, görevin gerektirdiği bilgi, tecrübe, yetenek ve olgunluğa sahip, idari kademelere yetkinin etkin bir şekilde kullanabileceği düzeyde ve hiyerarşik yapıya uygun sınırları açıkça belirlenmiş ve yazılı olmak koşulu ile yetki devri yapılması önerilmektedir.

Büyük Selçuklu Devletinde 30 yıl Vezirlik görevi yürüten Nizamülmülk (Devlet dü-

zeni) lakabıyla tanınmış düşünür Hasan bin Ali bin İshak El Tusi Siyasetname adlı eserinde yetki devri ile ilgili şöyle demiştir: “*Bir Hükümdarın vazifesi; en akıllı, en tecrübeli ve en salahiyyetli alanlarda daimi istişarede bulunmak, tebaasından layık olanlara itimat etmek ve ehliyet ve liyakatlerine göre vazifelerinden bir kısmını onlara havale etmektir*”.¹⁰

Yetki devredilen astlardan, kullandığı yetki veya tahsis ettiği işlemler ile ilgili üç veya altışar aylık dönemler halinde rapor alınması yetki devrinin izlenmesi ve kötüye kullanılmasını önleyecek ve üst yöneticinin gidişat hakkında bilgilendirilmesini sağlayacaktır.

Yetki devrinde genel olarak “yetki devri yetki devreden amirin sorumluluğunu kaldırmaz” şeklinde değerlendirilse de; yetki

devralanın yapacağı hukuka aykırı işlemde yetki devreden bir şekilde haberi, bilgisi olmadığı başka bir ifadeyle suç konusu olayla illiyet bağı kurulmadığı sürece meselenin yargıda görüşülmesi esnasında suç fiili ortaya çıkacağından, Anayasamızın 38 inci, Türk Ceza Kanununun 20 nci maddesinde düzenlenen “suç ve cezada şahsilik ilkesi” gereğince bir cezai müeyyide uygulanamayacağı düşünülmektedir. Öte yandan yetki devreden “sorumluluk ilkesi” gereğince amiri olduğu kurumda işlerin gidişatını sürekli takip ve kontrol etmesi, emir ve talimatlarıyla yönlendirmesi, atama yetkisini, bu göreve haiz olan personeller arasından “liyakat ilkesine” uygun yapması gerekmekte olup, kötü yönetimin mutlaka bir karşılığı – disiplin cezası, görevden alma, tekrar atanmama veya seçilmeme- olacağı aşikârdır.¹¹

KAYNAKLAR

- 1-Tuncer, P; Yönetim ve Organizasyon; Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş; 1. Baskı; İstanbul; 2012:183
- 2-İbiboğlu, Y; Yeni Türk Bürokrasisi Kültürü; Yayınlanmış Y. L. Tezi; Gazi Üniv.. Sosyal Bilimler Ens. Ankara; 2014: 34
- 3-Anayasa (2709 sayılı Kanun), m.123, 6
- 4-Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, Esas No: 2005/3183, Karar No:2008/1621,Karar Tarihi: 12/06/2008
- 5-Danıştay 5. Daire, Esas No: 2003/6429, Karar No: 2006/2015, Karar Tarihi: 12/04/2006
- 6- Danıştay 11. Daire, Esas No: 1995/2828, Karar No:1995/2794,Karar Tarihi: 25/10/1995
- 7- Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yön. m.8/1; R.G: 26/05/2006
- 8- Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yön. m.14; R.G: 18/2/2006
- 9- Anayasa Mahkemesi; Karar Sayısı:2012/173; Karar Tarihi: 08/11/2012
- 10- Çayiroğlu, M. K; Banka ve Finans Hukuku Dergisi Yıl 2017 Sayı 21
- 11- Çayiroğlu, M. K; Banka ve Finans Hukuku Dergisi Yıl 2017 Sayı 21

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE E-FATURA ZORUNLULUĞU

Ayşe Çiğdem TAŞPINAR

Gelir Uzmanı

1. GİRİŞ

Belediyeler genel olarak 5393 sayılı Belediye Kanununun 70 inci maddesi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesine göre kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarıyla ilgili Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre şirket kurabilmektedirler.

Belediyelerin şirket kurabilmelerine veya kurulmuş olan şirketlere ortak olabilmelerine izin veren mevzuat hükümleri aşağıdaki gibidir;

- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesi,
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 15/a maddesi,
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 18/j maddesi,
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 70 inci maddesi,
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 16 ve 334 üncü maddeleri,
- 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanununun 4 üncü maddesi,

5393 sayılı Belediye Kanununun 70 inci maddesinde; “Belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir” hükmü yer almaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesinde ise; “Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre belediyeler şirket kurabilir veya kurulmuş şirketlere ortak olabilirler.

Ancak, şirket kurulabilmesi veya ortak olabilmeleri bazı kurallara bağlıdır.

Belediyelerin şirket kurabilmeleri ve şirketlere ortak olabilmeleri için:

1. **Meclis Kararı**
2. **Bakanlar Kurulu İzni**

Gerekmektedir.

2. E-DEFTER VE E-FATURA ZORUNLULUĞU

421 numaralı “Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği” uyarınca, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından aşağıdaki mükellef gruplarına, mali mühür sahip olma, **E-FATURA** uygulamasına dâhil olma zorunluluğu getirilmiştir.

Maliye Bakanlığınca 20.06.2015 tarih ve 29392 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 454 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği-nin 2 nci maddesinde;

(a) 2014 veya müteakip hesap dönemleri brüt satış hasılatı 10 Milyon TL ve üzeri olan mükellefler.

(b) 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli I sayılı listedeki malların imali, ithali, teslimi vb. faaliyetleri nedeniyle Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK)’ndan lisans alan mükellefler. Bayilik lisansı olanlar, münhasıran bu lisansa sahip olmaları nedeniyle bu bent kapsamında değerlendirilmeyecektir.

(c) Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli III sayılı listedeki malları imal, inşa ve ithal eden mükellefler.

(a) bendindeki şartı, 2014 hesap döneminde sağlayan mükellefler **1/1/2016** tarihinden itibaren,

(b) 2015 veya müteakip hesap dönemlerinde sağlayan mükellefler ise ilgili hesap dönemine ilişkin gelir/kurumlar vergisi beyannamesinin verileceği tarihi takip eden hesap döneminin başından itibaren,

(b) ve (c) bentlerinde sayılanlardan bu Tebliğin yayım tarihinden önce lisans alan veya mükellefiyet tesis ettirenler **1/1/2016** tarihinden itibaren, bu Tebliğin yayım tarihinden sonra lisans alan veya mükellefiyet tesis ettirenler ise, lisans aldıkları ya da mükellefiyet tesis ettirdikleri tarihi izleyen hesap döneminin başından itibaren elektronik fatura ve elektronik defter uygulamasına geçmek zorundadır.

Bununla birlikte, lisans ya da mükellefiyet tesis tarihi ile izleyen hesap dönemi arasındaki sürenin üç aydan kısa olması halinde isteyen mükellefler bir sonraki hesap döneminin başından itibaren elektronik defter tutabilecekler ve **E-Fatura** uygulamasına geçebileceklerdir.

Örnek 1: (A) A.Ş. 2015 hesap dönemi sonu itibarıyla 10 Milyon TL brüt satış hasılatını aşmıştır. Bu durumda (A) A.Ş.’nin 31/12/2016 tarihine kadar (bu tarih dahil) gerekli başvuruları yapıp hazırlıklarını tamamlayarak 1/1/2017 tarihinden itibaren elektronik defter tutmak ve e-Fatura uygulamasına geçmek zorundadır.

Örnek 2: 1/7/XXXX-30/6/XXXX özel hesap dönemine tabi (B) Ltd. Şti. 30/6/2016 hesap dönemi sonu itibarıyla 10 Milyon TL brüt satış hasılatına ulaşmış bulunmaktadır. Bu durumda (B) Ltd. Şti.’nin, 30/6/2017 tarihine kadar (bu tarih dahil) gerekli başvuruları yapıp hazırlıklarını tamamlayarak, kurumlar vergisi beyannamesinin verileceği tarihi (31/10/2016) izleyen özel hesap döneminin başlangıcı olan 1/7/2017 tarihinden itibaren elektronik defter tutmak ve e-Fatura uygulamasına geçmek zorundadır.

Örnek 3: (C) A.Ş. ÖTV I sayılı listedeki mallara ilişkin teslim faaliyetinde bulunması sebebiyle EPDK'dan 5/5/2012 tarihinde lisans almıştır. Buna göre, bu Tebliğin yayım tarihinden önce lisans alan (C) A.Ş.'nin 31/12/2015 tarihine kadar (bu tarih dahil) gerekli başvuruları yapıp hazırlıklarını tamamlayarak 1/1/2016 tarihinden itibaren elektronik defter tutmak ve e-Fatura uygulamasına geçmek zorundadır.

Örnek 4: (E) A.Ş. ticari faaliyeti ile ilgili olarak 5/5/2016 tarihinde bağlı bulunduğu vergi dairesine başvurarak Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli III sayılı listeden dolayı mükellefiyet tesis ettirmiştir. Buna göre, bu Tebliğin yayım tarihinden sonra ÖTV III sayılı listedeki mallar nedeniyle mükellefiyet tesis ettiren (E) A.Ş.'nin, e-fatura ve e-defter uygulamasına geçmek için 31/12/2016 tarihine kadar (bu tarih dahil) gerekli başvuruları yapıp hazırlıklarını tamamlayarak 1/1/2017 tarihinden itibaren elektronik def-

ter tutmak ve e-Fatura uygulamasına geçmek zorundadır.

Örnek 5: (F) A.Ş. ticari faaliyeti ile ilgili olarak 5/10/2015 tarihinde bağlı bulunduğu vergi dairesine başvurarak Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli III sayılı listeden dolayı mükellefiyet tesis ettirmiştir. Bu durumda, bu Tebliğin yayım tarihinden sonra ÖTV III sayılı listedeki mallar nedeniyle mükellefiyet tesis ettiren (F) A.Ş., mükellefiyet tesis tarihi ile izleyen hesap döneminin başlangıcı olan 1/1/2016 tarihi arasındaki sürenin üç aydan kısa olması nedeni ile 31/12/2015 tarihine kadar (bu tarih dahil) gerekli başvuruları yapıp hazırlıklarını tamamlayarak 1/1/2016 tarihinden itibaren elektronik defter tutup ve e-Fatura uygulamasına geçebileceği gibi; söz konusu uygulamalara 31/12/2016 tarihine kadar (bu tarih dahil) gerekli başvuruları yapıp hazırlıklarını tamamlayarak 1/1/2017 tarihinden itibaren de geçebilecektir.

454 sayılı Genel Tebliğin devam eden maddesinde;

“10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli cetvellerde yer alan idare, kurum ve kuruluşlar ile iktisadi kamu kuruluşlarının bu Tebliğ kapsamında elektronik fatura uygulamasına geçme ve elektronik defter tutma zorunluluğu bulunmamaktadır.” denilmektedir.

Burada sorgulanması gereken belediye şirketlerinin **5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli cetvellerde yer alan idare, kurum ve kuruluşlar ile iktisadi kamu kuruluşları içerisinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir.**

Belediye şirketleri 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli cetvelerde yer almamaktadır. Son olarak ifadede geçen iktisadi kamu kuruluşları ifadesi ile belediye şirketlerinin kastedilip kastedilmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

1982 Anayasası'nın 165 inci maddesi-

ne göre kamu iktisadi teşebbüsü şöyle tanımlanmaktadır: Kamu iktisadi teşebbüsü, sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklarıdır. Kamu iktisadi teşebbüsleri 233 sayılı ve 8 Haziran 1984 tarihli İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenmiştir. 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre Kamu İktisadi Teşebbüsleri sermayesi doğrudan doğruya devlete ait olanlar ve sermayesi bir başka KİT'e ait olanlar olmak üzere ikiye ayrılır.

233 sayılı KHK'ya göre;

Kamu iktisadi teşebbüsü (KİT): İktisadi devlet teşekkülü (İDT) ve kamu iktisadi kuruluşunun (KİK) ortak adıdır.

İktisadi Devlet Teşekkülü (İDT) "Teşekkül": Sermayesinin tamamı Devlete ait olan ve Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan, Tüzel kişiliği haiz, Sorumlulukları sermaye-leri ile sınırlı bulunan, Genel Muhasebe Kanunu ile Devlet İhale Kanununa ve Sayıştayın denetimine tabi olmayan, İktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyette bulunan kamu iktisadi teşebbüsüdür.

Kamu İktisadi Kuruluşu (KİK) "Kuruluş": Sermayesinin tamamı Devlete ait olup, tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla, ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsüdür.

3. SONUÇ

Görüldüğü üzere maddede geçen "10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı **Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli cetvellerde yer alan idare, kurum ve kuruluşlar ile iktisadi kamu kuruluşlarının bu Tebliğ kapsamında elektronik fatura uygulamasına geçme ve elektronik defter tutma zorunluluğu**

bulunmamaktadır." ifadesine belediye şirketlerini dahil etmek mümkün görünmemektedir.

Bu nedenle, belediye şirketlerinden Maliye Bakanlığınca 20.06.2015 tarih ve 29392 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 454 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 2 nci maddesinde sayılan şartların oluşması durumunda e- Fatura tutma zorunluluğunun bulunduğu kanaatindeyim.

KAYNAKÇA

233 Sayılı KHK

4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

5393 sayılı Belediye Kanunu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

Maliye Bakanlığınca 20.06.2015 tarih ve 29392 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 454 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin

Ahmet ARSLAN

Denetçi, SM Mali Müşavir

NOTER ONAYLI SÖZLEŞME SURETLERİNDEN KAMU İDARELERİNE İBRAZ EDİLENLER DAMGA VERGİSİNE TABİ TUTULUR MU?

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, kamu ihalelerinde isteklilerin ekonomik ve mali yeterlilik ile mesleki ve teknik yeterliliklerinin tevsiki için sözleşmelerin aslı yerine noter onaylı suretleri ihaleyi yapan idareye sunulabilmektedir.

Bu yazımızda ihaleye katılan istekliler tarafından ihaleyi yapan kamu idarelerine sunulan noter onaylı sözleşme suretlerinin damga vergisine tabi olup olmadığı hususu ve konuya ilişkin özellik arz eden diğer hususlar ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda irdelenecektir.

2. SÖZLEŞME SURETLERİNE İLİŞKİN DAMGA VERGİSİ MÜKELLEFİYETİ

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde; “Bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtlar Damga Vergisine tabidir.” denilmektedir.

Söz konusu kanuna ekli (1) sayılı tablonun “IV-Makbuzlar ve diğer kağıtlar” başlıklı bölümünün 3 üncü maddesinde, tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelerinin maktu damga vergisine tabi olduğu hükme bağlanmıştır.

Dikkat edilirse söz konusu Kanun hükmüne göre, resmi dairelerle kişiler arasından

imzalanmış sözleşmeler değil, herhangi bir şekilde imzalanmış olan ve damga vergisine tabi olan sözleşmelerden **resmi dairelere** ibraz edilen **özet, suret ve tercüme**leri maktu damga vergisine tabidir. Zira, bedel içeren sözleşmelerin aslı ve nüshaları Kanuna ekli (1) sayılı tablonun “I. Akitlerle ilgili kağıtlar” başlıklı bölümüne göre nispi damga vergisine tabidir.

Kağıtlarda suret ve nüsha ayırımı ile ilgili olarak; “Nüsha ve Suret Ayırımı ile Bu Kapsamda Değerlendirilen Kağıtlara İlişkin Damga Vergisi Uygulaması” başlıklı **30/03/2010 tarih ve DV-19/2010-1/Nüsha ve Suret sayılı Damga Vergisi Kanunu Sirkülerinde de açıklandığı üzere;**

Damga Vergisi Kanunu uygulamasında aynı hüküm ve kuvveti haiz olmak üzere birden fazla düzenlenmiş ve taraf/taflarınca ayrıca imzalanmış olan kağıtların her biri nüshadır. Bu kapsamda nüshalar, belli bir hususu ispat ve belli etmek üzere müstakilen ve aynı zamanda farklı mekanlarda ibraz edilebilir mahiyette olan kağıtlardır.

Suret ise aslında bulunan ibarelerin aynısını taşıyan, fakat aslında bulunan imzaları taşımayıp aslına uygun olduğuna ilişkin onaylayanın imzasını veya kaşesini ihtiva eden kağıtları ifade etmektedir. Taraf/taflarınca düzenlenerek imzalanmış, diğer bir ifadeyle hukuken tekemmül etmiş bir kağıdın usulüne

uygun olarak çıkarılmış, ancak taraflarınca ayrıca imzalanmamış örnekleri surettir.

Kâğıtların fotokopi ile çoğaltılmış örneklerinin de “Aslına uygundur” ya da “Aslı gibidir” şerhi ile onaylayanın imzası veya kaşesini ihtiva etmesi halinde mahiyeti itibarıyla suret; kâğıdın taraflarınca ayrıca imzalanması halinde ise nüsha olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Damga vergisine tabi kağıtlar bakımından düzenlenecek nüsha ve/veya çıkarılacak suret sayısına ilişkin olarak Damga Vergisi Kanununda herhangi bir belirleme bulunmamaktadır. Diğer taraftan, uygulamada örnek olarak düzenlendiği belirtilen kağıtlar bakımından, yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alınarak bu kağıtların nüsha ya da suret olma durumlarının belirlenmesi ve buna göre damga vergisinin aranması gerekmektedir.

Bu itibarla, mükelleflerce düzenlenen;

- Kağıt nüshalarının birden fazla olması durumunda her bir nüsha ayrı ayrı aynı miktar veya nispette,

- Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı şartları haiz kâğıtların resmi dairelere ibraz edilecek suretleri maktu,

damga vergisine tabi bulunmaktadır.”

Dolayısıyla, üzerinde herhangi bir merci ya da makam tarafından “aslı gibidir” ya da “aslının aynısıdır” gibi şerhler bulunan sözleşme fotokopileri, örnekleri suret olarak değerlendirilir.

Bu suretlerden herhangi bir amaçla resmi dairelere sunulanlar veya ibraz edilenler maktu damga vergisine tabidir.

Nitekim, İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının 20/05/2016 tarih ve 97895701-155[1-2014/219]-63059 sayılı özeldesinde de; Noterliğe suret tasdiki için getirilmiş bulunan sözleşmesinin çıkartılacak suretinin tasdiki

sırasında sözleşme için tekrar damga vergisi aranılmaması, ancak söz konusu suretlerin bir resmi daireye ibraz edilecek olmaları halinde, 488 sayılı Kanuna ekli (1) sayılı tablonun IV/3 üncü fıkrasına göre maktu damga vergisi aranılması gerektiği belirtilmiştir.

Öte yandan, herhangi bir kamu idaresine değil sadece resmi dairelere ibraz edilen sözleşme suretleri damga vergisine tabidir.

“Resmi daire” kavramı ise aynı Kanunun 8 inci maddesinde; genel ve özel bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köyler olarak tanımlanmış ve bu dairelere bağlı olup ayrı tüzel kişiliği bulunan iktisadi işletmelerin resmi daire sayılmayacağı belirtilmiştir.

Bu bağlamda örneğin belediyeden ayrı tüzel kişiliği belediye şirketleri ile belediye bağlı idareleri resmi daire sayılmaz.

3. KAMU İHALELERİNDE HANGİ HALLERDE SÖZLEŞME SURETLERİ İBRAZ EDİLİR?

4734 sayılı Kamu İhale Kanununa istinaden yayımlanan ihale uygulama yönetmeliklerine göre;

1) İhaleye katılacak istekliler belgelerin aslını veya aslına uygunluğu noterce onaylanmış suretlerini sunarlar.

2) Gerçek kişilere veya iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili olmayan her türlü kurum ve kuruluşa iş deneyim belgesi düzenlenememesi nedeniyle istekliler iş deneyimini göstermek üzere bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştirilen işlerde ihale konusu işe veya benzer işe ilişkin noter onaylı sözleşme suretlerini sunabilir.

3) Gerçek kişilere veya iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili olmayan her türlü kurum ve kuruluşlara gerçekleştirilen yapım işlerinde ilgili belediye veya çevre ve şehircilik il müdürlüğü tarafından iş deneyim belgesi düzenlenebilmesi için yükleniciler iş de-

neyim belgesine konu işe ilişkin sözleşmeleri veya bu sözleşmelerin noter onaylı suretlerini iş deneyim belgesi için başvuru esnasında sunmaları gerekmektedir.

Öte yandan, sadece noter onaylı sözleşme suretleri değil herhangi bir merci veya makam tarafından aslına uygunluğu tasdik edilen ve resmi dairelere ibraz edilen sözleşme suretleri de damga vergisine tabidir. Bu bağlamda ihaleyi yapan idareye aslı ibraz edilerek aslına uygunluğu onaylatılan sözleşme suretleri de aynı idarenin ihale komisyonlarına ibraz edileceğinden bu aşamada istekliler açısından damga vergisi mükellefiyeti doğmaktadır.

Son olarak, sadece sözleşme suretleri değil sözleşmelerin resmi dairelere ibraz edilecek özet ve tercümeleri de damga vergisine tabi bulunmaktadır.

4. VERGİNİN MİKTARI VE İDARE GÖREVLİLERİNİN SORUMLULUĞU

Resmi dairelere ibraz edilen sözleşme suretlerine ilişkin damga vergisi nispi yani sözleşmenin bedeli üzerinden hesaplanan vergi değil maktu yani sözleşmenin bedelinden bağımsız, sabittir.

Verginin kanuni ve güncel miktarı aşağıdaki tabloda gösterildiği şekildedir.

Kağıdın Mahiyeti	Ödenecek Damga Vergisi	
	Kanuni Tutar	Güncel Tutar (61 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile 2017 yılı için)
Sözleşmelerin resmi dairelere ibraz edilen özet, suret ve tercümeleri	0,50 TL	0,60 TL

Her ne kadar vergi tutarı düşük görünmekte ise de ihaleye katılan bir isteklinin çok sayıda sözleşme suretini sunduğu ve/veya birçok isteklinin sözleşme suretini sunduğu dikkate alındığında damga vergisinin istekliler tarafından ödenmemesi nedeniyle idare görevlilerinin sorumluluğunun boyutu artabilmektedir.

İhaleye katılan istekliler yönünden damga vergisi mükellefiyetinin doğması halinde idare görevlilerinin söz konusu verginin tahakkuku ve ödenmesi için gereken işlemleri tesis ettirme görevi bulunmaktadır. Zira, Damga Vergisi Kanununun “Resmi Dairelerin Mecburiyeti” başlıklı 26 ncı maddesinde “Resmi dairelerin ilgili memurları kendilerine ibraz edilen kağıtların Damga Vergisini aramaya ve vergisi hiç ödenmemiş veya noksan ödenmiş olanları bir tutanakla tespit etmeye veya bunları tutanağı düzenlemek üzere, ver-

gi dairesine göndermeye mecburdurlar.” hükmü bulunmakta ve aynı kanunun “Vergi ve Cezada Sorumluluk” başlıklı 24 üncü maddesinde ise;

“Vergiye tabi kağıtların Damga Vergisinin ödenmemesinden veya noksan ödenmesinden dolayı alınması lazım gelen vergi ve cezadan, mükelleflere rücu hakkı olmak üzere, kağıtları ibraz edenler sorumludur.

Birden fazla kişi tarafından imza edilen kağıtlara ait vergi ve cezanın tamamından imza edenler müteselsilen sorumludurlar. Bunlar arasında vergiden müstesna olanların bulunması Damga Vergisinin noksan ödenmesini gerektirmez. Damga Vergisinden muaf kuruluşlarca kişilerin (1) sayılı tabloda yer alan işlemleriyle ilgili olarak düzenlenen ve sadece bu kurumların imzasını taşıyan kağıtlara ait verginin tamamı kişiler tarafından ödenir. Ancak bu kağıtlara ait verginin hiç

ödenmemesi veya noksan ödenmesi halinde vergi ve cezanın tamamından kişilerle birlikte kurumlar müteselsilen sorumludurlar.

22 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında bulunanlar, taraf oldukları işlemlere ilişkin kağıtlara ait verginin beyan ve ödenmesinden sorumludurlar. Verginin ödenmemesi veya noksan ödenmesi durumunda vergi, ceza ve fer'ileri, vergi için diğer işlem taraflarına rücu hakkı olmak üzere, bu fıkra da belirtilen kişilerden alınır.

Resmi daireler veya noterlerce düzenlenerek kişilere verilen veya dairede bırakılan ve Damga Vergisi hiç alınmayan veya noksan alınan kağıtların vergisi mükelleflere, cezası düzenliyenlere aittir.

Vergi ve ceza, vergi için mükelleflere rücu hakkı olmak üzere, kağıtları düzenleyenlerden alınır.”

denilmektedir.

Görüldüğü üzere, söz konusu Kanun hükümlerine göre, resmi dairelerin memurlarının kendilerine ibraz edilen kağıtlarla ilgili damga vergisinin ödenmesini sağlama veya herhangi bir şekilde ödenmediği anlaşılan damga vergisini ilgili vergi dairesine bildirme mecburiyeti bulunmaktadır.

Söz konusu mecburiyetlere uyulmaması halinde kayba uğratılan vergiye ilişkin ceza damga vergisine ilişkin kağıtları damga vergisi mükellefiyeti yönünden gereken işlemleri tesis ettirmeden işleme koyan ilgili memura ait olacaktır.

5. SONUÇ

Yukarıda ilgili kanun ve diğer mevzuat

hükümleri doğrultusunda yaptığımız değerlendirmelere göre;

- Sözleşmelerin resmi dairelere ibraz edilen suret, özet ve tercüme damga vergisine tabidir.

- Verginin miktarı maktu olarak düşük olmakla birlikte ihaleye katılan bir isteklinin çok sayıda sözleşme suretini sunduğu ve/veya birçok isteklinin sözleşme suretini sunduğu dikkate alındığında damga vergisinin istekliler tarafından ödenmemesi nedeniyle idare görevlilerinin sorumluluğunun boyutu artabilmektedir.

- Bu nedenle, idare görevlilerinin ise vergisel yaptırımlarla karşılaşmamak için kendilerine ibraz edilen sözleşme suretlerinin damga vergisinin ödenip ödenmediğini kontrol etmesi ve vergisi ödenmemiş olanları ilgili vergi dairesine bildirmesi önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahmet ARSLAN; Tüm Yönleriyle Damga Vergisi, Mart 2016, Ankara.

- 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu

- Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği (61 Seri No'lu)

- 30/03/2010 tarih ve DV-19/2010-1/ Nüsha ve suret sayılı Damga Vergisi Sirküleri

- Gelir İdaresi Başkanlığı resmi web sitesi (www.gib.gov.tr)

YAPI DENETİM FİRMALARINA YAPILAN HAKEDİŞ ÖDEMELERİ

Salih ÇALAL

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müfettişi

1. GİRİŞ

Yapı denetimi, can ve mal güvenliğini teminen imar planına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun, kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetiminin sağlanması suretiyle yapılan uygulamalardır. Bu kapsamda yapı denetimi, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların zorunlu olarak denetimini kapsamaktadır.

Bilindiği üzere, karada ve suda, daimi veya geçici, yeraltı ve yerüstü inşaatları ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve hareketli tesisleri genel anlamda yapı olarak kabul edilir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında aldığı izin belgesi ile münhasıran yapı denetimi görevini yapan, ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşan tüzel kişiler ise yapı denetim kuruluşlarıdır. Bu çalışmada, yapı denetim faaliyeti ile iştigal eden firmalarca, özel firma ve şahıslara verilen hizmetler karşılığında Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kontrolünde ilgili malmüdürlükleri vasıtasıyla ödeme yapılarak, mezkûr işlemler belediyeler üzerinden yürütülmekte olup, belediyelerce yapılan ilgili ödemeler nedeniyle damga vergisi kesintisi yapıp yapılmayacağı hususunda açıklamalar yapılacaktır.

2. YAPI DENETİM FAALİYETİ

Can ve mal güvenliğini teminen, imar plânına, fen, sanat ve sağlık kurallarına,

standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemek üzere 29.06.2001 tarihinde 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun hazırlanmıştır. İkincil düzenlemeyi sağlamak ve anılan Kanuna göre faaliyet gösteren Merkez ve İl Yapı Denetim Komisyonlarının, yapı denetim kuruluşlarının ve laboratuvarların kuruluş ve çalışmaları; yapı denetim kuruluşlarında ve laboratuvarlarda görev alacak denetçi mimar ve mühendisler ile diğer görevlilerde aranacak nitelikler; ilgili idare, proje müellifi, yapı müteahhidi, şantiye şefi, yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu ortaklarının görev ve sorumlulukları; yapı denetimi hizmet sözleşmesinin düzenlenmesi ve hizmet bedellerinin ödenmesi; yapılarca sertifika verilmesi yapı denetim kuruluşları ve laboratuvarlardan alınacak teminatın türü, tutarı, iadesi ile irat kaydedilmesine, idari yaptırımlara ve Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere, 05.02.2008 tarih ve 26778 sayılı Resmi Gazete'de Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği yayımlanmıştır.

Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu arasında akdedilir. Bu sözleşmenin bir sureti taahhütname ekinde ilgili idareye verilir. Bu sözleşmede; **taahhüt edilen hizmetin konusu, yeri, inşaat alanı, süresi, varsa yapı sahibi ile yapı müteahhidi arasında akdedilen**

sözleşmede yer alan yapının fiziki özellikleri, yapı denetimi hizmet bedeli, yapı denetiminde görev alacak teknik personel listesi ve diğer yükümlülükler yer alır. İlgili idare; yapı denetimi hizmet sözleşmesinde yer alan hükümlere, yapı sahibinin uymaması halinde yapı tatil tutanağı düzenleyerek inşaatı durdurur, yapı denetim kuruluşunun uymaması halinde ise yapı denetimi komisyonuna bildirimde bulunur.

Bununla birlikte, yapı denetimi hizmeti için yapı denetim kuruluşuna ödenecek hizmet bedeli, yapı denetimi hizmet sözleşmesinde belirtilir. Bu bedel, yapı yaklaşık maliyetinin %1,5'inden az olamaz. Hizmet bedeli oranı, yapım süresi iki yılı aşan iş için yıllık %5 artırılır ve yapım süresi iki yıldan daha az olan işler için yıllık %5 azaltılır. Bu bedele, katma değer vergisi ile yapı denetim kuruluşu tarafından talep edilen ve taşıyıcı sisteme ilişkin olmayan malzeme ve imalatlar konusunda yapı müteahhidince yaptırılacak olan laboratuvar deneylerinin masrafları dâhil değildir. Yapı denetim kuruluşu, yapı sahibinden başka bir ad altında, ayrıca hiçbir bedel talebinde bulunamaz. Yapı denetim kuruluşlarına ödenecek hizmet bedeli, Endüstri Bölgeleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ve Organize Sanayi Bölgeleri onaylı sınırı içerisinde yer alan tüm yapılar için %75 indirimli uygulanır. Yapı denetim hizmet bedeli, yapı denetim kuruluşlarının hizmet bedellerinin ödenmesinde kullanılmak üzere yapı sahibince il muhasebe birimlerinde açılacak emanet nitelikli hesaba yatırılır. Yatırılan tutarların %3'ü ruhsatı veren idarenin, %3'ü Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmesinin hesabına aktarılır.

4708 sayılı Kanun kapsamına giren her türlü yapı; anılan Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile çalışan ve münhasıran yapı denetimi ile uğraşan tüzel kişiliğe sahip yapı denetim kuruluşlarının denetimine tabidir. **Yapı denetim hizmeti; yapı denetim kuruluşu ile yapı sahibi veya vekili arasında akdedilen**

hizmet sözleşmesi hükümlerine göre yürütülür. Anılan Kanun kapsamında yapı denetim kuruluşları aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür:

a) Proje müelliflerince hazırlanan, yapının inşa edileceği arsa veya arazinin zemin ve temel raporları ile uygulama projelerini ilgili mevzuata göre incelemek, proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen uygulama projesi ve hesaplarını kontrol ederek, ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulmadan, ilgili idareye uygunluk görüşünü bildirmek.

b) Yapı denetimini üstlendiğine dair ilgili idareye taahhütname vermek, yapı ruhsatının ilgili bölümünü imzalamak, bu yapıya ilişkin bilgileri yapı ruhsatı düzenleme tarihinden itibaren yedi gün içinde Bakanlığa bildirmek.

c) Yapının, ruhsat ve ekleri ile mevzuata uygun olarak yapılmasını denetlemek.

d) Yapım işlerinde kullanılan malzemeler ile imalatın proje, teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmek ve sonuçlarını belgelendirmek, malzemeler ve imalatla ilgili deneyleri yaptırmak.

e) Yapılan tüm denetim hizmetlerine ilişkin belgelerin bir nüshasını ilgili idareye vermek, denetimleri sırasında yapıda kullanılan malzeme ve imalatın teknik şartname ve standartlara aykırı olduklarını belirledikleri takdirde, durumu bir rapor ile ilgili idareye ve il sanayi ve/veya ticaret müdürlüklerine bildirmek.

f) İşyerinde, çalışmaların, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına göre düzenlenmesi gereken sağlık güvenlik planına uygun olarak yapıldığını kontrol etmek ve gerekli tedbirlerin alınması için yapı müteahhidini yazılı olarak uyarmak, uyarıya uyulmadığı takdirde durumu ilgili Çalışma ve İş Kurumu il müdürlüğüne bildirmek.

g) Ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yapılması halinde durumu üç iş günü içinde ilgili idareye bildirmek.

h) Yapının ruhsat eki projelerine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğine dair ilgili idareye rapor vermek.

ı) Zemin, malzeme ve imalata ilişkin deneyleri, şartname ve standartlara uygun olarak laboratuvarlarda yaptırmak.

Ayrıca, yapı denetim kuruluşları imar mevzuatı uyarınca öngörülen fennî mesuliyeti ilgili idareye karşı üstlenir. **Yapı denetim kuruluşları, denetçi mimar ve mühendisler, proje müellifleri, laboratuvar görevlileri ve yapı müteahhidi ile birlikte yapının ruhsat ve eklerine, fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılmış olması nedeniyle ortaya çıkan yapı hasarından dolayı yapı sahibi ve ilgili idareye karşı, kusurları oranında sorumludurlar.** Bu sorumluluğun süresi; yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren, **yapının taşıyıcı sisteminden dolayı on beş yıl**, taşıyıcı olmayan diğer kısımlarda ise iki yıldır. Yapıda, yapı kullanma izni alındıktan sonra, ilgili idareden izin alınmadan yapılacak **esaslı tadilat yapan sorumludur.** Yapı denetim kuruluşu; yazılı ihtarına rağmen yapı sahibi tarafından önlemleri alınmayan, parsel dışında meydana gelen ve yapıda hasar oluşturan yer kayması, çığ düşmesi, kaya düşmesi ve sel baskınından doğan hasarlardan sorumlu değildir.

Öte yandan, yapı denetim kuruluşu yapım safhasında;

a) İşyeri teslim tutanağını, yapı sahibi ve yapı müteahhidi veya yapı müteahhidi adına şantiye şefi ile birlikte imzalayarak üç iş günü içerisinde ilgili idarenin onayına sunar.

b) Bünyesinde konu ile ilgili teknik eleman bulunmayan hâllerde, hizmet satın almak suretiyle teknik eleman görevlendi-

rerek, arsanın köşe noktalarının ilgili idare nezaretinde tespit ettirilmesini ve yapının, vaziyet planına uygun biçimde arsaya applike edilmesini sağlar.

c) Denetimini üstlendiği işin projesine göre gerekli olan yapım tekniklerini göz önüne alarak, işin gerektirdiği malzeme ve bu malzeme ile ilgili imalatın, Bakanlıkça izin belgesi verilen özel veya kamu kuruluşlarına ait laboratuvarlarda muayene ve deneylerini yaptırarak, sonuçların standart ve şartname- lere uygun olup olmadığını kontrol eder.

ç) Beton kalıbı, demir teçhizatı ve gerekli diğer tesisatı kontrol ederek tutanak tanzim edilmeden beton dökümüne izin vermez. Beton, uygulama denetçisi inşaat mühendisi veya kontrol elemanı inşaat mühendisi veya yardımcı kontrol elemanı nezaretinde dökülür. Beton numuneleri, döküm yerinde yapı denetim elemanlarının huzurunda, deneyi yapacak laboratuvarın teknik elemanlarınca ilgili standartlara uygun olarak alınır. Alınan numuneler üzerinde şantiyede yapılacak deneylerin sonucunun olumlu olması hâlinde beton dökümüne izin verir. Alınan diğer numuneler deneyi yapacak laboratuvara, bu laboratuvarın teknik elemanı marifetiyle iletilir. Beton dökümünü müteakiben tutanak tanzim edilir.

d) (c) ve (ç) bentlerinde sayılan muayene ve deney sonuçları, ilgili standartların ve şartnamelerin öngördüğü değerlerde ise bu sonuçlara ilişkin raporları, o imalatı içeren hakediş ekinde ilgili idareye verir. Aksi hâlde, bu raporları laboratuvarında düzenlenme tarihinden itibaren üç iş günü içinde ilgili idareye vererek, hatalı imalatlar uygun hale getirilinceye kadar yapıdaki imalatın durdurulmasını sağlar.

e) Yapılan her imalatın proje eki mahal listesine uygunluğunu ve yapı sahibi ile yapı müteahhidi arasında akdedilen sözleşmede belirtilen niteliklerde yapılp yapılmadığını denetler.

f) Yazılı ihtarına rağmen ruhsata ve eklerine aykırı iş yapan işçi ve ustanın durumunu tespit eder ve yapı müteahhidine bildirir. Bu durum devam ettiği takdirde, ilgili idareye yazılı olarak bildirimde bulunur.

g) Yapının elektrik aboneliği sırasında düzenlenecek belgeleri, denetçi elektrik mühendislerine kontrol ettirir.

ğ) Şantiyede yapılan denetim sonuçlarının işlendiği ve şantiye şefi tarafından şantiyede muhafaza edilen yapı denetleme defterini takip eder.

h) Yapım işlerinde kullanılacak malzemelerin ilgili teknik şartnamelere ve standartlara aykırı oldukları belirlendiğinde, bunların imalatta kullanılmasına izin vermez ve bu durumu bir rapor ile ilgili idareye ve malzeme denetimi ile ilgili kuruluşlara bildirir.

ı) İnşaat alanında işçi sağlığı ve iş güvenliği ile çevre sağlığı ve güvenliğinin korunması için gereken tedbirlerin alınıp alınmadığını kontrol eder.

i) Bünyesinde görevli denetçi mimar ve mühendisler ile kontrol ve yardımcı kontrol elemanlarının Bakanlıkça düzenlenen meslek içi eğitime katılmalarını sağlar.

j) Her yılın sonu itibarı ile yapı sahibi ve yapı müteahhidi veya yapı müteahhidi adına şantiye şefi ile birlikte yapının fiziki durumunu belirleyen seviye tespit tutanağını tanzim ederek bir suretini ilgili idareye verir. Yıl sonu seviye tespitinde ihtilaf olduğu takdirde ilgili idareden seviye tespitinin yapılmasını ister.

k) Ruhsata bağlanmış olmak kaydı ile, yapı sahibinin isteğine bağlı ilave işlerin projelerini ve yapımını denetler.

l) Yukarıda açıklanan görevlerin yapılması sırasında ruhsata ve eklerine aykırı imalat belirlendiğinde, yapının o anki durumunu fotoğrafla tespit eder, ilgili idareye de dağıtım yapılan bir yazı ile yapının müte-

ahhidini iadeli taahhütlü posta yoluyla yazılı olarak uyarır ve aykırılığın giderilmesi için süre verir. Bu süre zarfında yapı müteahhidine bildirilen eksikliklerin giderilmemesi durumunda, süre bitimini takip eden üç iş günü içinde iadeli taahhütlü posta yoluyla ilgili idareye bildirimde bulunur.

m) Denetim işlerine ait hakedişlerin tahakkuka bağlandığı tarihte düzenlenecek olan faturanın bir örneğini ilgili idareye verir.

n) Yapım işinin devamı sırasında kayıt altına alınmasında yarar görülen hususlar için ek tutanaklar tanzim ederek imalatın denetimini ve gözetimini sağlar.

o) Tanzim edilen tutanakları, imalat veya malzemede herhangi bir eksiklik veya kusur bulunmadığı takdirde, hakediş ekinde ilgili idareye sunar. Aksi hâlde, maddenin (l) bendi hükümleri uygulanır.

ö) Yapının ruhsata ve eklerine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğini belirten, iş bitirme tutanağını düzenler ve onaylanmak üzere ilgili idareye verir.

p) Yapı kullanma izninin alınmasını müteakiben, ilgili idare tarafından istenilen yapı denetimine ait diğer bilgi ve belgeleri ilgili idareye verir.

r) Yapı ile ilgili olarak ısı ihtiyacı kimlik belgesinin, kanal bağlantısının yapıldığına ilişkin tutanağın, binanın yapı uygulama projesine uygun şekilde applike edildiğini gösteren vaziyet planı ve bağımsız bölüm planını içeren belgenin, elektrik, telefon ve doğalgaz tesisatlarının, yangın algılama, tahliye ve söndürme sisteminin projelerine uygun şekilde yapılmasını denetleyerek bunlara ilişkin uygunluk belgelerini ve asansörün ilgili idareye tescilini temin eder. Bu işlemlerin usulüne uygun yapıldığına dair raporu ve yapının cephe fotoğraflarını iş bitirme tutanağına ekler.

3. YAPI DENETİM FİRMALARINA YAPILAN HAKEDİŞ ÖDEMELERİNDE YAPILACAK KESİNTİLER

Bilindiği üzere, 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olduğu; Kanuna ekli (1) sayılı tablonun "IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar" başlıklı bölümünün 1/b fıkrasında, maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden kağıtların nispi damga vergisine tabi tutulacağı hükme bağlanmıştır. 2009/15725 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 01.01.2010 tarihinden geçerli olmak üzere Kanuna ekli (1) sayılı tablonun IV/1-b fıkrasındaki kağıtlara ilişkin damga vergisi oranı binde 6,6 olarak belirlenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun "Belediyenin Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesinde, belediyelerin mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı hizmetlerini, konut hizmetlerini yapacağı veya yaptıracağı hükme bağlanmıştır; "Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları" başlıklı 15 inci maddesinin birinci fıkrasının; (b) bendinde, kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek, (c) bendinde, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmıştır.

3194 sayılı İmar Kanununun "Yapı Ruhsatı" başlıklı 21 inci maddesinin birinci fıkrasında, bu Kanunun kapsamına giren bü-

tün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınmasının mecburi olduğu; "Ruhsat Alma Şartları" başlıklı 22 nci maddesinde, yapı ruhsatı almak için belediye veya valilik bürolarına yapı sahipleri veya kanuni vekillerince dilekçeyle başvurulacağı; belediyeler veya valiliklerce ruhsat ve ekleri incelenerek eksik ve yanlış bulunmuyorsa müracaat tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde yapı ruhsatı verileceği; "Yapı Kullanma İzni" başlıklı 30 uncu maddesinde, yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik bürolarından, 27 nci maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınmasının mecburi olduğu, mal sahibinin müracaatı üzerine yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespitinin gerektiği; "Ruhsatsız veya Ruhsat ve Eklerine Aykırı Olarak Başlanan Yapılar" başlıklı 32 nci maddesinde, bu Kanun hükümlerine göre ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç; ruhsat alınmadan yapıya başlandığının veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığının ilgili idarece tespiti, fenni mesulca tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumunun tespit edileceği, yapının mühürlenerek inşaatın derhal durdurulacağı, durdurmanın, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılacağı, bu tebligatın bir nüshasının da muhtara bırakılacağı, bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibinin, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mührün kaldırılmasını isteyeceği, ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme

sonunda anlaşılırsa, mührün belediye veya valilikçe kaldırılacağı ve inşaatın devamına izin verileceği, aksi takdirde, ruhsatın iptal edileceği, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılacağı ve masrafının yapı sahibinden tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, belediyelerin belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde inşa edilen yapılarla ilgili olarak kanunlardan gelen yetki, görev ve sorumluluklarının bulunduğu, bu kapsamda yapı denetim kuruluşlarının yaptıkları denetim yönünden, arsa sahipleri ve denetim şirketlerinin belediyelerin ilgili kanunlarla verilen yetki çerçevesinde koyduğu şartlara uyma sorumluluğunun bulunduğu ve yapı denetim hizmetlerinin bir eksiklik bulunup bulunmadığı yönünden kontrolü üzerine belediyeler tarafından yapı denetim şirketlerine ödemenin yapılabileceği hususları dikkate alındığında, **belediyeler tarafından hizmet karşılığı yapı denetim firmalarına yapılan ödemeler nedeniyle düzenlenen kâğıtların 488 sayılı Kanuna ekli (1) sayılı tablonun IV/1-b fıkrası uyarınca damga vergisine tabi tutulması gerekmektedir.**

4. SONUÇ

Yapı denetim faaliyetleri can ve mal güvenliğini sağlamak amacıyla öngörülmüştür. Bu faaliyetler, Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile münhasıran yapı denetimi görevini yapan, ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşan yapı denetim kuruluşları eliyle yerine getirilir.

Bu kapsamda, 4708 sayılı Kanun kapsamına giren her türlü yapı; anılan Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile çalışan ve münhasıran yapı denetimi ile uğraşan tüzel kişiliğe sahip yapı denetim kuruluşlarının denetimine tabidir. Yapı denetim hizmeti; yapı denetim kuruluşu ile yapı sahibi veya vekili arasında akdedilen hizmet sözleşmesi hükümlerine

göre yürütülür. Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri, yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu arasında akdedilir. Bu sözleşmenin bir sureti taahhütname ekinde ilgili idareye verilir. Bu sözleşmede; taahhüt edilen hizmetin konusu, yeri, inşaat alanı, süresi, varsa yapı sahibi ile yapı müteahhidi arasında akdedilen sözleşmede yer alan yapının fiziki özellikleri, yapı denetimi hizmet bedeli, yapı denetiminde görev alacak teknik personel listesi ve diğer yükümlülükler yer alır.

Makalemizin konusu kapsamında; **belediyelerin belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde inşa edilen yapılarla ilgili olarak kanunlardan gelen yetki, görev ve sorumluluklarının bulunduğu, bu kapsamda yapı denetim kuruluşlarının yaptıkları denetim yönünden, arsa sahipleri ve denetim şirketlerinin belediyelerin ilgili kanunlarla verilen yetki çerçevesinde koyduğu şartlara uyma sorumluluğunun bulunduğu ve yapı denetim hizmetlerinin bir eksiklik bulunup bulunmadığı yönünden kontrolü üzerine belediyeler tarafından yapı denetim şirketlerine ödemenin yapılabileceği hususları dikkate alındığında, belediyeler tarafından hizmet karşılığı yapı denetim firmalarına yapılan ödemeler nedeniyle düzenlenen kâğıtların damga vergisine tabi tutulması gerekmektedir.**

KAYNAKÇA

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun

5393 sayılı Belediye Kanunu

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu

3194 sayılı İmar Kanunu

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği

VERGİ, RESİM VE HARÇLARLA İLGİLİ BELEDİYE UYUŞMAZLIKLARINDA UZLAŞMA

Mustafa DÖNMEZ

İçişleri Bakanlığı
Mahalli İd. Gn. Md. Şube Md.

1. GİRİŞ

Uzlaşma, mükellef ile idare arasında oluşacak vergi ihtilaflarının yargıya taşınmadan kaldırılmasına yönelik bir yasal uygulamadır.

Uygulamada kamu alacakları niteliğindeki alacakların takibi ve tahsili, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre, vergilerden doğan alacaklardaki uzlaşma konusu ise 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 4811 sayılı Vergi Barişi Kanunu¹ kapsamında gerçekleştirilmektedir.²

Ancak, vergi, resim ve harçlarla ilgili belediye uyuşmazlıklarının uzlaşma yoluyla tahsil edilmesi de mümkündür. Bu kapsamda uzlaşmaya ilişkin temel esaslar, belediyelerin de tabi olduğu *213 sayılı Vergi Usul Kanununda* yer almıştır.

Vergi Usul Kanununun Ek 1 inci maddesinin son fıkrasına göre, uzlaşma komisyonlarının teşkili, uzlaşmaya müracaat etmeye yetkili olanların belirlenmesi, uzlaşmanın şekli, uzlaşmaya konu edilebilecek vergi, resim ve harçların belirlenmesi, uzlaşma komisyonlarının yetkileri, uzlaşmanın ya-

pılmasına ilişkin usul ve esasların, Maliye Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür. İl özel idareleri ve belediyelerde uzlaşmaya gelince; uzlaşmanın kapsamı, uzlaşma komisyonunun oluşturulması ve yetkisi ile uzlaşma yöntemi, İçişleri Bakanlığınca 213 sayılı Kanunun değişik Ek 1 inci maddesinin son fıkrasına dayanılarak hazırlanan “**Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği**” nde³ gösterilmiştir. Ayrıca, il özel idareleri ve belediyelerde uzlaşmaya ilişkin esas ve usullere, “**1 Sıra Nolu İl Özel İdareleri ve Belediyeler Uzlaşma Tebliği**”nde⁴ yer verilmiştir.

Anılan Yönetmelik, belediyelerde uygulanan 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan tarhiyat sonrası uzlaşmaya ilişkin usul ve esasları belirlemiş ve belediyelerde ikmalen, reşen veya idarece tarh ve tebliğ edilen vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyayı cezaları uzlaşma kapsamına almıştır.

Uzlaşma kurumunun temel felsefesi; vergi konusunda Devlet ile vatandaş arasında ortaya çıkmış anlaşmazlıkların sona erdirilmesi, kamu alacağının mükellefin ödeyebileceği bir düzeye getirilmesi, bu kapsamda gerek kesinleşmiş (tahakkuk ettiği halde ödenmemiş)

1 Söz konusu Kanun, 25.02.2003 tarih ve 25033 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

2 Selahattin Yücel, “Belediye Meclis ve Encümeninin Uyuşmazlıkları Çözümü”, Mahalli İdarelere Hizmet Dergisi, Kasım 2007, sayı 11, s.32

3 Söz konusu Yönetmelik, 1.8.2003 tarihli ve 25186 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

4 Söz konusu Tebliğ, 29.06.2004 tarih ve 25507 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

kamu alacakları gerekse kesinleşmemiş kamu alacaklarının belirli bir kısmının tahsilinden vazgeçilerek kalan kısmın taksitlendirilerek, vergi uyuşmazlıklarıyla ilgili dosyaların tasfiye edilmesidir.

Bu yazımızda, uzlaşma konusunu bahsi geçen Yönetmelik hükümlerinden hareketle, anılan Tebliğdeki açıklamalar doğrultusunda değerlendirmeye çalışacağız.

2. UZLAŞMANIN KAPSAMI

Uzlaşmanın kapsamına belediyelerce ikmalen, re'sen veya idarece tarh ve tebliğ edilen vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyayı cezaları girmektedir.

Uyuşmazlığın çözümü konusuna geçmeden önce, uyuşmazlığın vergi, resim ve harçlar dışında kalıp kalmadığının saptanması gerekir. Bu bakımından kısaca bu kavramların açıklanmasında yarar görülmektedir.

Vergi; kamu giderlerini karşılamak amacıyla gerçek ve tüzel kişilerden mali güçlerine göre yerine getirilmesi istenen bir yükümlülüktür. Vergi, belirli bir hizmetten doğrudan yararlanmak karşılığı olmayıp, tüm kamu hizmetleri için yapılan giderlere ortak katılma payı anlamına gelmektedir.

Harç; 492 sayılı Harçlar Kanununda tanımlandığı üzere, “*Fertlerin özel menfaatlerine ilişkin olarak, kamu kurumları ve hizmetlerinden yararlanmaları karşılığında yaptıkları ödemelerdir.*” Bu tanıma göre, bir hizmetin harç konusu olabilmesi için, kişilerin bir kamu kurumundan ya da hizmetinden yararlanmaları, diğer bir deyişle kendilerine kamu eliyle özel bir yarar sağlanması gerekmektedir.

Resim; harca benzer bir biçimde, Devlet dairelerinde ve kamu kuruluşlarında görülen hizmetin ve yapılan giderlerin karşılığında yalnız o işle ilgili olarak gerçek ve tüzel kişilerden sağlanan gelirlerdir.

Bahsi geçen *Yönetmeliğe* ve *Tebliğe* göre, uzlaşmanın kapsamına belediyeler tarafından ikmalen, re'sen veya idarece tarh ve tebliğ edilen vergi, resim ve harç asıllarına ilişkin olarak özel kanunlarında belirtilen **kanuni hadlerin altına düşmemek kaydıyla vergi asılları** ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyayı cezaları girmektedir. Yine, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 344 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları⁵ uyarınca kesilecek vergi ziyayı cezaları uzlaşma konusu olabilecek, aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca kesilecek vergi ziyayı cezaları ile 352 nci maddeye göre kesilen usulsüzlük cezaları ise uzlaşma kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Ayrıca, kanuni süresi içinde yapılan beyan üzerinden, tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, resim ve harçlar ile tahakkuku tahsile bağlı bulunan vergi, resim ve harçlar üzerinde uzlaşma yapılması mümkün değildir.

Bu tarihyatlar, zamanında beyanname verilmediği durumlarda ve diğer şekillerde vergi zamanında tahakkuk ettirilmezse ve eksik tahakkuk ettirilirse, belediyeler bu tarh şekillerini uygular. Bu tarh şekillerinde ikmalen, resen ve idarece tarihyatta vergi/ceza ihbarnamesi uygulanır.

Ancak, bazı belediyeler şekli Vergi Usul Kanununda belli edilen (VUK. Md.34,35) ihbarnamayı düzenlemediği görülmektedir.

Uzlaşma talep edilmesi için, söz konusu ihbarnamelerin tebliğ edilmesi gerekmektedir. İhbarname ile tebliğ edilmeyen vergi ve

⁵ Madde hükmünde bahsi geçen 213 sayılı Kanunun 344 üncü maddesi; “341 inci maddede yazılı hallerde vergi ziyama sebebiyet verildiği takdirde, mükellef veya sorumlu hakkında ziyaa uğratan verginin bir katı tutarında vergi ziyayı cezası kesilir.

Vergi ziyama 359 uncu maddede yazılı fiillerle sebebiyet verilmesi halinde bu ceza üç kat, bu fiillere iştirak edenlere ise bir kat olarak uygulanır.

Vergi incelemesine başlanılmasından veya takdir komisyonuna sevk edilmesinden sonra verilenler hariç olmak üzere, kanuni süresi geçtikten sonra verilen vergi beyannameleri için bu madde uyarınca kesilecek ceza yüzde elli oranında uygulanır.

cezaların uzlaşması olamayacağı gibi, kesinleşmediğinden takibi de yapılamaz.

Bu kapsamda belediyelerin uzlaşma kapsamına giren gelirleri şunlardır:

1. 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu uyarınca tahsil edilen bina ve arazi vergileri,

2. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca tahsilatı doğrudan belediyeler tarafından yapılan gelirlerden;

a) Vergiler

1. İlan ve Reklam Vergisi,
2. Haberleşme Vergisi,
3. Eğlence Vergisi,
4. Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi,
5. Yangın Sigortası Vergisi,

6. Çevre Temizlik Vergisi,

b) Harçlar

1. İşgal Harcı,
2. Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı,
3. Kaynak Suları Harcı,
4. Tellallık Harcı,
5. Hayvan Kesimi Muayene ve Denetleme Harcı,

6. Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı,

7. Bina İnşaat Harcı,

8. Çeşitli harçlar;

a) Kayıt ve Suret Harcı,

b) İmar ile ilgili harçlar;

- Parselasyon Harcı,
- İfraz ve Tevhit Harcı,
- İşyeri Açma İzin Harcı,

- Muayene, Ruhsat ve Rapor Harcı,
- Sağlık Belgesi Harcı.

Ayrıca, yeni bir tebliğe gerek kalmaksızın başka kanunlarda belediye geliri olarak kabul edilecek ve bu idarelerce tarh ve tahakkuk edilecek diğer vergi, resim ve harç asıllarına ilişkin olarak özel kanunlarında belirtilen **kanuni hadlerin altına düşmemek** kaydıyla vergi asılları ile bunlara ilişkin olarak kesilecek **vergi ziyanı cezalarında** da uzlaşmaya gidilebilecektir.

Konuyla ilgili olarak örnek vermek gerekirse:

Örnek 1 : 100 m² lik bir arsa beyanı var. m² birim değeri 50 TL, rayiç değeri ise 5.000 TL'dir. %3 oranında yıllık vergi tahakkuku 150 TL'dir.

4 yıl bu vergi ödenmemiş ve her yıl için 10 TL dan 40 TL faizle borcu 190 TL'ye baliğ olur.

Uzlaşmada vergi değerinin altına inilemeyeceği hususu dikkate alınarak bunun ancak 40 TL'si, yani faizi uzlaşma konusu olabilecek gerekirse faizin tamamından vazgeçilebilecektir.

Örnek 2 : 100 m² lik bir arsa beyanı var. Arsanın m² birim değeri 50 TL olup, rayiç değeri ise 5000 TL'dir.%3 oranında yıllık vergi tahakkuku 150 TL'dir.

4 yıl bu vergi ödenmemiş ve her yıl için 10 TL'den 40 TL faizle borcu 190 TL'ye baliğ olması gerekirken, idare arsa m² birim değerini emsalin üstünde 60 TL üzerinden hesaplayarak rayiç değerini 6.000 TL olarak hesaplamış %3 oranında yıllık vergi tahakkukunu da 180 TL olarak hesaplamış, 40 TL olması gereken faizini de 60 TL olarak tahakkuk ettirmek suretiyle 240 TL'lik borç çıkarmıştır.

Bu durumda 180 TL'lik vergi de 60 TL'lik faiz de uzlaşma konusu olabilecektir. Uzlaş-

mada vergi değerinin altına inilemeyeceği hususu dikkate alınarak Verginin 150 TL'sinin altına inilmeyecek şekilde uzlaşmaya gidilirken faizin tamamından da vazgeçilebilecektir.

Uzlaşmada asıl olan şey, Kanunla belirlenen haddin altına inilmemesi, yani verginin aslından vazgeçilmemesi, eklentilerinin de makul düzeye indirilmek suretiyle vergi ödeme yükümlülüğünde mükellefe yardımcı olunması idarenin hedefi olmalıdır.

Söz konusu Yönetmelik ve Tebliğ, uzlaşma veya anlaşma konularını belediye gelirlerine ve bunların mütememmim cüzlerine dayandırmıştır. Bu durum, yürürlükten kaldırılan 5272 sayılı Belediye Kanununda öngörülen “belediye alacakları” ilkesine uygun iken, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile getirilen “uyuşmazlık” kavramı içerik itibarıyla daha geniş bir kavramı içerdiğinden, her konudaki dava konusu alacağın dikkate alınması gerektiğini öngörmektedir.⁶

3. KOMİSYONLARIN TEŞKİLİ VE YETKİLERİ

3.1. Uzlaşma Komisyonlarının Yetkisi

Vergi Usul Kanununun değişik Ek 1 inci maddesi ile; bu Kanunun kapsamına giren belediyelere ait vergi, resim ve harçlardan hangilerinde uzlaşma yoluna gidilebileceği ve uzlaşma komisyonlarının uzlaşabilecekleri vergi, resim ve harç miktarının üst sınırının tayini hususunda İçişleri Bakanlığı yetkili kılınmıştır.

İçişleri Bakanlığı, kendisine tanınan bu yetkinin **uzlaşma komisyonlarınca kullanılması** uygun görmüştür. Bu nedenle, belediyelerce ikmalen, re'sen veya idarece tarh ve tebliğ edilen vergi, resim ve harç asıllarına ilişkin olarak özel kanunlarında belirtilen kanuni hadlerin altına düşmemek kaydıyla

vergi asılları ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyai cezaları konusunda uzlaşmaya uzlaşma komisyonları yetkilidir.

3.2. Uzlaşma Komisyonlarının Teşkili

Uzlaşma komisyonlarının teşkili, bahsi geçen Yönetmeliğin 7.3.2015 tarihli ve 29288 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişik 5 inci maddesinde yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre, **uzlaşma komisyonları** belediye bütçesine giren vergi, resim ve harçlar için;

a) Büyükşehir belediyelerinde:

Büyükşehir belediyesinde başkanın görevlendireceği genel sekreter, genel sekreter yardımcısı veya daire başkanının başkanlığında,

- Belediye gelir şube müdürü,
- Büyükşehir belediye encümenince mali hizmetler biriminden seçilecek bir memur üye,

olmak üzere üçer üyeden,

b) İl, ilçe, büyükşehir ilçe ve belde belediyelerinde ise başkanın veya görevlendireceği başkan yardımcısının başkanlığında,

- Mali hizmetler müdürü, mali hizmetler müdürü olmayan yerlerde muhasebeci,
- Belediye encümenince mali hizmetler biriminden seçilecek bir memur üye,

olmak üzere üçer üyeden kurulur.

Bu komisyonlar üyelerinin tamamının katılımıyla toplanırlar ve çoğunlukla karar verirler.

Komisyon başkan ve üyelerinin herhangi bir nedenle görevlerinin başında bulunmaması halinde, vekalet edenler komisyonunda görev yaparlar.

6 Selahattin Yücel, a.g.m., s.22, 23

Belediyelerde yapılan kamulaştırma işlemleri için kurulan Kıymet Takdir ve Uzlaşma Komisyonu üyelerine oturum ücreti veya huzur hakkı verilebilir mi?

Belediyelerde yapılan kamulaştırma işlemleri için kurulan Kıymet Takdir ve Uzlaşma Komisyonu üyelerine oturum ücreti veya huzur hakkı verilmesi mümkün değildir.

2942 sayılı Kanununun 24.04.2001 tarihli 4650 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki halinde, Kıymet Takdiri Komisyonlarının oluşturulması ve bunlara ödenecek ücrete ilişkin düzenlemelere yer verilmişse de, 4650 sayılı Kanunla 2942 sayılı Kanunda yapılan değişiklik sonrası bu yönde bir hükme yer verilmemiştir.

Nitekim, Sayıştay Temyiz Kurulunun 17.02.2009 tarihli ve 30645 Tutanak nolu kararında; *“Belediyenin görev ve yetkileri arasında bulunan kamulaştırma işleminin bir gereği olarak oluşturulan kıymet takdir ve uzlaşma komisyonlarında görevlendirilen belediye personeli ile meclis üyelerine yukarıya alınan mevzuat hükümleri çerçevesinde bir ödeme öngörülmediğinden tazmin hükmünün TASDİKİNE,”* hükmedilmiştir.

4. UZLAŞMANIN YAPILMASI

4.1. Uzlaşma Talebi

Uzlaşma talebinin, ceza ihbarnamesinin tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde mükellef veya ceza muhatabının bizzat veya resmi vekaletini haiz vekili vasıtası ile yetkili **uzlaşma komisyonuna yazı ile yapılması gerekir.**

Uzlaşma talebi, ihbarnamede yazılı vergi ve cezanın tamamı için yapılır. **Kısmi uzlaşma talebinde bulunulamaz.**

Uzlaşma komisyonları bir yargı organı olmayıp, kesilmiş olan cezada uyuşmak üzere yetkili kılınmış idareyi temsil eden kurullardır. Bu nedenle, uzlaşma komisyonuna

başvurma ve görüşmelere katılma konusunda mükellef veya ceza muhatabı adına hareket edecek kişinin avukat olması şart değildir. Bu kişilerin Noterlik Kanununun 60 ıncı maddesi uyarınca düzenlenen ve mükellef adına kesilen ceza miktarında uzlaşmaya yetkili oldukları şerhini taşıyan resmi vekaletnameye sahip olmaları yeterlidir.

Uzlaşma talebinin, vergi veya ceza ihbarnamesinin mükellefe **tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 30 gün içinde yapılması şarttır.**

4.2. Uzlaşma Talebinin İncelenmesi ve Görüşmelerinin Yapılması

Uzlaşma komisyonlarının sekreteryaya hizmetleri, belediyelerin mali hizmetlerle ilgili birimlerince yerine getirir.

Uzlaşma komisyonlarına verilen veya posta ile taahhütlü olarak gönderilen uzlaşma dilekçeleri üzerine sekreteryaya, talebi komisyona intikal ettirmeden önce;

a) Talebin uygun şekilde ve süresi içinde yapılıp yapılmadığını,

b) Uzlaşmanın komisyon yetkisi içinde bulunup bulunmadığını,

inceler.

Bu inceleme sonucunda, uzlaşma talebinin süresi içinde ve usulüne uygun şekilde yapılmadığının veya komisyonun yetkisi dışında bulunduğu tespitinde talep reddedilir.

Uzlaşma talebinin süresinde ve usulüne uygun şekilde yapıldığının ve komisyonun yetkisi içinde bulunduğu anlaşılması halinde, uzlaşma ile ilgili olarak yapılacak görüşmelere bizzat katılması veya resmi vekaletini haiz vekilini bulundurması hususu, görüşmenin tarihi, yapılacağı yer ve saati komisyon sekreteryası tarafından yazı ile en az onbeş gün önceden mükellefe bildirilir. Mü-

kellefin istemesi üzerine onbeş günlük süre-ye bağlı kalınmaksızın daha önceki bir tarih, uzlaşma günü olarak belirlenebilir.

Uzlaşma davetiyesi muhatabına Vergi Usul Kanununun tebliğ hükümlerine göre tebliğ edilir. Tebliğ tarihini ve imzayı içeren alındı belgesi uzlaşma dosyasına konulur.

Mükellefin veya resmi vekaletini haiz vekilinin uzlaşma davetiyesinde belirtilen yer, tarih ve saatte toplantıya katılması halinde, uzlaşma görüşmelerine başlanır. Yapılan görüşme sonucunda uzlaşma sağlandığı takdirde, uzlaşma komisyonu durumu üç nüsha olarak düzenlenen tutanakla tespit eder. Bu tutanağın üç nüshası da komisyon başkan ve üyeleri ile mükellef veya vekili tarafından imzalanır.

Bu tutanağın bir nüshası mükellef veya vekiline derhal verilir. Bir nüshası gerekli işlem yapılmak üzere mali hizmetler birimine aynı gün intikal ettirilir. Bir nüshası da uzlaşma komisyonunda oluşan dosyalarda saklanır. Tutanağın alt kısmında bir yere “*Bu tutanağın bir nüshasını uzlaşma komisyonunda .../.../... tarihinde aldım.*” ibaresi ve mükellef veya vekilinin adı ve soyadı yazıldıktan sonra imzası karşılığında tebliğ edilerek tebliğ işlemi gerçekleştirilir.

Uzlaşma sağlanamadığı takdirde (mükellef veya vekilinin uzlaşma komisyonunun davetine icabet etmemesi, komisyona geldiği halde uzlaşma tutanağını imzalamaması veya ihtirazi kayıtlı imzalamak istemesi halinde uzlaşma sağlanamamış sayılır) komisyonca bu husus belirtilmek üzere üç nüsha tutanak düzenlenir. Tutanağın bir nüshası mükellefe verilir. Mükellefin uzlaşma davetine icabet etmemesi veya tutanağı almaktan imtina etmesi halinde, tutanağın iki örneği mali hizmetler birimine gönderilir.

Uzlaşmanın sağlanamaması halinde, vergi ve ceza için yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz.

Uzlaşmanın vaki olmaması halinde (komisyon teklifinin mükellefçe kabul edilmediği durumda) komisyon nihai teklifini tutanağa geçirir. Mükellef dava açma süresinin son günü akşamına kadar komisyonun nihai teklifini kabul ettiğini bir dilekçe ile mali hizmetler birimine bildirdiği takdirde, bu tarih itibarıyla uzlaşma vaki olmuş sayılır ve buna göre işlem tesis edilir.

4.3. Uzlaşma Gününün Ertelemesi

Belirlenen uzlaşma günü bildirildikten sonra komisyonun o gün toplanamayacağının anlaşılması halinde, yeni bir uzlaşma günü belirlenerek mükellefe bildirilir.

Uzlaşma müzakeresinin belirlenen gün- de sonuçlandırılmaması veya daha ayrıntılı bir inceleme ya da araştırma yapılmasını gerektirmesi halinde, uzlaşma görüşmesi ya aynı gün belirlenen ya da sonradan belirlenerek mükellefe bildirilecek bir başka tarihe ertelenebilir. Bu durum, komisyon başkan ve üyeleri tarafından imzalanan bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak uzlaşma dosyasında saklanır.

5. UZLAŞMANIN SONUÇLARI

5.1. Uzlaşmanın Kesinliği

Uzlaşma vaki olduğu takdirde komisyonların düzenleyecekleri uzlaşma tutanakları kesin olup, gereği mali hizmetler birimince derhal yerine getirilir.

Uzlaşma tutanağının mali hizmetler birimine intikali üzerine tarih ve tebliğ edilmiş olan vergi ve ceza, uzlaşılan vergi miktarına göre düzeltilir.

5.2. Uzlaşma ve Cezalarda İndirme

Yapılan tarhiyata karşı cezada indirim veya uzlaşma hükümlerinden sadece birisinden yararlanılabilir. Uzlaşma talebinde bulunan mükellef, uzlaşma tutanağını imzalayınca kadar uzlaşma talebinden vazgeçtiğini

beyan ederek adına salınan cezalar hakkında, 213 sayılı Kanununun 376 ncı maddesinin uygulanmasını isteyebilir.

5.3. Ödeme Zamanı

Uzlaşma konusu yapılan vergi ve cezalar;

a) Uzlaşma vaki olduğu takdirde buna ilişkin düzenlenen ve tebliğ olunan uzlaşma tutanağı vergi ve cezaların ödeme zamanlarından önce tebliğ edilmişse kanuni ödeme zamanlarında; ödeme zamanları kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ edilmişse ödeme süreleri geçmiş olanlar uzlaşma tutanağının tebliğinden itibaren bir ay içinde,

b) Uzlaşma vaki olmadığı takdirde, Vergi Usul Kanununun 112 ve 368 inci maddeleri ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin (3) numaralı bendi hükmü çerçevesinde, ödenir.

6. UZLAŞMA KONUSU YAPILABİLİR VE YAPILAMAYACAK CEZALAR

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre alınacak katılım paylarında uzlaşma yapılamaz.

Vergi Usul Kanununun Ek 1 inci maddesinde 24.6.1994 tarihli ve 4008 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle kaçakçılık suçu cezası kesilen tarhiyata ilişkin vergi ve ceza uzlaşma kapsamından çıkarılmış olduğundan, 1.1.1995 tarihinden sonraki vergilendirme dönemlerine ait olup kaçakçılık suçu cezası kesilen vergi ve cezada uzlaşma yapılmaz.

Bu tarihten (1.1.1995) önceki dönemlere ilişkin olarak kesilecek kaçakçılık cezası ise uzlaşma konusu yapılabilir.

1.1.1995 ile 1.1.1999 tarihleri arasındaki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak kesilecek kusur ve ağır kusur cezaları uzlaşma konusu yapılabilir.

1.1.1999 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemine ilişkin olarak kesilen usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları ile Kanununun 344 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca vergi ziyayı cezası kesilen tarhiyata ilişkin vergi ve ceza hariç vergi ziyayı cezası da vergi aslından bağımsız olarak uzlaşma konusu yapılabilir.

7. UZLAŞMADA GÖZÖNÜNDE TUTULACAK HUSUSLAR

Belediyelerce ikmalen, re'sen veya idarece tarh ve tebliğ edilen vergi, resim ve harçlarla bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyayı cezalarla ilgili uzlaşma kapsamında göz önünde bulundurulacak hususlar, **1 Sıra Nolu İl Özel İdareleri ve Belediyeler Uzlaşma Tebliğinde** gösterilmiştir.

1. Uzlaşma talebinin, mükellef veya ceza muhatabı tarafından bizzat veya resmi vekaletnamesini haiz vekili; tüzel kişiler, küçükler, kısıtlılarla vakıflar veya cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde bunların kanuni temsilcileri tarafından yetkili uzlaşma komisyonuna yapılması gerekir.

Uzlaşma komisyonları, bir yargı organı olmayıp, kesilmiş olan cezada uyuşmak üzere yetkili kılınmış idareyi temsil eden kuruluşlardır. Bu nedenle, uzlaşma komisyonuna başvurma ve görüşmelere katılma konusunda mükellef veya ceza muhatabı adına hareket edecek kişinin avukat olması şart değildir. Bu kişilerin Noterlik Kanununun 60 ncı maddesi uyarınca düzenlenen ve mükellef adına salınan vergi ve kesilen ceza miktarında uzlaşmaya yetkili oldukları şerhini taşıyan resmi vekaletnameye sahip olmaları yeterli bulunmaktadır.

2. Uzlaşma talebinin, vergi/ceza ihbarnamesinin mükellefe tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 30 gün içinde yapılması şarttır.

3. Uzlaşma müessesesinin konuluş amaçları göz önünde bulundurularak, uygulamaya işlerlik kazandırılması için uzlaşma talepleri;

- Talebin uygun şekilde ve süresi içinde yapılıp yapılmadığı,
- Uzlaşmanın komisyon yetkisi içinde bulunup bulunmadığı,

yönlerinden incelenir.

Bu inceleme sonucunda, uzlaşma talebinin süresi içinde ve usulüne uygun şekilde yapılmadığının tespiti halinde, talep reddedilecektir.

Uzlaşma talebinin süresinde ve usulüne uygun şekilde yapıldığının ve komisyonun yetkisi içinde bulunduğu anlaşılması halinde, uzlaşma ile ilgili olarak yapılacak görüşmelere bizzat katılması veya resmi vekaletini haiz vekilini buldurması hususu, görüşmenin tarihi, yapılacağı yer ve saati komisyon sekreteryası tarafından yazı ile en az 15 gün önceden mükellefe bildirilir. Mükellefin istemesi üzerine onbeş günlük süreye bağlı kalınmaksızın daha önceki bir tarih uzlaşma günü olarak belirlenebilir.

Uzlaşma davetiyesi muhatabına Vergi Usul Kanununun tebliğ hükümlerine göre tebliğ edilir. Tebliğ tarihini ve imzayı içeren alındı belgesi uzlaşma dosyasına konulur.

Mükellefin veya resmi vekaletini haiz vekilinin uzlaşma davetiyesinde belirtilen yer, tarih ve saatte toplantıya katılması halinde, uzlaşma görüşmelerine başlanır.

Mükellef, uzlaşma görüşmelerinde bağlı olduğu meslek odasından bir temsilci veya 1.6.1989 gün ve 3568 sayılı Kanuna göre kurulan meslek odasından bir meslek mensubunu da bulundurabilir. Bu kişiler uzlaşma komisyonu toplantısına, uzlaşma ile ilgili tutanaklara imza koymaksızın, sadece görüşlerini açıklamak üzere katılabilirler.

Uzlaşma Sağlanması

Yapılan görüşme sonucunda uzlaşma sağlandığı takdirde, uzlaşma komisyonu durumu üç nüsha olarak düzenlenen tutanakla tespit eder. Bu tutanağın üç nüshası da komisyon başkan ve üyeleri ile mükellef veya vekili tarafından imzalanır.

Bu tutanağın bir nüshası mükellef veya vekiline derhal verilir. Bir nüshası gerekli işlem yapılmak üzere hesap işleri servisine aynı gün intikal ettirilir. Bir nüshası da uzlaşma komisyonunda oluşan dosyalarda saklanır. Tutanağın alt kısmında bir yere (Bu tutanağın bir nüshasını uzlaşma komisyonunda/..../..... tarihinde aldım.) ibaresi ve mükellef veya vekilinin adı ve soyadı yazıldıktan sonra imzası karşılığında tebliğ edilerek, tebliğ işlemi gerçekleştirilir.

Uzlaşma Sağlanamaması

Uzlaşma sağlanamadığı takdirde (mükellef veya vekilinin uzlaşma komisyonunun davetine icabet etmemesi, komisyona geldiği halde uzlaşma tutanağını imzalamaması veya ihtirazi kayıtla imzalamak istemesi halinde uzlaşma sağlanamamış sayılır.) komisyonca bu husus belirtilmek üzere üç nüsha tutanak düzenlenecektir. Tutanağın bir nüshası mükellefe verilecektir. Mükellefin uzlaşma davetine icabet etmemesi veya tutanağı almaktan imtina etmesi halinde, tutanağın bir örneği tebliğ edilmek üzere mükellefin bildirdiği adresine, iki örneği de hesap işleri servisine gönderilecektir.

Uzlaşmanın sağlanamaması halinde, vergi ve ceza için yeniden uzlaşma talebinde bulunulamayacaktır.

Uzlaşmanın vaki olmaması halinde (komisyon teklifinin mükellefçe kabul edilmediği durumda), komisyon nihai teklifini tutanağa geçirecektir. Mükellef dava açma süresinin son günü akşamına kadar komisyonun nihai teklifini kabul ettiğini bir di-

lekçe ile hesap işleri servisine bildirdiği takdirde, bu tarih itibariyle uzlaşma vaki olmuş sayılacak ve buna göre işlem tesis edilecektir.

Belirlenen uzlaşma günü bildirildikten sonra komisyonun o gün toplanamayacağına anlaşılması halinde, yeni bir uzlaşma günü belirlenerek mükellefe bildirilecektir.

Uzlaşma müzakeresinin belirlenen günde sonuçlandırılmaması veya daha ayrıntılı bir inceleme ya da araştırma yapılmasını gerektirmesi halinde, uzlaşma görüşmesi ya aynı gün belirlenen ya da sonradan belirlenerek mükellefe bildirilecek bir başka tarihe ertelenebilir. Bu durum, komisyon başkan ve üyeleri tarafından imzalanan bir tutanakla tespit olunacak ve bu tutanak uzlaşma dosyasında saklanacaktır.

4. Tüzel kişiliği haiz şahıs ortaklarında uzlaşma yapılırken tüm ortakları kapsamına almasına dikkat edilecektir.

Bilindiği gibi, bu tür ortaklıklarda tarihyat ortaklık faaliyetinden doğmakla birlikte vergiler ortaklar, cezalar tüzel kişilik adına salındığından, ortakların tamamının hem cezada hem de kendi adlarına salınan vergilerde uzlaşma talebinde bulunmaları halinde, bu talepleri kabul edilecektir. Ancak, ortaklardan birinin veya birkaçının yurtdışında bulunması ya da yurt içinde bulunmakla birlikte adreslerinin tespit olunamaması gibi zorunlu hallerde, uzlaşmanın tüm ortakları kapsamaması prensibinin dışına çıkılarak uzlaşma talepleri kabul edilecektir.

5. Uzlaşma konusunda **1 Sıra Nolu İl Özel İdareleri ve Belediyeler Uzlaşma Tebliği**’nde belirtilmeyen ve tereddütte düşülen diğer hususlar hakkında Vergi Usul Kanununun uzlaşmaya ilişkin hükümleri ve Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği hükümleri uygulanacaktır.

8. SONUÇ

Uzlaşmanın kapsamına belediyeler tarafından ikmalen, re’sen veya idarece tarh ve tebliğ edilen vergi, resim ve harç asıllarına ilişkin olarak özel kanunlarında belirtilen kanuni hadlerin altına düşmemek kaydıyla vergi asılları ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyayı cezaları girmektedir.

Uzlaşma talebinin, vergi veya ceza ihbarnamesinin mükellefe tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 30 gün içinde yapılması şarttır.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus da, 5393 sayılı Belediye Kanununun (18/h) ve (34/f) maddelerinde, uyuşmazlık konusunun çözümü “**dava konusu olma**” işlemine dayandırıldığından, dava açılmadan bu yetkinin ilgili organlarca kullanılmamasıdır.

Yine, açılmış olan davanın konusu vergi, resim ve harç ise yani 6183 sayılı Kanun kapsamında bir borç veya alacak ise, bu konuda uzlaşmaya gidilemez. Zira, 5393 sayılı Belediye Kanununun (18/h) ve (34/f) maddelerinde **vergi, resim ve harç** konusunda belediye meclisi ve encümenine uzlaşma yetkisi verilmemiştir.

ARAÇ SİGORTA SÖZLEŞME HÜKÜMLERİNİN İHALE SONUCUNA ETKİSİ

Ömer Köse
Maliye Bakanlığı
Denetim Elemanı

1. GİRİŞ

Kamu kurumları, bünyelerinde istihdam ettikleri personeli taşımak ve sair amaçlar ile araç kiralaması yoluna gitmektedirler.

Araç kiralama işlerinde temel maliyet unsuru, araçların yakıtı, personel ve sair unsurlardır.

Araç kiralama işlerinde, kiralanacak araçların sigorta edilmesi gerekmektedir. Sigortadan kasıt, kiralanılan araçların çeşitli şekillerde kazaya karışmaları halinde, sigorta şirketince kaza sonucu oluşacak zararın tazmin edilmesi prensibine dayanır.

Sigorta sözleşmesi, esas itibariyle, istekli firma ile sigorta şirketi arasında imzalanan bir sözleşme olmasına rağmen doğurduğu sonuçlar itibariyle, idareyi dolayısıyla ihale sonucunu etkileme potansiyeline sahiptir.

Bu çalışmada, araç sigortası yaptırmak amacıyla yapılan sözleşmeler içerisinde yer alan hükümlerin, ihale sonucuna etkisi üzerinde durulacak ve Kamu İhale Kurulunca, konuyla ilgili olarak verilen bir karar ile örneklendirilecektir.

2. YASAL VE İDARİ MEVZUAT

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Aşırı düşük teklifler” başlıklı 38 inci maddesinde;

“İhale komisyonu verilen teklifleri değerlendirdikten sonra, diğer tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit eder. Bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak ister.

İhale komisyonu;

- a) İmalat sürecinin, verilen hizmetin ve yapım yönteminin ekonomik olması,
- b) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin mal ve hizmetlerin temini veya yapım işinin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,
- c) Teklif edilen mal, hizmet veya yapım işinin özgülüğü,

gibi hususlarda yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak, aşırı düşük teklifleri değerlendirir.

Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir.

Kurum, ihale konusu işin türü, niteliği ve yaklaşık maliyeti ile ihale edilme usulüne göre aşırı düşük tekliflerin tespiti, değerlendirilmesi ve ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi amacıyla sınır değerler

ve sorgulama kriterleri belirlemeye, ihalenin bu maddede öngörülen açıklama istenilmeksizin sonuçlandırılabilmesine, ayrıca yaklaşık maliyeti 8 inci maddede öngörülen eşik değerlerin yarısına kadar olan hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinde sınır değer altında olan tekliflerin bu maddede öngörülen açıklama istenilmeksizin reddedilmesine ilişkin düzenlemeler yapmaya yetkilidir. İhale komisyonu bu maddenin uygulanmasında Kurum tarafından yapılan düzenlemeleri esas alır.” hükmü yer almaktadır.

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “Sınır değer ve aşırı düşük teklifler başlıklı 59 uncu maddesinde;

“(1) İhale komisyonu verilen teklifleri değerlendirdikten sonra Kurum tarafından belirlenen yöntemle göre sınır değeri hesaplar.

(2) Aşırı düşük teklif tespit ve değerlendirme işlemlerine ilişkin olarak, ihale ilanı ve dokümanında belirtilmek kaydıyla, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralardaki koşullar çerçevesinde aşağıdaki seçeneklerden bir tanesi kullanılır.

a) Sınır değer altında olan teklifler ihale komisyonunca aşırı düşük teklif olarak tespit edilir ve bu teklif sahiplerinden Kurum tarafından belirlenen kriterlere göre teklifte önemli olduğu tespit edilen bileşenler ile ilgili ayrıntılar yazılı olarak istenir. İhale komisyonu;

- 1) Verilen hizmetin ekonomik olması,
- 2) Seçilen teknik çözümler ve teklif sahibinin işin yerine getirilmesinde kullanacağı avantajlı koşullar,
- 3) Teklif edilen hizmetin özgünlüğü,

gibi hususlarda yapılan yazılı açıklamaları dikkate alarak aşırı düşük teklifleri değerlendirir. Bu değerlendirme sonucunda, açıklamaları yeterli görülmeyen veya yazılı

açıklamada bulunmayan isteklilerin teklifleri reddedilir.

b) İhale, aşırı düşük teklif tespit ve değerlendirme işlemleri yapılmaksızın sonuçlandırılır.

c) Aşırı düşük teklif sınır değerinin altında teklif sunan isteklilerin teklifi açıklama istenilmeksizin reddedilir.” hükmü,

Kamu İhale Genel Tebliğinin “Hizmet alımı ihalelerinde sınır değer tespiti ve aşırı düşük tekliflerin değerlendirilmesi” başlıklı 79 uncu maddesinde;

“...79.2.2.1. Üçüncü Kişilerden Alınan Fiyat Teklifleri: Teklifi oluşturan maliyet bileşenlerine ilişkin üçüncü kişilerden fiyat teklifi alınması durumunda,

Maliyet tespit tutanağı dayanak alınarak fiyat teklifi sunulabilmesi için, fiyat teklifinin mamul/mala ilişkin olması halinde mamul/malın birim fiyatının, tutanakta tespit edilen ağırlıklı ortalama birim maliyetin altında olmaması; fiyat teklifinin hizmete ilişkin olması halinde ise bu hizmetin birim fiyatının, tutanakta tespit edilen toplam birim maliyetin altında olmaması, bu tespit (Ek-O.5) formunda yapılması, fiyat teklifi üzerine meslek mensubu tarafından “Bu fiyat teklifindeki birim fiyatın, mükellefin yasal defter ve belgelerine göre tarafımca düzenlenerek onaylanan (.../.../...) tarih ve (...) sayılı maliyet tespit tutanağındaki ortalama/toplam birim maliyet tutarının altında olmadığını beyan ederim.” ibaresinin yazılarak imzalanması ve iletişim bilgileri de belirtilmek suretiyle kaşelenmesi/mühürlenmesi gerekmektedir.

Satış tutarı tespit tutanağı dayanak alınarak fiyat teklifi sunulabilmesi için teklif edilen birim fiyatın, ilgili tutanakta tespit edilen ağırlıklı ortalama birim satış tutarının % 80 inin altında olmaması, bu tespit (Ek-O.6) formunda yapılması, fiyat teklifi üzerine

meslek mensubu tarafından “Bu fiyat teklifindeki birim fiyatın, mükellefin yasal defter ve belgelerine göre tarafımca düzenlenerek onaylanan (.../.../...) tarih ve (...) sayılı satış tutarı tespit tutanağındaki ağırlıklı ortalama birim satış tutarının % 80’inin altında olmadığını beyan ederim.” ibaresinin yazılarak imzalanması ve iletişim bilgileri de belirtilmek suretiyle kaşelenmesi/mühürlenmesi gerekmektedir.

Üçüncü kişilerden alınan fiyat tekliflerinin teklife konu alanda faaliyet gösterenlerden alınması gerekmekte olup, bu belgelerin ihale tarihinden önce düzenlenmiş olması zorunlu değildir.

...

79.3.3. Kurumca hazırlanan “İşçilik Hesaplama Modülü” ne (www.ihale.gov.tr) adresinden ulaşılabilecek olup, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde tekliflerin değerlendirilmesi bağlamında sözleşme ve genel giderler dahil asgari işçilik maliyeti hesabında işçilik hesaplama modülünün kullanılması zorunludur.

79.3.4. **Hizmet alım ihalelerinde herhangi bir sigorta giderinin aşırı düşük teklif sorgulamasında önemli bir bileşen olarak kabul edilmesi durumunda,** isteklilerce sigorta acentelerinden alınan poliçe, fiyat teklifi veya sözleşmelerin ekine ihale dokümanında yer alan teminat tutarları üzerinden teklif ettikleri sigorta prim tutarlarıyla sigorta hizmetini gerçekleştirebileceklerine ilişkin, ilgili sigorta şirketinin genel müdürlüğünden veya bölge müdürlüğünden alınan teyit yazısının eklenmesi ve bu yazının yetkili kişilerin imzasını taşıması gereklidir. Ancak sigorta şirketlerinin genel müdürlük veya bölge müdürlükleri tarafından imzalanmış poliçe veya fiyat teklifleri için teyit alınması zorunlu değildir. Sigorta

giderinin tevsiki için sunulan belgenin işin süresinin tamamını kapsamı gerekmektedir.

79.3.5. Personel çalıştırılmasına dayalı olmayan hizmet alımlarına ilişkin yapılan aşırı düşük teklif açıklamasında, sözleşme giderleri ve genel giderlerin % 4 oranında hesaplanması söz konusu olmayacak, sözleşme giderleri ilgili mevzuatına göre hesaplamak suretiyle açıklama yapılacaktır.” açıklamaları yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat düzenlemeleri kapsamında; araç kiralınmasına ilişkin olarak açılan ihalede, sigorta gideri olarak maliyete dahil olacak olan bedelin, sigorta şirketinden alınacak belge ile belgelendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

3. ÖRNEK OLAY (*)

Konunun daha iyi anlaşılması amacıyla, Kamu İhale Kurulu tarafından verilen bir karar, örnek olarak sunulmuştur.

“İtirazen şikâyet dilekçesinde özetle, aşırı düşük teklif açıklaması kapsamında kasko giderinin belgelendirilmesinde sigorta şirketinden alınan **poliçenin muafiyet ve istisnalar bölümünde kiralık/sözleşme aracılığı ile kiralama kullanım tarzında poliçenin hükümsüz olduğunun belirtildiği**, bu kullanımın ihale konusuna girdiği ve kasko bedelini artıracak önemli bir bileşen olması sebebiyle **kasko giderini tevsiken sunulan belgenin uygun olmadığı gerekçeleri ile tekliflerinin değerlendirme dışı bırakıldığı**, kasko giderine ilişkin sunulan poliçenin muafiyet ve istisnalar kısmında “**sigortalı araç kiralık/sözleşme aracılığı ile kiralama kullanılması halinde poliçe hükümsüzdür**” ifadesinin bulunduğu **ancak bunun sigorta firması tarafından yapılan bir yanlışlıktan kaynaklandığı**, bu yanlışlığın taraflarınca giderilerek idareye yapılan şikâyet başvurusunda açıkça bildirildiği ve

başvuru ekinde ibraz edilen **Eureko Sigorta A.Ş 3. Bölge Müdürlüğü tarafından onaylanmış 06.12.2016 tarihli yazıları ile de teyit edildiği**, aşırı düşük teklif açıklaması kapsamında sunulan kasko teklifine konu araçların tamamının istisnasız bir şekilde ful kaskoya tabi olduklarının açıkça bildirildiği, **kasko fiyat teklifinin muafiyet ve istisnalara ilişkin kısımlarının firmaları için geçerli olmadığı ve ilgili sigorta şirketi tarafından da bu hususun onaylandığı**, Kamu İhale Kanunu nun **37 nci maddesinde idare tarafından net olmayan hususlarla ilgili isteklilerden açıklama talep edilebileceğinin hüküm altına alındığı**, teklifin esasını etkilemeyen somut durumun bilgi eksikliği kapsamında değerlendirilmesi ve **bu eksikliğin tamamlatılarak ihalenin uhdelinde bırakılması gerektiği** iddiasına yer verilmiştir.

Başvuru sahibinin iddialarının değerlendirilmesi sonucunda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

Şikayete konu ihalenin Belediyesi Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğüne ait sürücülü araç kiralama hizmet alımı olduğu, 4 isteklinin katıldığı ihalede teklifleri idarece belirlenen sınır değer altındaki olan 2 istekliden aşırı düşük teklif açıklaması istenildiği, aşırı düşük teklif sahibi isteklilerden K...Turizm Seyahat Nakliyat Taah. Tic. Ltd. Şti.nin açıklama yapmadığı, Ö... Turizm Seyahat Pazarlama Tic. Ltd. Şti.nin ise kasko giderini tevsiken sunulan belgenin uygun olmaması gerekçesi ile değerlendirme dışı bırakıldığı, ihalenin T...Nakliyat Hayvancılık Seyahat Turizm Otomotiv Petrol İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. üzerinde bırakılarak Ü...Akaryakıt Turizm Temizlik Taşımacılık ve Nakliye San. ve Tic. Ltd. Şti.nin ise ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi olarak belirlendiği anlaşılmıştır.

...

Personel çalıştırılmasına dayalı olmayan bu ihalede haftalık çalışma saatlerinin tamamını idarede geçirecek personellere ilişkin bilgiler yukarıda tabloda belirtilmiş olup, işçilik gideri teklif fiyata dahildir.

Teknik şartnamede yükleniciye ait olduğu belirtilen giderler teklif fiyata dahildir.

25.4. Sözleşme konusu işin bedelinin ödenmesi aşamasında doğacak Katma Değer Vergisi (KDV), ilgili mevzuatı çerçevesinde İdare tarafından yükleniciye ayrıca ödenir.

25.5. Kısa vadeli sigorta prim oranları belirtilecektir.

İş kazaları ile meslek hastalıkları sigortası prim oranı %2 (iki) olarak tespit edilmiştir” düzenlemesi,

Sözleşme Tasarısının “İşin süresi” başlıklı 9 uncu maddesinde “9.1. İşe başlama tarihi

01.01.2017; işi bitirme tarihi 31.12.2017

9.2. Bu sözleşmenin uygulanmasında sürelerin hesabı takvim günü esasına göre yapılmıştır. “ düzenlemesi yer almaktadır.

Sınır değer altındaki teklif veren isteklilere 31.10.2016 tarihinde EKAP üzerinden gönderilen aşırı düşük teklif açıklama isteme yazısında çalıştırılacak şoför personel maliyeti (asgari ücretin %30 fazlası), rehber maliyeti ve otobüs maliyetinin (sigorta, kasko, koltuk sigortası vb.) açıklama istenilecek önemli teklif bileşenleri olarak belirlendiği anlaşılmıştır.

Kamu İhale Genel Tebliği nin79.3.4 üncü maddesinde,hizmet alım ihalelerinde herhangi bir sigorta giderinin aşırı düşük teklif sorgulamasında önemli bir bileşen olarak kabul edilmesi durumunda; **isteklilerce sigorta acentelerinden alınan poliçe, fiyat teklifi veya sözleşmelerin ekine ihale dokümanında yer alan teminat tutarları üzerinden teklif ettikleri sigorta prim tutarlarıyla si-**

gorta hizmetini gerçekleştirebileceklerine ilişkin, ilgili sigorta şirketinin genel müdürlüğünden veya bölge müdürlüğünden alınan teyit yazısının eklenmesi ve bu yazının yetkili kişilerin imzasını taşımasının gerekli olduğu, ancak sigorta şirketlerinin genel müdürlük veya bölge müdürlükleri tarafından imzalanmış poliçe veya fiyat teklifleri için teyit alınması zorunlu olmadığı, sigorta giderinin tevsiki için sunulan belgenin işin süresinin tamamını kapsaması gerektiği açıklanmıştır.

Başvuru sahibi istekli tarafından yapılan aşırı düşük teklif açıklamasında ihale konusu işte kullanılacak olan araçlara ilişkin olarak (27+ 1 kişilik midibüs - 4 adet, 46+1 kişilik otobüs- 2 adet) A...Turizm ve Seyahat Acentalığı Ltd. Şti.den alınan fiyat tekliflerinin sunulduğu tespit edilmiştir.

İhale konusu işte kullanılacak anılan araçların zorunlu trafik sigortası ve karayolu yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası prim tutarlarını açıklamak üzere 01.01.2017-31.12.2017 tarihleri arasında geçerli olduğu belirtilen üzerinde Eureko Sigorta A.Ş. İstanbul Avrupa 3. Bölge Müdürlüğünün kaşe ve imzası bulunan bir belgenin sunulduğu, **sunulan belgenin üzerinde “tekliflerin onaylanması durumunda onay verilen trafikte geçerli olacak tarife üzerinden fiyatlandırma yapılacak olup, güncel rakamlar geçerli olacaktır.”** ibaresinin bulunduğu tespit edilmiş, anılan belge üzerinde Mercedes marka turismo 17 RHD model (2014 model) aracın zorunlu trafik sigortası için 17.700,00 TL, karayolları yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası için 1.840,00 TL; Temsa marka prestige süper delux model (2015 model) aracın zorunlu trafik sigortası için 17.700,00 TL, karayolları yolcu taşımacılığı zorunlu koltuk ferdi kaza sigortası için 1.240,00 TL öngörüldüğü ve başvuru sahibi istekli tarafından da açıklamanın bu rakamlar üzerinden yapıldığı anlaşılmıştır.

Başvuru sahibi istekli tarafından kasko giderini tevsiken Eureko Sigorta A.Ş.den alınan 36493351 ve 36493798 numaralı poliçelerin sunulduğu, sunulan poliçelerin 02.11.2016-02.11.2017 tarihleri arasında geçerli olduğu, **muafiyet ve istisna kısımlarında “poliçede detayları yazılı sigortalı araç, hiçbir şekilde: kiralık/rent a car/operasyonel kiralama/ uzun süreli kiralama/ ikame araç hizmeti/sözleşme aracılığı ile kiralama...olarak kullanılamaz.Yukarıdaki kullanım tarzlarında araçların kullanılması halinde poliçe hükümsüzdür..”** ibarelerinin yer aldığı, **idarece başvuru sahibinin bu ibare gerçeğe gösterilerek değerlendirme dışı bırakıldığı anlaşılmıştır.**

Başvuru sahibinin, teklifinin değerlendirme dışı bırakılması üzerine, idareye 06.12.2016 tarihli ve üzerinde “ Ö Turizm Seyahat Pazarlama Tic. Ltd. Şti.firması adına verilen 36149471 ve 36151366 numaralı tekliflere konu olan araç kiralık olarak kullanılacak olup uyarı ifadesine istinaden teminat verilmiştir.” ibaresi bulunan Eureko Sigorta A.Ş. İstanbul 3. Bölge Müdürlüğü tarafından kaşeli ve imzalı bir belgenin sunulduğu tespit edilmiştir.

Kasko giderini tevsiken sunulan poliçelerin muafiyet ve istisna kısımlarında araçların kiralık olarak kullanılması durumunda poliçenin hükümsüz olduğu belirtilmiştir. **Bu konuya ilişkin ilgili sigorta şirketinden alınan, kaskonun söz konusu işte geçerli olacak şekilde kiralık araçları da kapsadığına ilişkin bir belgenin sunulduğu görülmüş fakat sunulan belgede yer verilen teklif numaraları ile poliçe numaralarının uyumsuz olduğu tespit edilmiştir.**

Diğer taraftan **teklif numaraları ile poliçe numaralarının birbiriyle uyumlu olması durumunda dahi bu hususun geçerli olmayan bir teklifin sonradan belge tamamlanarak geçerli hale getirilmesi sonucunu doğuracağı anlaşılmıştır.**

Yukarıda yapılan açıklamalar ve tespitler doğrultusunda **başvuru sahibi tarafından sunulan poliçelerin kiralık araçlara ilişkin olması durumunda hükümsüz olduğu anlaşılmış olup, başvuru sahibinin de ihale konusu işte kullanılacak araçları kiralama yoluyla temin edeceği anlaşıldığından** idarece tesis edilen işlemin herhangi bir hukuka aykırılık barındırmadığı sonucuna varılmıştır.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Örnek olayda görüleceği üzere, sigorta şirketince verilen fiyatın ve sözleşmenin, aracın kiralık olarak kullanılması halinde geçersiz olacağı şeklindeki şartının sözleşme üzerinde görülmesinden sonra, isteklinin vermiş olduğu teklif reddedilmiştir.

Sigorta şirketince, aracın sigorta maliyetinin, kiralama işi olması hasebiyle, artacağı endişesiyle bu şekilde bir şart konulmuş olduğu anlaşılmaktadır.

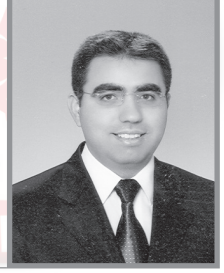
Her ne kadar sigorta şirketi daha sonra, bu şartın şahıslar için geçerli olduğunu, ticaretle uğraşanlar için geçerli olmadığını ileri sürsede, yapılan bu açıklamanın, önceden istekli firma ile yapılan anlaşmanın bir parçası olması ve sonradan değiştirilmemesinin ihale mevzuatına aykırı olduğu açıktır.

Esas itibariyle, ihale işlemlerinde, ilk planda önemsiz gibi görünün ayrıntıların, daha detaylı şekilde incelendiğinde, ihalenin gerçekleşmesi aşamasında sorun oluşturabilecek unsurları içerisinde barındırması söz konusu olabilmektedir.

Bu noktada örnek olayda, ihale komisyonu tarafından verilen eleme kararı son derece yerinde olup, diğer idarelere de örnek olabilecek nitelikte bir karardır.

(* **Örnek Olay:**Kamu İhale Kurulunun 18.01.2017 tarih ve 2017/UH.III-286 sayılı yazısı.

MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNDE ŞÜPHELİ ALACAKLAR İÇİN KARŞILIK AYRILABİLMESİNİN ŞARTLARI

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Uzmanı

1. GİRİŞ

Mahalli idareler (il özel idareleri ve belediyeler), kendilerine verdiği görev ve hizmet alanlarında ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzel kişiliği haiz olmak üzere ticaret şirketi kurabilmekte veya kurulu bulunan şirketlere ortak olabilmektedir.

Uygulamada “mahalli idare şirketi” olarak isimlendirilen bu şirketler, ticari hayatın gereği olarak yapmış oldukları satışların tamamını peşin olarak gerçekleştirememektedir. Hatta çoğu zaman yapılan satışlar çok uzun süreli vadeler içerebilmektedir. *Bu şirketler, yaptıkları satışlar kapsamında düzenlenen faturalardaki tutarları, tahsil edilip edilmediğine bakmaksızın, kanuni defterlerine gelir olarak kaydetmektedir.* Bu durumda mahalli idare şirketleri, çoğu zaman tahsil etmedikleri tutarlar üzerinden de vergi ödemek zorunda kalmaktadır. Zira, vergi mevzuatı gereğince, ticari ve zirai kazancın vergilendirilmesi tahakkuk ilkesine göre yapılmaktadır. Dolayısıyla, ticari ve zirai kazancın vergilendirilmesi bakımından gelirin tahsil edilme zorunluluğu bulunmamaktadır. Belirtilen durumda ise **alacağını tahsil edemeyen mahalli idare şirketleri, bu alacak için vergi ödemek zorunda kalmaktadır.** Buradan hareketle, gerçek kazancın vergi-

lendirilmesi ve vergilendirmede dönemsellik ilkeleri gereğince, bilanço esasına göre defter tutanların ve dolayısıyla da mahalli idare şirketlerinin tahsil edemedikleri alacaklar üzerinden vergi ödemelerinin önüne geçmek ve mali tablolarının gerçek durumu göstermesini sağlamak amacıyla 213 sayılı Vergi Usul Kanununda¹ (VUK) bazı düzenlemeler yapılmıştır.² Bu düzenlemelerden biri de, şüpheli alacaklar için karşılık ayrılmasıdır.

Şüpheli alacak, nitelik itibarıyla tahsili şüpheli olan, fakat değersiz hale gelip gelmediği kesin olarak bilinemeyen, buna karşın kısmen tahsil olanağı kalmayan alacaklardır. Bu alacaklar için karşılık ayırmanın temel nedeni doğması muhtemel bir zararın varlığıdır. Şüpheli hale gelen alacakları, bilançoda ayrıca göstermek ve farklı hesaplarda izlemek bir zorunluluk iken, bunlara ilişkin karşılık ayırmak vergi mevzuatı açısından ihtiyaridir. ***Bir başka deyişle, şüpheli hale geldiği kabul edilen alacak için karşılık ayrılması bir zorunluluk değil, kullanılması mahalli idare şirketinin ihtiyarına bırakılmış bir haktır.***

İşte bu çalışmada, mahalli idare şirketlerinde şüpheli alacaklar için karşılık ayırabilmenin koşulları tüm yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

1 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 10.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı Resmî Gazeteler’de yayımlanmıştır.

2 Yasin Şen, Vergi Hukukunda Şüpheli Alacak Karşılıkları, Lebib Yalkın Dergisi, Şubat 2017, S.158.

2. KANUNİ DÜZENLEME

Ticaret şirketlerinin ve dolayısıyla mahalli idare şirketlerinin alacaklarının şüpheli hale gelme şartları ve şüpheli alacaklar için nasıl karşılık ayrılacağı 213 sayılı Vergi Usul Kanununun “Şüpheli alacaklar” başlıklı 323 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede;

“Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

1. Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar,

2. Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra tabakasına değmeyecek derecede küçük alacaklar,

şüpheli alacak sayılır.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir.

Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri dönemde zarara hesabına intikal ettirilir.” denilmektedir.

Söz konusu hükümde geçen “(...) pasifte karşılık ayrılabilir” ibaresi nedeniyle, şüpheli alacaklar için karşılık ayrılabilme hususu, sadece ticari ve zirai faaliyetle iştigal eden mükelleflerden bilanço esasına göre defter tutanlar hakkında geçerlidir. Mahalli idare şirketleri de, bilanço esasına göre defter tuttuklarından şüpheli hale gelen alacakları için karşılık ayrılabilir.

3. ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR İÇİN KARŞILIK AYRILABİLMESİNİN KOŞULLARI

3.1. Alacağın Ticari ve Zirai Kazancın Elde Edilmesi ve İdame Ettirilmesi İle İlgili Olması

Mahalli idare şirketleri, ticari veya zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesiyle ilgili şüpheli hale gelen alacakları için karşılık ayrılabilir. Ancak, şüpheli hale gelen alacak, mahalli idare şirketinin faaliyetleriyle ilgili değilse, bu alacak için karşılık ayrılmaz. Ayrıca, karşılık ayrılabilmesi için şüpheli alacağın konusunun gerçeği yansıtması gerekir. Dolayısıyla, mahalli idare şirketinin ticari ve ekonomik faaliyetlerinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmayan, ticari hayatın genel kabul görmüş kuralları içinde oluşmayan, kazanç ile alacak arasında illiyet bağı bulunmayan ve muvazaa içeren alacaklarla ilgili şüpheli alacak karşılığı ayrılmaz.

Alacak karşılığının, alacağın bizzat kendisi için ayrılması esas olmakla birlikte, 334 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğine³ göre katma değer vergisinden kaynaklanan alacaklar için de KDV dâhil tutar üzerinden şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir. Ancak, bunun için VUK’un 323 üncü maddesindeki şartların mevcut olması, alacağın ilgili dönemin kayıtlarına girmesi ve KDV beyannamelerinde beyan edilmesi gerekmektedir. **Kamu kurum ve kuruluşlarından olan alacaklar için şüpheli alacak karşılığı ayrılıp ayrılamayacağı hususu ise öğretide tartışmalıdır.**

Yeri gelmişken belirtelim ki, hatır senedinden⁴ doğan alacaklar için karşılık ayrılmamaktadır. Nitekim hatır senetleri, gerçek

³ Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 334), 05.05.2004 tarihli ve 25453 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

⁴ Hatır senedi, gerçek bir mal teslimi ve hizmet ifasını içermeyen sadece karşı tarafın ticari itibarını artırmak maksadıyla düzenlenen senettir.

bir satış işlemini yansıtmadığı için ortada gerçek bir alacak da bulunmamaktadır. Bunun yanında, personelden veya ortaklardan alacaklar için de karşılık ayrılması mümkün olamamaktadır. Zira, gerek personelden gerekse ortaklardan alacaklar ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili değildir ve bu alacaklar gelir hesaplarına kaydedilmemektedir. Bu tür alacaklar için karşılık ayrıldığı takdirde “139-Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı” hesabında izlenir. Ancak, söz konusu alacaklar için ayrılan karşılıklar safi kazancın tespitinde gider olarak kabul edilmezler.

3.2. Alacağın Tahsilinin Şüpheli Hale Gelmiş Olması

Mahalli idare şirketince şüpheli alacak karşılığı ayrılabilmesi için en temel şart, alacağın şüpheli hale gelmiş olması, bir başka ifadeyle oluşması beklenen bir zararın varlığıdır. VUK'un 323 üncü maddesine göre bir alacak iki şekilde şüpheli hale gelebilir. Bu haller ise; “*alacağın dava veya icra safhasında bulunması*” ya da “*alacağın yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş olması ve ayrıca dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük olması*”dır. Söz konusu durumlar aşağıda açıklanmıştır.

3.2.1. Alacağın Dava veya İcra Safhasında Bulunması

Mahalli idare şirketine ait alacakların, şüpheli alacak olarak değerlendirilmesi için alacağın dava veya icra safhasında bulunması gerekir. Mahalli idare şirketi, vadesinde tahsil edemediği alacağının tahsili için harekete geçerek alacak davası açar veya icra takibi başlatırsa, alacak tutarı kadar karşılık ayrılabilir ve bu karşılıkları vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alabilir. Alacağın hangi nedenle dava veya icra konusu yapıldığı önemli değildir. Ancak, alacaklarla ilgili dava açılması veya icra takibinin yapıl-

ması şekilsel bir şart olarak görülmemelidir. Bu kapsamda, açılan dava ve yapılan icra takibinin ciddiyetle takip edilmesi gerekir. Zira, uygulamada ve yargı kararlarında, mükelleflerin ve bu bağlamda mahalli idare şirketlerinin, kağıt üzerinde dava açarak veya icra takibine başlayarak alacaklarını şüpheli alacak olarak değerlendirmek suretiyle karşılık ayırabilecekleri ve vergi matrahını aşındırabilecekleri, bu nedenle yapılan dava ve icra işlemlerinin ciddiyetle takibi, amacın vergi matrahını aşındırmak değil alacağın tahsili olması gerektiği değerlendirilmektedir.⁵ Dolayısıyla, dava veya icra takip dilekçesinin verilmesinden sonra dava ve icra takibinin ciddi bir şekilde yapılmaması halinde alacak şüpheli alacak niteliğini kaybedecektir.

3.2.2. Alacağın Yapılan Protestoya veya Yazı ile Bir Defadan Fazla İstenilmesine Rağmen Borçlu Tarafından Ödenmemiş Olması ve Ayrıca Dava ve İcra Takibine Değmeyecek Derecede Küçük Olması

Mahalli idare şirketi tarafından bazen borçlunun zamanında ödemediği alacağın yargı yoluyla takibi, takip edilecek alacak tutarından daha fazla zaman ve para harcanmasını gerektirebilir. Öyle ki, satılan mal veya hizmetin bedelinin tahsil edilememesi nedeniyle bunların dava ve icra konusu yapılması halinde yapılacak posta, avukatlık ve noter masrafı ve ödenecek yargı harcı gibi giderlerin toplamının bu tür alacakların miktarını aşması mümkündür. İşte, tahsil imkanı tamamen ortadan kalkmamakla birlikte, hasılatı vergi matrahına dâhil edilmesi nedeniyle mahalli idare şirketini zor durumda bırakacak alacaklar için şüpheli alacak sayılarak pasifte karşılık ayrılmak suretiyle gider yazılmasına imkân tanınmıştır. Şüpheli alacak sayılacak bu alacaklar, yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilme-

⁵ Yasin Şen, agm, S.158.

sine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklardan oluşmaktadır. Bu kapsamda karşılık ayrılabilmesi için; söz konusu alacağın hem yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş olması, hem de bu alacağın dava ve icra takibine değmeyecek ölçüde küçük olacak olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekir. Ancak, mahalli idare şirketinin alacakları tek tek küçük alacaklardan oluşuyorsa veya bu tür alacağın, toplam alacaklar içerisindeki payı yüksekse, bunların icra veya dava takibine değmeyeceğinden söz edilemez. Alacağın senetli veya senetsiz olması ise önemli değildir.⁶

Öte yandan, VUK md. 323'te geçen "yazı ile bir defadan fazla istenilmesi" hususuna ilişkin şekil şartı öngörülmemiştir. Ancak birden fazla istenildiğinin kanıtlanması için yazıların iadeli taahhütlü olarak posta kanalı veya noter aracılığı ile ihtarname gönderilmesi ve bunlara dayalı olarak ispatlanabilmesi uygun olacaktır.

3.3. Alacağın Teminata Bağlı Olmaması

VUK md. 323'te, şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilmesi, teminatlı alacaklarda bu karşılığın teminattan geri kalan miktara inhisar edeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda, mahalli idare şirketlerinin alacağının tamamı teminatlı (ipotek, haciz, rehin, teminat mektubu, kefalet vs.) ise bu alacak için karşılık ayrılamaz. Nitekim, teminatın, her zaman paraya çevrilmesi mümkündür. Dolayısıyla, teminatlı alacaklar, şüpheli alacak olarak değerlendirilemez. Buna karşın alacağın bir kısmının teminata bağlanmış olması halinde, teminattan geri kalan kısım için karşılık ayrılabilir.

6 Neslihan İçten İnce, Vergi Usul Kanunu Uygulamasında Değersiz, Şüpheli ve Vazgeçilen Alacak Kavramı, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Şubat 2017, S.158.

3.4. Alacağın Şüpheli Hale Geldiği Hesap Döneminde Karşılık Ayrılması

Mahalli idare şirketi tarafından şüpheli alacaklar için dava veya icra takibine başlanıldığı yılda tasarruf değerlerine göre karşılık ayrılması gerekir. Şüpheli hale geldiği hesap döneminde karşılık ayrılmayan mahalli idare şirketinin alacakları için daha sonraki hesap dönemlerinde karşılık ayrılamaz. Maliye Bakanlığının görüşü de bu yöndedir. Ancak, şüpheli halde geldiği yılda karşılık ayrılmayan alacaklar için izleyen yılda da karşılık ayrılabilmesi hususunda Danıştay kararları mevcuttur.

3.5. Alacağın Vadesinin Geçmiş Olması

Mahalli idare şirketine ait bir alacağın şüpheli alacak olarak kabul edilebilmesi için söz konusu alacağın vadesinin geçmiş olması şarttır. Henüz vadesi gelmemiş (müeccel) alacaklar için karşılık ayrılamaz. Zira, vadesi gelmemiş alacakların, vade tarihi içerisinde ödenmesi mümkündür.

3.6. Karşılığın Hangi Alacağa Ait Olduğunun Belirtilmesi

Şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte ayrılan karşılığın, hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Bu noktada, mahalli idare şirketine ait alacak, şüpheli hale geldiği tarihte diğer alacaklardan ayrılır ve şüpheli alacakların borçlusu, tutarı ve varsa yapılan tahsilatlar ile ayrılan karşılığın hangi alacağa ait olduğu tereddüde yer vermeyecek şekilde gösterilir.

4. KARŞILIK AYRILAN ALACAĞIN TAHSİL EDİLMESİ VEYA TAHSİLİNİN İMKÂNSIZ HALE GELMESİ⁷

VUK'un 323 üncü maddesinde, şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarla-

7 Ersin Nazal, Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı, Yaklaşım, Aralık 2008, S.192.

rının, tahsil edildikleri dönemde kâr zarar hesabına intikal ettireceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla, mahalli idare şirketince karşılık ayrılan şüpheli alacakların daha sonra tahsil etmesi halinde, tahsil edilen tutarlar gelir yazılır ve karşılık hesapları kapatılır.

Tahsili şüpheli alacağın bir süre sonra tahsil imkanı tamamen ortadan kalkarsa, bir başka deyişle değersiz alacak haline gelirse, şüpheli alacaklar ve şüpheli alacaklar karşılığı hesapları kapatılır. Diğer taraftan, alacak şüpheli hale geldiğinde zarar kaydı yapıldığı için değersiz hale gelen şüpheli alacak hakkında yeniden zarar kaydı yapılamaz.

5. ŞÜPHELİ ALACAK KARŞILIĞININ MUHASEBE KAYDI

Mahalli idare şirketine ait bir alacak hakkında şüpheli alacak karşılığı ayrılabilmesi için öncelikle ilgili hesaptan çıkartılarak 'Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabına' alınır. Bülahare de 'Karşılık Giderlerine' borç, 'Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabına' alacak yazılmak suretiyle ilgili hesaplar çalıştırılır. Son olarak da 'Karşılık Giderlerine' alacak, 'Dönem Kârı ve Zararı' hesabına borç kaydı yapılmak suretiyle işlem sonuçlandırılır. Söz konusu işlemlerin muhasebe kayıtları aşağıdaki şekilde yapılabilir:

-----/-----		
128-Şüpheli Ticari Alacaklar	XXX	
101/120/121- (Hesaplar)	XXX	
-----/-----		
654-Karşılık Giderleri	XXX	
129-Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı		XXX
-----/-----		
690-Dönem Karı veya Zararı	XXX	
654-Karşılık Giderleri	XXX	
-----/-----		

Karşılık ayrılan alacağın kısmen veya tamamen tahsil edilmesi durumunda ise ilgili muhasebe kayıtları aşağıdaki şekilde yapılabilir:

-----/-----		
100- Kasa (veya Diğer İlgili Hesaplar)	XXX	
128-Şüpheli Ticari Alacaklar	XXX	
-----/-----		
129-Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı	XXX	
644-Konusu Kalmayan Karşılıklar	XXX	
-----/-----		
644-Konusu Kalmayan Karşılıklar	XXX	
690-Dönem Karı veya Zararı	XXX	
-----/-----		

6. SONUÇ

Ticaret şirketleri gibi mahalli idare şirketleri de, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri kapsamında şüpheli ticari alacakları için karşılık ayırabilir. Anılan Kanunda şüpheli alacaklar için karşılık ayrılabilmesine dair bazı şartlar öngörülmüştür. Bu kapsamda, karşılık ayrılacak mahalli idare şirketine ait alacağın;

- Ticari veya zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi kapsamında mahalli idare şirketinin faaliyetleri sonucunda doğmuş olması,
- Tahsilinin şüpheli hale gelmiş olması ve bu kapsamda alacağın dava veya icra safhasında bulunması veya alacağın yapılan protestoya ya da yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş olması ve ayrıca dava ve icra tabibine değmeyecek derecede küçük olması,
- Alacağın teminata bağlı olmaması veya teminatın yetersiz olması,
- Vadesinin geçmiş olması,
- Şüpheli hale geldiği hesap döneminde karşılık ayrılması,
- Karşılığın hangi alacağa ait olduğunun belirtilmesi,

gerekir.

Yukarıda belirtilen şartları sağlayan şüpheli alacaklar için mahalli idare şirketleri değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayırabilir. Bu karşılığın hangi

alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda şüpheli alacak karşılığı teminattan geri kalan miktar için ayrılır. Şüpheli alacakların karşılık ayrıldıktan sonraki dönemlerde tahsil edilmesi halinde tahsil edilen tutarlar tahsil dönemlerinde gelir yazılır.

Sonuç olarak; mahalli idare şirketlerinin, tahsil edemedikleri alacakları için vergi ödemek zorunda kalmamaları ve finansal tablolarının gerçek durumu göstermesi bakımından şüpheli hale gelmiş alacakları için karşılık ayırması, ancak bunu yaparken Vergi Usul Kanunu ve ilgili diğer mevzuatta öngörülen usul ve kurallara hassasiyetle riayet etmesi ve sonradan herhangi bir sorun yaşanmaması için karşılık ayırmaya ilişkin belgelerin zamanaşımı süresi de göz önünde bulundurularak saklanması bu şirketlerin menfaatine olacaktır.

KAYNAKÇA

213 sayılı Vergi Usul Kanunu (10.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı R.G.).

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 334) (05.05.2004 tarihli ve 25453 sayılı R.G.).

İnce, Neslihan İçten, Vergi Usul Kanunu Uygulamasında Değersiz, Şüpheli ve Vazgeçilen Alacak Kavramı, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Şubat 2017, S.158.

Nazal, Ersin, Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı, Yaklaşım, Aralık 2008, S.192.

Şen, Yasin, Vergi Hukukunda Şüpheli Alacak Karşılıkları, Lebib Yalkın Dergisi, Şubat 2017, S.158.

GEÇİCİ VE SÜREKLİ GÖREV YOLLUĞUNDA ÖZEL DURUMLAR VE PASAPORT VE VİZE GİDERLERİNİN ÖDENMESİ

Salim DEMİRHAN

E. Devlet Bütçe Uzmanı

Harcırah Kanununda geçici ve sürekli görev yolluğu ile ilgili genel düzenlemeler yanında özel düzenlemelere de çeşitli maddelerinde yer verilmiş bulunmaktadır. Bu makalede bu gibi özel durumlar incelendikten sonra yurtdışı görevlendirmelerde sözkonusu olan pasaport ve vize giderleri üzerinde durulacaktır.

A- GEÇİCİ VE SÜREKLİ GÖREV YOLLUĞUNDA ÖZEL DURUMLAR

1- MEMURİYET MAHALLİNİ TERK ETMEK ZORUNDA KALANLARIN HARCIRAH

6245 sayılı Kanununun 22 nci maddesinde, harp zaruretleri ve yaşamı etkileyen olağanüstü haller dolayısıyla memuriyet yerini terk etmek zorunda kalan memur ve hizmetlilerle, bunların yanlarında götürdükleri aile fertlerine ödenecek harcırah düzenlenmiştir.

Maddenin gerekçesinde harp zaruretleri dolayısıyla memuriyet mahallerini terk etmek zorunda kalan memur ve hizmetliler ile bunların aile fertlerine kurumlarınca gösterilecek yer veya böyle bir yer gösterilmemişse memuriyet merkezlerine en yakın şehir veya ilçe merkezine kadar harcırah verileceği belirtilmiştir. Memur ve hizmetli bu seyahatini yalnız başına gerçekleştirmiş ise yol gideri ve gündelik, aile fertleri ile birlikte gitmişse ayrıca aile ve yer değiştirme gideri de ödenecektir.

Sözkonusu harp zaruretlerinin ortadan kalkması halinde ise memur ve hizmetliler ile bunların aile fertlerinin tekrar memuriyet merkezlerine dönmeleri durumunda da yukarıda açıklandığı şekilde harcırah ödenecektir.

Maddede geçen “harp zarureti ve olağanüstü haller” ile “memuriyet merkezlerine en yakın il veya ilçe merkezi” ifadelerini maddenin anlaşılması açısından ayrı ayrı ele almakta fayda görülmektedir.

“Harp zarureti ve olağanüstü haller” ifadesi, çok yakın bir savaş tehlikesi, seferberlik ya da savaş ilanı gibi durumlarda hassas veya yasak bölge ilan edilen ya da işgal altında kalınması nedenlerini ifade etmektedir.

“Memuriyet merkezlerine en yakın il veya ilçe merkezi” ifadesinden ise, coğrafi olarak o yere en yakın şehir veya ilçe olmakla birlikte buranın işgal altında bulunmayan veya olağanüstü halden etkilenmeyen şehir veya ilçe merkezi olması da gerekmektedir.

Ayrıca, bu maddede gerekli kılınan diğer bir husus ise, görev yerinin terk edilmesine kurum tarafından karar verilmiş olmasıdır. Olağanüstü hale rağmen görev yerini kendiliğinden terk edenlere harcırah verilemeyeceği gibi bu nedenle idari ve cezai yaptırımların oluşması da kaçınılmazdır.

Ancak, maddede her ne kadar aileleri ile birlikte gidenlere aile ve yer değiştirme giderinin verilmesi öngörülmüşse de, memuriyet mahallerini terk etmeye neden olan durumun geçici olması ve ev eşyalarının birlikte götürülmesine de gerek bulunmaması halinde bunlara yer değiştirme giderinin ödenmemesi yerinde olacaktır.

Ancak, Maliye Bakanlığının 4/10/2016 tarih ve 8183 sayılı yazısında Nusaybin İlçesinde ilan edilen sokağa çıkma yasağı ile ilgili olarak Mardin'in diğer ilçelerinde geçici olarak görevlendirilenlerin durumu değerlendirilmiş ve;

“6245 sayılı Harcırah Kanununun 22 nci maddesinde “Harp zaruretleri ve olağanüstü haller dolayısıyla memuriyet mahallerini terketmeye mecbur olan memur ve hizmetlilerden kurumlarınca gösterilen mahalle veya memuriyet merkezine en yakın il veya ilçe merkezine gidenlere o mahallere kadar bu Kanun hükümleri gereğince yol masrafı ve gündelik verilir. Ancak, bunlar bu mahallere aileleri ile birlikte gelmiş işeler kendilerine aile masrafı ile yer değiştirme masrafı da ödenir. Bunların memuriyet mahallerine dönüşlerinde aynı şekilde harcırah verilir.” hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla, yukarıdaki hüküm çerçevesinde konu değerlendirildiğinde Nusaybin İlçesinde yaşanan olağanüstü haller sebebiyle geçici olarak görevlendirilen söz konusu personele görevlendirildikleri il veya ilçe merkezine sadece kendilerinin gitmesi halinde yol masrafı ile yol gündeliği ödenmesi gerekmekte olup bunlara görevlendirildikleri yerde geçen günler için gündelik ödenmesi mümkün bulunmamaktadır. Ayrıca, söz konusu personelin bu yerlere ailesi ile birlikte gitmeleri halinde ise kendilerine adı geçen Kanununun 44 üncü maddesi gereğince aile masrafı ile aynı Kanununun 45inci maddesi gereğince yer değiştirme masrafının da ödenmesi gerektiği mütalaa edilmektedir.”denilmiştir.

Bu görüş değerlendirildiğinde geçici olarak olağanüstü hal nedeniyle sadece kendisi görev yerini terk etmesi durumunda yol masrafı ve yol gündeliği ödenebilecek, görev yaptığı günler için gündelik ödenemeyeceği gibi konaklama gideri de karşılanamayacak sonucu doğmaktadır. Maddenin lafzi yorumu bu şekilde olmasına karşın Harcırah Kanununun geçici görevlendirme için yaptığı düzenlemelerde dikkate alındığında Kanunun ruhu görev yerinde de gündelik ve konaklama giderinin de ödenmesi gerektiğini söylemektedir.

Maddenin 2 nci fıkrasında, özellikle yabancı ülkelerde sürekli görevle bulunan personelin ailelerinin bu ülkede meydana gelecek olağanüstü haller nedeniyle yurtiçine dönmesi veya başka ülkelere gönderilmesi durumları düzenlenmiştir.

Fıkroda, olağanüstü hallerin gerektirdiği durumlarda Başbakanlığın uygun görüşü üzerine bağlı buldukları kurumlar veya Dışişleri Bakanlığı ile yurt dışından yurt içine çağrılan veya yurt dışında başka bir yere gönderilen aile fertleri için bu Kanun hükümlerine göre yalnız aile giderinin ödeneceği hususu yer almış, ancak bu göndermenin uzun süreli ve bunların bir kısım ev eşyalarını da nakletmeleri gerektiğinde Bakanlar Kurulunun Kararı ile yer değiştirme giderinin de ödenebileceği açıklanmıştır.

Söz konusu fıkranın uygulanabilmesi için o ülkedeki tüm personelin aileleri için topluca bir uygulama yapılması gereklidir. Ancak, şahsi olarak saldırıya maruz kalan memur ve hizmetlilerin aile fertleri için de uygulama alanı olduğu değerlendirilmektedir. Her iki halde de Başbakanlığın uygun görüşünün alınması gereklidir.

Bunların geri dönüşünde de aynı şekilde harcırah verilecektir.

2- GÖREVLENDİRİLMELERİNDEN VAZGEÇİLENLERİN HARCIRAHİ

Sürekli veya geçici görevle başka yere gönderilmeleri kararlaştırılan ancak görev yerlerine hareket etmeden önce veya hareket ettikten sonra gönderilmelerinden vazgeçilenlerin harcırahı 6245 sayılı Kanununun 26 ncı maddesinde düzenlenmiştir.

Maddede sürekli veya geçici görev ile bir yere gönderilenlerden söz edilmiş, bu görevin yurtiçinde veya yurtdışında olmasından bahsedilmemiştir. Bu durumda görevlendirmenin yurtiçi veya yurtdışında olması ya da görevlendirmenin sürekli veya geçici görev olması durumlarında da madde hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

- Harcırah Almamış ve Hareket Etmemiş Olanlar

Geçici veya sürekli görevle başka yere gönderilen memur ve hizmetliler, harcırah almamış veya yeni görev yerlerine hareket etmemişlerse, bunların gönderilmelerinden vazgeçilmesi halinde seyahatle ilgili olarak kendilerine her hangi bir ödeme yapılmamışsa bu durumda bir gider sözkonusu olamayacağından kendilerine harcırah adı altında herhangi bir ödemede bulunulmayacaktır.

-Sürekli Görevle Başka Yere Gönderilen ve Harcırahı Ödenen Ancak Görev Yerine Hareket Etmeden Önce Gönderilmelerinden Vazgeçilmiş Olanlar

Sürekli bir görev ile başka bir yere gönderilmeleri kararlaştırılanlardan harcırahları ödendikten sonra gönderilmelerinden vazgeçilenlere 26 ncı maddenin 2 inci fıkrasında belirlenen oranda tazminat ödenmesi kabul edilmiştir.

Sözkonusu fıkrada harcırahın ödenmiş olmasından söz edilmekle birlikte, hak kazanılan harcırahın tamamının ödenmiş bu-

lunması fıkraya göre zorunlu olmayıp, harcırahına karşılık avans verilmiş veya ilgiliye kendi isteğiyle harcırahın bir kısmının ödenmiş olması uygulama açısından farklılık arz etmemektedir. Bilindiği üzere, 6245 sayılı Kanununun 59 uncu maddesinde harcırahın peşin olarak ödenebileceği kabul edilmiştir.

Diğer taraftan, 657 sayılı Kanununun 62 nci maddesi gereği sürekli görevle başka yere ataması yapılan memura, atama emrinin tebliğ edilmesi gerektiği ve ödeme emri aranmaksızın saymanlıklarca yolluklarının da derhal ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Harcırahlarını tamamen veya kısmen alan memur ve hizmetlilerden sonradan görev yerine hareket etmeden önce gönderilmelerinden vazgeçilenlere verilecek olan tazminat miktarı ilgilinin harcırahına esas aylık tutarının 1/4'ünü geçmeyecektir. Bu tazminat miktarı ilgilinin görevli bulunduğu yerden yeni görev yerine kadar hak ettiği yer değiştirme giderinden (sabit ve değişken unsur dahil) fazla olamayacaktır.

Maliye Bakanlığının 7/11/1985 tarih ve 25007 sayılı yazısında;

“... Harcırah Kanununun 26 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında göre, bu Kanuna göre hak kazandığı yer değiştirme giderini aşmamak şartıyla işgal ettiği kadro aylık tutarının 1/4'ü oranında tazminat verilmesi ve ayrıca peşinen ödenmiş ve geri alınması kısmen veya tamamen imkansız olan taşıt ücretleri gibi yol giderlerinin de tazminata eklenmesi ve bu ödemenin daha önce almış olduğu sürekli görev yolluğundan mahsup edilerek arasındaki farkın ilgilinden tahsil edilmesi” gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca, ödenecek tazminat miktarına, bedeli peşin ödenmiş bulunan ve geri alınması kısmen ya da tamamen mümkün bulunmayan tren, gemi, uçak vb. gibi taşıt araçlarına ilişkin bilet ücretleri de eklenecektir.

- Geçici Görevle Görevlendirilen ve Avans Verilen Ancak Hareket Etmeden Önce Gönderilmelerinden Vazgeçilmiş Olanlar

Geçici görev ile başka yerde görevlendirilmeleri kararlaştırılan ve harcırahlarına karşılık avans almış bulunanlardan geçici görev mahalline hareket etmeden önce gönderilmelerinden vazgeçilenlere yalnız peşin ödedikleri ve geri alınması kısmen ya da tamamen olanaksız olan bilet ücretleri ödenecektir.

Bu durumda geri alınması mümkün olmayan giderler dışında ilgililerin aldıkları avandan kalan miktarın geri alınması gerekmektedir.

- Sürekli veya Geçici Görevle Başka Yere Gönderilen Ancak Hareket Ettikten Sonra Gönderilmelerinden Vazgeçilmiş Olanlar

Sürekli görevle veya geçici görevli olarak başka yere gönderilmeleri kararlaştırılanlardan yeni görev yerine hareket etmelerinden sonra gönderilmelerinden vazgeçilen memur ve hizmetlilere ne şekilde harcırah verileceği 6245 sayılı Kanununun 26 ncı maddesinin son fıkrasında düzenlenmiştir.

Maliye Bakanlığının 12/3/2008 tarihli ve 02876 sayılı yazısında;

“...sürekli veya geçici bir görev ile başka bir yere gönderilenlerin hareket ettikten sonra gönderilmelerinden vazgeçilmesi halinde yapılacak işlemleri düzenlenmekte olup, anılan fıkraya göre harcırah ödenebilmesi, idarenin bir emir ile görevlendirmeden vazgeçmesine bağlı bulunmakta” olduğu belirtilmiştir.

Bu fıkrada yer alan üç ayrı durumdan bahsetmek yerinde olacaktır.

a) Sürekli Görevle Gidenler

Sürekli görevle başka yere gönderilen

memur ve hizmetlinin kendisinin yalnız veya aile fertleri ile birlikte seyahat ediyor olması durumuna göre farklılık arz etmektedir.

Memur ve hizmetlinin yeni görev mahalline sadece kendisinin gitmesi halinde, aile fertleri eski görev yerinden hareket etmemiş olduğundan ve bunlar için bir ödeme veya bir gider yapılmamış olacağından bu durumda sadece ilgiliye atanmasından vazgeçildiğine ilişkin emrin tebliğ edildiği yere kadar sadece kendisi için ve buradan da asıl görev yerine dönüş için yol gideri, gündelik ve yer değiştirme giderinin ödenmesi gerekmektedir.

Memur veya hizmetlinin ailesi ile birlikte gitmesi halinde ise yukarıda açıklandığı şekilde memur ve hizmetli için hesaplanacak harcıraha aile gideri için ödenmesi gereken harcırah miktarı da eklenecektir.

Yukarıda belirtilen her iki halde de memur veya hizmetlinin gerek kendisi gerekse aile fertlerinin her biri için bedeli peşin ödenmiş olup, geri alınması mümkün olmayan ve taşıt için ödenen giderlerin (bilet ücreti) de yukarıda belirtildiği şekilde hesaplanacak harcıraha eklenmesi gerekmektedir.

b) Geçici Görevle Gidenler

Geçici görevle gönderilenlere, bunların gönderilmelerinden vazgeçildiğine dair emrin kendilerine tebliğ edildiği yere kadar hesaplanacak yol gideri (buna taksi, bagaj ve hamal giderlerinin de dahil edilmesi gerekir) ve gündelikle buradan asıl görev yerine dönüş için aynı şekilde hesaplanacak olan harcırah miktarı ile bedeli peşin ödenmiş olan tamamen veya kısmen geri alınması imkansız olan taşıt giderleri de eklenecektir.

Ancak, gönderilmelerinden vazgeçildiğine ilişkin emrin kendilerine tebliğ edildiği yerde dönüş için hemen araç bulunamaması durumunda, dönüş için araç beklemek suretiyle geçen süreler de yolculukta geçmiş

sayılacağından bu günler için de gündelik ödenmesi gerekmektedir. Bu bekleme süresinin geceyi de kapsamaması halinde konaklama giderinin de ödenmesi mümkün bulunmaktadır.

c) Sürekli Görevle Başka Yere Gönderilenlerden Yolda İken Görev Yeri Değiştirilenler

Sürekli görevle başka yere gönderilen memur ve hizmetlilerden yolda iken görev yerleri değiştirilenlere eski memuriyet mahallerinden kendilerine tebligat yapılan yere ve buradan da yeni görev yerlerine kadar sürekli görev harcırahi ödenecektir. Bu durumda ayrıca geri alınması kısmen veya tamamen mümkün olmayan bilet ücretleri de yol giderine eklenmesi gerekmektedir.

3- UZUN SÜRELİ GEÇİCİ GÖREVLENDİRMELER

Kamu idarelerinde genellikle asli ve sürekli kamu hizmetlerinin bu hizmetlerin yürütülmesi için ihdas edilmiş kadrolara atama yapılmaksızın geçici görevlendirmelerle yürütüldüğü ve geçici görevlendirme sürelerinin 1 yılı aştığı, dolayısıyla bu şekilde yapılan görevlendirmelerin geçici görev niteliğini kaybettiği görülmektedir. Özellikle bu durum, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yer alan bazı düzenlemelerde karşımıza çıkmaktadır. Bu görevlendirmeler geçici görevlendirme olarak ifade edilmekle birlikte, daimi nitelikteki görevlerin, mevcut kadrolara atama yapılmadığı için başka yerdeki kadrolarda istihdam edilen personelin “geçici” olarak görevlendirilmeleri suretiyle yürütülmesinin, bu şekildeki görevlendirmelerin uzun bir süreyi kapsamaması ve bu görevlendirmelerde memuriyet mahallinin yeni görev yerinde oluşması nedeniyle 6245 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde düzenlenmiş olan “geçici görevlendirme” ile bir ilgisinin bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Sivas Bölge İdare Mahkemesinin 4/11/2010 tarih ve E:2010/494, K: 2010/611 sayılı Kararında;

Danıştay 5. Dairesi Kararı, 1962/453:

İstanbul Emniyet Sandığı denetçiliği merkez kadrosunda tetkik memuru olarak çalışmakta iken 1.3.1954 tarihinden 16.12.1956 tarihine kadar Ankara'da geçici görevle bulunan ve bu göreve başladığı 1.3.1954 tarihinden itibaren ilk 180 günlük geçici görev yolluğu verilen davacıya, bir yıllık devrenin bittiği 1.3.1955 ve 1.3.1956 tarihlerinden itibaren de 6245 sayılı Harcırah Kanununun 42'nci maddesine istinaden 180 er günlük geçici görev yolluğu verilmesi icap ve iktiza eder.

Sayıştay Genel Kurul Kararı, Tarih:1.10.1956 No:2306/1:

Muvakkat vazifeye başladığı 1.8.1954 den 1.8.1955'e kadar ki bir yıllık devre zarfında -90 gün için tam ve müteakip 90 gün için 2/3 olmak üzere- 180 gün yevmiye öde-nerek, sonraki 180 gün için yevmiye ödenmeyeceği ve aynı mahalde aynı görev devam ettiği cihetle 1.8.1955 den sonraki ilk 90 gün için yine tam ve sonraki 90 gün için 2/3 yevmiye verileceği,

Maliye Bakanlığı, Tarih:15.6.1988, Sayı:KY-14-115523-589/11108:

Geçici bir görev ile başka bir yere gönderilen ilgililere 6245 sayılı Harcırah Kanununun 14 ve 42 inci maddeleri uyarınca görev yerine varış tarihinden itibaren ilk 90 gün için tam ve bunu izleyen günler için 2/3 oranında olmak üzere 1 yılda en çok 180 gün için gündelik ödenmesi mümkün olup, sonraki günler için gündelik ödenmesine imkan bulunmamaktadır. Ancak bir yıllık dönemin bittiği tarihten sonra da devam eden görevler dolayısıyla, bir yıllık süreden sonra yine aynı yerde işe devam eden kimseye, ilk defa geçici memuriyetle başka mahalle gönderilmiş gibi, yeniden ilk 90 gün için tam ve müteakip günler için de 2/3 oranında gündelik ödenmesi gerekmektedir.

Buna göre, bu hususla ilgili bir örnek verirse, 1.2.1988 tarihinde geçici olarak görevlendirilen memura 180 gün gündelik ödenmişse, aynı yerde aynı iş için ve aynı şahsa ancak bir yıllık dönemin sonu olan 1.2.1989 tarihinden itibaren tekrar gündelik ödenmesi mümkün olup, bu süreyi mali yılın kesmesi mümkün değildir.

“... görevlendirmenin birinci koşulu olan “hizmet gereğinin” ikinci koşulu olan “belirli bir süreyi içermesi” koşullarının bulunmadığı görülmekle görevlendirmenin geçici görevlendirme olmayıp atama niteliğinde olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.” denilmiştir.

Nitekim, bu durumun Kanununun 42 nci maddesinin gerekçesinde de “yurt içindeki muvakkat vazife hallerinin bazen muvakkat vazife mefhumu ile kabili telif olamayacak bir şekilde uzun müddetler devam ettirildiği ve bu yüzden çok uzun müddetler yevmiye ödenmek mecburiyetinde kaldığı vakidir. Halbuki vazifenin uzun müddetler devam etmesi ona daimiyet izafe olunmasını, yani bu vazifeye kadro tahsisi suretiyle muamele yapılmasını icabettirir. İşte bu sebepler yüzünden bu maddede, aynı yerde aynı iş için aynı şahsa 180 günden fazla yevmiye verilmeyeceği” ifadesi ile de desteklendiği görülmektedir.

Uzun süreli geçici görevlendirme ile ilgili yargı kararlarına bakıldığında; gerek Danıştay gerekse Sayıştay kararlarında bir yıllık dönemin bitiminde aynı yerde görevine devam eden memur ve hizmetlilere geçici görev yolluğunun 6245 sayılı Kanununun 42 nci maddesinde yer alan esaslar dahilinde ödenmesi gerektiğine hükmedilmiştir.

Maliye Bakanlığınca uzun süreli görevlendirmelerin geçici görev niteliğinde olmadığı değerlendirilmiş ve bu şekilde görevlendirilenlere sürekli görev yolluğu ödenmesi ve sözkonusu hizmetlerin bu kadrolara atama yapılarak yerine getirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ancak, Bakanlık 2013 yılında görüş değiştirerek sürekli görev yolluğu ödenmesinde vazgeçmiş ve geçici görev yolluğunu da farklı bir şekilde değerlendirmiştir.

11/02/2013 tarih ve 1648 sayılı sözkonusu yazısında 42 inci maddenin gerekçesinde de değinerek;

“yurt içindeki muvakkat vazife hallerinin bazen muvakkat vazife mefhumu ile kabili telif olamayacak bir şekilde uzun müddetler devam ettirildiği ve bu yüzden çok uzun müddetler yevmiye ödenmek mecburiyetinde kaldığı vakidir. Halbuki vazifenin uzun müddetler devam etmesi ona daimiyet izafe olunmasını, yani bu vazifeye kadro tahsisi suretiyle muamele yapılmasını icabettirir. İşte bu sebepler yüzünden bu maddede, aynı yerde aynı iş için aynı şahsa 180 günden fazla yevmiye verilmeyeceği hükmü yer almış bulunmaktadır.

Bu çerçevede; daimi nitelikteki görevlerin, mevcut kadrolara atama yapılmadığı için başka yerdeki kadrolarda istihdam edilen personelin “geçici” olarak görevlendirilmeleri suretiyle yürütülmesinin, bu şekildeki görevlendirmelerin uzun bir süreyi kapsamı ve bu görevlendirmelerde memuriyet mahalinin yeni görev yerinde oluşması nedeniyle 6245 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde düzenlenmiş olan “geçici görevlendirme” ile bir ilgisinin bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Bu itibarla, geçici görevle görevlendirildiği halde, bir yıldan daha uzun süreli olarak görevlendirilenlere, geçici görevlendirmenin ilk yılı için ödenen geçici görev harcırahı dışında takip eden yıllar için her hangi bir ödeme yapılmaması gerektiği” mütalaa edilmiştir.

Ancak, şunu açıkça ifade etmek gerekmektedir ki, bu yorum ilk yoruma göre daha uygun olmayıp, uzun süreli geçici görevlen-

Sayıştay Genel Kurul Kararı, Tarih: 3/12/1981, K.No:4145/1:

Sürekli görevle atanmış olan memur ve hizmetlilerin, atandıkları yerlere gitmeleri koşuluyla, atama işleminin gerçekleşmesinden önce yeni memuriyet yerlerine gönderdikleri aile fertleri için harcırah ödenmesi gerekeceği,

dirmeler için yasal bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

4- SÜREKLİ GÖREV YOLLUĞUNDA AİLE FERTLERİNİN ATANILAN YERE ÖNCE GÖNDERİLMESİ VEYA SONRA GETİRİLMESİ

Memur veya hizmetlilerin sürekli görevle başka bir yere atanmaları halinde aile fertlerine harcırah ödenebilmesi için aile fertlerinin yeni memuriyet mahalline hangi tarihlerde götürülmesi gerektiği hususunda 6245 sayılı Kanunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Danıştay 5. Dairesinin 28/13/1987 tarih ve E: 1987/437, K: 1987/2082 sayılı Kararında;

“... Başka bir yere naklen atanan memura, eşi ve çocukları nedeniyle yolluk ödenebilmesi için bunların memurun yeni görev yerine birlikte ve aynı zamanda gitmelerinin gerekmediği” belirtilmiştir.

Sürekli görevle başka bir yere atanan memur ve hizmetliler aile fertlerini birlikte götürülecekleri gibi çeşitli sebepler nedeniyle (çocukların eğitimi, eşin iş durumu vb.) naklen atama tarihinden önce yeni memuriyet mahalline götürülebilecekleri gibi, sonraki bir tarihte de yeni görev yerlerine getirebileceklerdir.

Memur ve hizmetlilere aile fertleri için sürekli görev yolluğu ödenebilmesi, aile fertlerinin memur veya hizmetlinin atandığı yere götürülmüş olması koşuluna bağlı bulunmaktadır. Dolayısıyla, aile fertlerinin memur ve hizmetlinin atandığı tarihte, bu tarihten önce veya bu tarihten sonra memur ve hizmetlinin atandığı yere birlikte götürülmesi, önceden gönderilmesi veya sonradan getirilmesi durumunda memur ve hizmetliye aile fertleri için harcırah ödenmesinin mümkün olacağı değerlendirilmektedir.

Ancak, bu ödemenin yapılabilmesi memur veya hizmetlinin atanma işleminin gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Bu durumda, atama işlemi yapılmadan memur veya hizmetlinin aile fertlerini başka bir yere göndermelerinin uygun olmayacağı düşünülmektedir.

Atama işleminin çeşitli nedenlerle gerçekleşmemesi nedeniyle zorunlu sebeplerle (çocukların eğitimi, eşin naklen tayin işlemi vb) aile fertlerini atanacakları yere önceden gönderen memur ve hizmetlilere aile fertlerini gönderdikleri yere atamalarının gerçekleşmesi durumunda kendilerine aile fertleri için sürekli görev yolluğu ödenmesi mümkün bulunmaktadır. Nitekim, yerleşmiş Sayıştay kararları da bu doğrultudadır. Burada atanma tarihinden önce aile fertlerinin gönderilmesi işleminin süresi (atama tarihinden ne kadar zaman önce gönderileceğine ilişkin) ile ilgili bir düzenleme bulunmamakla birlikte idarelerce kabul edilebilecek zorunlu sebeplerin bulunması gerektiği değerlendirilmektedir.

5- YURDIŞI GÖREVLENDİRMELERDE VİZE VE PASAPORT GİDERLERİNİN ÖDENMESİ

Ülkeler, kendi ülkelerini ziyaret edecek yabancı ülke vatandaşlarına kendi ulusal çıkarlarını da gözeterek vize uygulamaktadır. Bu anlamıyla vize, bir devletin ülkesine seyahat edecek bir yabancıya pasaportuna koyduğu ve bu yabancıya ülkesine girebileceğini gösteren bir kayıttır ifade etmektedir. Umuma Mahsus Pasaport sahibi Türk vatandaşları, 74 ülkeye herhangi bir vize uygulamasına tabi olmadan, 24 ülkeye ise kapıda vize olarak girilebilmektedir. Böylelikle, Umuma mahsus pasaport sahibi Türk vatandaşları, toplam 99 ülkeye vizesiz ya da kapıda vize olarak seyahat edebilmektedirler. 139 ülke ise hususi pasaport ve Hizmet Pasaportu sahiplerine vize uygulamazken 11

ülke kapıda vize vermektedir. Diplomatik Pasaporta ise 146 ülke vize uygulamamakta, 10 ülke kapıda vize vermektedir. Türk vatandaşları Kuzey Kıbrıs ve Gürcistan'a ise kimlikle giriş yapılabilmektedir.

Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli (E) Cetvelinde, yurt dışı sürekli veya geçici görev yolculuğunun zorunlu kıldığı belge ve işlem giderleri, çalışma ve toplantının gerektirdiği kaydiye, aidat ve gidere katılma gibi ödemelerin idare bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödeneceği açıklanmaktadır. Bu hükme göre, yurt dışı yolculuğun zorunlu kıldığı diğer giderlerin de yurtdışı geçici veya sürekli görev yolluğu ile birlikte ödemesi mümkün olabilmekte olup, geçici veya sürekli görevle yurtdışına gönderilen personelin ödediği vize ücretinin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerekmektedir.

Maliye Bakanlığının 12/3/2012 tarih ve 3149 sayılı yazısında da; "... yurt dışı yolculuğun zorunlu kıldığı diğer giderlerin de yurt dışı geçici görev yolluğu ile birlikte ödemesi mümkün olabilmekte olup, geçici görevle yurt dışına gönderilen personelin ödediği vize ücretinin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiğinden bu ücretin ilgililere ödenmesinin mümkün olduğu" mütalaa edildiği belirtilmiştir.

Ayrıca, sözkonusu hükme istinaden, geçici veya sürekli görevle yurt dışına gönderilen personelin almak zorunda kaldığı bazı pasaportlara ait giderlerin ödenmesi mümkün bulunmaktadır.

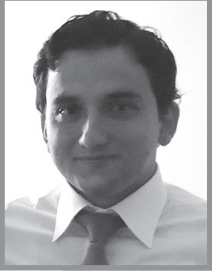
Maliye Bakanlığının 4/6/2012 tarih ve 6265 sayılı yazısında konu bir bütün olarak değerlendirilmiş ve;

"a) Geçici görevle yurt dışına gönderilen personelin kullandıkları Diplomatik Pasaportlar (Kırmızı) ile Hizmet Damgalı Pasaportların (Gri) sadece görev süresi ile sınırlı olarak kullanıldığı ve görev bitiminde iade edildiği dikkate alındığında bu pasaportlara ait bedellerin ilgililere ödenmesinde bir sakınca bulunmadığı,

b) Hususi damgalı pasaportların (Yeşil Pasaport) geçici görev sonrası ilgili kişi tarafından yurtdışı özel seyahatlerinde de kullanılabilmesi nedeniyle bu pasaportlara ait giderlerin yukarıda belirtilen hüküm kapsamına girmediği değerlendirildiğinden bu pasaport bedellerinin ödenmesinin mümkün bulunmadığı,

c) Umuma mahsus pasaportlar (Bordo) ise, görevlendirilenler tarafından sadece görev süresi ile sınırlı olarak kullanılması ve görev bitiminde iade edilmesi halinde, bu pasaportlara ait bedellerin ilgililere ödenmesinin mümkün bulunduğu, bu pasaportların geçici görev sonrası ilgili kişi tarafından yurtdışı özel seyahatlerinde de kullanılması halinde ise bu pasaportlara ait giderlerin ödenmemesi gerektiği,"

belirtilmiştir.

Recep GÜNER

Ç.S.G.B. İş Müfettişi
Elektrik ve Elektronik Mühendisi

MAHALLİ İDARELERİN ÇALIŞANLARINA MESLEKİ EĞİTİM ALDIRMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Turgay MERDİVEN

Ç.S.G.B. İş Müfettişi
Endüstri Mühendisi

ÖZET

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 17 inci maddesine göre mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz. Bu kapsamda mahalli idareler işveren olarak tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde görevlendireceği çalışanlarına mesleki eğitim aldırması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Mesleki Eğitim, Mesleki Yeterlilik Belgesi, İş Sağlığı ve Güvenliği, Tehlikeli ve Çok Tehlikeli İşlerde Mesleki Eğitim Yükümlülüğü

1. GİRİŞ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 17 inci maddesine göre mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz. Bu kapsamda mahalli idareler işveren olarak tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde görevlendireceği çalışanlarına mesleki eğitim aldırması gerekmektedir. Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde mesleki yeterlilik belgesi dâhil olmak üzere hangi belgelerin mesleki eğitim belgesi sayıldığı belirtilmiştir. Çalışma hayatının en büyük sorunlarından birisi yetişmiş iş gücünün yeterli olamamasıdır. Avrupa Birliği uyum süreci kapsamına teknik ve mesleki alanda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek, ölçmek ve belgelendirmek amacıyla 2006

yılında Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu çıkarılmıştır. Bu kapsam içinde Mesleki Yeterlilik Kurumu kurulmuş ve standartlar belirlenerek, çalışanlar için gerekli sınav ve sertifikasyon işlemleri başlatılmıştır. Verilen eğitimler mesleğin ulusal ve uluslar arası standartlara uygun ifa edilmesi ve çalışırken izlenmesi gereken iş güvenliği adımlarını içermektedir. 25.05.2015 tarih ve 29366 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mesleki Yeterlilik Kurumu Mesleki Yeterlilik Belgesi Zorunluluğu Getirilen Mesleklere İlişkin Tebliğ, işverene tebliğin ekinde yer alan ve mesleki eğitim alınması gereken tehlikeli ve çok tehlikeli olan işlerde çalışanlarına mesleki yeterlilik belgesi aldırma zorunluluğu getirmiş. Mesleki eğitim ile ilgili yayımlanan yönetmeliğe göre işveren 1 Ocak 2017 tarihinden sonra mesleki eğitime ilişkin yayımlanan tebliğde belirtilen 40 meslekte çalışanlarına mesleki yeterlilik belgesi aldırmalıdır. Bununla beraber yayınlanan ikinci tebliğde 8

meslek daha listeye eklenmiştir. Söz konusu mesleklerde mesleki yeterlilik belgesi olmayan 6331 sayılı Kanuna göre söz konusu tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde çalıştırılmaz. Mesleki yeterlilik belgesi olmayanları çalıştıran mahalli idarelere çalışan başına idari para cezası uygulanır.

2. MAHALLİ İDARELERİN ÇALIŞANLARINA MESLEKİ EĞİTİM VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜ

Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmeliğe göre mesleki eğitim örgün veya yaygın eğitim yoluyla bireyleri mesleğe hazırlamak, meslek sahibi olanların mesleklerindeki gelişimlerini ve yeni mesleklere uyumlarını sağlamak amacıyla gerekli bilgi, beceri, tavır ve değer duygularını geliştiren ve bireylerin fiziki, sosyal, kültürel ve ekonomik yeteneklerinin gelişim sürecinin bir plan içerisinde yürütülmesini sağlayan eğitimidir.6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunı madde 17.3'e göre mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz. Mesleki eğitim alınması gereken işler Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmeliği Ek-1'de belirtilmiştir. İşveren söz konusu Ek'te yer alan yer alan 109 tehlikeli ve çok tehlikeli işte çalışanlarının mesleki eğitim almasını sağlamalıdır.

Mesleki eğitim alınması gereken başlı işler şunlardır;

- Soğuk demircilik ve her çeşit kaynak işleri
- Fayans, porselen ve seramik imaline ait işler
- Duvar, sıva, yalıtım, boya, baca vb. yapı işleri

- Her türlü zeminin hafriyatı, yarma ve doldurulma işleri.
- Selülozik, sentetik ve her çeşit boya imali işleri.
- Her türlü siloculuk işleri.
- İtfaiye işleri vb.

3. MESLEKİ EĞİTİM BELGELERİ

İşverenin mesleki eğitim olarak çalışanlarına hangi eğitimleri vermesi gerektiği ve hangi belgelerin mesleki eğitim olarak değerlendirildiği Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmeliği 6 ncı maddesinde belirtilmiştir. Söz konusu yönetmeliğin Ek-1'de yer alan işlerde çalışanların görevlendirilebilmesi için aşağıda belirtilen eğitimlerin veya belgelerin birisini almış olması yeterlidir.

Mahalli idarelerin tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde görevlendireceği çalışanlarına aşağıdaki belgelerinden birisini almasını sağlamalıdır.

- 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre verilen diploma, bitirme belgesi, yetki belgesi, sertifika, bağımsız işyeri açma belgesi, kalfalık, ustalık ve usta öğreticilik belgelerinden birisi,
- 12/3/2013 tarihli ve 28585 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliğine göre mesleki eğitim kursları veya mesleki eğitim modülü/kursları ile eşit süreli olmak koşuluyla işbaşı eğitim programları sonucu alınan belgeler,
- Millî Eğitim Bakanlığı veya Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yetkilendirilen kurumlarca verilen operatör belgesi ve sürücü belgesi,

- 11/7/2002 tarihli ve 24812 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Patlayıcı Madde Ateşleyici Yeterlilik Belgesinin Verilmesi Esas ve Usullerinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında alınan ateşleyici yeterlilik belgesi,
- Kuruluş kanunlarında veya ilgili kanunlarca yetkilendirilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından düzenlenen eğitim faaliyetleri sonucunda verilen belgeler,
- Millî Eğitim Bakanlığının ilgili biriminin onayının alınması şartıyla; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, eğitim amaçlı faaliyet gösteren vakıf ve dernekler, işçi ve işveren kuruluşları ile bünyelerinde kurulu iktisadi işletmeler, işçi ve işveren kuruluşları tarafından Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş eğitim amaçlı şirketler ve işveren tarafından düzenlenen eğitim faaliyetleri sonucunda verilen belgeler,
- Uluslararası kurum ve kuruluşlardan alınan ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından denkliği sağlanan belgeler,
- 15/10/2015 tarihli ve 29503 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mesleki Yeterlilik Kurumu Sınav, Ölçme, Değerlendirme ve Belgelendirme Yönetmeliği kapsamında verilen mesleki yeterlilik belgeleri.

4. MESLEKİ YETERLİLİK BELGESİ

Mesleki yeterlilik belgesi belge sahibinin ulusal yeterlilikte belirtilen öğrenme kazanımlarına (bilgi, beceri ve yetkinlik) sahip olduğunu gösteren belgelerdir. 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kanunu madde 2’ye göre tabiplik, diş hekimliği, hemşirelik, ebelik,

eczacılık, veterinerlik, mühendislik ve mimarlık meslekleri ile en az lisans düzeyinde öğrenimi gerektiren ve mesleğe giriş şartları kanunla düzenlenmiş olan meslekler dışında bütün mesleklere için mesleki yeterlilik belgesi zaman içinde zorunlu hale gelecektir. Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde mesleki yeterlilik belgesi mesleki eğitim belgesi olarak kabul edilmiştir. Mesleki yeterlilik belgesi MYK (Mesleki Yeterlilik Kurumu) tarafından yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşlarca ölçme ve değerlendirme sonucunda başarılı olan bireylere verilir.

25.05.2015 tarih ve 29366 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mesleki Yeterlilik Kurumu Mesleki Yeterlilik Belgesi Zorunluluğu Getirilen Mesleklere İlişkin Tebliğe göre tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup, MYK tarafından standardı yayımlanan ve söz konusu tebliğin ekteki listede belirtilen mesleklerde mesleki yeterlilik belgesine sahip olmayanlar 25.05.2016 tarihinden sonra çalıştırılmayacaklardı. Esas itibarıyla listede yer alan 40 meslek için mesleki yeterlilik belgesi şartı geçerliydi. Buna karşın çalışma hayatının söz konusu geçerlik tarihine kadar mesleki yeterlilik konusunda hazır olamayacağı öngörüldü. İşyerlerinde faaliyetlerin devamının sağlanması, çalışanların istihdam sorunu yaşamaması ve işverenlerin cezai müeyyidelerle maruz kalmaması için ilk tebliğde yer alan 40 meslek için süre dolmuş olsa da Çalışma Bakanlığı prensip kararı doğrultusunda yılsonuna kadar cezai yaptırımların uygulanmaması, teftişlerde konuya ilişkin işverenlere rehberlik ve bilgilendirmenin sağlanmasına dair karar aldı. Bu kapsamda resmi bir erteleme olmayıp sadece uygulamaya dönük bir geçiş dönemi söz konusudur. İkinci bir tebliğ 24.03.2016 tarihinde yayımlanarak 8 meslek daha belge zorunluluğuna dâhil edilerek bu meslekler için 25.03.2017 tarihine kadar zaman tanınmıştır. An itibarıyla mahalli idarelerin söz konusu 48 meslek için mesleki yeterlilik belgesi alması şarttır.

5. MESLEKİ YETERLİLİK BELGESİ ALINMASI GEREKEN MESLEKLER

Mesleki yeterlilik kurumu mesleki yeterlilik belgesi zorunluluğu getirilen mesleklerle ilişkin yayınlanan ilk tebliğde yer alan 40 meslek için yürürlük tarihi 25.05.2016, uygulama tarihi 01.01.2017 olarak belirlenmiştir. İkinci tebliğde yer alan 8 meslek için yürürlük tarihi 24.03.2017 olarak belirlenmiş olup uygulama tarihine ilişkin bir erteleme yoktur.

6. MESLEKİ YETERLİLİK BELGESİ ALMAK ZORUNDA OLMAYANLAR

Mesleki Yeterlilik Kurumu Mesleki Yeterlilik Belgesi Zorunluluğu Getirilen Mesleklerle İlişkin Tebliğ madde 3.2'ye göre 05.06.1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre ustalık belgesi almış olanlar ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı mesleki ve teknik eğitim okullarından ve üniversitelerin mesleki ve teknik eğitim veren okul ve bölümlerinden mezun olup, diplomalarında veya ustalık belgelerinde belirtilen bölüm, alan ve dallarda çalıştırılanlar için mesleki yeterlilik belgesi zorunlu değildir.

7. MESLEKİ YETERLİLİKTE VERİLEN TEŞVİKLER

Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup, Çalışma Bakanlığında tebliğde ilan edilen mesleklerde Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu kapsamında yetkilendirilmiş sınav ve belgelendirme kuruluşlarının gerçekleştireceği sınavlarda başarılı olan çalışanların 31.12.2017 tarihine kadar belge masrafı ile sınav ücreti, 2018 yılının başından itibaren 2 yıl boyunca belge masrafı ile sınav ücretinin yarısı işsizlik sigortası fonundan karşılanacaktır. Sadece sınavda başarılı olan çalışanların masrafları ödenecek olup sınavı geçemeyenlerinki ödenmeyecektir. Ödenecek sınav ücreti, brüt asgari ücretin yarısını geçmez ve destekten çalışan sadece 1 kez yararlanabilir.

Aynı çalışan başka bir yeterlilik belgesi daha almak isterse ücret ödemesi gerekmektedir. Sınav ücretleri 460 TL ile 822 TL arasında değişmektedir. Hangi meslek ne kadar sınav ücretinin ödediğini Mesleki Yeterlilik Kurumunun web sitesinden öğrenebilir¹. Bununla beraber 6111 sayılı Torba Kanun teşvikleri kapsamında Mesleki Yeterlilik Belgesine sahip 18 - 29 yaş arasındaki erkekler ile 18 yaşından büyük kadınlar için 48 ay süreyle; bu kişilerin İş Kura kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde ise ilave olarak 6 ay süreyle; aynı zamanda belirtilen yaş kapsamında çalışmakta iken, mesleki yeterlilik belgesine sahip olanlar için 12 ay süreyle sigorta primlerinin işveren hissesinin tamamı İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanır. Teşvikten yararlanabilecek çalışanlar en az altı aydan beri o işyerinin işçisi olmamalı, ortalama sigortalı sayısına ilaveten işe alınmalıdır. Sigortalı işsiz çalışanlar bu teşvikten sadece bir kere yararlanabilir.

8. SONUÇ

Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmeliğe göre ilgili tebliğde yer alan 40 mesleklerde 25.05.2016 tarihinden itibaren mesleki yeterlilik belgesi olmayanlar çalıştırılmayacaktı. Söz konusu yükümlülük için gerekli alt yapı hazır olmadığından uygulama 1 Ocak 2017 tarihine ertelendi. İlgili yönetmelik kapsamında çıkarılan ikinci bir tebliğ ile 8 meslek daha mesleki yeterlilik belgesi kapsamına dâhil edilip bunlar için uygulama tarihi 24.03.2017 olarak belirlendi. **Mesleki yeterlilik belgesi olmaksızın tebliğde belirtilen 48 meslekte yeterlilik belgesi olmaksızın işçi çalıştırana kişi başına 2017 yılı için 547 TL idari para cezası öngörülmektedir. MYK daha önce dile getirdiğimiz gibi zamanla yönetmelikte**

¹ http://myk.gov.tr/images/articles/editor/Sinav_ve_Belgelendirme/MYK%20Zorunluluğu/Sinav%20Ucretleri_Yalin4.pdf

belirtilen 109 mesleğin hepsi için mesleki yeterlilik zorunluluğu getirecektir. Ustalık belgesi almış olanlar ile meslekî ve teknik eğitim okullarından ve üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olanların mesleki yeterlilik belgesi almasına gerek yoktur. *Mesleki yeterlilik belgesi iş gücünün niteliğinin artırılmasında olumlu bir katkı sağlayacağı aşikârdır. Bununla beraber çalışanlara yapmış oldukları meslekte alması gereken iş sağlığı ve güvenliği önlemleri ile ilgili büyük katkı da sağlayacaktır.* Mesleki yeterlilik belgesi zorunluluğu getirilmeyen diğer 61 meslek için an itibarıyla “**Mesleki Eğitim Belgeleri**” başlığı altında belirttiğimiz belgelerden birisine sahip olması yeterlidir.

KAYNAKÇA

20.06.2012 Tarih ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu

05.06.1986 Tarih ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu

Resmi Gazete Tarih / Sayısı: 25.05.2015 / 29366 Meslekî Yeterlilik Kurumu Meslekî Yeterlilik Belgesi Zorunluluğu Getirilen Mesleklere İlişkin Tebliğ

Resmi Gazete Tarihi / Sayısı: 13.07.2013 / 28706 Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik

YAPIM İŞLERİNDE İHTİRAZİ KAYIT ŞARTI İPTAL EDİLİYOR HİZMET İŞLERİNDE NE OLACAK ?

Av. Atilla İNAN

İhale ve İş Hukuku Uzmanı

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, Yapım işleri Genel Şartnamesinin 39/4-e maddesinde de “...Yüklenicinin geçici hakkedişlere itirazı olduğu takdirde, karşı görüşlerinin neler olduğunu ve dayandığı gerekçeleri, idareye vereceği ve bir örneğini de hakkediş raporuna ekleyeceği dilekçesinde açıklaması ve hakkediş raporunun “ idareye verilentarihli dilekçemde yazılı ihtirazi kayıtlı” cümlesini yazarak imzalaması gereklidir. Eğer yüklenicinin, hakkediş raporunun imzalanmasından sonra tahakkuk işlemi yapılıncaya kadar, yetkililer tarafında yapılabilecek düzeltmelere bir itirazı olursa hakedişin kendisine ödendiği tarihten itibaren en çok on gün içinde bu itirazını dilekçe ile idareye bildirmek zorundadır. Yüklenici itirazlarını bu şekilde bildirmediği takdirde hakkedişi olduğu gibi kabul etmiş sayılır...” hükmüne göre, yükleniciler hak edişini alırken ihtirazi kayıttan bulunmaktan çekinmekte veya ihmal etmekte, bunun sonucunda da bazı haklarını sonradan isteme imkanı bulamamaktaydı. Bu nedenle ihtirazi kayıtlı hakedişin imzalanması, yapım yüklenicilerinin korkulu rüyası olmuştur.

Yüklenicinin kimi zaman bazı haklarını saklı tutmak için ihtirazi kayıt koymak istese, hak edişini alma imkanı bulunmamaktaydı. İhtirazi kayıt koymadığında ise yargı organları dahil hiçbir merciden talepte bulunamıyordu.

Yapım İşleri Genel Şartnamesindeki söz konusu hüküm, Kamu İhale Kurumunun Tüzük ve Yönetmelik niteliğinde bile olmayan bir idari tasarrufu idi.

Aynı şekilde Hizmet İşleri Genel Şartnamesinde de benzer hükümler bulunmaktadır. Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin 42/9 uncu maddesinde “...Yüklenicinin geçici hakkedişleri, itirazı olduğu takdirde, karşı görüşlerinin neler olduğunu ve dayandığı gerekçeleri, idareye vereceği ve bir örneğini de Hakediş Raporuna ekleyeceği dilekçesinde açıklaması ve hakediş raporunun “İdareye verilen tarihli dilekçemde yazılı ihtirazi kayıtlı” cümlesini yazarak ya da bu anlama gelecek bir itiraz şerhi ile imzalaması gereklidir. Eğer yüklenicinin, hakediş raporunun imzalanmasından sonra tahakkuk işlemi yapılıncaya kadar, yetkililer tarafından hakediş raporunda yapılabilecek düzeltmelere bir itirazı olursa hakedişin kendisine ödendiği tarihten başlamak üzere en çok on gün içinde bu itirazını dilekçe ile idareye bildirmek zorundadır. Yüklenici itirazlarını bu şekilde bildirmediği takdirde hakediş olduğu gibi kabul etmiş sayılır...” denilmiştir.

Görüldüğü üzere, ihtirazi kayıt sadece yapım işlerinin değil, hizmet işlerinin de en önemli sorunlarından biridir.

Oysa, söz konusu düzenleme, Borçlar Kanununun 131 inci maddesindeki “...Asıl

borç ifa ya da diğer bir sebeple sona erdiği takdirde, rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu gibi buna bağlı hak ve borçlar da sona ermiş olur.

İşlemiş faizin ve ceza koşulunun ifasını isteme hakkı sözleşmeyle veya ifa anına kadar yapılacak bir bildirimle saklı tutulmuş ise ya da durum ve koşullardan saklı tutulduğu anlaşılmaktaysa, bu faizler ve ceza koşulu istenebilir.

Taşınmaz rehnine, kıymetli evraka ve konkordatoya ilişkin özel hükümler saklıdır..." şeklindeki hükme göre Yapım İşleri Genel Şartnamesindeki hükümler bir delil sözleşmesi olarak kabul edildiğinde bu sözleşme kesin hükümsüzlükle malül olup Borçlar Kanununun 27 nci madde hükümlerine açık bir şekilde aykırıdır.¹

Bazı yönlerden Kanunlara aykırı da olsa, Yapım İşleri Genel Şartnamesi sözleşmenin ayrılmaz parçasıdır. Bir delil sözleşmesi niteliğini de taşımaktadır. Ancak, Kamu ihale kurumunun yaptığı bir düzenleme olan söz konusu şartnamenin, tartıştığımız konuyu kurallar hiyerarşisi açısından düzenlemesi mümkün değildir.²

Bundan başka, Yapım İşleri Genel Şartnamesindeki hüküm, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa aykırıdır.

Geçici hakedişte ihtirazi kayıta bulunmayan yükleniciye hakları verilmezken, idare için de böyle bir koşul aranmamaktadır. İdare geçici hakedişte yer almayan alacaklarını kesin hakediş sırasında ortaya çıktığında, her zaman isteme hakkına sahip bulunmaktadır.³

Eşit hak ve yükümlülüklerin gözetildiği bir sözleşme ilişkisinde özellikle geçici hakediş ödemelerinde bunun tam olarak

yansıtılmadığı açıktır. Şöyle ki, idare her ne kadar kağıt üstünde eşit gözüксе de üstün yetkisini ve gücünü her aşamada göstermektedir. Bu üstün konumu görmezden gelemeyen yüklenicinin ilk geçici hakediş düzenlenmesi aşamasında ihtirazi kayıt ileri sürmesi teorik olarak mümkün olmakla birlikte, pratikte bir anlam ifade etmemektedir.⁴

Yapım İşleri Genel Şartnamesindeki hükümün Hukuk Muhakemeleri Kanununa aykırılığı da vardır.⁵

Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre feragat için aranan şartların İhtirazi Kayıta aranmaması çok büyük bir çelişkidir.

Feragat, Hukuk Muhakemeleri Kanuna göre davacının talep sonuçlarının tamamı veya bir kısmından vazgeçmesidir. Bunun yargılama sırasında gerçekleşebilmesi için Hukuk Muhakemeleri Kanununun 309 uncu maddesine göre davacının yani yüklenicinin açık bir yazılı beyanı şart olduğu halde, Yapım İşleri Genel Şartnamesinde öngörülen uygulamada davacının feragat ettiğine ilişkin yazılı beyanı bir yana, bu konuda belirli usullere ve ayrıntılı formalitelere bağlanmış ihtirazi kayıta bulunulmaması haktan vazgeçmeye neden olmaktadır. Hukuk düzenimizdeki bu çelişkilerin giderilmesi kaçınılmazdır.⁶

Ayrıca, Yapım İşleri Genel Şartnamesindeki hükümün yasal dayanağı olmadığı gerekçesiyle defi yöntemiyle Danıştayda bir dava açılmıştır.

Açtığımız dava Danıştay 13. Dairesinde 2015/4470 Esas numarasıyla görüşmeye başlanmıştır. Konu hakkında, kanunlara göre düşüncesi sorulan Danıştay Savcılık görüşü ise, talebimizi kabul ettiği gibi söz konusu

1 Atilla İnan, Yapım İşlerinde İhtirazi Kayıt, Sf. 44

2 Osmangazi Piriçdane, Yapım İşlerinde İhtirazi Kayıt, sf.158

3 Yaşar GÖK., Kamu Yapım İşlerinde Hakedişlerde İhtirazi Kayıt Uygulaması, 2015 sf.81

4 Prof. Dr. Arif Kocaman, Yapım İşlerinde İhtirazi Kayıt, Sf.128

5 Atilla İnan, Yapım İşlerinde İhtirazi Kayıt, sf.114

6 Atilla İNAN, Geçici Hakedişlerde, İhtirazi kayıt konusunda, -Yüklenicilerin İçinde Bulunduğu Koşullar, Sf 125

hükümün Anayasamızda yer alan hak arama özgürlüğünü de tehdit ettiğini beyan etmiştir.

Aşağıda görüşümüzü paylaşan Danıştay Savcımız Berrin KARINCA'nın söz konusu dava ile ilgili görüşünü sunuyoruz.

“..4.3.2009 tarih ve 27159 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 39. maddesinin 4. fıkrasının (e) bendinin iptali istenilmektedir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 1. maddesinde belirtildiği gibi bu düzenleme, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmeye bağlanan yapım işlerinin yürütülmesinde uygulanacak genel esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. “Kapsam” başlıklı 2. maddesinde de, “Bu Genel Şartname, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi idareler tarafından bu Kanun hükümlerine göre ihalesi yapılan ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre sözleşmeye bağlanan yapım işlerini kapsar.” hükmüne yer verilmiştir.

Dava konusu 39. maddenin 4. fıkrasında hakediş raporlarını düzenleme esasları belirlenmiş, (e) bendinde ise “Yüklenicinin geçici hakedişlere itirazı olduğu takdirde, karşı görüşlerinin neler olduğunu ve dayandığı gerçekleri, idareye vereceği ve bir örneğini de hak ediş raporuna ekleyeceği dilekçesinde açıklaması ve hakediş raporunun “idareye verilen tarihli dilekçemde yazılı ihtirazi kayıtlarla” cümlesini yazarak imzalaması gereklidir. Eğer yüklenicinin, hakediş raporunun imzalanmasından sonra tahakkuk işlemi yapılmıyca kadar, yetkililer tarafından hakediş raporunda yapılabilecek düzeltmelere bir itirazı olursa hakedişin kendisine ödendiği tarihten başlamak üzere en çok on gün içinde bu itirazını dilekçe ile idareye bildirmek zorundadır. Yüklenici itirazlarını bu şekilde bildirmedeği takdirde hakedişi olduğu gibi kabul etmiş sayılır.” hükmü bulunmaktadır.

Geçici hakedişler hukuki niteliği itibarıyla yüklenicinin işi ifası sırasında düzenlenen geçici ödeme belgeleridir. Dava konusu Genel Şartnamenin 39/4-e maddesindeki hükümün bu belgelerdeki ihtirazi kayıt koşulunu, hak düşürücü nitelikte belli bir şekil ve süre şartına bağladığı görülmekte olup, bu şekil ve süre şartına uyulmadığı takdirde yüklenicinin dava hakkını kullanamayacağı ve hak arama özgürlüğünü kısıtladığı ortadadır. Sözleşmenin tarafları arasındaki borç ilişkisi tamamen sona ermediği halde, belli bir şekil ve süre şartına bağlanmış bu ihtirazi kayıt bir nevi alacağı sonlandırmakta ve geçici ödemeleri gösteren hakedişe, kesin bir belge niteliği de kazandırmaktadır.

Bu itibarla, Kamu ihale sözleşmeleri ile gerçekleştirilecek yapım işleri kapsamındaki ihtirazi kayıt müessesesinin Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda düzenlenmesi, temel hakların yasal düzenlemeler ile sınırlandırılması gereğinin bir sonucudur. Dolayısıyla geçici hakedişe ihtirazi kayıt konulmadığı takdirde yüklenicinin hak arama hürriyetinin sınırlandırılması sonucunu doğuran kuralın, alt düzenleyici işlemlerde değil, yasal düzenlemelerle getirilmesi gerekirken, Kamu İhale Kurumu tarafından yayımlanmış Yönetmeliğin Eki mahiyetindeki Genel Şartnamede düzenlenmesi, yüklenici aleyhine hukuki sonuçlar doğuracak, hak kaybına yol açacak ve Anayasa'nın 36. maddesindeki hak arama hürriyetini ihlal eder niteliktedir.

Diğer yandan, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu uygulanmak suretiyle gerçekleştirilen yapım işlerine ait sözleşmeler, kamu sözleşmeleri niteliğindedir. Nitekim 4735 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer aldığı üzere, bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin taraflarının, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülüklerle sahip olduğu, ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu ilkeye aykırı hükümlere yer verilemeyeceği, Kanun'un yorum ve uygulama-

sında bu ilkenin göz önünde bulundurulacağı açıkça düzenlenmiştir.

Dava konusu Şartname hükmünde ise hakedişlerdeki ihtirazi kaydın yalnızca yüklenici yönünden süre ve şekil şartına bağlandığı, yüklenici ihtirazi kaydı süresinde ve belirtilen şekilde koymadığı takdirde hakedişine ilişkin dava hakkı ortadan kalktığı halde idarenin, ihtirazi kayıt şartı aranmaksızın hakedişleri tek taraflı olarak düzeltebileceği dikkate alındığında, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşitlik ilkesini ihlal edeceği ve 4735 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 4.3.2009 tarih ve 27159 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin eki Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 39. maddesinin 4 fıkrasının (e) bendinin hukuka aykırılığı nedeniyle iptaline karar verilmesi gerektiği düşünülmüştür..."

Danıştay Savcısının görüşü alındıktan sonra tekmül eden dosya Danıştay 13. Dairesinde karar verilmesini beklemektedir.

Okurlarımızdan konuyla ilgilenmelerini, 4 yıldan beri devam eden haklı davamızın bir an önce sonuca ulaşması için desteklerini rica ediyoruz.

Yukarıda belirtildiği üzere, Hizmet İşleri Genel Şartnamesinde de ihtirazi kayıtla ilgili hükümler bulunmaktadır. **Ancak, Hizmet İşleri Genel Şartnamesindeki düzenleme de yapım işlerinde olduğu gibi hukuka aykırıdır.**

Fakat, Hizmet İşleri Genel Şartnamesindeki hükmün iptali için herhangi bir dava açılmamıştır. Davanın geleceği de yukarıda belirtildiği gibi açıktır.

Bu durumda söz konusu düzenlemeleri yapan Kamu İhale Kurumunca, dava açılmamış olsa bile gerekli düzenlemelerin şimdiden yapılmasının çok yararlı olacağı düşünülmektedir.

DİSİPLİN CEZASI NEDENİYLE MEMURUN GÖREV YERİ DEĞİŞTİRİLEBİLİR Mİ?

Oktay ÇAMDELEN

Başmüfettiş

Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü

ÖZET

Devlet memuruna fiil ve davranışından dolayı disiplin cezası verilmesinin yanı sıra disiplin cezası almış olması gerekçe gösterilerek görev yerinin değiştirilmesi yargı kararlarında kabul görmemektedir. Devlet Memurları Kanununun 76 ncı maddesindeki takdir yetkisi kullanılırken, memurun disiplin cezası almış olmasından ziyade disiplin cezasına konu olan fiil ve davranışının kamu yararı ve hizmetin gerekleri ile verimliliği açısından görev yerinin değiştirilmesinin gerekip gerekmediğinin esas alınması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Naklen Atama, Disiplin Cezası, Görev Yeri Değişikliği, Takdir Yetkisi.

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Memurların Kurumlarında Görevlerinin ve Yerlerinin Değiştirilmesi” başlıklı 76 ncı maddesinde, “... Kurumlar, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle memurları buldukları kadro derecelerine eşit veya 68 inci maddede ki esaslar çerçevesinde daha üst, kurum içinde aynı veya başka yerlerdeki diğer kadrolara naklen atayabilirler...” hükmü uyarınca, memurların naklen atanması hususunda idarelere takdir yetkisi tanınmıştır. Kurumlar, memurların isteklerine bakmaksızın ve görev-unvan eşitliği gözetmeksizin kazanılmış hak aylık dereceleriyle buldukları kadro derecelerine eşit veya daha üst derecelere naklen atayabilme imkanına sahip bulunmaktadır.

Kamu kurumlarının, naklen tayin yetkisinin yanı sıra anılan Kanunun “Disiplin

Cezalarının Çeşitleri İle Ceza Uygulanacak Fiil ve Haller” başlıklı 125 inci maddesinde sayılan uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve devlet memurluğundan çıkarma cezalarına ilişkin fiil ve hallerde bulunan memurlar hakkında da, disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu eliyle söz konusu disiplin cezaları uygulanabilmektedir.

Makalemizde, devlet memurluğundan çıkarma cezası hariç olmak üzere disiplin cezası alan memurun aynı zamanda görev yerinin değiştirilip değiştirilemeyeceği ve aynı fiilden dolayı hem disiplin cezası hem de görev yerinin değiştirilmesi hususları yargı kararları doğrultusunda değerlendirilecektir.

2. DİSİPLİN CEZASI VE NAKLEN ATAMANIN MAHİYETİ

Danıştay Beşinci Dairesinin 16.10.2014 tarihli Kararında¹ disiplin cezası ile nak-

¹ Esas Numarası: 2014/2560, Karar Numarası: 2014/6788

len atamanın mahiyeti ve amacı açıklanmış olup, söz konusu Kararda, “Disiplin cezaları, memurların mesleki yaşam ve görevlerinde görülen kusurlu ve hatalı davranışlarına karşı kendilerine uygulanan bir kısım zorunlu yaptırımlardır. Başka bir anlatımla, kamu hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülmesi ve kamu yararının devamlılığının sağlanması amacıyla kamu görevlileri için görev, yetki ve sorumlulukları bakımından yasal olarak getirilmiş yaptırımlardır. Bu cezalar, kamu personeline, buldukları kurumun çalışma düzeniyle bağdaşmayan davranışları nedeniyle gelecek için uyarıcı etkilerde bulunmayı ve yanlış bir davranışın tekrar ortaya çıkmasına engel olmayı amaçlayan uygulamalardır.

Naklen atama ise, kamu hizmetinin daha iyi işlenmesini ve kurumların bu hizmete ilişkin fonksiyonlarının daha verimli biçimde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla başvuru idari bir tedbir mahiyetindedir.

Diğer bir deyişle, disiplin cezasının uygulanmasında güdülen amaç, kurumun çalışma düzenine aykırı davranışların önlenmesi ve bu düzenin korunması olduğu halde, nakil işleminde amaç, kamu hizmetinin selameti açısından kamu yararı ve hizmet ölçütü sınırları içinde kamu görevlisinin bulunduğu görev yerinden uzaklaştırılmasını ya da atandığı yerde daha rasyonel, daha verimli ve daha yararlı bir şekilde çalışmasını sağlamaya yöneliktir.

Bu bakımdan, disiplin cezası yargılaması yapılmasını gerektiren yasal koşullar ve esas alınan ilkeler ile görevden alma ve atama işlemlerinde idarece kullanılan takdir yetkisinin yargısal denetimine esas alınan ilkelerin farklı olması nedeniyle, disiplin yönünden yaptırımı gerektirmeyen bir olayın, kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden hizmetin korunması veya kamu görevlisinin etkin ve güvenilir biçimde hizmete devamının sağlanması yönüyle değerlendirilmesi mümkün ve zorunludur.” denilmiştir.

Açıklamadan da anlaşılacağı üzere, disiplin cezaları, kurumun çalışma düzeniyle bağdaşmayan davranışları nedeniyle uyarıcı ve yanlış bir davranışın tekrar ortaya çıkmasını engelleyici olmasına karşılık, naklen atama, kamu hizmetinin daha iyi işlenmesini ve verimli biçimde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla başvuru idari bir tedbir olarak nitelendirilmektedir. Ancak, idari tedbir olan naklen atama yetkisinin kullanımının, kamu yararı ve hizmet gerekleriyle sınırlı olduğu yargı kararlarında ve doktrinde temel ilke olarak kabul görmektedir.

3. YARGI KARARLARI

Konuyla ilgili olarak çok sayıda yargı kararı bulunmakta olup, yargı kararlarındaki genel yaklaşım memurun fiilinden dolayı disiplin cezası almasının başlı başına görev yerinin değiştirilmesine sebep olamayacağı yönündedir.

Örneğin, Danıştay Beşinci Dairesinin 07.04.1999 tarihli Kararında², “... Davacı, zabıta memurluğundan alınarak ...Müdürlüğüne memur olarak atanmasına ilişkin ...günlü işlemin iptali istemiyle dava açmıştır.

... İdare Mahkemesinin ...günlü, ... sayılı kararıyla; ... bu durumda tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle dava reddedilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, davalı idarece ...Sendikası ...Nolu Şube Başkanı olan davacının sendikal faaliyetleri nedeniyle görevini aksattığı ileri sürülerek dava konusu naklen atama işleminin tesis edildiği, davacının ...günü bağlı bulunduğu sendikanın yayınladığı el ilanını zabıta amirliğine izinsiz asmak, ... ve ...günleri yapılan memur eylemlerine katılmak suçları nedeniyle hakkında disiplin soruşturması yapılarak disiplin cezaları verildiği anlaşılmaktadır.

Görevinde başarısızlığı ya da başkaca bir olumsuzluğu ileri sürülmeyen ve sicilleri de

2 Esas Numarası: 1998/2342, Karar Numarası: 1999/853

olumlu olan davacının; bu eylemlerinin disiplin cezası verilmesini gerektirir nitelikte olması ve bu cezaların verilmiş bulunması karşısında, ayrıca bu eylemlerinin naklen atanmaya da gerekçe alınması, atamanın cezalandırma amacı taşıdığı göstermekte olup söz konusu cezaların dava konusu işlemin sebep unsuru olarak kabul edilmesine imkan bulunmadığından, davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir...” denilerek, aynı fiil ve davranışlarından dolayı hem disiplin cezası verilmesi hem de görev yerinin değiştirilmesinin, memurun sicillerinin olumlu olması ve görevinde başarısızlığının ileri sürülmemesi münasebetiyle atama işleminin cezalandırma amacını taşıdığı gösterdiğinden, disiplin cezasının atama işleminin sebebi olmasına imkan bulunmadığı belirtilmiştir.

Danıştay İkinci Dairesinin 14.03.2007 tarihli Kararında³, “... Dosyanın incelenmesinden; müdür yardımcısı olarak görev yapan davacının, üç gün özürsüz ve kesintisiz olarak görevine gelmediği iddiasıyla düzenlenen ... gün ve ... sayılı raporda, davacının yıllık izin bitimi olan ... günü görevine başlayamadığı ve...tarihlerinde üç gün devamsızlığının bulunduğu, davacının bugüne kadar görevini aksatmadığı, devamsızlığının kızının vücudu yandığı için baba olarak telaşlanmasından kaynaklandığı ve izninin bittiğini unuttuğu, kasıt ve art niyetinin bulunmadığı, devamsız olduğu günler için ücret almadığı belirtilerek sübuta eren fiilinden dolayı, 657 sayılı Yasanın 125/D-b maddesi uyarınca bir yıl kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile tecziyesi ve idari yönden yöneticilik görevinden alınması teklifi getirildiği ve söz konusu teklif doğrultusunda dava konusu işlemin tesis edildiği, davacının geçmiş hizmetleri ve sicil durumu dikkate alınarak 1/30 oranında aylıktan kesme cezası ile tecziye edildiği anlaşılmıştır.

Memurların atanmasında aranan kamu yararı ve hizmet gereklerinin, işlemin sebebi olarak gösterilen eylemler ve bu eylemler nedeniyle verilmiş bulunan cezaların ağırlık ve niteliği de gözönünde bulundurularak değerlendirilmesi gerekmekte olup, dava konusu işlemin sebebi olarak gösterilen ve yukarıda izahına yer verilen raporda bahsi geçen eylemin, bu nitelik ve ağırlıkta bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Bu durumda, davacının sübuta eren eyleminin sadece disiplin cezasını gerektirecek bir mahiyet taşıması, bunun dışında ayrıca yöneticilik görevinden alınmasını gerektirecek nitelik ve ağırlıkta olmaması nedeniyle dava konusu işlemde kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden hukuka uyarlık ve davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır...” denilmek suretiyle sadece disiplin cezasını gerektiren fiiller nedeniyle memurun bir de yöneticilik görevinden alınmasına ilişkin işlemde kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden hukuka uyarlık bulunmadığı hüküm altına alınmıştır.

Keza, Danıştay İkinci Dairesinin 18.10.2012 tarihli Kararında⁴ da, “... Dava, Ankara İli, Keçiören İlçesi, ... İlköğretim Okulu Müdürü olan davacının, aynı İl, Bala İlçesi, ... İlköğretim Okulu'na aynı unvanla atanmasına ilişkin ...günlü davalı idare işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

... Dava dosyasının incelenmesinden, ... İlköğretim Okulunda Müdür olarak görev yapan davacı hakkında düzenlenen ... tarihli ve ... sayılı Soruşturma Raporunda, '2006-2007 yılından itibaren okulun aidat, kantin, servis gibi işlerine, gelir ve giderlerine Okul Aile Birliği ile diğer okul idarecilerini karıştırmadığı, her işi kendisinin yürüttüğü' iddialarının sübuta erdiğinden bahisle davacının disiplin yönünden 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/C-ı bendi gereğince 1/30 oranında

3 Esas Numarası: 2004/5490, Karar Numarası: 2007/1058

4 Esas Numarası: 2009/3951, Karar Numarası: 2012/6310

aylıktan kesme cezası ile cezalandırıldığı, idari yönden ise 5442 sayılı Kanununun 8/C maddesi gereğince görev yeri değişikliği yapılarak, il içinde durumuna uygun bir okula okul müdürü olarak atanması teklifinin getirildiği, bu teklif uyarınca dava konusu işlemler Bala İlçesi ... İlköğretim Okulu'na atamasının yapıldığı anlaşılmıştır.

Memurların atanmasında aranan kamu yararı ve hizmet gerekleri kıstasının sebebi olarak gösterilen eylemler ve bu eylemlerin karşılığı olarak verilen cezaların ağırlık ve niteliğinin de gözönünde bulundurularak değerlendirilmesi gerekmekte olup, dava konusu işlemin sebebi olarak gösterilen ve yukarıda izahına yer verilen soruşturma raporunda bahsi geçen eylemlerin, bu nitelik ve ağırlıkta bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Bu durumda, soruşturma konusu fiillerin sadece disiplin cezasını gerektirecek bir mahiyet taşıması, davacının geçmiş hizmetlerinin ve sicillerinin olumlu olması ve söz konusu fiiller nedeniyle Kurumun zarara uğratıldığı yolunda herhangi bir tespitin bulunmaması hususları birlikte değerlendirildiğinde, davacının A tipi bir okuldan şehir merkezine uzak mesafedeki C tipi bir okula, naklen atanmasını gerektirecek nitelik ve ağırlıkta olmaması nedeniyle dava konusu işlemde kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden hukuka uyarlık ve davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında ...” hukuki isabet bulunmadığına karar verilmiş ve memurun geçmiş hizmet ve sicillerinin olumlu olması ve disiplin cezası verilen fiiller nedeniyle kurumun zarara uğratıldığı yolunda herhangi bir tespitin bulunmamasından dolayı söz konusu fiillerin sadece disiplin cezası verilmesini gerektirecek mahiyette olduğundan memurun ayrıca naklen atamasında kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden hukuka uyarlığın bulunmadığına hükümlenmiştir.

Adana Birinci İdare Mahkemesinin 05.12.2011 tarihli Kararında⁵, “... Olayda, geçirdiği soruşturma sonucunda davacının 11/A sınıfında kimya dersi konularını planlanan süreden kısa zamanda anlatıp, yazılı kağıtlarını göstermemesine ilişkin fiilinin sübuta erdiği ile bu fiilin ihhtar cezasını gerektirdiği, söylediği sözleri nedeniyle sübut bulan fiilinin ise 657 sayılı Yasanın 125/C-1 maddesi kapsamında 1/30 oranında aylıktan kesim cezasını gerektirdiği belirtilerek, ayrıca davacının okuldaki güven, itibar ve saygınlığı azaltıcı bu davranışlarının çalışma ortamındaki iklimi etkileyeceğinden il içerisinde başka bir okula atanmasının uygun olacağı yönündeki teklifin getirildiği, anılan teklif üzerine de davacının Merkez ... Meslek Lisesine atandığı görülmektedir.

Atama işleminde kamu hizmetinin etkin ve verimli işlemesi amacı dışında bir başka amacın bulunmaması ve atama işlemlerinin bir alt ceza gibi uygulanmaması gerekmektedir.

Bu durumda, anılan fiilleri nedeniyle ihhtar ve aylıktan kesim cezası ile cezalandırıldığı anlaşılan davacının aynı fiiller nedeniyle bir de atama işlemine tabi tutulmasının kendisine ikinci bir disiplin cezası verilmesi anlamına geleceği görüşüyle dava konusu işlemde hukuka uyarlılık bulunmamıştır...” denilerek, atama işleminde kamu hizmetinin etkin ve verimli işlemesi amacı dışında atama işlemlerinin bir alt ceza gibi uygulanmaması gerektiğinden bahisle memurun fiilinde dolayı hakkında disiplin cezası uygulanmasının yanı sıra aynı fiilden dolayı bir de naklen atanmasının ikinci defa cezalandırılması anlamına geleceği yönündeki karar, Danıştay İkinci Dairesinin 09.12.2014 tarihli Kararı'nda⁶, “Osmaniye İli ... Lisesi'nde Öğretmen olan davacının, hakkında yapılan soruşturma neticesinde Osmaniye İli, ... Meslek Lisesi'ne

5 Esas No: 2011/506, Karar No: 2011/1819 sayılı Kararı

6 Esas Numarası: 2012/2577, Karar Numarası: 2014/12119

öğretmen olarak atanmasına ilişkin ... tarih ve ... sayılı işlemin iptali yolunda ... İdare Mahkemesi'nce verilen ...günlü. ... sayılı kararın, dilekçede yazılı nedenlerle ...bozulması isteminden ibarettir.

... İdare Mahkemesi'nce verilen ...günlü, ...sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup, bozulmasını gerektirecek bir neden de bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına ..." denilmek suretiyle onanmıştır.

Danıştay İkinci Dairesinin 22.04.2014 tarihli Kararında⁷, "... Dava dosyasının incelenmesinden; matematik öğretmeni olan davacı hakkında, bir dershanede derse girdiği, görev yaptığı okuldaki öğrencileri, çalıştığı dershaneye kayıt olmazlarsa notlarının düşük olacağı şeklinde tehdit ettiği ile ilgili yapılan şikayet üzerine açılan soruşturma neticesinde düzenlenen ...günlü, ... sayılı soruşturma raporunda; denetim sırasında davacının bir dershanede öğretmenlik yaptığı hususunun tespit edilerek ... tarihli tutanağın düzenlendiği, dolayısıyla davacının dershanede öğretmenlik yaptığı hususu sabit görülerek disiplin yönünden bir yıl kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile cezalandırılması, idari yönden ise il içinde başka bir ilçeye atamasının yapılması teklifi üzerine davacının ...İli, ...İlçesi, H...Anadolu Lisesi Öğretmenliğinden aynı İl, ...İlçesi, Ş... Lisesi'ne naklen atanması üzerine anılan işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, müfettişlerce yapılan denetim sırasında davacının bir dershanede öğretmenlik yaptığı hususunun sübuta erdiği anlaşıldığından soruşturma sonucu getirilen teklif doğrultusunda davacının, ...İli, ...İlçesi, H... Anadolu Lisesi Öğretmenliğinden aynı İl, ...İlçesi, Ş... Lisesi'ne naklen atanmasına ilişkin işlemde kamu yararı, hizmet gerekleri ve hukuka aykırılık, işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz isteminin kabulüyle, ...İdare Mahkemesi'nce verilen ...günlü, ... sayılı kararın ... bozulmasına ..." karar verilerek, memurun sübuta eren eyleminin sadece disiplin cezasını gerektirecek bir mahiyet taşıdığı ve bunun dışında ayrıca yöneticilik görevinden alınmasını gerektirecek nitelikte ve ağırlıkta olmadığı belirtilmiştir.

Son olarak, Danıştay Beşinci Dairesinin 01.02.2016 tarihli Kararında⁸, "... İdare Mahkemesince; davacının, hakkında düzenlenen soruşturma raporu neticesinde 2 ayrı kınama cezası ile cezalandırıldığı, disiplin cezalarına yaptığı itirazın reddedildiği, bu karara karşı da bir dava açılmadığı; atamanın aynı kadro derecesi ve özlük hakları ile yapıldığı, davacının atamasının kamu yararı ve hizmet gerekleri amacı dışında gerçekleştirildiğine ve takdir hakkının hukuka aykırı kullanıldığına ilişkin hukukten geçerli bilgi ve belgenin de ortaya konulmadığı gerekçesiyle dava reddedilmiştir.

... Dosyanın incelenmesinden, davacının, ... Kütüphanesinde müdür yardımcısı olarak görev yapmakta iken, ... tarihli Soruşturma Raporunda; 2013 yılı cilt malzemesi ve cilt yapımı hizmeti alımlarında eşik değer altında kalma amacıyla kısımlara bölerek alım yapıldığı; Kasım - Aralık aylarında yapılan cilt yapım hizmetinin yüklenici tarafından yerine getirilmediği halde kabul işlemlerinin yapıldığının tespit edildiği, tespit edilen bu fiiller nedeniyle davacının 2 ayrı kınama cezası ile cezalandırılmasının teklif edildiği; idari yönden ise bir teklif getirilmediği; raporda getirilen teklif doğrultusunda 2 ayrı kınama cezası ile cezalandırıldığı; Genel Müdürlüğün ... tarihli teklifi ile dava konusu atama işleminin tesis edildiği, anılan işlemin iptali istemiyle temyizden incelenen davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

7 Esas No: 2010, Karar No: 2014/3824

8 Esas No: 2016/82.

Davalı idarece, dava konusu edilen atama işleminin, 657 sayılı Kanun'un 76. maddesinin İdareye tanıdığı takdir yetkisi uyarınca tesis edildiği savunulmuş ise de; davacıya isnat edilen eylemin davacının naklen atanmasını gerektirecek nitelikte ve ağırlıkta olmadığı; davacının görevinde yetersiz ve başarısız olduğuna ilişkin başka bir bilgi ve belge bulunmadığı anlaşılmakla, dava konusu işlemde kamu yararı ve hizmet gerekleri ile hukuka uyarlık, davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır...” denilmek suretiyle görevinde yetersizliğine ve başarısızlığına ilişkin bilgi ve belge bulunmadığından disiplin cezası verilen fiillerin ayrıca memurun naklen atamasını gerektirecek nitelik ve mahiyette olmadığına karar verilmiştir.

4. SONUÇ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, disiplin cezası ile naklen atama mahiyet ve amacı bakımından birbirinden farklı müesseseler olarak düzenlenmiştir. Buna karşılık, devlet memurunun fiil ve davranışlarından dolayı hakkında disiplin cezası uygulanmasının, görev yerinin değiştirilmesine başlı başına gerekçe olup olmayacağı veya aynı fiil nedeniyle hem disiplin cezasının hem de görev yeri değişikliğinin uygulanıp uygulanmayacağı hususu önem arz etmektedir.

Konuyla ilgili olarak yukarıya aktarılan Danıştay kararlarındaki genel yaklaşım; **memurun hizmet ve sicillerine bakılmadan, görevindeki yetersizliği ve başarısızlığı ileri sürülmeden ve naklen atamada kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden gereklilik olmadan sadece memurun disiplin cezası almasının, başlı başına bir de naklen atamaya gerekçe yapılmasına imkan bulunmadığı yönünde ağırlık kazanmaktadır.**

Dolayısıyla, **memurun fiil ve davranışı;** disiplin cezasını değil kamu yararı ve hizmet gerekleri yönünden hizmetin korunması veya kamu görevlisinin etkin ve güvenilir

biçimde hizmete devamının sağlanması açısından görev yerinin değiştirilmesini gerektirebileceği gibi bunun aksine görev yerinin değiştirilmesini değil disiplin cezasının uygulanmasını gerektirebileceği anlaşılmaktadır.

Ancak, memurun fiil ve davranışının mahiyeti ve kamu yararı ile hizmetin gereklerine binaen memur hakkında hem disiplin cezası hem de görev yeri değişikliğinin de uygulanabileceğini ayrıca belirtmek gerekmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken, memurun fiil ve davranışından dolayı disiplin cezası almasından ziyade bu fiil ve davranışının, memurun görev yerinin değiştirilmesini gerekli kılmadığıdır.

KAYNAKÇA

-657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

-Danıştay Beşinci Dairesinin 07.04.1999 tarihli ve Esas Numarası: 1998/2342, Karar Numarası: 1999/853 sayılı Kararı

-Danıştay İkinci Dairesinin 14.03.2007 tarihli ve Esas Numarası: 2004/5490, Karar Numarası: 2007/1058 sayılı Kararı

-Danıştay İkinci Dairesinin 18.10.2012 tarihli ve Esas Numarası: 2009/3951, Karar Numarası: 2012/6310 sayılı Kararı

-Danıştay İkinci Dairesinin 09.12.2014 tarihli ve Esas Numarası: 2012/2577, Karar Numarası: 2014/12119 sayılı Kararı

-Danıştay İkinci Dairesinin 22.04.2014 tarihli ve Esas No: 2010, Karar No: 2014/3824 sayılı Kararı

-Danıştay Beşinci Dairesinin 16.10.2014 tarihli ve Esas Numarası: 2014/2560, Karar Numarası: 2014/6788 sayılı Kararı

-Danıştay Beşinci Dairesinin 01.02.2016 tarihli ve Esas No: 2016/82 sayılı Kararı

-Adana Birinci İdare Mahkemesinin 05.12.2011 tarihli ve Esas No: 2011/506, Karar No: 2011/1819 sayılı Kararı

Akın ŞİMŞEK

Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör

MEMURUN İNTİBAKINDA BEKLEME SÜRELERİ

1. GİRİŞ

Memurların derece ve kademe intibakları genel olarak öğrenim durumlarına göre belirlenen başlama derece ve kademeleri üzerine her yıl için bir kademe ilerlemesi her üç yıl için ise bir derece yükselmesi uygulanması suretiyle yapılmaktadır. Ancak, memurun hizmet sınıfı, mezun olduğu okulun niteliği, memuriyet öncesinde geçmiş sigortalı çalışmaları, askerlik gibi nedenlerle intibaklarında ilaveten kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi uygulanabildiği gibi zaman zaman çıkarılan kanunlarda da ekstradan bir derece verilmesi de gündeme gelmiştir. Özellikle hizmet sınıfları ile öğrenim durumlarına göre uygulanan kademe ilerlemesi ile derece yükselmelerinin hizmet sınıfı değişikliği halinde devam ettirilip ettirilmeyeceği veya bekleme süresine tabi tutulup tutulmayacakları uygulamada tartışmalara yol açmış ve konu Devlet Personel Başkanlığının görüşleri çerçevesinde yönlendirilmeye çalışılmaktadır.

Bu makalede 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Devlet Personel Başkanlığı görüşleri çerçevesinde hizmet sınıfı ve öğrenim durumları nedeniyle özel düzenlemeler ile ilgili ilave kademe ilerlemesi ile derece yükselmesi uygulanan memurun unvan veya

hizmet sınıfı değiştirmesi halinde hakkında yapılacak işlemlerden bahsedilecektir.

2. İNTİBAKTA BEKLEME SÜRESİNE İLİŞKİN MEVZUAT

Memurların hizmet sınıfı veya unvanları ile öğrenim durumlarına göre ilaveten verilen kademe ilerlemesi veya derece yükselmelerinin hizmet sınıfı değişikliği halinde bekleme süresine tabi tutulup tutulmayacağı hususlarına 657 sayılı Kanunun “*Bir sınıftan başka bir sınıfa geçme*” başlıklı 71 nci maddesinde yer verilmiştir. Bu düzenleme gereğince memurların eşit dereceler arasında veya derece yükselmesi suretiyle sınıf değiştirmeleri caizdir. Bu şekilde sınıf değiştireceklerin geçecekleri sınıf ve görev için 657 sayılı Kanunda veya kuruluş kanunlarında belirtilen niteliklere sahip olmaları şarttır. Bu durumda sınıfları değişenlerin eski sınıflarının derecesinde elde ettikleri kademelerde geçirdikleri süreler yeni sınıflardaki derecelerinde dikkate alınmaktadır. Kurumlar, memurlarını meslekleri ile ilgili sınıftan genel idare hizmetleri sınıfına veya genel idare hizmetleri sınıfından meslekleri ile ilgili sınıfa, görev ve unvan eşitliği gözetmeden kazanılmış hak aylık dereceleriyle atayabilirler.

Ancak, eski hizmet sınıflarında, görev alacakları yeni sınıfa göre memurluğa daha

yüksek bir derece ve kademedan başlamış olup da hizmet sınıfı değişenlerin yeni görevlerindeki ilk ilerleme süreleri eski sınıflarında kazandıkları derece ve kademelere tekabül eden süre kadar uzatılmakta ve bu süre tamamlanıncaya kadar kendilerine sınıf değiştirmeleri sırasında buldukları derecede kademe ilerlemesi verilmemektedir.

Bu düzenleme gereğince genel olarak buldukları hizmet sınıfına göre memurluğa yüksek derece ve kademelerden başlayanların hizmet sınıfı değişmesi halinde yeni hizmet sınıflarında kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi yapılmadan önce durumları incelenmekte ve yeni hizmet sınıflarında bulunanlar daha düşük derece ve kademedan göreve başlamışsa ilave verilen kademe veya dereceye tekabül eden yıl kadar intibakları yapılmamakta ve bekleme süresine tabi tutulmaktadır.

3. İLAVE KADEME VE DERECELERİN BEKLEME SÜRESİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Memurların 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi çerçevesinde öğrenim durumları dikkate alınarak göreve başlama derece ve kademelerine göre intibakları başlatılmaktadır. Bu kapsamda belirleme yapıldıktan sonra ise yine aynı maddenin alt bentlerinde yer alan düzenlemeler gereğince unvan, hizmet sınıfı, staj, kurs gibi özel durumlar nedeniyle de derece ve kademeleri ilerletilmektedir. Ancak, her ilave kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi bekleme süresine tabi tutulmaktadır.

3-1-Avukatlık Stajı Nedeniyle Kademe İlerlemesi (657 sayılı Kanun 36/A-1 Maddesi)

Memurlardan avukatlık stajını açıkta iken yapanlara iki, memuriyette iken ya-

panlara bir kademe ilerlemesi uygulanmaktadır. Bu düzenlemeden yararlandırılmak için memurun hizmet sınıfı veya unvanı önemli olmayıp avukatlık stajını yapmış olması yeterlidir. Düzenlemede avukatlık stajını memuriyette iken yapanlara bir kademe ilerlemesi uygulanacağı belirtilmekte ise de memurların aylıksız izinde olsa dahi görevde iken avukatlık stajını yapmaları uygun görülmemiştir. Konu ile ilgili olarak Devlet Personel Başkanlığına görüş sorulması üzerine de ilgili düzenleme ve açıklamalara yer verildikten sonra her ne kadar 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun mezkûr hükmü ile memuriyette staj yapılabileceği zımnen kabul edilmiş ise de; Devlet memurlarının aylıksız izinde bulunduğu sürelerde kadrosuyla bağlantısının devam ettiği ve dolayısıyla, Devlet memuru olma statüsünün sürdüğü, bu durumun 1136 sayılı Avukatlık Kanununun mezkur hükümleri çerçevesinde avukatlık stajı yapmaya engel bir hal olarak değerlendirilmesi gerektiği göz önünde bulundurulduğunda, 657 sayılı Kanuna tabi Devlet memurlarının aylıksız izin süresince avukatlık stajı yapamayacağı değerlendirilmektedir denilmek suretiyle görüş bildirilmiştir¹.

Bu kapsamda avukatlık stajı nedeniyle verilen kademe ilerlemesi memurun hizmet sınıfı veya unvan değişikliğinde geri alınmaması veya hizmet sınıfı değişen memur bu ilave kademe nedeniyle bekleme süresine tabi tutulmamaktadır.

3-2-Mühendis, Mimar Gibi Unvanlar Nedeniyle Derece İlavesi (657 sayılı Kanun 36/A-2 Maddesi)

Memurlardan dört yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenlerden yüksek mühendis,

¹ Devlet Personel Başkanlığının 05.11.2012 tarih ve 15536 sayılı görüş yazısı.

mühendis, yüksek mimar, mimar sıfatını almış olanlar ile bunlardan öğretmenlik hizmetinde çalışanlar, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Erkek Teknik Öğretmen Okulu ve Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu mezunları, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ile uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu mezunları Teknik Eğitim Fakültesi (Yüksek Teknik Öğretmen Okulu ve Güzel Sanatlar Fakültesi, İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu) mezunlarına öğrenim durumlarına göre 657 sayılı Kanun uyarınca tespit edilen göreve başlama derece ve kademelerine ilave bir derece uygulanmaktadır.

Bu uygulamada belli hizmet sınıfında bulunmak değil de sadece sayılan unvanlara sahip olmak yeterli görüldüğünden memur hangi hizmet sınıfında bulunursa bulunsun bu unvanlara sahip ise ilave bir dereceden yararlanabilmektedir. Örneğin, öğrenim durumu nedeniyle mühendis unvanını kazanan bir kişi Genel İdare Hizmetleri Sınıfında memur olarak atansa da bir derece ilavesinden yararlanabilecek ve göreve başlama derece ve kademesi 9/1 değil 8/1 olacaktır.

Bu kapsamda verilen ilave bir derece memurun hizmet sınıfına bakılmaksızın uygulandığından hizmet sınıfı değiştiren memurlar için bekleme süresine tabi tutulacaktır.

3-3-Teknik Hizmetler Sınıfında Görev Almak Şartıyla Derece İlavesi (657 sayılı Kanun 36/A-4 Maddesi)

Memurlardan teknik hizmetler sınıfında görev almak şartıyla jeolog, jeofizikçi, hidrojeolog, hidrolog, jeomorflog, kimyager, fizikçi, matematikçi, istatistikçi, yöneylemci (harekat araştırmacısı), matematiksel iktisatçı (Ekonometrici), Erkek Teknik Öğretmen Okulu mezunları, fen memurları, tekniker-

ler ve yüksek teknikerler,tütün ve müskirat eksperleri, tarım alet ve makineleri Uzmanlık Yüksek Okulu mezunları ile benzeri fen bilimleri ve teknik bilimler lisansiyerleri, Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi veya bölümlerinden mezun olan şehir plancısı, yüksek şehir plancısı, yüksek bölge plancısı, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Teknoloji Bölümü İş ve Teknik Anabilim Dalı mezunları, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu mezunları, üniversitelerin arkeoloji ve sanat tarihi bölümlerinin prehistorya, protohistorya ve önasya arkeolojisi, klasik arkeoloji anabilim dallarından mezun olanların öğrenimlerine göre tespit edilen giriş derece ve kademelerine ilave bir derece uygulanmaktadır.

Bu uygulamada sadece öngörülen unvanlara sahip olmak yeterli görülmemiş ve aynı zamanda ikinci bir şart olarak Teknik Hizmetler Sınıfında görev yapıyor olmak şartı da öngörülmüştür. Örneğin, öğrenim durumu itibariyle Jeolog unvanını haiz olan bir kişi Genel İdare Hizmetleri Sınıfında memur olarak atanırsa da bir derece ilavesinden yararlanamayacak ve göreve başlama derece ve kademesi 8/1 değil 9/1 olacaktır. Aynı kişi Teknik Hizmetler Sınıfında bir kadroya atanırsa ise ilave bir dereceden yararlanacak ve göreve başlama derece ve kademesi 9/1 değil 8/1 olacaktır.

Bu kapsamda verilen ilave bir derece memurun hizmet sınıfı dikkate alınarak uygulandığından bu düzenleme gereğince Teknik Hizmetler Sınıfında olması nedeniyle ilave bir dereceden yararlanan memurun hizmet sınıfı değiştirmesi neticesinde yeni görevinde üç yıl intibakı yapılmayacak ve üç yıl bekleme süresine tabi tutulacaktır.

Örneğin, öğrenim durumu itibariyle Jeolog unvanını haiz olan bir kişi Teknik

Hizmetler Sınıfında göreve başlar ve bir dereceden yararlandıktan sonra Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bir göreve atanırsa bu kişi üç yıl terfi ettirilmeyecek ve intibakı durdurulacaktır. Bu kişi tekrar Teknik Hizmetler Sınıfına dönerse de bekleme süresi kadar uygulanmayan kademe ilerlemesi veya derece yükselmesi tekrar uygulanarak ve Genel İdare Hizmetleri Sınıfında geçen süresi de dikkate alınarak yeni intibakı yapılacaktır.

Bir kamu kurumunca 657 sayılı Kanunun 36/A-4 maddesinden faydalanan devlet memurlarının kendi sınıflarının dışında bir memuriyet görevine atanmaları ve eski sınıflarına ait kariyerlerine tekrar dönmele-ri durumunda intibaklarının ne şekilde yapılacağına ilişkin görüş sorulması üzerine Devlet Personel Başkanlığınca ilgili mevzuat hükümlerine yer verildikten sonra 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin (A) bendinin 4 üncü fıkrası hükmünden faydalanan personelin, Genel İdare Hizmetleri sınıfında bir kadroya atanması durumunda söz konusu Kanunun 71 inci maddesinin son fıkrası hükmü uyarınca ilk ilerleme sürelerinin eski sınıflarında kazandıkları derece ve kademelere tekabül eden süre kadar uzatılması, söz konusu personelin tekrar Teknik Hizmetler Sınıfındaki bir kadroya atanması durumunda Genel idare Hizmetleri Sınıfında geçen hizmetlerinin her yılı için bir kademe ilerlemesi uygulanması gerekmektedir denilmek suretiyle görüş bildirilmiştir².

3-4-Tabip, Veteriner, Eczacı Gibi Unvanlar Nedeniyle Derece İlavesi (657 sayılı Kanun 36/A-5 Maddesi)

Memurlardan dört yıl ve daha fazla süreli yüksek öğrenim görenlerden tabip, di-

2 Devlet Personel Başkanlığının 15 sayılı Bültende yayımlanan 17.09.1998 tarihli görüş yazısı

tabibi, veteriner hekim, eczacı ile benzeri sağlık bilimleri lisansiyerleri (Hayvan sağlığı dahil) Biyolog unvanına sahip akademik personel giriş derece ve kademelerine bir derece eklenmek suretiyle bulunacak derece ve kademelerden hizmete alınmaktadırlar. Bu uygulamada belli hizmet sınıfında bulunmak değil de sadece sayılan unvanlara sahip olmak yeterli görüldüğünden memur hangi hizmet sınıfında bulunursa bulunsun bu unvanlara sahip ise ilave bir dereceden yararlanabilmektedir.

Örneğin; Bir belediyede öğrenim durumu nedeniyle veteriner unvanını kazanan bir kişi Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bir kadroya atansa da göreve başlama bir derece ilavesinden yararlanabilecektir. Bu kapsamda verilen ilave bir derece memurun hizmet sınıfına bakılmaksızın uygulandığından hizmet sınıfı değiştirilen memurlar bekleme süresine tabi tutulmayacaktır. Konu hakkında Devlet Personel Başkanlığından görüş sorulması üzerine de 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin A/5 fıkrasında hizmet sınıfı şartı olmadığından bu fıkradan yararlanan personelin Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bir kadroya atanması durumunda anılan 71 inci maddenin son fıkrası hükmünün uygulanmayacağı mütalaa edilmektedir denilmek suretiyle görüş bildirilmiştir³.

3-5-Emniyet Hizmetleri Sınıfından Diğer Hizmet Sınıflarına Geçenlerin Kademe ve Derece İlaveleri(657 sayılı Kanun 36/A-8 Maddesi)

Memurlardan Emniyet Hizmetleri Sınıfına girenlerden:

- İlkokul, ortaokul ve dengi okulları bitirenler; ilkokul ve ortaokulu bitirenlerin giriş derecelerine iki derece,

3 Devlet Personel Başkanlığının 15 sayılı Bültende yayımlanan 17.09.1998 tarihli görüş yazısı

- Lise ve dengi okulları bitirenler, liseyi bitirenler için tespit edilen giriş derece ve kademesine bir derece bir kademe,
- Yüksek öğrenimi bitirenler aynı yüksek öğrenimi bitirenler için tespit edilen giriş derece ve kademesine bir derece,

İlave edilmek suretiyle bulunacak derece ve kademelerden hizmete alınmaktadır. Bu uygulamada Emniyet Hizmetleri Sınıfında görev yapanlara öğrenim durumlarına göre göreve başlama derece ve kademelerine yine öğrenim durumlarına göre ilave derece ve kademeler verilmesi öngörülmüştür.

Örneğin; lise mezunu bir memur 13/3 derece ve kademedan göreve başlarken, lise mezunu bir polis memuru 11/1 derece ve kademedan göreve başlamaktadır. Bu durumda da lise mezunu polis memuru olarak göreve başlayan bir kişi dört yıldan daha fazla görev yaptıktan sonra Genel İdare Hizmetleri Sınıfında memur olarak atanırsa dört yıl terfi ettirilmeyerek bekleme süresine tabi tutulacaktır.

Bu kapsamda verilen ilave derece ve kademeler hizmet sınıfı dikkate alınarak uygulandığından bu düzenleme gereğince Emniyet Hizmetleri Sınıfında olması nedeniyle ilave derece ve kademelerden yararlananların hizmet sınıfı değiştirmesi neticesinde yeni görevlerinde yararlandırılmış ilave derece ve kademeyle tekabül eden yıl kadar terfi ettirilmeden bekleme süresine tabi tutulması gerekmektedir.

Örneğin; üniversite mezunu bir memur 9/1 derece ve kademedan göreve başlarken, üniversite mezunu bir polis memuru 8/1 derece ve kademedan göreve başlamaktadır. Bu durumda da üniversite mezunu polis memuru

olarak göreve başlayan bir kişi üç yıldan daha fazla görev yaptıktan sonra Genel İdare Hizmetleri Sınıfında memur olarak atanırsa üç yıl terfi ettirilmeyerek bekleme süresine tabi tutulacaktır.

Ayrıca, hizmet sınıfları nedeniyle ilave derece ve kademelerden yararlananların yüksek lisans yapması, lisede normal süreden fazla öğrenim görmesi gibi başka nedenlerle de ilave kademe ve derecelerden yararlanması gerekiyorsa her iki ilave derece ve kademelerden de yararlandırılması gerekmektedir⁴.

3-6-Müfettiş ve Uzmanlara Verilen Bir Derece(657 sayılı Kanun 36/A-11 Maddesi)

Memurlardan mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınan müfettiş, uzman, kontrolör gibi kariyer personeline yeterlik vermeleri sonrasında uzmanlıkları nedeniyle ilave olarak bir defaya mahsus olmak üzere haklarında ayrıca bir derece yükselmesi uygulanmaktadır. Bu uygulama hizmet sınıfı olarak değil de mesleğe göre derece yükselmesi sağladığından bu kapsamda ilave bir derece yükselmesi uygulananların hizmet sınıflarının değişmesi halinde bekleme süresine tabi tutulmadan intibaklarının devam ettirilmesi gerekmektedir.

3-7-Hizmet Sınıflarına Göre Sigortalı Çalışmalar Nedeniyle Uygulanan Kademe ve Dereceler (657 sayılı Kanun 36/C Maddesi)

Memurlardan Teknik Hizmetler Sınıfına girenlerden memurluğa girmeden önce yurt içinde veya yurt dışında mesleklerini serbest olarak veya resmi veya özel müesseselerde ifa edenlerle memuriyetten ayrıldıktan sonra bu işlerde çalışarak yeniden memuriyete girmek

⁴ Devlet Personel Başkanlığı'nın 4 sayılı Bülte de yayımlanan 11.10.1989 tarihli görüş yazısı

isteyenlerin teknik hizmetlerde geçen süresinden 657 sayılı Kanun ve bu Kanunun 87 nci maddesinde sözü edilen kurumlarda geçen sürenin tamamı ve geri kalan sürenin 3/4 ü toplamı memuriyette geçmiş sayılarak bu süreler her yılı bir kademe ilerlemesi ve her üç yıl için bir derece yükselmesi verilmesi suretiyle değerlendirilmektedir. Bu kapsamda değerlendirilecek sürenin;

- **Teknik hizmetler sınıfı kapsamında görevlerde geçmiş olması,**
- **Kişinin çalışma sürelerinin değerlendirilmesinde mutlaka teknik hizmetler sınıfına dahil memuriyet kadrolarında görevlendirilmiş olması,**
- **Çalışma süresinin Sosyal Güvenlik Kurumu ve meslek kuruluşlarından alınacak belge ile belgelendirilmesi,**

Şartlarıyla kamu kurumlarında (87 nci madde kapsamına giren kurumlar dahil) geçen sürelerinin tamamı, özel sektörde veya kendi adına serbest olarak çalıştığı sürelerinin ise 3/4 ünün toplamı her yıl için bir kademe her üç yıl için bir derece hesabıyla değerlendirilerek ilk defa memuriyete girenlerin giriş derece ve kademelerine daha önce memuriyette bulunanların ise kazanılmış hak aylık derece ve kademelerine ilâve edilmek suretiyle işlem yapılmaktadır.

Memurlardan sağlık hizmetleri ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfına girenlerden memurluğa girmeden önce yurt içinde veya yurt dışında mesleklerini serbest olarak veya resmi veya özel kurumlarda yapanlarla, memurluktan ayrıldıktan sonra bu işlerde çalışarak yeniden memurluğa girmek isteyenlerin sağlık hizmetlerinde geçen süresinden, 657 sayılı Kanun ve bu Kanunun 87 nci maddesinde sözü edilen kurumlarda

geçen süreleri ile 657 sayılı Kanunun 196 ncı maddesinde belirtilen şekilde tespit edilecek mahrumiyet bölgelerinde en az 3 yıl çalışanların veya çalışacak olanların sürelerinin tamamı ve geri kalan sürelerinin 3/4 ü toplamı memurlukta geçmiş sayılarak bu sürelerin her yılı için bir kademe ilerlemesi ve her üç yılı için bir derece yükselmesi verilmesi suretiyle değerlendirilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 27.3.2014 tarih ve E: 2013/101, K: 2014/63 sayılı kararı⁵ sonrasında 657 sayılı Kanuna tabi olarak avukatlık hizmetleri sınıfında çalışmakta olanların, varsa memuriyet öncesindeki serbest avukatlık, özel işyerlerinde geçen bütün avukatlık hizmet sürelerinin 3/4 ünün kıdemlerinde dolayısıyla da kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilmektedir. Kurumlarca kişilerin daha önce başvurular neticesinde reddedilmiş veya resen değerlendirilmemiş süreleri olanların da bu sürelerinin kıdemlerinde dolayısıyla da kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Memurlardan Basın Kartları Yönetmeliğine göre, basın kartına sahip olmak suretiyle gazetecilik yaparak memurluğa girenlerin; meslekleriyle ilgili görevlerde istihdam edilmeleri şartıyla, fiilen gazetecilik yaparak geçirdikleri sürenin 3/4 ü fiilen memuriyette geçmiş sayılarak, bu sürenin her yılı bir kademe ilerlemesi ve her üç yılı bir derece yükselmesi verilmesi suretiyle değerlendirilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığında çalışan memurlardan özel okullarda öğretmenlik veya yöneticilik yaptıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı kadrolarında memur olanların özel okullarda geçen hizmet sürelerinin 2/3 ünün

5 22 Temmuz 2014 tarihli ve 29068 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

her yılı bir kademe ilerlemesine ve **her üç yıl bir derece** yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilmektedir.

Bu uygulamalar neticesinde kapsamdaki memurlara hizmet sınıfları itibariyle varsa memuriyetten önce geçen sigortalı çalışma sürelerinin çalıştığı işyerinin resmi veya özel sektör olup olmadığı niteliğine göre tamamı veya bir kısmı (Değerlendirilecek hizmet süresinden sadece özel sektörde geçen süre 12 yılı geçmemek şartıyla) kazanılmış hak aylık derece ve kademelerinde değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme işlemi memurun hizmet sınıfına göre yapılıyor olsa da göreve başlama derece ve kademelerine ilave edilmediğinden ve asaletlerinin tasdikinden sonra yapıldığından memurların hizmet sınıflarının değişmesi halinde 657 sayılı Kanunun 71 nci maddesi kapsamında bekleme süresine tabi tutulmaması gerekmektedir. Hizmet sınıfları nedeniyle kapsamdaki sigortalı çalışmaları kazanılmış hak aylığında değerlendirilen bir kişinin hizmet sınıfının değişmesi halinde intibak bekleme süresine tabi tutulmadan devam ettirilecektir.

Örneğin; Mühendis olarak Teknik Hizmetler Sınıfında görev yapan bir kişinin memuriyetten önce bir belediyede geçen altı yıllık sigortalı çalışma süresinin kazanılmış hak aylığında değerlendirilmesi sonrasında kişinin Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bir göreve atanması halinde intibakı devam ettirilerek daha önce mühendis olması nedeniyle intibakında değerlendirilen altı yıllık süre için bekleme süresine tabi tutulmayacaktır.

Konu ile ilgili olarak Devlet Personel Başkanlığına görüş sorulması üzerine de ilgili düzenleme ve açıklamalara yer verildikten sonra 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddenin C/1 fıkrası gereğince özel sektörde geçen hizmetlerin kazanılmış hak aylık derece

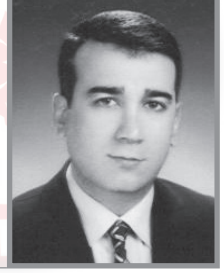
ve kademesinde değerlendirilmesine ilişkin intibak işleminin, mezkur Kanunun 71 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Eski sınıflarında, görev alacakları yeni sınıfa göre memurluğa daha yüksek bir derece ve kademedan başlamış olma” kapsamında değerlendirilmemesi sebebiyle, sınıf değiştiren ilgilinin bahsi geçen hüküm gereğince bulunduğu derecede kademesinin durdurulmaması gerektiği denilmek suretiyle görüş bildirilmiştir⁶.

4. SONUÇ

Memurların göreve başlama tarihlerindeki öğrenim durumlarına göre başlangıç derece ve kademeleri esas alınarak intibaklarının yapılmasında mutlaka göreve başlama derece ve kademelerini etkileyebilecek özel durumlarının olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. Bu durumların varlığının daha sonra anlaşılması halinde geçmişe yönelik intibak yapılması gerekeğinden kurumların uygulayıcılarının zor durumda kalmalarına yol açabilecektir. Ayrıca özellikle naklen memur atamalarında memurların önceki görevlerinde buldukları hizmet sınıflarına göre göreve başlama derece ve kademelerinde bir ilave olup olmadı ve bu ilave derece veya kademenin 657 sayılı Kanunun 71 nci maddesinin son fıkrası gereğince bekleme süresine tabi olup olmadığının titizlikle değerlendirilmesi gerekmektedir. Naklen gelen personelin bekleme süresine tabi tutulması gerekirken bekletilmeden intibakının devam ettirilmesi kişilerin haksız yere fazla maaş almalarına neden olacaktır.

⁶ Devlet Personel Başkanlığı'nın 21.10.2009 tarih ve 17830 sayılı görüş yazısı.

BELEDİYELERDE PRİM BELGELERİNİN VERİLME SÜRESİ VE AYNI AYA AİT BELGE İÇİN BİRDEN ÇOK İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASI

Serdar GÜNAY

SGK Başmüfettişi

1. GİRİŞ

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 86 ncı maddesinde işverenlerin prim belgesi verme zorunluluğu düzenlenmiş, 102 nci maddesinde ise prim belgesinin süresinde verilmemesi halinde uygulanacak idari para cezası belirlenmiştir. Kurum uygulamasında aynı ay için çeşitli nedenlerle birden fazla aylık prim belgesi verilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Belediyelerin toplu iş sözleşmesinin sonradan imzalanması veya sair nedenlerle prim belgelerini verilmesi gereken sürelerin dışında Kuruma verilmesi halinde, Kurumun aynı ay için birden fazla idari para cezası uyguladığı görülmektedir. Prim belgelerinin verilme süresi ve Kurumun idari para cezası uygulaması makalemizin konusudur.

2. PRİM BELGESİ VERİLMESİ ZORUNLULUĞU

5510 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinde "Bu Kanunun 4 üncü ve 5 inci maddesine tabi sigortalılar ile sosyal güvenlik destek primine tabi sigortalılar için işverenlerce Kuruma verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinin şekli, içeriği, ekleri, ilgili olduğu dönemi, verilme süresi ve diğer hususlar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir" denilerek işverenlerce verilecek belge ve Kurumun düzenleme yetkisine yer verilmiştir.

S.S. İşlemleri Yönetmeliğinin 102 nci maddesi 1 inci fıkrasında yapılan düzenleme ise ;

"İşverenler, bir ay içinde Kanunun 4 üncü ve 5 inci maddelerine tabi çalıştırdığı sigortalıların, sosyal güvenlik destek primine tabi sigortalıların, 4857 sayılı İş Kanununun 7 nci maddesine göre iş görme edimini yerine getirmek üzere başka işverene geçici olarak devrettiği sigortalıların ve 5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi olup Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanların,

- a) Sosyal güvenlik sicil numaralarını,
- b) Ad ve soyadları ile ikinci soyadı almış olan sigortalıların ilk soyadlarını,
- c) Prim ödeme gün sayılarını,
- ç) Sigorta primine esas kazanç veya emeklilik keseneğine esas aylık tutarlarını,
- d) İşe başlama ve işten çıkış tarihlerini,
- e) Ayın bazı günlerinde çalışmamış olmaları halinde, eksik çalışma nedenlerini,
- f) Ay içinde işten ayrılmış olmaları halinde, işten çıkış nedenlerini,
- g) Sigorta primi, işsizlik sigortası primi ve sosyal güvenlik destek primlerini,

ğ) Varsa 3568 sayılı Kanuna tabi olan meslek mensubunun adı ve soyadı ile bunların mesleki oda kayıt numarasını,

h) İşverenin kamu idaresi olması halinde tahakkuk veya tediye görevlisinin adı ve soyadı,

1) Kurumca belirlenen diğer bilgilerini,

taşıyan ve çalıştırılan sigortalının durumuna uygun olan örneği Ek-9, Ek-9/A ve Ek-9/A1'de bulunan aylık prim ve hizmet belgesi, örneği Ek-9/B'de yer alan aylık fiili hizmet süresi zammı prim belgesi ve Ek-9/B1'de yer alan yıllık fiili hizmet süresi zammı prim belgesi ile örneği Ek-9/C ve Ek-9/C1'de yer alan yıllık itibari hizmet süresi prim belgesini, bu maddenin üçüncü ve on sekizinci fıkrasında belirtilen süre içinde e-sigorta kanalıyla Kuruma vermekle; sigortalı çalıştırmadığı takdirde, sigortalı çalıştırmaya son verilen tarihten itibaren onbeş gün içinde durumu ilgili üniteye bildirmekle yükümlüdür. Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanların sigorta primine esas kazanç bildirimlerinde; hakedilen ücretler ile prim, ikramiye ve bu nitelikteki ödemeler ayrı ayrı gösterilir. Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince sigortalı olan ve sigortalı çalıştıran işverenler ile işveren şirketin ortaklarının aylık prim ve hizmet belgesi ile Kuruma bildirimlerinin yapılması istenilebilir. Kurum, elektronik imza uygulamasına geçildiğinde bu fıkranın (ğ) ve (h) bentlerinde belirtilen kişiler ile işverenlerin veya vekilinin elektronik imzalarını isteyebilir." şeklindedir.

1. İşçiler İçin Verilecek Belgeler

İşçiler için verilecek belgeler Yönetmeliğin 102 nci maddesi, 3-16 ncı fıkralarında düzenlenmiştir. Buna göre;

(3) Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için cari aya ilişkin düzenlenecek

asıl, ek veya iptal nitelikteki örneği Ek-9'da bulunan aylık prim ve hizmet belgesini;

a) Özel nitelikteki işyeri işverenleri, en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23'ünde,

b) Resmî nitelikteki işyeri işverenleri ise, en geç belgenin ilişkin olduğu dönemi izleyen takvim ayının 7'sinde,

c) Bazı özel nitelikteki işyeri işverenleri ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasında; bazı resmî nitelikteki işyeri işverenleri ise ayın 1'i ile 30'u arasında ücret alan sigortalılar çalıştırdığından, bu nitelikteki işyeri işverenlerince;

1) Ayın 1'i ile 30'u arasındaki çalışmaları karşılığı ücret alan sigortalılar için en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23'ünde,

2) Ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki çalışmaları karşılığı ücret alan sigortalılar için en geç belgenin ilişkin olduğu dönemi izleyen takvim ayının 7'sinde,

saat 23.59'a kadar e-Sigorta kanalıyla Kuruma göndermek zorundadırlar.

...

(6) Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştıranlar yönünden, bu maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen sürelerde verilmemiş olmakla beraber;

a) 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre toplu iş sözleşmesi akdedilen işyerlerinde;

1) Toplu iş sözleşmesi nedeniyle geriye yönelik ödenmesine karar verilen ücret farklarına ilişkin düzenlenmesi gereken ek aylık prim ve hizmet belgelerinin, toplu iş sözleşmesinin imzalandığı tarihi,

2) Yüksek Hakem Kurulu kararı nedeniyle geriye yönelik ödenmesine karar verilen ücret farklarına ilişkin düzenlenmesi gereken ek aylık prim ve hizmet belgelerinin ise işverenin, toplu iş sözleşmesinin dolayısıyla Yüksek Hakem Kurulu kararının tarafı olan sendikaya üye olması halinde, Yüksek Hakem Kurulu kararının taraf sendikaya tebliğ edildiği tarihi, işverenin herhangi bir sendikaya üye olmamakla birlikte, toplu iş sözleşmesinin dolayısıyla Yüksek Hakem Kurulu kararının tarafı olması halinde, Yüksek Hakem Kurulu kararının işverene tebliğ edildiği tarihi,

3) İşveren ile işyeri sigortalıları arasında akdedilen ve uygulanan iş sözleşmesinin mahkemelerce anılan Kanuna aykırı bulunması ve toplu iş sözleşmesi hükümlerinin uygulanmasına karar verilmesi nedeniyle geriye yönelik ödenmesi gereken ücret farklarına ilişkin düzenlenmesi gereken ek aylık prim ve hizmet belgelerinin, mahkeme kararının işverene tebliğ edildiği tarihi,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve toplu iş sözleşmesi dışında kalan sigortalı personel ile özel sektöre ait işyerlerinde sendikalara üye olmamaları sebebiyle toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında kalan sigortalılara, geriye dönük ödenmesine karar verilen ücret farklarına ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin, alınan karar tarihini,

c) Aylık veya ücretleri Maliye Bakanlığının vizesine tabi olması sebebiyle ödenmesine sonradan karar verilen sigortalı personel için vizenin gecikmesine bağlı olarak aylık veya ücretlere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi dışında, ancak vize işleminin gerçekleştiğine ilişkin yazının ilgili idareye tebliğ tarihini,

ç) Bir aydan fazla istirahat alan sigortalılara Kurumca ödenen geçici iş göremezlik

ödenişinin yanı sıra işverenlerince toplu iş sözleşmesine dayanılarak istirahatli bulunan süre için ücret ödenmesi hâlinde, bu ücretlere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin istirahat süresinin sona erdiği tarihi,

d) 4857 sayılı İş Kanununun 21 inci maddesine istinaden iş mahkemelerince veya özel hakem tarafından verilen kararlar uyarınca göreve iadesine karar verilen sigortalı personel için verilmesi gereken asıl veya ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin,

1) 21/8/2013 tarihine kadar kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının sigortalıya tebliğinden sonra on iş günü içinde sigortalı, işverene işe başlamak üzere başvurduğu takdirde, onuncu iş gününün içinde bulunduğu ayı,

2) 21/8/2013 tarihinden itibaren sigortalı personelin kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının tebliğinden itibaren on iş günü içinde işe başlamak için işverene başvuruda bulunması ve işverenin usulüne uygun daveti üzerine işe başlaması halinde, davete ilişkin tebligatın alındığı tarihin veya işverenin işçiyi işe başlatmaması halinde, sigortalı personelin işe başlamak için işverene yaptığı başvurusuna ilişkin tebligatın alındığı tarihin içinde bulunduğu ayı,

e) İdare mahkemesi kararlarına göre görevlerine iade edilen sigortalı personel ile ilgili olarak ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin;

1) 17/4/2012 tarihine kadar kesinleşen mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihini takip eden günü,

2) 17/4/2012 tarihinden sonra mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihini takip eden günü,

f) Kamu kurumlarında çalışan sigortalılar için;

1) 21/8/2013 tarihine kadar idare mahkemesi kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ödenmesi halinde, bu ücretlere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günü veya idarenin karar tarihini,

2) 21/8/2013 tarihinden itibaren mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde, bu ücretlere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günü veya idarenin karar tarihini,

g) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) bendi kapsamında bulunanlardan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülenlere enflasyon farkı veya başka ad altında geriye yönelik olarak yapılan ödemelere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin, ödemenin yapıldığı tarihi,

ğ) Toplu iş sözleşmelerine tabi işyeri işverenlerince veya kamu idarelerince ya da yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenen ücret dışındaki ödemelere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin prime esas kazancın tabi olduğu en son ayın kazancına dahil edilmek üzere belirtilen mercilerin kararlarının kesinleşme tarihlerini,

h) Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçları, aylık prim ve hizmet belgesinin Kuruma verilme süresi içinde Türkiye'ye dön-

memişse bu araçlarda çalıştırılan sigortalıya ait aylık prim ve hizmet belgesi, bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen verilme süresinin sona erdiği tarihten itibaren bir ayı geçmemek şartıyla araçların Türkiye'ye dönüş tarihini,

takip eden ay/dönemin, işyerinin özel nitelikte olması halinde 23'üne, resmî nitelikte olması halinde 7'sine kadar, Kuruma, e-sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilir.

(7) Aylık prim ve hizmet belgesi, her işyeri için ve sigortalıların tabi oldukları sigorta kolları ve farklı prim oranları dikkate alınarak ayrı ayrı düzenlenir. Belgelerde, sigortalılar sosyal güvenlik numaralarına göre küçükten büyüğe doğru sıralanır.

2. Devlet Memurları İçin Verilecek Belgeler

Devlet memurları için verilecek belgeler Yönetmeliğin 102 nci maddesi, 17 nci ve 19 uncu fıkralarında düzenlenmiştir. Buna göre;

(17) Kamu idarelerinde iş akdi askıya alınanlar ile Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanlardan ilgili kanunlar uyarınca aylıksız izinli sayılanlar hariç olmak üzere yalnızca genel sağlık sigortasına tabi olanlar için aylık prim ve hizmet belgesi verilmez. Yalnızca genel sağlık sigortasına tabi olanlardan aylık prim ve hizmet belgesi verilmesi gerekmeyenler için genel sağlık sigortası priminin alınmasına esas tahakkuk işlemi Kurumca yapılır.

(18) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştıran işverenler bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen aylık prim ve hizmet belgelerinden;

a) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ilk defa sigortalı olanlar ile Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında olup emeklilik keseneği ve kurum karşılıkları 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit olunan sigortalıların örneği Ek-9/A ve Ek-9/A1'de bulunan aylık prim ve hizmet belgesini;

1) 15/10/2009 tarihine kadar;

Her ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki maaşını ayın 15'inde peşin alan sigortalılar için maaş ödemelerinin yapılması gereken takvim ayının son günü,

Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını ayın 1'inde peşin alan sigortalılar için, maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın 15'inci günü sonu,

Her ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki maaşını müteakip ayın 15'inde çalıştıktan sonra alan sigortalılar için, maaş ödemelerinin yapılması gereken takvim ayının son günü,

Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını müteakip ayın 1'inde çalıştıktan sonra alan sigortalılar için maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın 15'inci günü sonu,

2) 15/10/2009 tarihinden itibaren;

Her ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki maaşını ayın 15'inde peşin alan sigortalılar için maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın 25'inci günü sonu,

Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını ayın 1'inde peşin alan sigortalılar için, maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın 11'inci günü sonu,

Her ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki maaşını müteakip ayın 15'inde çalıştıktan sonra alan sigortalılar için, maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın 25'inci günü sonu,

Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını müteakip ayın 1'inde çalıştıktan sonra alan sigortalılar için maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın 11'inci günü sonu,

3) Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını müteakip ay içerisinde çalıştıktan sonra alan aile hekimleri ve aile sağlığı elemanları için 16/6/2011 tarihine kadar maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın 11 inci günü sonu, 16/6/2011 tarihinden itibaren ise maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın 25 inci günü sonu,

saat 23:59'a kadar her bir statü ve maaş ödeme dönemi için ayrı ayrı olmak üzere e-sigorta kanalıyla Kuruma göndermekle yükümlüdür.

b) *Personel mevzuatı ve 4688 sayılı Kanun uyarınca aylıksız izine ayrılanların aylıksız izinli sayıldıkları sürelerdeki genel sağlık sigortası primlerini Ek-9/A ve Ek-9/A1'de bulunan aylık prim ve hizmet belgesi ile;*

1) Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında olup emeklilik keseneği ve kurum karşılıkları 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit olunan sigortalılar için 2010 yılı Ocak ayından itibaren,

2) Kanunun yürürlüğe girdiği 2008 yılı Ekim ayı başından sonra 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ilk defa sigortalı sayılanlar için 2011 yılı Mart ayından itibaren,

sigortalının ücretsiz izne ayrıldığı tarihteki aylık ödenme zamanı dikkate alınarak bu fıkranın (a) bendinde belirtilen sürelerde kuruma göndermekle yükümlüdür.

c) *Kanunun 40 ıncı maddesinde belirtilen işyerlerinde ve işlerde çalışan sigortalılardan;*

1) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sonra 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ilk defa sigortalı olanlar

için örneği Ek-9/B'de yer alan aylık fiili hizmet süresi zammı prim belgesini;

Her ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki maaşını ayın 15'inde peşin alan sigortalılar için, maaş döneminin bittiği güne ait ayın 14'ünden ayın son günü,

Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını ayın 1'inde peşin alan sigortalılar için, ait olduğu ayın sonundan itibaren on beşinci günün sonu,

Her ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki maaşını müteakip ayın 15'inde çalıştıktan sonra alan sigortalılar için, maaş ödemelerinin yapılması gereken takvim ayının son günü,

Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını müteakip ayın 1'inde çalıştıktan sonra alan sigortalılar için maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın on beşinci günü sonu,

saat 23:59'a kadar her bir maaş ödeme dönemi için ayrı ayrı olmak üzere e-sigorta kanalıyla Kuruma göndermekle yükümlüdür.

2) Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında olup emeklilik keseneği ve kurum karşılıkları 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tespit olunan sigortalılar için örneği Ek-9/B1'de yer alan yıllık fiili hizmet süresi zammı prim belgesini ait olduğu yılı takip eden 3 ay içerisinde en geç 31 Mart günü saat 23:59'a kadar e-sigorta kanalıyla Kuruma göndermekle yükümlüdür.

3) Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki sigortalıların yıl içinde herhangi bir nedenle görevinden ayrılması halinde bu yıla ait fiili hizmet süresi zammı prim belgeleri ilgili yılın Aralık ayı beklenmeksizin işten ayrıldığı tarih ve maaş ödeme dönemi dikkate alınmak suretiyle;

Her ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki maaşını ayın 15'inde peşin alan si-

gortalılar için, maaş döneminin bittiği güne ait ayın 14'ünden ayın son günü,

Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını ayın 1'inde peşin alan sigortalılar için, ait olduğu ayın sonundan itibaren on beşinci günün sonu,

Her ayın 15'i ile müteakip ayın 14'ü arasındaki maaşını müteakip ayın 15'inde çalıştıktan sonra alan sigortalılar için, maaş ödemelerinin yapılması gereken takvim ayının son günü,

Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını müteakip ayın 1'inde çalıştıktan sonra alan sigortalılar için maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın on beşinci günü sonu,

saat 23:59'a kadar her bir maaş ödeme dönemi için ayrı ayrı olmak üzere e-sigorta kanalıyla Kuruma göndermekle yükümlüdür.

...

(19) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar yönünden bu maddenin on sekizinci fıkrasında öngörülen sürelerde verilmemiş olmakla beraber;

a) Bu kapsamda sigortalı sayılanları çalıştıran işverenlerce cari ay dışında;

1) 15/10/2009 tarihine kadar;

Kanuni düzenleme, Bakanlar Kurulu Kararı veya mahkeme kararı ile geriye dönük olarak ödenmesine karar verilen aylık veya ücret farklarına,

Mali ve sosyal haklarda yapılan artışlar nedeniyle katsayı veya enflasyon farkı adı altında geriye dönük olarak ödenen aylık veya ücret farklarına,

Görevden uzaklaştırılması veya görevine son verilmesine rağmen idarî tasarrufla ya da yargı kararı ile görevlerine iade edilenler

için geriye dönük olarak ödenen aylık veya ücrete,

Geriye dönük yapılan terfi işlemi sonucu ödenen aylık veya ücret farklarına,

Cari aya ait aylık prim ve hizmet belgesi Kuruma gönderildikten sonra ilk atama, nakil, aylıksız izin sonrası göreve başlama nedeniyle geriye dönük olarak ödenen aylık veya ücrete,

ilişkin ek mahiyetteki aylık prim ve hizmet belgeleri ile fiili hizmet süresi zammı prim belgeleri söz konusu aylık, ücret veya farkların sigortalıya ödendiği tarihi takip eden günden başlayarak 15 inci günün sonu saat 23:59'a kadar e-sigorta kanalıyla Kuruma verilmesi halinde yasal süresi içerisinde verilmiş kabul edilir.

2) 15/10/2009 tarihinden itibaren;

Kanuni düzenleme, Bakanlar Kurulu Kararı veya mahkeme kararı ile geriye dönük olarak ödenmesine karar verilen aylık veya ücret farklarına,

Mali ve sosyal haklarda yapılan artışlar nedeniyle katsayı veya enflasyon farkı adı altında geriye dönük olarak ödenen aylık veya ücret farklarına,

Görevden uzaklaştırılması veya görevine son verilmesine rağmen idari tasarrufla ya da yargı kararı ile görevlerine iade edilenler için geriye dönük olarak ödenen aylık veya ücrete,

Geriye dönük yapılan terfi işlemi sonucu ödenen aylık veya ücret farklarına,

Cari aya ait aylık prim ve hizmet belgesi Kuruma gönderildikten sonra ilk atama, nakil, aylıksız izin sonrası göreve başlama nedeniyle geriye dönük olarak ödenen aylık veya ücrete,

ilişkin ek mahiyetteki aylık prim ve hizmet belgeleri söz konusu aylık, ücret veya

farkların sigortalıya ödendiği tarihi takip eden günden başlayarak 10 uncu günün, fiili hizmet süresi zammı prim belgeleri ise 15 inci günün sonu saat 23:59'a kadar e-sigorta kanalıyla Kuruma verilmesi halinde yasal süresi içerisinde verilmiş kabul edilir.

b) Mahkeme kararıyla geriye yönelik çalışmalarından dolayı fiili hizmet süresi zammından yararlandırılmasına karar verilenlerin fiili hizmet süresi zammı prim belgeleri, ilgili işverene tebliğ edilen mahkeme kararının uygulanması gereken sürenin son gününü takip eden günden başlayarak 15 inci günün sonuna kadar e-sigorta kanalıyla Kuruma verilmesi halinde yasal süresi içerisinde verilmiş kabul edilir.

c) Asaleti tasdik olunan emniyet mensuplarının adaylık sürelerine ilişkin olarak geçmişe dönük fiili hizmet süresi zammı prim belgeleri, asaletin tasdik edildiğinin ilgiliye tebliğ edildiği tarihi takip eden günden başlayarak 15 inci günün sonuna kadar e-sigorta kanalıyla Kuruma verilmesi halinde yasal süresi içerisinde verilmiş kabul edilir.

ç) Operasyonlara katılmak amacıyla görev yerleri değiştirilen askeri birliklerin bu durumları belgelendirilmek kaydıyla, bu birliklerde görev yapan sigortalılara ait aylık prim ve hizmet belgeleri, askeri birliğin görev yerine döndüğü tarihi takip eden günden başlamak üzere 10 uncu günün sonuna kadar, fiili hizmet süresi zammı ve itibari hizmet süresi prim belgeleri ise 15 inci günün sonuna kadar e-sigorta kanalıyla Kuruma verilmesi halinde yasal süresinde verilmiş sayılır.

d) Aylıksız izne ayrılarak muvazzaf askerlik görevini er veya erbaş olarak yapanlardan bakmakla yükümlü olduğu kişileri bulunmayanların göreve başlamaları için tanınan yasal süreler dikkate alınmak suretiyle terhis oldukları tarih ile göreve başladıkları tarih arasında geçen süreye ilişkin genel sağlık si-

gortası prim belgeleri, prim ödeme yükümlüsü olan kamu idarelerince göreve başladığı tarihi takip eden 10 uncu günün sonuna kadar e-sigorta kanalıyla Kuruma verilmesi halinde yasal süresinde verilmiş sayılır.

3. Belgelerin Süresinde Verilememesi Hali

Prim belgelerinin verilmediğinin anlaşılması halinde öncelikle belgenin işveren tarafından verilmesi gerekir (veya Kurumca verilmesi istenir); belgenin işverence verilememesi halinde ise Kurumca re'sen düzenlenir. Bu uygulama Yönetmeliğin 103 üncü maddesinde şu şekilde belirlenmiştir;

(1) Diğer Kanunlara göre defter tutmakla yükümlü bulunan işveren, alt işveren ve sigortalıyı devir alanlar tarafından Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara ilişkin yasal süresi geçirildikten sonra Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgeleri, doğruluğu, fiilen yapılan denetimler sonucu veya işyeri kayıtlarından yapılan tespitlerden anlaşılması hâlinde işleme konulur. Aylık prim ve hizmet belgesinin fiilen yapılan tespitler sonucunda işleme alınmasında, tespitin yapıldığı tarihten geriye doğru en fazla bir yıllık süreye ilişkin olan kısmı dikkate alınır. Diğer Kanunlara göre defter tutmakla yükümlü olmayan işveren, alt işveren ile sigortalıyı devir alanlar tarafından ikinci fıkrada belirtilen süreler dışında verilen belgeler işleme alınmaz.

(2) Yasal olarak verilmesi gereken son günü takip eden günden başlanarak takip eden üçüncü ayın sonuna kadar Kuruma verilen asıl veya ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgesi, aksine bir tespit veya şüpheli bir durum yoksa ve aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı olan sigortalıların sigortalı işe giriş bildirelerinin yasal süresi içinde veya aylık prim ve hizmet belgesinin ilişkin olduğu aydan önceki bir tarihte Kuruma verilmiş

olması hâlinde, söz konusu belge, ayrıca incelemeye gidilmeksizin işleme alınır.

(3) Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara ilişkin yasal süresi geçirildikten sonra Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgeleri, fiili hizmet süresi zammı prim belgeleri ile itibari hizmet süresi prim belgeleri ile şüphe, ihbar veya şikayet hâlleri bulunmadığı sürece incelemeye gidilmeksizin işleme alınır.

(4) Daha önce Kuruma belge türü veya kanun numarası hatalı seçilerek verilmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerine ilişkin düzeltme amaçlı olarak yasal süresi dışında verilen aylık prim ve hizmet belgeleri, düzeltme ile fiili hizmet süresi zammı kazandırma hali hariç, belgede kayıtlı sigortalılar ve bu sigortalıların prim ödeme gün sayısı ile prime esas kazanç tutarının aynı olmasıyla, ayrıca incelemeye gerek kalmaksızın işleme alınır. Bu nitelikte verilen aylık prim ve hizmet belgelerine idarî para cezası uygulanmaz. Sonradan düzeltme amaçlı verilen belge ile fiili hizmet süresi zammı kazandırılması halinde, söz konusu belgenin işleme alınmasında bu maddenin yukarıdaki fıkralarında belirtilen usul izlenir.

(5) İşyerlerinde;

a) Fiilen veya işyeri kayıtlarından tespit edilecek her türlü bilgiden ya da kamu idareleri ile 5411 sayılı Kanun kapsamındaki kuruluşlar tarafından düzenlenen belge veya bilgilerden, çalıştığı tespit edildiği hâlde bu çalışmalarını Kuruma bildirilmeyen veya eksik bildirilen,

b) Ay içinde bazı işgünlerinde çalıştırılmadığına veya eksik ücret ödendiğine dair belgeleri Kuruma verilmeyen veya verilen bu belgeler Kurumca geçerli sayılmayan,

sigortalılar ile ilgili olarak düzenlenmesi gereken, sigortalı işe giriş bildirgesi, sigortalı

işten ayrılış bildirgesi ve aylık prim ve hizmet belgesi ünitece yapılacak bir ay süreli tebligat ile ilgili işveren veya alt işverenden istenir. Söz konusu belgeler, yapılan tebligata rağmen verilmediği takdirde ünitece resen düzenlenir.

Belgenin sonradan verilmesi ile ilgili olarak ayrıca;

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 102 nci maddesinin üçüncü fıkrasının “h” bendinde;

“Kamu kurumlarında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde, mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günden veya idarenin karar tarihinden itibaren, başlamak üzere Kurumca çıkarılacak tebliğde belirtilecek süreler içinde verilecek ek veya asıl aylık prim ve hizmet belgeleri yasal süresi içinde verilmiş kabul edilir. “ hükmü,

108 inci maddesinin dördüncü fıkrasının “i” bendinde;

“Kamu kurumlarında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günden veya idarenin karar tarihinden itibaren,

başlamak üzere Kurumca çıkarılacak tebliğde belirtilecek süreler içinde ödenirse yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilir.” hükmü,

İşveren Uygulama Tebliğinin “Aylık Prim ve Hizmet Belgelerinin Kuruma Verilmesi” başlıklı 2.2 maddesinde;

“...

Ayrıca;

a) Toplu iş sözleşmeleri uyarınca geriye yönelik olarak ödenmesine karar verilen ücret farklarına ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin, toplu iş sözleşmesinin imzalandığı tarihi,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve toplu iş sözleşmesi dışında kalan sigortalılar ile özel sektöre ait işyerlerinde sendikalara üye olmamaları sebebiyle toplu iş sözleşmesi kapsamı dışında kalan sigortalılara, geriye dönük ödenmesine karar verilen ücret farklarına ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin, alınan karar tarihini,

...

h) Kamu kurumlarında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde, mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günden veya idarenin karar tarihini,

takip eden ay/dönemin, işyerinin özel nitelikte olması halinde 23’üne, resmi nitelikte olması halinde 7’sine kadar, Kuruma, e-Sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilecek ve Kanunun 102 nci maddesinde belirtilen idari para cezası uygulanmayacaktır.” hükmü,

“Kanunun 4 üncü Maddenin Birinci Fıkrasının (a) Bendi Kapsamında Sigortalı Olanlar Yönünden Primlerin Ödenme Süreleri ve Usulleri” başlıklı 2.4 maddesinde;

“...

h) Kamu kurumlarında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kap-

samında çalışan sigortalılar için mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde, mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günden veya idarenin karar tarihini,

izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenirse yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilir.” hükmü yer almaktadır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde kamu kurumlarına özel bir durum oluşturularak mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günden veya idarenin karar tarihini izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödeme yapılırsa yasal süresi içinde ödenmiş kabul edileceği düzenlenmiş olup belirtilen sürede ödemeyi yapan kamu kurumlarına idari para cezası uygulanmayacaktır.

3. UYGULANAN İDARİ PARA CEZALARI

1. Yasal Düzenleme:

5510 sayılı Kanun prim belgelerinin süresinde Kuruma verilmemesi durumunda uygulanacak idari para cezalarını düzenleyen 102 nci maddesi (c) fıkrasında;

“c) 86 ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca verilmesi gereken belgeleri, Kurumca belirlenen şekilde ve usulde vermeyenler ya da Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler veya belirlenen süre içinde vermeyenlere her bir fiil için;

1) Belgenin asıl olması halinde aylık asgari ücretin iki katını geçmemek kaydıyla belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık

asgari ücretin beşte biri tutarında,

2) Belgenin ek olması halinde, aylık asgari ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgari ücretin sekizde biri tutarında,

3) Ek belgenin 86 ncı maddenin beşinci fıkrasına istinaden Kurumca re’sen düzenlenmesi durumunda, aylık asgari ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgari ücretin yarısı tutarında,

4) Belgenin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden, hizmetleri veya kazançları Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgari ücretin iki katı tutarında,

idari para cezası uygulanır.” denilerek idari para cezaları belirlenmiştir.

2. İdarenin Yorumu

Kurumca aynı aya ait birden fazla prim belgesi verilmesi halinde her bir belge için ayrı ayrı idari para cezası uygulanması gerektiği yorumu yapılmaktadır. Kuruma göre;

“5510 sayılı Kanunun 86 ncı maddesinde belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak idari para cezalarına ilişkin 102 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin 4 alt bende ayrıldığı, 1-2-3 numaralı alt bentlerde uygulanacak idari para cezasının belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına tahakkuk ettirileceği hususun-

da açık ve net ifadelerin yer aldığı, 4 numaralı alt bendin; “Belgenin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapılacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden, hizmetleri veya kazançları Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgari ücretin iki katı tutarında,” denilmek suretiyle düzenlendiği, diğer alt bentlerde yer alan sigortalı başına ibaresinin yer almadığı anlaşılmaktadır.

Diğer bir ifade ile, 5510 sayılı Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin 4 numaralı alt bendinde, işverenin kamu kurumu ya da özel sektör işvereni olduğuna bakılmaksızın uygulanacak idari para cezasında asıl veya ek aylık prim ve hizmet belgesi esas alınmakta, asıl veya ek aylık prim ve hizmet belgesi içeriğinde yer alan sigortalı sayısı dikkate alınmamaktadır.

Bu itibarla ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı 5510 sayılı Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (c/4) bendi gereğince ve 102 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde “her bir fiil için” ibaresinden hareketle her bir belge türünden düzenlenen ek aylık prim ve hizmet belgesi için asgari ücretin 2 katı tutarında idari para cezası uygulanması gerektiği Müşavirliğimiz tarafından düşünülmekte olup, işyerlerinde farklı sigorta kollarına tabi olarak çalışan sigortalıların tamamının Kurumumuza tek bir aylık prim ve hizmet belgesi ile bildirilmesi mümkün olmadığından, bu sigortalıların farklı belge türleri ile bildirilebildiği dikkate alındığında, **bahse konu idari**

ri para cezasının her ay verilen belge türü sayısını esas alınarak uygulanması gerektiği mütalaa edilmektedir.”¹

4. AYNI AY İÇİN BİR DEN FAZLA PRİM BELGESİ VERİLMESİ HALİNDE HER BİR BELGE İÇİN AYRI İDARİ PARA CEZASI UYGULANABİLİR Mİ?

Kurumca 5510 sayılı Kanununun 102 nci maddesinde her bir fiil için ayrı ayrı idari para cezası uygulanacağı düzenlendiği gerekçesi ile her bir belge için ayrı ayrı idari para cezası uygulanmaktadır.

Oysa, Kanun “her bir fiil” için ayrı ayrı olmak üzere idari para cezası uygulanacağını düzenlemiştir. Kanunun “her bir fiil” hükmünden her bir ay için verilmesi gereken prim belgesinin anlaşılması gerektiği açıktır. Nitekim Kanunda “aylık asgari ücretin iki katını geçmemek kaydıyla” idari para cezası uygulanacağı açık olarak belirtilmiştir. Maddenin c/4 bendinde ise “hizmetleri veya kazançları Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgari ücretin iki katı tutarında” idari para cezası uygulanacağı yine açık olarak belirtilmiştir.

İdare tarafından işverenin işyeri sigortalılarının (örneğin) Mayıs 2017 ayı prime esas kazançlarını eksik bildirildiğinin tespiti halinde Mayıs 2017 ayı için ek 05510, 14857 ve 06111 kodlu Mayıs 2017 ayı prim hizmet belgelerinin süresinde verilmediği gerekçesi ile; 05110 kodlu belge için 1.777,50 x 2 ; 14857 kodlu belge için 1.777,50 x2 ve 06111 kodlu belge için 1.777,50 x2 olmak üzere toplam 10.665,00 TL. idari para cezası uygulanmaktadır. Oysa, işverenin fiili Mayıs 2017 ayı prime esas kazançların eksik bildirilmesi-

1 SGK 15/02/2016 tarih ve 72044944/925972 sayılı yazısı.

dir ve bu nedenle uygulanması gereken idari para cezası $1.7777,50 \times 2 = 3.555,00$ TL'dir.

Anayasamızın 38 nci maddesinde “Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanununun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez” denilerek suç ve cezalara ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Cezada kanunilik ilkesi ise Anayasa Mahkemesinin 07.06.1999 tarih ve E.: 1999/10, K. : 1999/22 sayılı kararında² “Anayasa’ya ve Türk Ceza Kanunu’na göre suçların kanunla belirlenmesi “suçta kanunilik”, cezaların da kanunda gösterilmesi “cezada kanunilik” ilkesini oluşturur. “Kanunsuz suç ve ceza olmaz” kuralı çağdaş hukukun vazgeçilmez temel ilkelerinden biridir. Bu ilkelerle kişilerin yasak eylemleri önceden bilmeleri sağlanmakta, temel hak ve özgürlükler güvence altına alınmaktadır” şeklinde açıklanmıştır.

Danıştay İçtihatı Birleştirme Kurulu 16.02.1989 tarih ve E.1988/1,K.1989/1 sayılı kararında ise “Anayasamızın 38 inci maddesi ise; kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesini getirdiğinden, “cezada kanunilik” ilkesi esas olup, bu da ceza yaptırımının yasama organı tarafından tereddüt yaratmayacak biçimde düzenlenmesini, suçu oluşturan fiili gerçekleştiren kişiye uygulanacak cezanın cinsinin, miktarının, alt ve üst sınırlarının belirlenmesini zorunlu kılar ve yargı yerlerinin genişletici yoruma ve kıyas yoluna başvurmamalarını gerektirir. Aksi halde kıyas yoluyla ceza yaratılmış olur”³ denilerek idari yorumla ve kıyas yoluyla ceza yaratılamayacağı belirtilmiştir.

2 <http://www.anayasa.gov.tr/KARARLAR/IPTALITIRAZ/K1999/K1999-22.htm>

3 Lebib Yalkın yayınları, Mevbank. 2.1 CD, belge no: GV/0193H.025

Kurumun aldığı teşvikten yararlanan sigortalıların ayrı belge ile bildirilmesi yönündeki kararı ile idare tarafından yeni idari para cezaları yaratılmaktadır. Kurumun bu uygulaması ise kanaatimizce Anayasaya aykırıdır.

4. SONUÇ

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde kamu kurumlarına özel bir durum oluşturularak mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günden veya idarenin karar tarihini izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödeme yapılırsa yasal süresi içinde ödenmiş kabul edileceği düzenlenmiş olup belirtilen sürede ödemeyi yapan kamu kurumlarına idari para cezası uygulanmamaktadır. Ancak, bu şartların yerine gelmemesi halinde Kurumca aynı ay için aynı belge için belge türü ayrımı yapılarak birden fazla idari para cezası uygulanmaktadır.

5510 sayılı Kanun “her bir fiil” için ayrı idari para cezası uygulanmasını öngörmüş ve her bir ay için “iki asgari ücreti” geçmemek üzere idari para cezası uygulanacağını düzenlemiştir.

Kanunun lafzından “her bir fiil” hükmünün ilgili ay prim hizmet belgesinde prime esas kazançların eksik bildirilmesi olduğu ve bu fiil için uygulanacak idari para cezasının üst sınırının iki asgari ücret olduğu açıktır. Kanaatimizce Kurum idari yorumla idari para cezası yaratmakta ve kodu farklı aynı belge için birden fazla idari para cezası uygulamaktadır. Yapılan işlem hem 5510 sayılı Kanuna hem de Anayasaya aykırıdır.

6770 SAYILI KANUNLA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER NETİCESİNDE 27/1/2017 DEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE BELEDİYELER ve İL ÖZEL İDARELERİNE AIT TAŞINMAZLARIN SATIŞININ KDV AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Altar Ömer ARPACI

Maliye Bakanlığı
Vergi Başmüfettişi

1. GİRİŞ

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin 3 numaralı fıkrası uyarınca mahalli idareler ait iktisadi işletmeler Kurumlar Vergisi mükellefidir. Yine aynı Kanunun 4 üncü maddesinin (1) fıkrasında sayılan hizmetlerle¹ sınırlı olmak üzere bu mükellefiyetten muaf tutulmuşlardır. Mahalli idarelerin iktisadi işletmelerinin kurumlar vergisi mükellefi olarak sayılması, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun gerekçesinde şu şekilde açıklanmıştır. “Her ne kadar günümüz dünyasında devletin iktisadi işletme meydana getirerek iktisadi faaliyet yürütmesi azalan bir eğilim olsa da devlete, il özel idarelerine, belediyelere ve diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan iktisadi kamu kuruluşları bulunmaktadır. Devlete, il özel idarelerine, belediyelere ve diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan, sermaye şirketi ve kooperatif dışındaki ticari, sınai ve zirai işletmeler de vergilemede eşitlik prensibi uyarınca iktisadi kamu kuruluşu olarak, kurumlar vergisi mükellefi olmaları sağlanmış ve rekabet eşitsizliği önlenmiştir.”

1 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4/1 maddesinde söz konusu iktisadi işletmeler “İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen;

1) Kanal, boru ve benzeri yollarla dağıtım yapan su işletmeleri,
2) Belediye sınırları içinde faaliyette bulunan yolcu taşıma işletmeleri,
3) Kesim, taşıma ve muhafaza işleriyle sınırlı olmak üzere mezballar.” olarak belirlenmiştir.

3065 sayılı Katma Değer vergisi Kanununun 1 inci maddesinde, Türkiye’de yapılan işlemlerden KDV’ye tabi olanlar bentler halinde sayılmıştır. Diğer faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler başlıklı 3 üncü bendin (g) bölümünde; “Genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veya hut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticarî, sınai, zirai ve meslekî nitelikteki teslim ve hizmetleri”nin de KDV’ye tabi olduğu belirtilmiş ve yine aynı maddenin sonlarında; “bu faaliyetlerin kanunların veya resmî makamların gösterdiği gerek üzerine yapılması, bunları yapanların hukukî statü ve kişilikleri, Türk tabiyetinde bulunup bulunmaması, ikametgâh veya işyerlerinin yahut kanunî merkez veya iş merkezlerinin Türkiye’de olup olmaması işlemlerin mahiyetini değiştirmez ve vergilendirmeye mani teşkil etmez.” şeklinde belirtilerek mahalli idarelerin yapmış olduğu ticarî, sınai, zirai ve meslekî nitelikteki teslim ve hizmetler genel olarak katma değer vergisine tabi tutulmuştur.

Gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazançların kurumlar vergisinden istisna edilmesine 1984 yılında başlanmış olup bu istisnayla, finansal açıdan zor durumda bulunan kurumların borçlanma

yoluna gitmeden kendi öz kaynakları ile faaliyetlerini devam ettirebilmelerinin kolaylaştırılması amaçlanmıştır. Gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazançların kurumlar vergisinden istisna edilmesine 1984 yılında başlanmıştır. Daha sonra, konuya ilişkin olarak birçok değişiklik yapılmış, katma değer vergisi ile banka ve sigorta muameleleri vergisi, tapu harcı ve damga vergisi yönünden de istisna genişletilmiştir. Söz konusu istisna uygulamasına ilişkin olarak geniş açıklamaların ve belirlemeler 1 ve 3 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde yer almaktadır.

Öte yandan, KDV Kanununun 17 nci maddesinin 4 numaralı fıkrasının;

-(p) bendinde, Hazinece yapılan taşınmaz teslimi ve kiralamaları, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni ve ön izin verilmesi işlemleri ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığına yapılan arsa ve arazi teslimleri (6770 Sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle eklenen ibare; Yürürlük: 27.01.2017) belediyeler ve il özel idarelerinin mülkiyetindeki taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler,

KDV den istisna edilmiştir. Öte yandan, aynı maddenin (r) bendinde, kurumların aktifinde veya *belediyeler ile il özel idarelerinin mülkiyetinde*, en az iki tam yıl süreyle bulunan iştirak hisseleri ile taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler, KDV den istisna edilmişken **6770 Sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun² ile belediyeler ile il özel idareleri ibaresi** sözkonusu bent düzenlemesinden çıkarılmıştır. Son kanuni değişiklikler Maliye Bakanlığınca Katma Değer Vergisi Uygulama Genel Tebliğinde değişiklik yapılmasını gerektirmiştir.³

2 27 Ocak 2017 Tarih ve 29961 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

3 10 Seri Nolu KDV Uygulama Genel Tebliğinde Değişiklik

2. BELEDİYELER ve İL ÖZEL İDARELERE AİT TAŞINMAZLARIN SATIŞININ KDV

Hazinece yapılan taşınmaz teslimi ve kiralamaları, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni ve ön izin verilmesi işlemleri ile TOKİ Başkanlığınca yapılan arsa ve arazi teslimleri KDV’den müstesnadır.

Hazine ibaresi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli I sayılı cetvelde sayılan kamu idarelerini kapsamakta olup, örneğin, söz konusu cetvelde sayılmayan üniversiteler ve belediyeler “Hazine” kavramı içerisinde yer almamaktadır. Dolayısıyla, bunlar tarafından yapılacak taşınmaz teslimi ve kiralamaları, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni ve ön izin verilmesi işlemleri verginin konusuna girmesi halinde bu istisna kapsamında değerlendirilmez.

TOKİ’ye tanınan istisna ise bu kurumun yapacağı arsa ve arazi teslimleri ile sınırlıdır. TOKİ tarafından arazi ve arsa dışında yapılacak taşınmaz teslimleri (konut, bina, işyeri, sosyal tesis vb.) ve hizmetlere genel hükümler çerçevesinde KDV uygulanır.

“6770 sayılı Kanunla 3065 sayılı Kanunun (17/4-p) maddesine “belediyeler ve il özel idarelerinin mülkiyetindeki taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler” ibaresi eklenmiştir.

3065 sayılı Kanunun (17/4-p) maddesine göre, belediyeler ve il özel idarelerinin mülkiyetindeki taşınmazların satışı (belediye ve il özel idarelerinin bünyelerinde oluşan iktisadi işletmelerin taşınmaz satışları hariç) KDV’den istisnadır.

Diğer taraftan, bölge sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan belediyelerin bu amaçları kapsamında yapmış oldukları işlemler KDV’nin konusuna girmemekle birlikte, belediyelerin

Yapılmasına Dair Tebliğ (3 Şubat 2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

ticari, sınai, zirai veya mesleki nitelikteki teslim ve hizmetleri 3065 sayılı Kanunun (1/3-g) maddesi uyarınca KDV'ye tabidir.

Belediyelerin veya il özel idarelerinin bünyesinde bir iktisadi işletme oluşması halinde KDV mükellefiyetinin, belediye veya il özel idarelerinin adına değil, bunların bünyesinde oluşan iktisadi işletme adına tesis edilmesi gerekmektedir. Belediye veya il özel idarelerine ilişkin mükellefiyet tesisinde, söz konusu iktisadi işletmelerin faaliyet konuları dikkate alınacak ve unvanında faaliyet konusuna yer verilecektir.

Buna göre, belediye ve il özel idarelerinin bünyelerinde oluşan iktisadi işletmelerin taşınmaz satışları, 3065 sayılı Kanunun (17/4-p) maddesindeki istisna kapsamında değerlendirilmeyeceğinden, söz konusu iktisadi işletmelerin taşınmaz satışlarında genel hükümlere göre KDV uygulanacaktır.”

Katma değer vergisinin kapsamına esas itibarıyla ticari, sınai ve zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler girmekle birlikte bu nitelikte olmayan bazı teslimler de verginin konusu içinde yer almaktadır. Verginin konusuna giren bu tür faaliyetlerden birisi de müzayede mahallerinde yapılan teslim ve hizmetlerdir. Müzayede mahallerinde yapılan satışlar Katma Değer Vergisi Kanununun 1/3-d maddesi ile vergiye tabi tutulmuştur. Müzayede mahallinde yapılan satışa konu mal ve hakların ticari bir işletmeye veya özel bir şahsa ait olması veya devamlılık arz edip etmemesi, katma değer vergisi yönünden vergilendirmeye etki etmemekte, müzayede yoluyla yapılan satışlar ticari mahiyet arz etmese dahi katma değer vergisine tabi olmaktadır. Gayrimenkullerin mahalli idarelerin iktisadi işletmesine dahil olmaları durumunda sözkonusu istisna Katma Değer Vergisi Kanununun geçici 10 uncu maddesi uyarınca mahalli idarelerin iktisadi işletmeleri açısından öteden beri uygulanmaktaydı.

Maddede geçen taşınmaz, ve iki yıl tanımlamalarını benzer bir istisna olan kurumlar vergisi istisnası ile ilgili olarak yapılan hukuki düzenlemelerde bulmaktayız. Buna göre;

A – Taşınmaz

İstisnaya konu olan gayrimenkuller, Türk Medeni Kanununda “Taşınmaz”⁴ olarak tanımlanan ve esas niteliği bakımından bir yerden başka bir yere taşınması mümkün olmayan, dolayısıyla yerinde sabit olan mallardır.

Bunlar Türk Medeni Kanununun 704 üncü maddesinde;

- **Arazi,**
- **Tapu siciline ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar,**
- **Kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler**

olarak sayılmıştır.

Elden çıkarılacak taşınmazlar nedeniyle istisna uygulaması için taşınmazın Türk Medeni Kanununun 705 inci maddesi gereğince belediye veya il özel idaresi adına tapuya tescil edilmiş olması gerekmektedir. Bu nedenle, ilgili belediye veya il özel idaresi adına tapuya tescili yapılmamış bir binanın satışına bu istisna uygulanmayacaktır.

Fiiliyatta cins tashihinin tapuya tescilinin yapılmasında çeşitli nedenlerle gecikmeler olabilmektedir. Bu gibi durumlarda, taşınmazın iki yıl süreyle bulunup bulunmadığının, tespitinde, işletmede iki yıldan fazla süreyle sahip olunarak fiilen kullanıldığının, yapı inşaatı ruhsatı, vergi dairesi tespiti veya resmi kurum kayıtlarından birisi ile tevsik edilebilmesi mümkün olabilecektir.

Örneğin; organize sanayi bölgeleri tarafından verilen tahsis belgesine istinaden

⁴ 743 sayılı Medeni Kanunda gayrimenkul kavramı kullanılmış 4721 sayılı Medeni Kanunda ise gayrimenkul yerine taşınmaz kavramı kullanılmıştır.

veya çeşitli nedenlerle iki yıldan fazla süreyle fiilen kullanılan ancak, tapuda henüz tescil edilmemiş bir taşınmazın tahsis belgesine dayanılarak veya zilyetliğin devri suretiyle satılması durumunda bir taşınmaz satışından bahsedilemeyeceğinden istisna uygulanmayacak, ancak, iki tam yıl kullanıldığı yukarıda yer alan açıklamalar çerçevesinde tevsik edilen taşınmazın tapuda belediye veya il özel idaresi adına tescil edildikten sonra satılması halinde, satış istisna kapsamında değerlendirilecektir.

Taşınmaz tanımına, taşınmazın bütünlüğü parçası niteliğinde olan unsurları da girecektir. Bütünlüğü parça, Türk Medeni Kanununun 684 üncü maddesinde, *“Bir şey malik olan kimse, o şeyin bütünlüğü parçalarına da malik olur. Bütünlüğü parça, yerel âdetlere göre asıl şeyin temel unsuru olan ve o şey yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılmasına olanak bulunmayan parçadır.”* şeklinde tanımlanmıştır.

Taşınmaz tanımına, taşınmazın eklentisi niteliğinde olan unsurlar girmeyecektir. Eklenti, Türk Medeni Kanununun 686 ncı maddesinde; *“Bir şeye ilişkin tasarruflar, aksi belirtilmedikçe onun eklentisini de kapsar. Eklenti, asıl şey malikinin anlaşılabilen arzusuna veya yerel âdetlere göre, işletilmesi, korunması veya yarar sağlaması için asıl şeye sürekli olarak özgülenen ve kullanılmasında birleştirme, takma veya başka bir biçimde asıl şeye bağlı kılınan taşınmazdır. Eklenti, asıl şeyden geçici olarak ayrılmakla bu niteliğini kaybetmez.”* şeklinde tanımlanmıştır.

İstisna uygulaması sabit üretim vasıtası niteliğindeki makineler açısından değerlendirildiğinde, makinelerin sökülmesi gerektiği zaman bina tahrip olacak veya zarar görecektir ise bu makineler binanın bütünlüğü parçası olarak kabul edilecektir. Aynı şekilde, bina ile birlikte bir bütün oluşturan ve birbirinden ayrılmaları halinde istenilen faydayı sağlamayacak durumda olan makineler de

binanın bütünlüğü parçasıdır. Bunlara örnek olarak transformatörler, kazanlar, zemine raptedilen türbinler sayılabilir.

Taşınmazlarla birlikte satışa konu olan ve o taşınmazın bütünlüğü parçası sayılan şeylerin satışı da istisna kapsamında değerlendirilecektir. Ancak, taşınmazın zemine veya duvara sabitlenmiş olmakla birlikte münferiden veya toplu olarak sökülüp satılması mümkün olan makine ve benzeri aletler bütünlüğü parça niteliğinde değerlendirilemeyeceğinden bunların satışında istisna uygulanmayacaktır.

Öte yandan, makinelerin taşınmazdan bağımsız olarak satılması halinde, mütemim cüz olma vasıfları kalmayacağından, bunların satışı menkul mal satışı olarak kabul edilecek olup istisna kapsamında değildir.

B - İki Tam Yıl Süre İle Aktifte Bulundurulma

İstisna uygulamasına konu olacak taşınmazların en az iki tam yıl (730 gün) süreyle mülkiyette yer alması, diğer bir ifadeyle belediye bu değerlere iki tam yıl süreyle bilfiil sahip olması gerekmektedir.

Örneğin; 2 Şubat 2014 tarihinde iktisap edilmiş ve mülkiyete alınmış bir taşınmazın, 2 Şubat 2016 tarihinden sonra (bu tarih dahil) satılması ve diğer şartların da gerçekleşmesi halinde bu satış katma değer vergisinden istisna edilecektir.

İnşaatı henüz tamamlanamayan, fiilen kullanılma imkanı da bulunmayan binaların satılması halinde; belediye veya il özel idaresi mülkiyetinde iki tam yıl kayıtlı olması koşuluyla, satılan binanın sadece arsa tutarı katma değer vergisinden istisna olacaktır. Ancak, arsa üzerinde inşa edilen binanın, belediye veya il özel idaresi adına tapuya tescil edilerek satılması halinde, satılan binanın iki yıllık aktifte bulundurulma süresinin başlangıç tarihi olarak, inşaatın tamamlandığı

ve bina olarak kullanılmaya başlandığı tarih esas alınacaktır.

Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-g maddesi uyarınca hisse senedi teslimleri katma değer vergisinden istisna bulunmaktadır. Madde hükmü ile hisse senediyle temsil edilen ortaklık hisse satışları KDV'den istisna edilmiştir. İstisna uygulamasında, hisse senetlerinin elde bulundurulması ile ilgili herhangi bir süre şartı bulunmamaktadır. Hisse senetleri ister 2 yıl isterse de 1 gün elde bulundurulsun, bu senetlerin teslimi katma değer vergisi açısından istisnadır.

C - Belediye ve İl Özel İdarelerinin 27/1/2017 Tarihinden Önce Yaptıkları Taşınmaz Satışları

3065 sayılı Kanuna 6770 sayılı Kanunla eklenen geçici 36 ncı maddede;

“Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce belediyeler ve il özel idareleri tarafından iktisadi işletme oluşturmaksızın yapılan taşınmaz teslimlerinde katma değer vergisi aranmaz, bu nedenle geçmişe dönük herhangi bir tarhiyat yapılmaz, daha önce yapılmış olan tarhiyatlardan varsa açılmış davalardan feragat edilmesi kaydıyla vazgeçilir, tahakkuk eden tutarlar terkin edilir, tahsil edilen tutarlar red ve iade edilmez.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

hükmü yer almaktadır.

Belediyeler ve il özel idarelerinin taşınmaz satışları nedeniyle bünyelerinde iktisadi işletme oluşması halinde, iktisadi işletmenin taşınmaz satışları genel hükümlere göre KDV'ye tabi olup, bu iktisadi işletmelerin taşınmaz satışlarına 3065 sayılı Kanununun geçici 36 ncı maddesi hükmünün uygulanması mümkün değildir.

Buna göre, belediye ve il özel idarelerinin 27/1/2017 tarihinden önce yapmış oldukları

ve iktisadi işletme oluşturmamakla birlikte müzayede mahallinde yapılması nedeniyle KDV hesaplanması gereken taşınmaz satışları üzerinden KDV hesaplanmamış ve beyan edilmemiş olması durumunda, hesaplanmayan KDV, bu madde kapsamında belediye ve il özel idarelerinden aranmayacaktır.

Diğer taraftan, belediye ve il özel idarelerinin 27/1/2017 tarihinden önceki iktisadi işletme oluşturmayan taşınmaz satışlarına ilişkin olarak vergi dairelerince geçmişe dönük herhangi bir KDV tarhiyatı yapılmayacaktır. Ayrıca, 27/1/2017 tarihinden önce bu kapsamda vergi dairelerince tarhiyat yapılmış olması ve bu tarhiyatlara karşı belediyeler veya il özel idareleri tarafından dava açılmış olması halinde açılan davalardan feragat edilmesi şartıyla tarhiyatlardan vazgeçilerek tahakkuk eden tutarlar terkin edilecektir. Ancak, bu şekilde tahakkuk eden tutarların tahsil edilmesi halinde tahsil edilen tutarlar red ve iade edilmeyecektir.”

3. SONUÇ

Söz konusu katma değer vergisi istisnası kapsamında;

- **Belediyeler ile il özel idarelerinin mülkiyetinde en az iki tam yıl süreyle bulunan gayrimenkullerin satışı katma değer vergisinden istisnadır.** Bu satışlarda istisna uygulanabilmesi için, gayrimenkullerin belediyeler ile il özel idareleri adına tapuya tescil edildikleri tarihten itibaren 2 (iki) tam yıl dolduktan sonra devir veya teslimine konu edilmeleri gerekmektedir.

- **Belediyeler ile il özel idarelerinin mülkiyetinde bulunan ve hisse senetlerinin devri suretiyle yapılan satışları katma değer vergisinden istisnadır.** Söz konusu istisnanın uygulamasında, hisse senedi ile temsil edilen hisselerin belediyeler ile il özel idarelerinin mülkiyetinde bulunması ile ilgili bir süre kısıtı bulunmamaktadır.

BELEDİYENİN YÜRÜTME ORGANI OLAN ENCÜMENİN GÖREV VE YETKİLERİ İLE UYGULAMA USULLERİ

Cem KASAPOĞLU

Afyonkarahisar Belediyesi
Muhtarlık ve Sosyal Hizmetler Müdürü

1. GİRİŞ

Belediye, mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması için, kanunla kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir. Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ile birlikte Belediyenin üç organından biri olan Belediye Encümeni, ilk olarak 1912 yılında çıkarılan “*Dersaadet Teşkilat-ı Belediyesi Hakkında Kanun-u Muvakkat*” ile karşımıza çıkmaktadır. 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanunu ile mevcudiyetini uzunca bir süre devam ettirmiş, Yerel Yönetimler Reformunun gövdesini oluşturan 03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile güncelliğini korumaktadır. Türk Dil Kurumu, belediye encümenini; “*Belediye Kanununda belirtilmiş görevleri yerine getiren, özel kanunlarla belediye meclisi tarafından verilen görevleri, belediye meclisi toplu bulunmadığı zaman tetkik eden ve karara bağlayan organ.*” olarak nitelendirmiştir. Çalışmamızda 5393 sayılı Belediye Kanununun belirlediği, belediye encümeninin görev ve sorumluluk alanları ile diğer kanunların belediye encümeninin sorumluluk alanında sayarak yapmasını emrettiği veya yasakladığı eylem ve işlemlerin neler olduğu ele alınacaktır.

2. BELEDİYE ENCÜMENİNİN OLUŞUMU VE ENCÜMEN TOPLANTISI

Belediyenin yürütme organı olarak vazife gören ve beldenin nüfusuna göre seçilmiş

ve atanmış üyelerden oluşan bir kurul olan, belediye encümeninin oluşumu 5393 sayılı Belediye Kanununun 33 üncü maddesinde 2 ayrı kategoride düzenlenmiştir. Büyükşehir Belediye Encümeninin oluşumu ise 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesinde tasnif edilmiştir. Bu bağlamda Belediye Encümeninin oluşumu 3 (üç) ana grupta incelenebilecektir;

a- İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelerde:

İl belediyeleri ile nüfusu 100.000’i aşan belediyelerde; belediye meclisinin her yıl yerel seçimin gerçekleşip, seçim sonuçlarının ilanını takip eden beşinci gün, belediye başkanının başkanlığında kendiliğinden toplanan belediye meclisi, bu toplantıda; meclis birinci ve ikinci başkanvekillerini, en az iki katip üyeyi seçmekle birlikte, encümene üye seçimini yapar. Her yıl ibaresi bu tarih esas olmak üzere, bu takvimin bir sonraki yerel seçime kadar geçecek süre için, her yıl yenilenmesi ile mümkün kılınacaktır. Kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, mali hizmetler birim amiri, belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye ve belediye başkanı olmak üzere yedi kişiden oluşur.

b- Diğer belediyelerde (nüfusu 100.000’ün altında olan belediyeler) :

Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için giz-

li oyla sececeği iki üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için sececeği bir üye ve belediye başkanı olmak üzere beş kişiden oluşur.

Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, belediye başkanının görevlendireceği başkan yardımcısı veya encümen üyesi, encümene başkanlık eder. Encümen toplantılarına gündemdeki konularla ilgili olarak ilgili birim amirleri, belediye başkanı tarafından oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere çağrılabilir.

Encümen toplantılarının halka açık olduğuna dair bir hüküm mevzuatımızda bulunmamaktadır. Bu nedenle; encümen üyeleri ile, encümenin gündemindeki konularla ilgili olarak görüşleri alınmak üzere başkan tarafından davet edilen görevliler dışında encümen toplantısına başka kimselerin katılması uygun bulunmamaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanununun 35 inci maddesinin 2 nci fıkrasında belirtildiği üzere encümen, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. **Encümenin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu uyarınca ihale komisyonu olarak yapacağı toplantılarda da bu hüküm geçerlidir.** Şöyle ki, 11 (on bir) kişiden oluşan Büyükşehir Belediye Encümeni en az 6 (altı) üye ile toplanır. Katılan altı üyenin salt çoğunluğu olan 4 (dört) üyenin oyu ile karar alır. Nüfusu 100.000 üzeri ve il belediyelerinde 7 (yedi) üyeden oluşan encümen en az 4 üye ile toplanıp, salt çoğunluk olan 3 üyenin oyu ile karar alır. Nüfusu 100.000 altı olan ve il olmayan belediyelerde ise 5 (beş) kişiden oluşan encümen, en az 3 üye ile toplanıp, salt çoğunluk olan 2 üyenin oyu ile karar alacaktır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 13 üncü maddesi "... belediyelere ait ihaleler belediye encümenince bu Kanun hükümlerine göre yürütölür." gereğince vermiş olduğuyetki dahilinde İhale komisyonu olarak belediye adına gelir getiren **satım, kiraya verme,**

trampa ve mülkiyetin gayri aynı hak tesis işlerini gerçekleştirir.

c- Büyükşehir Belediyelerinde :

Büyükşehir belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla sececeği beş üye ile, biri genel sekreter, biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından sececeği beş üyeden oluşur. Belediye başkanın başkanlığında toplanan Büyükşehir belediye encümeni on bir kişiden oluşur.

Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, 5393 sayılı Belediye Kanununun 42 nci maddesi gereği başkanın uygun gördüğü takdirde yöneticilik sıfatını haiz kişi (genel sekreter) yetki devri ile, encümen toplantılarına başkanlık eder.

3. ENCÜMEN TOPLANTILARI VE GÜNDEMİ

5393 sayılı Belediye Kanununun 35 inci maddesinin 3 üncü fıkrası gereği encümenin gündemi belediye başkanı tarafından hazırlanmakta, encümen üyeleri de başkanın uygun görüşü ile gündem maddesi teklifinde bulunabilmektedirler. Belediye başkanı tarafından havale edilmeyen konular encümen gündemine alınmaz, havale edilen konular bir hafta içinde (7 gün) görüşölüp karara bağlanmak zorundadır. Alınan kararlar başkan ve üyeler tarafından imzalanmakta olup, karara muhalif olanlar da gerekçesini belirterek kararı imzalamaktadır. Encümen başkan ve üyeleri; kendileri, ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşölüğü encümen toplantılarına katılamamaktadır.¹

1 Cem KASAPÖĞLU, Belediye Encümeni ve Kararları ile Karar Özetlerinin Yayınlanması ve Vatandaşa İsteği Halinde Verilmesi, Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, Aralık 2011, Cilt: 16 Sayı:12 s.30

4. GÖREV VE YETKİLERİN MADDELER HALİNDE AÇIKLANMASI

Encümen kararları temel olarak ikiye ayrılmaktadır; a) **Encümen Kararı:** Mevzuata uygun olarak alınan, hüküm ifade eden ve görüş bildiren kararlar (Stratejik plan, yıllık çalışma raporu, bütçe, kesin hesap, idari para cezaları vb.) b) **İhale Kararı:** 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre, belediye adına gelir getiren; kiraya verme, satım, trampa ve mülkiyetin gayri aynı hak tesisi konularında ihale komisyonu olarak görev yapan encümenin bu konular hakkında vermiş oldukları kararlar, ita amirinin (belediye başkanı) onayına tabiidir.

Encümenin görev ve sorumlulukları, 5393 sayılı Belediye Kanununun 34 üncü maddesinde 9 (dokuz) bent halinde sayılmış olmakla birlikte, hem Belediye Kanunu hem de diğer kanun, tüzük ve yönetmeliklere göre yükümlülükleri maddeler halinde yazının devamında açıklanmıştır. Büyükşehir belediye encümeninin görev ve yetkileri Kanunda belirtilmemiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 28 inci maddesi, “belediye kanununun ve diğer ilgili kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin ilgisine göre Büyükşehir, Büyükşehir ilçe belediyeleri ve ilk kademe² belediyeleri hakkında da uygulanır” gereğince, büyükşehir belediye encümeninin, büyükşehir ölçeğindeki işlerde belediye encümeninin görev ve yetkilerine benzer yetkilere sahip olduğu söylenebilir.

A- Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek:

Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Ta-

2 6/3/2008 tarihli ve 5747 sayılı Kanunun 3üncü maddesiyle; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve diğer kanunlarda ilk kademe belediyesine yapılan atıfların ilçe belediyesine sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

sarisının 3 üncü maddesinde stratejik plan, “kamu kurum ve kuruluşlarının orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plan” olarak tanımlanmaktadır. Aynı tanımlama 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda da yer almaktadır. 5018 sayılı Kanuna göre, “kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar. Kamu idareleri, kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulabilmesi için bütçeleri ile program ve proje bazında kaynak tahsislerini; stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedefleri ile performans göstergelerine dayandırmak zorundadırlar.”

Bu bağlamda, 5393 Sayılı Belediye Kanununun 18 inci maddesinin (a) bendi gereğince belediyenin stratejik planı ile yatırım ve çalışma programını görüşmek ve kabul etmek belediye meclisinin görevidir. Aynı Kanunun 34 üncü maddesinin (a) bendine göre, stratejik planı ve yıllık çalışma programını inceleyerek belediye meclisine görüş bildirmek ise encümenin görevidir. Encümen tarafından incelenerek görüş raporuna bağlanmamış olan stratejik plan ile yıllık çalışma programı ise belediye meclisine sunulmamaktadır.

Bütçe ile ilgili usul ve esaslar 10.03.2006 tarihli ve 26104 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan **Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği**'nin 24, 25, 26 ve 27 nci maddelerinde açıklanmıştır. Yönetmeliğin 24 üncü maddesine göre, Mali hizmetler birimi, diğer birimlerden gelen gider teklifle-

rini birleştirip, gelir bütçesini ve izleyen iki yılın gelir tahminlerini hazırlayarak, bütçe ilke ve hedefleri doğrultusunda kurumun bütçe tasarısını oluşturur. Birimlerden gelen ayrıntılı harcama programları da dikkate alınmak suretiyle kurumun ayrıntılı harcama programı ve finansman programı hazırlanarak bütçe tasarısına eklenir. Üst yönetici tarafından gerekli inceleme ve düzeltme yapıldıktan sonra bütçe tasarısı, belediye ve bağlı idarelerde Ağustos ayının sonuna kadar, il özel idarelerinde ise Eylül ayının ilk iş günü encüme havale edilir. Encüme sunulan bütçe tasarısı ve izleyen iki yıla ait gelir ve gider tahminleri ile bir önceki yıla ve içinde bulunulan yıla ait (bütçe hazırlığının yapıldığı ay itibarıyla) bütçe gerçekleşmeleri, Bakanlıkça belirlenecek şekil ve içerikte Eylül ayının ilk haftası içinde, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, bütçe rakamlarının elektronik ortamda gönderilmesini isteyebilir. Encüme havale edilen bütçe tasarısı incelenip encümen görüşü ile birlikte en geç Eylül ayının son haftası içinde üst yöneticiye verilir. Encümen tarafından görüşülerek üst yöneticiye sunulan bütçe tasarısı, büyükşehir ilçe ve ilk kademe² belediyelerinde Ekim ayı toplantısında görüşülmek üzere Ekim ayının birinci gününden önce; il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyelerde ise Kasım ayı toplantısında görüşülmek üzere Kasım ayının birinci gününden önce meclise sunulur. Meclisin bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi plan ve bütçe komisyonu toplantı süresi de dahil olmak üzere en çok yirmi gündür. Meclis bu süre içinde bütçeyi görüşüp karara bağlar. Bütçe görüşmelerinde ad okumak suretiyle oy kullanılır. Meclis, bütçeyi bütünüyle reddedemez, aynen veya değiştirerek kabul eder. Meclis bütçeyi bütünüyle reddeder ve yasal süresi içerisinde bütçe çıkarılamazsa, durum üst yönetici ta-

rafından 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 22 nci, 5393 sayılı Belediye Kanununun 30 uncu maddelerine göre değerlendirilmek üzere Bakanlığa bildirilir. Kabul edilen bütçe, mali yılbaşından itibaren yürürlüğe girer. Bütçe, kurumun diğer meclis kararları gibi kesinleşir ve yürürlüğe girer. Herhangi bir nedenle yılı bütçesi kesinleşmemiş ise, bütçe kesinleşinceye kadar geçen yıl bütçesinin uygulanmasına devam olunur. Bütçenin kabulüne kadar yapılan işlemler yeni yıl bütçesine göre yapılmış sayılır ve kullanılan ödenekler yılı bütçesi ödeneklerinden düşüldür. Tahsil edilen gelirler de yeni yıl bütçesine mal edilir. Kesin hesap; mali hizmetler birimi tarafından mali yılın bitiminden itibaren hazırlanarak, üst yönetici tarafından il özel idarelerinde Mart, belediyelerde Nisan ayı içinde encüme sunulur. Encümen kesin hesabı en geç Nisan ayının sonuna kadar inceleyip, görüşü ile birlikte meclisin Mayıs ayı toplantısında görüşülmek üzere üst yöneticiye sunar. Büyükşehir ilçe ve ilk kademe² belediyelerinin kesin hesapları ayrıca Büyükşehir belediye meclisinde görüşülmez. Ancak, Büyükşehir Belediyesi Kanununun 14 üncü maddesine göre büyükşehir belediye başkanına gönderilir. Kesin hesap Haziran ayının sonuna kadar Sayıştay Başkanlığına gönderilir.

B- Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak:

Kamulaştırma, özel mülkiyette bulunan gayrimenkullerin, kamu yararı amacıyla, devlet veya bir kamu tüzel kişisinin mülkiyetine geçmesini sağlayan kanuni bir yoldur. 4650 sayılı Kanun ile değişik 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu, kamulaştırmanın nasıl yapılacağını göstermek amacıyla çıkarılmış bir yasadır.

Belediye tarafından kamulaştırmanın yapılabilmesi için imar planında taşınmazın

kamu hizmetine tahsisli olması ve yıllık çalışma programına alınmış olması gerekmektedir. İmar planında kamu yararına tahsis edilmiş taşınmazların kamulaştırılması gerekiyor ise bu taşınmaza veya taşınmazlara ait, ilgili müdürlük tarafından Başkanlık Onaylı “kamulaştırma ön onay belgesi” ile İmar Planı, kadastral paftası ve mülkiyet durum tespitinden sonra Belediye Encümeninden kamulaştırılmasına karar alınır.

Karara müteakip, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 7 nci maddesine göre tapu kütüğüne idari kamulaştırma şerhi işlettirilir. Tapu Sicil Müdürlüklerinden taşınmazların mülkiyet belgeleri alınarak, 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanununun 8 inci maddesine göre belediye bünyesinde oluşturulan Kıymet Takdir Komisyonunca kıymet takdirleri yaptırılır. Taşınmaz maliklerine, taşınmazının pazarlıkla satın alınması hususunda tebligat yapılarak yine 8 inci maddeye göre oluşturulan Uzlaşma Komisyonuna davet edilir, uzlaşma sağlanması ve **sağlanamaması durumu** tutanak ile tespit edilir. 2942 Sayılı Kanununun 8 inci maddesine göre taşınmaz malikleri ile **Uzlaşma Komisyonunda bedelde uzlaşma sağlanması halinde**, Uzlaşma Tutanağında belirlenen bedelin ödeneği ilgili belediyenin mali hizmetler birimi tarafından taahhüt altına alınarak, belediye encümeninden, satın alınması hususunda encümen kararı alınır. **Kamulaştırmanın satın alma usulü ile yapılamaması halinde ise**, idare 7 nci maddeye göre topladığı bilgi ve belgelerle yaptırmış olduğu bedel tespiti ve bu husustaki diğer bilgi ve belgeleri bir dilekçeye ekleyerek **taşınmaz malın bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine müracaat eder** ve taşınmaz malın kamulaştırma bedelinin tespitiyle, bu bedelin, peşin veya kamulaştırma, 3 üncü maddenin ikinci fıkrasına göre yapılmış ise taksitle ödenmesi karşılığında, idare adına tesciline karar ve-

rilmesini ister. Mahkeme, idarenin başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün sonrası için belirlediği duruşma gününü, dava dilekçesi ve idare tarafından verilen belgelerin birer örneği de eklenerek taşınmaz malın malikine davetiye ile veya idarece yapılan araştırmalar sonucunda adresleri bulunamayanlara, 11.02.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 28 inci maddesi gereğince ilan yoluyla tebligat suretiyle bildirecek duruşmaya katılmaya çağırır. Duruşma günü aynı zamanda idareye de tebliğ olunur. Ayrıca, mal sahibinin kabul etmesi halinde; 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 26 ncı maddesine göre, kamulaştırma bedeli yerine idarenin kamu hizmetine tahsis edilmemiş olan taşınmaz mallarından bu bedeli kısmen veya tamamen karşılayacak bir miktar (idarenin görevlendirdiği bir komisyon tarafından) verilerek **trampa yolu ile** de kamulaştırma yapılabilir.

C- Öngörülme yen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek:

Belediye bütçesinde mevcut, öngörülme yen giderler kalemindeki ödeneğin hangi işler için harcanacağına encümen tarafından karar verilir. İlgili dairenin mali hizmetler birimine bütçenin görüşülmesi sırasında düşünülme yen, teklif edilmeye n bir gideri, mali yıl bütçesi kesinleştikten sonra ihtiyaç olduğu görüldüğünden ilgili birim tarafından mali hizmetler birimine yazılan yazı sonucunda, ilgili tertibince yeni bir fasıl açılıp aktarma yapılması için mali hizmetler birimi tarafından encümene teklif yazısı sunularak, encümen tarafından konu karara bağlanır. Yine bir önceki yıldan kalan bakiyenin; belediyenin hesapları kapanacağından, imha edilebilmesi için, 5018 sayılı Kamu Mali Kontrol Kanununun 20 nci maddesi ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 39. maddesi gereğince imha edilmesi ne belediye encümeni yetkilidir.

D- Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak:

Belediye bütçesinde fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma belediye meclisinin, fonksiyonel sınıflandırmada ikinci düzeyi teşkil eden fasıllar arasında aktarma encümen kararı ile yapılır. Belediye Bütçesinin mevcut ödeneklerinin mali yıl sonuna kadar yapılacak ödemeleri karşılayamayacağı anlaşılıp, Mali hizmetler birimi ekli cetveldeki yazılı tertiplere, karşılarında gösterilen tertiplerden 5018 sayılı Kamu Mali Kontrol Kanununun 21 inci maddesi ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 38 inci maddesi ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 34/d maddesi gereğince, bütçede öngörülen hizmet ve amaçları gerçekleştirmek, ödenek yetersizliğini gidermek veya bütçenin düzenlenmesi ve görüşülmesi sırasında düşünölmeyen veya öngörölmeyen ve bütçede tertibi bulunmayan ancak yerine getirilmesi zorunlu hizmetlere ilişkin giderleri karşılamak üzere, gerektiğinde diğer tertiplere aktarma yapmak amacıyla “09-Yedek Ödenek” tertibine bütçe gelirleri toplamının %10’undan fazla olmamak kaydıyla en az % 5 ödenek konulur. 09-Yedek Ödenek tertibi altındaki yedek ödenek dışındaki diğer tertiplere konacak yedek ödenekler konulduğu amaç dışında kullanılamaz. Bu tertipten diğer tertiplere aktarma encümen kararıyla yapılır. **Bu amaçla bütçede gerekli tertipler açmaya, bu tertiplere aktarma yapmaya ve tertiplerden yapılacak ödemelerin yer ve esaslarını tespitte encümen yetkilidir.**

E- Kanunlarda öngörölen cezaları vermek:

Belediye encümeni, kamu yararını ve şehrin düzenini korumak için; mevzuata aykırı eylemlerde bulunanlar ile, belediye emir ve yasaklarına uymayanlara idari para cezası vermek ve faaliyetten men etmek gibi yaptırımlarda bulunmaktadır.

rımlarda bulunmaktadır.

Belediyeler üç ana grupta para cezası verebilmektedir. Bunlar;

1. Belediye emir ve yasaklarına aykırı hareket edenlere verilen para cezaları,
2. Özel kanunların öngördüğü para cezaları,
3. Kabahatler Kanunu uyarınca verilen para cezaları,

Olarak üç grupta toplanabilir.³

e-1. Belediye emir ve yasaklarına aykırı hareket edenlere verilecek para cezaları:

Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunma yetkisine sahip olan belediye, 5393 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin (b) bendi gereğince “*Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek*” belediyenin genel karar organı olan belediye meclisi tarafından kamu yararını daim kılmak, korumak için birtakım ceza ve yasaklayıcı hükümler içeren yönetmelikler (zabıta yönetmeliği, otoparklar yönetmeliği vb. gibi) ile sağlanmaktadır.

23.01.2008 tarihli ve 5728 sayılı “*Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*” ile belediye yasakları hakkında en eski ve temel Kanun olan 15.05.1930 tarihli ve 1608 sayılı “*Umu ru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanunu*” ile büyük ölçüde değişikliğe uğramıştır. 1608 sayılı Kanununun 1 inci maddesi “*Belediye meclis ve*

³ Mustafa Dönmez, Belediye Para Cezalarında Son Durum, Beklenen Mahalli İdareler Dergisi, Sayı: 185, Ocak 2010, s. 8-10. Güncel para cezalarına ilişkin Dergimizin Pratik Bilgiler ve www.mahalliidarelerdergisi.org adresinden takip edebilirsiniz.

encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir.” Belediye encümeni kararlarını incelediğimizde, yoğun olarak bu maddeye göre emre aykırı davranış olan fiil ve davranışlardan dolayı uygulanan cezai müeyyidelerle karşılaşmaktayız. (Örneğin; minibüslerin durak harici yolcu indirip bindirmesi, şoförlerinin kılık kıyafet kurallarına uymaması, ihale ile kiralanan tuvaletlerin sözleşme kurallarına riayet edilmeyip belirtilen saatlerde açık bulundurulmaması, temizliğine özen gösterilmemesi gibi nedenlerden dolayı 11.11.2016 tarihli ve 29885 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 474 Sıra Nolu V.U.K. Genel Tebliği uyarınca yeniden değerlendirme oranı 2016 yılı için % 3,83 olarak tespit edilmiştir. 2016 yılı idari para cezasının 1,0383 katsayısına tabi tutulması ile, 2017 yılı için 227,00 TL idari para cezası uygulanmaktadır.) Keza, 1608 sayılı Kanunun 2 nci maddesine göre “yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi, belediye encümeni tarafından ikiyüzlü Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezasıyla cezalandırılır.” denilmektedir.

1608 sayılı Kanuna göre, belediye encümeni tarafından verilen diğer cezaları şu şekilde sıralayabiliriz:

- 5393 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin m bendi gereğince, izinsiz seyir satış yapmaktan,
- 24.04.1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununun 266-283 üncü maddelerine göre, İlgili belediye tarafından hazırlanan sıhhi

zabıta talimatnamesine aykırı davranmaktan,

- 831 sayılı Sular Kanunu ek 7 nci maddesine göre, içme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davranmaktan,

01.01.2017 ile 31.12.2017 tarihleri arasında işlenmiş her bir fiil için, 227,00 TL idari para cezası uygulanmaktadır.

e-2. Özel kanunların öngördüğü para cezaları:

Bir önceki bölümde belirttiğimiz gibi, belediye yasakları hakkında en eski ve temel Kanun olan 1608 sayılı Kanun ile Belediye-nin çıkarmış olduğu konu yönetmeliklerine dayandırılarak verilen cezaları ele almıştık. Bu bölümde diğer kanunların belediye encümeninin sorumluluğunda verilmesini uygun gördüğü cezaları ele alacağız.

e-2.1. 2872 sayılı Çevre Kanununa muhalefetten verilen para cezaları:

e-2.1.a. Gürültü Cezası

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinde belediye encümeninin vereceği idari para cezaları sayılmıştır. Aynı Kanunun 14 üncü maddesinde “*Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır.*” hükmüne istinaden aynı KANUNUN “İdari Nitelikteki Cezalar” başlıklı 20 nci maddesinin (b) bendi “*Bu Kanunun 14 üncü maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almayan veya standartlara aykırı şekilde gürültü ve titreşime neden olanlara, konutlar için 400TL, ulaşım araçları için 1.200TL, işyerleri ve atölyeler için 4.000TL, fabrika, şantiye ve*

eğlence gürültüsü için 12.000TL idari para cezası verilir.” denilmektedir. 27.12.2016 tarihli ve 29931 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yürürlüğe giren “2872 sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ” (2017/1) gereğince, 50.975,00 TL ile 101.956,00-TL aralığında idari para cezası verilmektedir.

e-2.1.b. Kaçak Hafriyat Cezası

Belediye encümeni, belediyenin zabıta, çevre koruma ve kontrol ile diğer denetim ekipleri vasıtasıyla yapılan denetimler sonucunda ilgili alanlara kaçak olarak hafriyat toprağı döküldüğünün tespit edilmesi üzerine, ilgili mevzuat gereğince idari işlem yapar. Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atığı üretenler, ürettikleri hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarını, taşıma izni almış nakliye araçlarıyla gerekli izinleri almış depolama sahalarına taşımak veya taşıtmakla yükümlüdürler. Hafriyat toprağı üretenler ile faaliyetleri sonucu 2 tondan fazla atık oluşumuna neden olacak inşaat/yıkıntı atığı üreticileri, mücavir alan sınırları içinde belediyeye, büyükşehir belediyesi olan yerlerde ilgili ilçe belediyesine, mücavir alan sınırları dışında ise mahallin en büyük mülki amirine müracaat ederek “Atık Taşıma ve Kabul Belgesi” almak zorundadır. Atık Taşıma ve Kabul Belgesi üç bölümden oluşur ve eksiksiz olarak doldurulur. Birinci bölümde; hafriyatı toprağı veya inşaat/yıkıntı atıklarını üretenler, ikinci bölümde üretilecek atığı taşıyacak şahıs veya firmalar, üçüncü bölümde ise atığın geri kazanılacağı/depolanacağı saha ile ilgili bilgiler bulunur. Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarını taşımak isteyen kişi veya kuruluşlar mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyeye, dışında ise mahallin en büyük mülki amirine başvurarak “**Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıkları Taşıma İzin Belgesi**” almakla yükümlüdürler. Bu amaçla yapılacak başvurularda istenecek belge ve bilgiler ilgili belediye tarafından belirlenir.

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği tarafından belirtilen esaslara uymayanlara, yönetmeliğin 46. maddesinde (Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında Kanununun 15 ve 16 ncı maddelerinde belirtilen merciler tarafından gerekli işlemler yapılır ve Kanununun 20, 21, 23, 24 ve 26 ncı maddelerinde belirtilen cezalar verilir.) belirtildiği üzere, 2872 sayılı Çevre Kanununun 20/r maddesi gereğince; Çevre ve Orman Bakanlığının 20.05.2008 tarihli ve 882 (2008/6) sayılı genelgesiyle belediyelere (belediye encümenine) “İdari Yaptırım Kararı Verme” yetkisine istinaden, 2872 sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ” (2017/1) gereğince, 50.975 TL ile 127.449 TL aralığında idari para cezası verilmektedir. **Belirtilen idari para cezaları, bu cezaların verilmesini gerektiren fiillerin işlenmesinden itibaren üç yıl içinde birinci tekrarında bir kat, ikinci ve müteakip tekrarında iki kat artırılarak verilir.**

e-2.2. 3194 sayılı İmar Kanununa muhalefetten verilen para cezaları:

03.05.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun değişik 42 nci maddesinin birinci fıkrasındaki “*Bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden kanun fil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.*” hükmü ile belediyelerde imarla ilgili yaptırımları uygulamakla encümen görevlendirilmiştir.

- 3194 sayılı İmar Kanununun 28 inci maddesinin 1 inci ve 2 nci fıkralarında belirtilen, fenni mes’uller (sorumlular) mimarlar ve mühendislerin sorumlulukları ve buna aykırı davranmaları halinde karşılaşılabilecek yaptırımlara,

- 32 nci maddesinde belirtilen, ruhsat alınmadan veya ruhsat eklerine aykırı olarak başlanılan yapılarla ilgili sorumluklara,
- 33 üncü maddesinde bildirilen, umumi hizmetlere ayrılan yerlerdeki geçici binalara uygulanacak prosedüre,
- 34 üncü maddesinde belirtilen, inşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler ve mükellefiyetlere,
- 35 inci maddesinde belirtilen, Bina ön cephe hattı ile yol arası ve tabii zeminin kazılması konularındaki hükümlere,
- 36 ncı maddesinde belirtilen, kapıcı dairesi ve sığınaklarla ilgili hükümlere,
- 37 nci maddesinde belirtilen, “Otoparklar” ile ilgili hususlara,
- 40 ıncı maddesinde bildirilen, kamunun selameti için alınması gereken tedbirlere,
- 41 inci maddesinde belirtilen, Arsaların yola bakan yüzlerine emniyet amacıyla uygulanacak hükümlere aykırı hareket edenlere;

3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinin 1 ve 3 üncü fıkraları gereğince, 28 inci maddede belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddeye aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere, aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası idari para cezası, ilgili belediye

encümeni tarafından verilir. Belirtilen miktarlar her yıl için belirlenen yeniden değerlendirme katsayısına tabi tutularak güncellenir.

- 3194 sayılı İmar Kanununun 39 uncu maddesinde belirtilen, yıkılacak derecede tehlikeli yapılar için alınması gereken tedbirlere uymayanlara ise yine ilgili belediye encümeni tarafından; “Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapılara, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmayan veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmayan yapı sahibine onbin Türk Lirası idari para cezası verilir.”

e-2.3. 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununa muhalefetten verilen para cezaları:

04.07.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun 7 nci maddesinde, Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri “*Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.*” şeklinde tanımlanmaktadır.

Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden;

a) Faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılanlara,

b) Açık ve kapalı bulunacağı saatlere uymayanlara,

c) Bu Kanunun 12 nci maddesinde belirtilen “Kanuni istisnalar saklı kalmak üzere, eğlence, oyun, içki ve benzeri amaçlı umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde onsekiz yaşımdan küçükler çalıştırılmaz. Polis bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan benzeri yerlere yanlarında veli ve vasileri olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış küçüklerin girmesini meneder.” yasaklara uymadığı tespit edilenlere,

d) Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilenlere;

2017 yılında yukarıda sayılan hükümlere aykırı hareket edenlere; 27.12.2016 tarihli ve 29931 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2017/1 Tebliğine göre bir önceki yıl uygulanan miktarın yeniden değerlendirme katsayısı (3,83) uygulanmak suretiyle, 1.287,00 TL ile 2.586,00 TL aralığında idari para cezası verilmektedir.

e) İzin alınmadan açılan umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine belediye encümeni tarafından kapatma cezası uygulanmaktadır.

f) a,b,c ve d bendinde sayılan suçları bir yıl içinde tekrar edenlere ise, en son uygulanan ceza bir kat artırılarak uygulanır.

e.2.4. 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanuna muhalefetten verilen idari para cezaları:

21.01.1924 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, 394 sayılı Kanununun 10 uncu maddesi gereğince, hafta tatili ruhsatı almadan Pazar günleri çalışan işyerlerine 2017 yılında işlenen her suç için 179,00 TL idari para cezası verilmektedir.

e.2.5. 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanuna muhalefetten verilen idari

para cezaları:

4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanunun 03.01.2008 tarihli ve 5727 sayılı Kanunla değişen hükümler ile, kişileri ve gelecek nesilleri tütün ürünlerinin zararlarından, bunların alışkanlıklarını özendirici reklam, tanıtım ve teşvik kampanyalarından koruyucu tertip ve tedbirleri almak ve herkesin temiz hava soluyabilmesinin sağlanması yönünde düzenlemeler yapılmıştır.

Belediye encümeni; belediye sınırları içinde, 4207 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasındaki; “ *b) Koridorları dahil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında, c) Taksi hizmeti verenler dahil olmak üzere karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında, ç) Okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, özel eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında, d) Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde, tüketilemez.” 2 nci maddenin 3 üncü fıkrasındaki “Otelcilik hizmeti verilen işletmelerde, tütün ürünleri tüketen müşterilerin konaklamasına tahsis edilmiş odalar oluşturulabilir.” 2 nci maddenin 4 üncü fıkrasındaki “Açık havada yapılan her türlü spor, kültür, sanat ve eğlence faaliyetlerinin yapıldığı yerler ile bunların seyir yerlerinde tütün ürünleri kullanılamaz. Ancak bu tesislerde, tütün ürünlerinin tüketilmesine mahsus alanlar oluşturulabilir.” 5 inci fıkrasındaki “Bu Kanunun tütün ürünleri tüketilmesine tahsis edilen kapalı alanlarının koku ve duman geçişini önleyecek şekilde tecrit edilmesi ve havalandırma tertibatı ile donatılması gerekir.” şeklinde belirtilen ya-*

sakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumluları, denetimi yapan yetkililer tarafından önce yazılı olarak uyarılır. Bu uyarı yazısı, ilgili işletme sorumlusuna tebliğ edilir. Bu uyarıya rağmen yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere, mahalli mülki amir tarafından (belediye sınırlarında, belediye encümeni) 03.12.2016 tarihli ve 29907 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tebliğine göre bir önceki yıl uygulanan miktarın yeniden değerlendirilmesi katsayısı (3,83) olarak uygulanmak suretiyle, 240,00 TL ile 24.140,00 TL aralığında idari para cezası verilmektedir.

e.2.6. 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanununa muhalefetten verilen idari para cezaları:

6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanununun 7 nci maddesi gereği “*Bu Kanun hükümlerine muhalif olarak müstahdem ve işçilerine öğle dinlenmesi yaptırmayan işveren veya işveren vekillerine yüz Türk Lirası idari para cezası verilir.*” denilmektedir. Buna göre; 2017 yılında işlenen her suç için yeniden değerlendirilmesi katsayısı uygulanmak suretiyle, 179,00 TL idari para cezası verilmektedir.

e.2.7. 5957 sayılı Sebze ve Meyveler İle Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna muhalefetten verilen idari para cezaları:

26.03.2010 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 5957 sayılı Kanuna göre, yasaklanan eylemlere uymayanlara, belediye encümeni tarafından verilecek cezalar (2017 yılı için) şunlardır;

- Piyasada darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malların belirli ellerde toplanması, satışından kaçınılma-

ması, stoklanması, yok edilmesi, bu amaçla propaganda yapılması veya benzeri davranışlarda bulunulması yasak olup buna aykırı davranışlara 10.000 TL,

- Malın kalitesine, standardına veya gıda güvenilirliğine ilişkin belgelerde ya da künyesinde bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelerle yer verilmesi halinde 5.000 TL,
- Malın miktarının, satış değerinin, komisyon oranı veya ücretinin ya da kanunî kesintilerin üreticiye geçeceği uygun olmayarak intikal ettirilmesi ve Halde oluşan mal atıklarının ayıklanarak hal içinde ya da dışında toptan veya perakende satılması halinde ise 3.000 TL idari para cezası uygulanacaktır.

e.2.8. 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna muhalefetten verilen para cezaları:

08.03.1995 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 4822 sayılı Kanunla değişik 19. maddesine “*Ticaret konusu olan ve perakende satışa arz edilen malların veya ambalajlarının yahut kapaklarının üzerine kolaylıkla görülebilir, okunabilir şekilde o malın menşei, cinsi ve fiyatı hakkında bilgileri içeren etiketlerin konulması, etiket konulması mümkün olmayan hallerde aynı bilgileri kapsayan listelerin görülebilecek şekilde uygun yerlere asılması zorunludur. ...*” göre, fiyat ve tarife etiketi mecburiyetine uymayanlar hakkında, Aynı Kanunun 25 nci maddesine göre belediye encümeni tarafından, 2017 yılı için belirlenen yeniden değerlendirilmesi katsayısı uygulanması sonucunda, 240,00 TL idari para cezası verilmektedir.

e- 3. Kabahatler Kanunu uyarınca verilecek para cezaları:

31.03.2005 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanununun; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla kabahat olarak değerlendirdiği ve yasakladığı fiil ve davranışlara uymayanlara belediye encümeni tarafından aşağıda belirtilen idari para cezaları uygulanmaktadır.

e-3.1. Emre Aykırı Davranış: 5326 sayılı Kanunun 32 nci maddesine göre; yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişilere; 2017 yılı için belirlenen yeniden değerleme katsayısı uygulanması sonucunda, 227,00 TL idari para cezası verilmektedir.

e.3.2. Dilencilik: 5326 sayılı Kanunun 33 üncü maddesi gereğince, dilencilik yapan kişiye, 2017 yılı için 109,00 TL idarî para cezası verilir. Ayrıca, dilencilikten elde edilen gelire el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir. Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına ve el koymaya kolluk veya belediye zabıta görevlileri, mülkiyetin kamuya geçirilmesine mülki amir veya belediye encümeni karar verir.

Bunun dışında, gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız eden gerçek kişiler ile ticari işletmelere, mal ve hizmet satmak için başkalarını rahatsız edenlere, kaldırımı işgal eden veya mal satışı yapan kimselere, evde biriktirilen çöplerin toplanması gereken yerlerin dışına atanlara, kamu görevini ifa eden kimselere görevin gereği gibi yerine getirilebilmesi için sorulduğu halde kimliğini bildirmeme gibi 5326 sayılı Kanunun, kabahat olarak nitelendirip yapılmasını yasakladığı fiil ve davranışlara uymayanlara da **belediye zabıtası** tarafından, her bir eylem

için kanunda ayrıca belirtilen miktarda idari para cezası uygulanmaktadır.

F- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek:

5393 sayılı Belediye Kanununun 18 inci maddesinin (h) bendine “*Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin YTL’den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragatle karar vermek.*” göre belediye meclisinin yetkileri arasında sayılmıştır. Aynı Kanunun 34 üncü maddesinin (f) bendi ile de, Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek yetkisi belediye encümenine verilmiştir. Belediye meclisine verilen yetki de parasal limit olarak beşbin (5.000,00) TL’den fazla olan uyuşmazlıklarda yetkili olduğu anlaşılmaktadır. Encümene; Kanunun 34/f maddesine göre verilen yetkide uyuşmazlıkların anlaşma ile tasfiyesinde herhangi bir parasal limitten bahsedilmese de; beşbin TL’den fazla olan dava konularında karar verme yetkisinin belediye meclisine verildiğinden dolayı, belediye encümenine verilen parasal limitin ise beşbin TL’den az olan uyuşmazlıklarla sınırlı olacağı anlaşılacaktır. Beşbin TL’den az olan, **vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının** “tazminat, su bedeli, kira alacağı vs.” konularındaki uzlaşma yetkisi belediye encümenince kullanılmaktadır.

G- Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek:

5393 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin (e) bendi gereğince, “*Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulma-*

ması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek.” yetkisi belediye meclisine verilmiştir.

Taşınmaz malın satımı, trampası ve tahsis işlemleri, belediye meclisinde karar alındıktan sonra, 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu ve diğer mevzuat hükümlerine uygun olarak ihale edilmek suretiyle belediye encümeni tarafından yapılmaktadır. Belediye encümeni taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamakla sorumludur. Dolayısıyla, encümenin bu konuda rolü, belediye meclisinde alınmış olan kararın muhteviyatına uygun şekilde uygulamaktan ibaret olacaktır. Herhangi bir şekilde değişiklik, düzeltme vb. işlem yapamayacaktır. Meclis ile encümen arasında bu ve benzeri herhangi bir konuda olası bir anlaşmazlıkta çözüm yeri hem meclise hem de encümene başkanlık yapan, belediye başkanı olacaktır.

5393 Sayılı Belediye Kanununun 18 inci maddesinin (e) bendinde belediye taşınmazlarının kiraya verilebileceği azami süre yer almamış, sadece belediye taşınmazları üzerinde süresi otuz yılı geçmemek üzere sınırlı aynı hak tesisine belediye meclisi tarafından karar verileceği hükme bağlanmıştır. Bu nedenle, kiraya verilecek taşınmaz malların kiraya verilme süresi 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 64 üncü maddesine uygun olarak on yıldan fazla olmamalıdır. Ancak, turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin kira süreleri on yıldan fazla olabilir. Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki hükümlere göre yeniden tespit edilecektir.

H- Umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek:

Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğ-

lenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerlerin umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayıldığını belirtmiştik. 10.08.2005 tarihli ve 25902 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları ile İlgili Yönetmeliğinin 33 üncü maddesi gereği, Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış ve kapanış saatleri; belediye sınırları içinde belediye encümeni, bu yerler dışında il encümeni tarafından tespit edilmektedir.

I- Diğer kanunlarda belediye encümenine verilen görevleri yerine getirmek:

Belediye encümenine, 5393 sayılı Belediye Kanununun 34 üncü maddesinin yanında başka kanunlar tarafından da verilmiş olan yetkileri mevcuttur. Kanunlarda öngörülen cezaları vermek başlıklı (E) bölümünde diğer kanunların yasaklamış olduğu fiil ve eylemleri incelemeye çalışmıştık. (E) bölümünde sayamadığımız diğer normlarla (Kanun, KHK, Yönetmelik vb.) belediye encümenine verilen yetkileri maddeler halinde sıralayarak çalışmamızı sonlandırmış olacağız;

- 5393 Sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin son fıkrasında belirtildiği üzere, “..Sözleşmeli ve işçi statüsünde çalışanlar hariç belediye memurlarına, başarı durumlarına göre toplam memur sayısının yüzde onunu ve Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayısının (20.000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucu

*bulunacak miktarı geçmemek üzere, hastalık ve yıllık izinleri dâhil olmak üzere, çalıştıkları sürelerle orantılı olarak encümen kararıyla **yılda en fazla iki kez ikramiye** ödenebilir.”*

- 3194 Sayılı İmar Kanununun 16 ncı maddesi gereğince; *Belediye ve mücavir alan hudutları içindeki gayrimenkullerin re’sen veya müracaat üzerine **tevhid veya ifrazı**, bunlar üzerinde irtifak hakkı tesisi veya bu hakların terkini, bu Kanun ve yönetmelik hükümlerine uygunluğu belediye encümenleri veya il idare kurullarınca onaylanır.*
- 3194 Sayılı İmar Kanununun 19 uncu maddesine göre, İmar planlarına göre **parselasyon planları yapıpılıp**, belediye ve mücavir alan içinde belediye encümeni, dışında ise il idare kurulunun onayından sonra yürürlüğe girer. *Bu planlar bir ay müddetle ilgili idarede asılır. Ayrıca mutat vasıtalarla duyurulur. Bu sürenin sonunda kesinleşir. Tashih edilecek planlar hakkında da bu hüküm uygulanır.*
- Afet bölgelerinde yapılacak ve yıktırılacak yapılar için, 7269 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi gereğince hazırlanan ve 28.08.1968 tarihli ve 12988 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Afet Sebebiyle Hak Sahibi Olanların Tespiti Hakkında Yönetmeliğın 20 nci mad-

desi gereğince, ***deprem, sel felaketi vb. afet sebebiyle hak sahibi olan afetzedelerin tespiti***, hak sahiplerinin talep ve taahhütlerini değerlendirmek amacıyla kurulacak olan komisyonda, belediye olan yerlerde belediye encümeni üyeleri arasından bir temsilci görevlendirir.

- 15.08.1941 tarihli ve 4887 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, 4109 Sayılı Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanunun 1 inci maddesine göre; ***hazarda ve seferde 45 günden fazla müddetle askerlik hizmetinde bulunanların muhtaç ailelerine yardım yapılır.***
- 6831 Sayılı Orman Kanununun değişik 7 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre oluşturulacak olan **Orman kadastro Komisyonuna** belediye encümeni üyeleri arasından bir temsilci görevlendirilir.

KAYNAKÇA

DÖNMEZ, Mustafa, “Belediye Para Cezalarında Son Durum” Beklenen Mahalli İdareler Dergisi, 2010, Sayı:185, 8-10

KASAPÖĞLU, Cem, “Belediye Encümeni ve Kararları ile Karar Özetlerinin Yayınlanması ve Vatandaşa İsteği Halinde Verilmesi” Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, 2011, Sayı:12, 28-31

Ahmet SANDAL

İç Denetçi

Kamu Yönetimi Uzmanı & Etik Eğiticisi

YENİ BİR MEVZUAT VE UYGULAMA: STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME YÖNETMELİĞİ

1. GİRİŞ

2872 sayılı Çevre Kanununun 10 uncu maddesinde Çevresel Etki Değerlendirmeyle ilgili hükümler mevcuttur. Söz konusu bu maddede, *“gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. Çevresel etki değerlendirmesine tâbi projeler ve stratejik çevresel değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir”* denilmektedir. Ülkemizde Çevresel Etki Değerlendirmesine ilişkin yönetmelik ve uygulamalar 1990'lı yılların başından itibaren mevcuttur. Ancak, stratejik çevresel değerlendirmeye ilişkin hususlar, Kanunda belirtilmiş olsa da, uygulamasına henüz geçilmemişti. Bu husustaki yönetmeliğin Resmi Gazete'nin 08.04.2017 tarih ve 30032 sayılı nüshasında yayımlanmasıyla birlikte, Ülkemizde stratejik çevresel değerlendirmelerle ilgili uygulamalara da başlanmıştır.

Bu yazımızda, sözkonusu yeni yönetmelik ve yeni uygulamalar hakkında açıklamalarda bulunulacaktır. Önce tanımlamalardan başlayalım.

2. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRME (ÇED) VE STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME NEDİR?

Çevre Bakanlığı 09.08.1991 tarihli ve 443 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulduktan iki yıl sonra Ülkemizde ÇED uygulamalarına başlanmıştır. İlk Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği 07.02.1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla birlikte hem hukuk sistemimize ve hem de yönetim uygulamalarına ÇED dahil olmuştur. Uygulamanın ilk yıllarında bu sistem benimsenmemiş ve “çevre” sanayiciye bir “çelme” gibi algılanmış, “ÇED”in ismi dahi doğru telaffuz edilememiş, kimisi “ÇET” demiş, kimisi “ÇUT” diyerek hafife almıştır. Ancak, her yeni uygulamada olduğu gibi bir tepki olsa da, ÇED uygulamaları kısa süre içerisinde etkili bir şekilde yönetim ve hukukta yerine almıştır.

ÇED uygulamaları “etkili bir şekilde uygulanıyor” diye bir görüş belirtmiş olsak da, bu sistemde sorun ve sıkıntı yok değil. İlk uygulamalardan itibaren aradan 25 yıl kadar bir süre geçse de, halen ÇED sisteminde sorunlar mevcuttur.

Ülkemizdeki ÇED uygulamalarının bunca geçmişine ve bu kadar tecrübeye rağmen, “ÇED sanki bir formalite” gibi algılanmaktadır. Gerçi, ÇED raporları ve proje tanıtım dosyalarında gereksiz bilgi kalabalığı ve her yerden zaten mevcut olan bilgilerle doldurulmuş formaliteler yok değil. Belki de bunlardan dolayı ÇED bir formalite gibi düşünülmektedir. ÇED Yönetmeliğinin 25 yıla yaklaşan uygulamalarına bakıldığında ÇED için başvuru faaliyet ve projelere neredeyse % 99 oranında izin verildiği görülmektedir. Bu da ÇED’i bir formalite olarak görmekte etkili bir husustur.

ÇED esasında bir taahhüttür. Çevresel etki değerlendirmesi sürecinden geçen faaliyet ve projelerin sahipleri, planlama, inşaat ve işletme aşamalarında çevreyi koruyacaklarına ve çevreyi bozmayacaklarına dair bir taahhüt vermektedirler. Bu taahhütlerini uyup uymadıkları da izleme ve kontrol aşamasında denetlenmektedir. Konuya bu noktadan bakarak ÇED sisteminde formalite ve bürokrasiyi azaltmak gerekir.

ÇED sürecinde yatırımdan etkilenecek yöre halkının görüş ve düşünceleri önemlidir. Halkın katılım toplantılarının da formalite olarak değil gerçekçi görüşme ve tartışmalarla sağlamak gereklidir.

ÇED sisteminde sınır değerleri aşmamak için muvazaa mı yapılıyor? Evet, bu soru çok önemlidir. ÇED Yönetmeliğinin muhtelif kısımlarında sınır değerler mevcuttur. Uygulamada bu sınır değerler aşılmamak için proje sahipleri özellikle muvazaa (danışıklı) davranabilmektedir.

ÇED Yönetmeliği çok fazla değiştirilmektedir. Bu bir gerçektir. Evet, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin 25

yıllık bu süre zarfında tam 7 kez tamamıyla değiştirildiği, ayrıca münferit maddeleri itibarıyla da onlarca değişikliğe uğradığı bir gerçektir. Her değişiklik zihinlerde yeni istifhamlara neden olmakta ve sistemin yeni baştan ele alınması beraberinde getirmektedir. ÇED Yönetmeliğinin sık sık değiştirilmemesi ve sağlam bir sistemin kurulması gerekmektedir.

ÇED sistemi hakkında bu kısa bilgilerden sonra, **yeni uygulamaya başlayan stratejik çevresel değerlendirmeye ilişkin bazı bilgiler sunalım.**

Ülkemizde 08.04.2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan ilgili yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle uygulanmasına henüz başlanılan stratejik çevresel değerlendirme uygulamaları Avrupa Birliği Ülkelerinde 2004 yılından beri yürürlüktedir. Avrupa Birliği (AB) Stratejik Çevresel Etki Değerlendirmesi (SÇED) Direktifi (2001/42), plan ve programların geliştirilmesi sırasında ve bu plan ve programlar hakkında karar verme sürecinde potansiyel çevresel etkileri dikkate almayı hedeflemektedir. **Bu açıklamayla birlikte ÇED ile Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) arasında en bariz fark hemen ortaya çıkmaktadır. ÇED sisteminde gerçekleştirilmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler.** SÇD sisteminde ise faaliyet ya da proje değil, plan ve programların kendisi önem taşımaktadır. Bu duruma göre, kalkınma plan ve programlarının bizzat kendisinin SÇD odaklı hazırlanması gereklidir.

Mesela, Hidroelektrik santralleri (HES’ler) oto yollar, barajlar, büyük köprü-

ler ve benzeri büyük projelerin yetkili merciler tarafından plan ve programlanması aşamasında SÇD devreye girmelidir. Bunların yanında, *Bölge Planları, Bölge Kalkınma İdareleri Eylem Planları, Havza Bazında Atık Yönetimi Planları, Havza Bazında Atıksu Arıtımı Eylem Planları, Havza Koruma Eylem Planları ve benzeri planlarda da SÇD gereklidir.*

Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) hakkında bu kısa açıklamadan sonra gereken detaylı bilgileri yeni uygulamaya giren sözkonusu yönetmelik temelinde aşağıdaki bölümlerde sunalım.

3. STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME (SÇD) UYGULAMASININ MAKSAT, KAPSAMI VE MUAFİYETLER

Resmi Gazete'nin 08.04.2017 tarih ve 30032 sayılı nüshasında yayımlanan Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğinin 2 nci maddesinde, atık yönetimi, balıkçılık, enerji, kıyı yönetimi, mekânsal planlama, ormancılık, sanayi, su yönetimi, tarım, telekomünikasyon, turizm ve ulaştırma sektörlerine ilişkin hazırlanan ve 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Bunun yanında bu projelerin izlenmesi de SÇD kapsamında sağlanacaktır.

Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği milli savunma ve sivil savunma kapsamında yer alan plan ya da programlara, mali plan ya da programlar ile bütçe plan ya da programlarına, imar planlarına ve sınırışan plan ya da programlara uygulanmaz.

Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD), çevrenin korunmasını sağlamak üzere sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, çevre üzerinde önemli etkiler yapması bek-

lenen plan/programların hazırlanması ve onayı sürecine çevresel unsurların entegre edilmesi hedeflemektedir. Bu hedefi yukarıda da kısaca belirtmiştik. Büyük projeler olarak baştan itibaren düşünülen hidroelektrik santraller (HES'ler), güneş enerji santralleri (GES'ler), rüzgar enerji santralleri (RES'ler), oto yollar, barajlar, büyük köprüler ve benzeri projeler için baştan itibaren stratejik çevresel değerlendirmeler gerçekleştirilmeli ve bu projeler için gerekli analiz ve planlamalar baştan sağlanmalıdır.

4. STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME (SÇD) RAPORU HAZIRLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Sözkonusu Yönetmelik kapsamında yer alan bir planlama/programlama sürecinin başlatılmasına karar verildiği aşamadan itibaren, söz konusu planlama/programlama sürecinin başladığını Bakanlığa bildirmek, planlama/programlama süreci ile eşzamanlı olarak SÇD sürecini yürütmek, SÇD Raporunu hazırlamak/hazırlatmak ve plan/programın onayı için yasal prosedür başlatılmadan bu raporu Bakanlığa sunmak görevi ilgili yetkili kurumlara aittir. SÇD'ye tabi bir plan/programın hazırlanmasından ve onayından/kabulünden sorumlu kamu kurum ya da kuruluşu, SÇD'ye tabi bir plan/programı hazırlayan ve onaylayan birden fazla kamu kurum ya da kuruluşu olması durumunda söz konusu plan/programın hazırlanmasından sorumlu kurum ya da kuruluş, SÇD'ye tabi bir plan/programın hazırlanma sürecinde birden fazla kurum ya da kuruluşun sorumlu olması durumunda ise koordinasyon görevini yürüten kurum ya da kuruluş bu hususta yükümlüdür. Sözkonusu kurum ve kuruluşla örnek vermek gerekirse Kalkınma Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Devlet Su İşleri, Karayolları Genel Müdürlüğü ve

benzeri kurum ve kuruluşlar SÇD hazırlamakla yükümlüdür.

5. STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME (SÇD) UYGULAMALARI

Stratejik Çevresel Değerlendirme Uygulanacak Plan, Program ve Stratejiler (Yönetmeliğin Ek-1 Listesi)

- a) Bölge Kalkınma İdareleri Eylem Planları
- b) Bölge Planları
- c) Bütünleşik Kıyı Alanları Planları
- d) Çevre Düzeni Planları
- e) Enerji Sektöründeki Planlama Çalışmaları
- f) Havza Bazında Atık Yönetimi Planları
- g) Havza Bazında Atıksu Arıtımı Eylem Planları
- h) Havza Koruma Eylem Planları
- ı) Havza Kuraklık Yönetim Planları
- i) Havza Master Planları
- j) Havza Taşkın Yönetim Planları
- k) Kırsal Kalkınma Programları
- l) Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişme Bölgeleri ve Turizm Merkezlerinde Yer Alan Planlar
- m) Mekansal Strateji Planları
- n) Nehir Havza Yönetimi Planları
- o) Operasyonel Programlar
- ö) Tarım Master Planları
- p) Turizm Kıyı Yapıları Master Planı

- r) Türkiye Sanayi Stratejisi
- s) Türkiye Turizm Stratejisi
- t) Ulaşım ve İletişim Stratejisi
- u) Ulaştırma Ana Planları
- ü) Ulusal Havza Yönetimi Stratejisi

Yukarıda 23 başlıktan oluşan plan, program ve stratejiler Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğinde belirtilmektedir. Bu hususlarla ilgili SÇD uygulanması gerekmektedir.

Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) uygulamaları Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) uygulamalarından bağımsızdır ve SÇD uygulamaları ÇED Yönetmeliğinde yer alan hüküm ve yükümlülükleri ortadan kaldırmaz. SÇD Raporu hazırlanarak onaylanmış bir plan/programın kapsamına giren ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğine tabi projelere dair uygulanacak ÇED sürecinde SÇD Raporundaki hususlar dikkate alınır. Bir plan/program için yürütülen SÇD sisteminde tekrardan kaçınılması ve elde edilmiş olan veriler ile tavsiyelerin sistematik bir şekilde kullanılabilmesi için daha önce yürütülmüş olan ilgili SÇD Raporlarındaki çalışmaların çıktıkları dikkate alınır.

Stratejik Çevresel Değerlendirme nasıl uygulanır? Hangi yöntemlerle uygulanır? Bu hususları da bir sonraki bölümde Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) Yönetmeliğinin 8 inci ve 12 nci maddeleri çerçevesinde açıklayalım.

6. STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME (SÇD) UYGULAMA YÖNTEMLERİ

Yukarıdaki bölümde liste halinde verilen yer alan plan, program ve stratejiler ile bun-

larda yapılacak revizyonlar ile sözkonusu listede yer almayıp atık yönetimi, balıkçılık, enerji, kıyı yönetimi, mekânsal planlama, ormancılık, sanayi, su yönetimi, tarım, telekomünikasyon, turizm ve ulaştırma sektörlerine ilişkin hazırlanan ve 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin Ek-1 ve Ek-2 listelerinde yer alan projeler için çerçeve oluşturan plan ya da programlar kapsamında bulunan plan ya da programlar ve bunlarda yapılacak revizyonlar ile bu Yönetmelik kapsamında yer alan plan ya da programlarda yapılacak değişikliklerin SÇD sistemine tabi olup olmayacaklarının belirlenmesi amacıyla eleme kriterlerine göre SÇD uygulamasına karar verilenler SÇD sistemine tabidir.

a) Eleme Yöntemi:

Yukarıda kapsamı belirtilen plan/programlar ile değişiklik/revizyonların, gerekli kriterleri karşılayıp karşılamadığına ve bu nedenle SÇD sistemine tabi olup olmadığına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından karar verilir. Bu çerçevede; yetkili kurum, plan ya da programın başlangıcından itibaren yirmi takvim günü içerisinde eleme formunu doldurarak anılan Bakanlığa sunar. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, eleme formunda verilen bilgileri eksik bulursa, yetkili kurumdan bunların tamamlanmasını talep eder. Bakanlık, eksiklikleri giderilen eleme formundaki bilgi ve belgeleri eleme yöntemine göre değerlendirir. Bakanlık, plan ya da programın SÇD sistemine tabi olup olmadığına ilişkin kararını yetkili kuruma yirmi takvim günü içerisinde bildirir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı eleme süreci sonrasında alınan kararı ve gerekçelerini internet sitesinde yayımlayarak halka duyurur.

b) Kapsam Belirleme:

Plan ya da program için hazırlanacak SÇD Raporuna ilişkin kapsam belirleme süreci yetkili kurum tarafından yürütülür. Yetkili kurum, planlama ya da programlamaya dair veri ve bilgi toplama ve ön araştırma çalışmalarına başlarken kapsam belirleme sürecine de başlar. Yetkili kurum, gerekli bilgileri esas alarak, Taslak Kapsam Belirleme Raporunu hazırlar ya da hazırlattırır. Yetkili kurum, SÇD Raporunun içeriğinin ve SÇD sürecinin belirlenebilmesi için kapsam belirleme aşamasında; yetkili kurum ve Bakanlık temsilcileri, çevre ve sağlık ile ilgili kurum ya da kuruluş temsilcileri, varsa SÇD Raporunu hazırlayan kuruluş temsilcilerinin katılacağı kapsam belirleme toplantısı düzenlemekle yükümlüdür. Bununla birlikte, yetkili kurum tarafından plan ya da programın içeriğine göre Çevre ve Şehircilik Bakanlığına danışılarak belirlenen ilgili üniversiteler, enstitüler, araştırma kuruluşları ve uzman kuruluşlar, meslek odaları, sendikalar, birlikler, çevre ve sağlık alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluş temsilcilerini de toplantıya çağırabilir. Toplantıya davet yazı ile sağlanır. Toplantı tarihi ve yeri katılımcılara yazı ile bildirilir. Yetkili kurum tarafından hazırlanan Taslak Kapsam Belirleme Raporu yazı ekinde gönderilir. Taslak Kapsam Belirleme Raporu, Bakanlık ve yetkili kurum tarafından otuz takvim günü internet sitesinde yayınlanır.

Kapsam Belirleme Toplantısında;

a) *Plan ya da programın içeriği ve öngörülen hazırlama, onaylama ve uygulama prosedürlerine,*

b) *Plan ya da programın çevre ve sağlık üzerindeki olası önemli etkilerine,*

c) *SÇD sürecine tabi olan plan ya da prog-*

ramın kapsamına bağlı olarak; SÇD sürecinde düzenlenecek istişare toplantısı için katılımın kapsamına ve uygulanacak halkın katılımı stratejisine; katılımın bireysel ve/veya kurumsal düzeyde olacağına ve hangi yöntemlerle halkın katılımının en etkin biçimde gerçekleştirilebileceğine,

ç) Plan ya da programın kapsamı göz önünde bulundurularak ihtiyaç duyulması halinde SÇD Raporunun hazırlanmasında görev alacak ilave meslek gruplarının belirlenmesine,

dair kararlar verilir.

Yetkili kurum, Taslak Kapsam Belirleme Raporuna dair alınan görüşleri dikkate alarak Kapsam Belirleme Raporuna son halini verir ve belirlediği SÇD Raporu kapsamına dair onay için Çevre ve Şehircilik Bakanlığına başvurur. Bakanlık, SÇD Raporu kapsamı konusundaki görüşünü otuz takvim günü içerisinde yetkili kuruma bildirir. Kapsam Belirleme Raporunun nihai hali, Bakanlık ve yetkili kurumun internet sitesinde yayınlanır.

c) İstişare Toplantısı:

Yetkili kurum, Taslak SÇD Raporu hazırlandıktan sonra rapora dair görüş almak üzere istişare toplantısı yapar. Yetkili kurum, toplantı tarihini, saatini, yerini ve konusunu belirten bir ilanı; internet sitesinde ve yaygın süreli yayım olarak tanımlanan bir gazetede en az on takvim günü önce yayınlatır. İstişare toplantısının tarihi ve yeri Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, çevre ve sağlıkla ilgili kurum ya da kuruluşlara yazı ile bildirilir. İstişare toplantısında yetkili kurum, katılımcıların görüşlerini tutanak ve imza altına almak zorundadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı temsilcisi, istişare toplantısına prosedürü izlemek ve görüşlerini bildirmek için katılır. İstişare toplantısı ile ilgili sekretarya hizmeti, yetkili kurum tarafından yürütülür ve toplantı tutanağı Bakanlığa iletilir. Yetkili kurum, tutanak altına alınmış görüşleri plan ya da program hazırlama sürecinde değerlendirmeye alıp almadığına ve değerlendirmede varılan olumlu ya da olumsuz sonuçlara dair gerekçeli açıklamalarını, Kapsam Belirleme Raporuna ve SÇD Raporuna ilave eder. Bakanlık, istişare toplantısı ile ilgili usul ve esaslara aykırı bir durum tespit ettiği takdirde istişare toplantısının yenilenmesini talep edebilir. Yetkili kurum, Bakanlığın da görüşünü alarak, SÇD sürecinin farklı aşamalarında birden fazla istişare toplantısı düzenleyebilir.

d) SÇD raporunun Hazırlanması ve Kalite Kontrol:

Yetkili kurum tarafından, gerekli bilgiler esas alınarak taslak SÇD Raporu hazırlanır ya da hazırlattırılır. Yetkili kurum, taslak SÇD raporu ve plan ya da program hakkında görüş almak üzere istişare toplantısı düzenler. Yetkili kurum, çevre ve sağlıkla ilgili kurum ya da kuruluş ve halkın görüşlerini almak üzere, Taslak SÇD raporu ve taslak plan ya da programı otuz takvim günü internet sitesinde yayınlar. Yetkili kurum, Taslak SÇD Raporu hakkındaki görüş ve önerileri de göz önünde bulundurarak SÇD raporuna son halini verir ve gerektiği takdirde, plan ya da programda değişiklikler yapar. Plan ya da programı, SÇD raporu ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sunar.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından;

a) SÇD Raporunun plan/programın karar verme süreci için yeterli ve uygun hazırlanıp hazırlanmadığına,

b) Yapılan incelemelerin, hesaplamaların ve değerlendirmelerin yeterli düzeyde veri, bilgi ve belgeye dayandırılıp dayandırılmadığına,

c) Plan/programın, alternatifleri ile birlikte çevreye olabilecek etkilerinin kapsamlı bir şekilde incelenip incelenmediğine ve olası çevresel ve sağlık etkileri açısından alternatiflerin karşılaştırılıp karşılaştırılmadığına,

ç) Çevreye olabilecek olumsuz etkilerin giderilmesi için gerekli önlemlerin tespit edilip edilmediğine,

d) İstişare toplantısının usulüne uygun yapıp yapılmadığına, istişare toplantısında üzerinde durulan konulara ve Taslak SÇD Raporuna dair iletilen görüş ve önerilere SÇD Raporunda ve/veya plan/programda yeterince çözüm getirilip getirilmediğine,

e) SÇD Raporunda, Bakanlıkça istenen bilgilerin karşılanıp karşılanmadığına,

f) SÇD'de yer alan önerilerin plan/programa doğru bir şekilde entegre edilip edilmediğine,

ilişkin inceleme ve değerlendirmeler **otuz takvim günü** içerisinde yapılır.

Bakanlığın yaptığı inceleme ve değerlendirmeler neticesinde SÇD Raporunda önemli eksiklik ve yanlışlıkların görülmesi durumunda Bakanlık bunların giderilmesini yetkili kurumdan talep eder. Yetkili kurum, Bakanlıkça belirlenen eksiklikleri tamamlamakla ve SÇD'ye tabi plan ya da programın onayından önce SÇD Raporundaki eksiklikleri gidermekle yükümlüdür. Bakanlık, eksiklikler giderildiği takdirde, SÇD Raporuna dair kalite kontrolün tamamlandığına ilişkin bildirimini onbeş takvim günü içerisinde yetkili kuruma yazı ile ilgili kurumlar ve halka

ise internet sitesinde yayınlamak sureti ile yapar. Bakanlık ve yetkili kurum, SÇD Raporunun nihai halini internet yoluyla halka ve kurumlara bildirir.

7. PLAN VEYA PROGRAMA İLİŞKİN KARARIN ONAYLANMASI VE İZLEME

Yetkili kurum; SÇD Raporunun sonuçlarını, çevre ve sağlıkla ilgili kurum ya da kuruluşlar ve halkın görüşlerini ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının SÇD Raporunun kalitesine dair yaptığı bildirimini dikkate alarak plan ya da programı veya bu plan ya da programlarda yapılacak revizyonları ve/veya değişiklikleri kabul eder/onaylar.

Yetkili kurum;

a) Onaylanan plan ya da programı,

b) Çevre ve sağlıkla ilgili hususların, çevre ve sağlıkla ilgili kurum ya da kuruluşlardan ve halktan alınan görüşleri içeren Stratejik Çevresel Değerlendirme sonuçlarının plan ya da programa nasıl entegre edildiğini, hangi alternatifin nasıl seçildiğini açıklayan bilgilendirme raporunu,

c) İzleme programını,

Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sunmakla ve gereken hususları internet sitesinde yayınlamakla yükümlüdür.

Yetkili kurum; plan ya da programın uygulanması aşamasında ortaya çıkabilecek önemli olumsuz çevresel etkilerin en kısa sürede belirlenmesi ve bu etkilere karşı en kısa zamanda çözüm üretilmesi amacıyla, Bakanlık ile ortaklaşa kararlaştırılan süre ve kapsam doğrultusunda izleme programını hazırlar. Yetkili kurum, izleme programında açıklanan izleme faaliyetlerinin uygulanmasından, izleme sonuçlarını ve olası olumsuz

çevresel etkilerin giderilmesine yönelik önlemleri Bakanlığa bildirmekten ve internet sitesinde yayınlarak bilgilendirme yapmaktan sorumludur.

8-STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME YÖNETMELİĞİNE İLİŞKİN OLUMLU GÖRÜŞLERİM İLE BAZI NOKTALARDAKİ TEREDDÜTLERİM

Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği Resmi Gazete'nin 08.04.2017 tarih ve 30032 sayılı nüshasında yayımlanmış olup bundan böyle Ülke ya da bölge çapındaki plan, program ve stratejiler çevresel açıdan değerlendirilecektir.

Ülkemizde 25 yıla yakın bir süredir ÇED Yönetmeliği mevcutken ve planlanan projeler ile faaliyetlere ilişkin olarak uygulaması devam etmekte iken, Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği ve uygulamalarına neden ihtiyaç duyuldu? Bu soruya şu şekilde cevap vermek mümkündür. Planlanan faaliyet ve projelerin çevre üzerindeki etkilerinin ÇED Yönetmeliği kapsamında değerlendirilmesi noktasal olarak gerçekleştirilmektedir. Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği ile alan bazında üst ölçek planların çevresel, ekonomik ve sosyal etkileri değerlendirilebilecektir. Böylece, yatırım yapılması planlanan alan kapsamlı bir şekilde çevresel açıdan baştan itibaren değerlendirildiği için ÇED Yönetmeliği uygulamalarında kolaylık ve pratiklik sağlanacaktır. Stratejik Çevresel Değerlendirme uygulanan alanlarda yapılacak ÇED uygulamaları daha kısa sürede tamamlanabilecektir.

Bu şekildeki bir tespitle birlikte, Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği ve uygulamalarına ilişkin olumlu görüşlerim ve tereddütlerimi aşağıda belirtiyorum.

a) Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğine İlişkin Olumlu Görüşlerim:

Stratejik çevresel değerlendirmeye birlikte, turizm, tarım, su yönetimi, enerji, sanayi, ulaştırma ve mekansal planlamaya dair sektörel gelişim planlarının *çevre odaklı olması sağlanacaktır.*

Yatırım yapılacak alanların çevresel etkileri baştan itibaren göz önünde bulundurulacağı için, Ülkemiz yatırımlarında *hız ve kalite artacaktır.*

Orman alanı, tarım alanı, korunan alanlar vb. gibi hususlar Stratejik Çevresel Değerlendirme uygulamalarda kapsamlı şekilde belirlenecektir. Bu belirlemeler yatırımcılar için *yer seçimlerinde kolaylık sağlayacaktır.*

Ülke ve bölge planlarında biyolojik çeşitlilik, su, hava, toprak, iklim faktörleri, *kültürel miras gibi korunacak* değerler öne çıkacak ve farkındalık sağlanacaktır. Bu husus *insan ve çevre sağlığının korunmasında* tüm kamu kurum ve kurumlarında yeni bir anlayış ve daha etkin yönetimleri gündeme getirecektir.

Stratejik çevresel değerlendirmeye bölgesel ve geniş ölçekte değerlendirme yapılacak ve uygulaması düşünülen tüm projelerin çevre ve insan sağlığı üzerindeki kümülatif etkileri ortaya konulacaktır. Ayrıca, çevresel, ekonomik ve sosyal envanter ve istatistiksel bilgiler de oluşturulabilecektir.

ŞÇD yöntemiyle, projelerin olumsuz çevresel etkilerine dair önlemler en erken aşamada alınacak ve telafisi zor ya da imkansız *çevresel problemlerin ortaya çıkması önleneyecektir.*

Çevre ve insan sağlığı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, meslek

odaları ve halkın görüş ve önerileriyle şekillenilen planlar hazırlanacak ve çevresel konularda en üst seviyede istişare ve görüşmeler sağlanacaktır.

b) Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğine İlişkin Bazı Tereddütlerim:

2872 sayılı Çevre Kanununun 10 maddesinde “gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, **yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.** Çevresel Etki Değerlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel Değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir” denilmektedir. Bu noktadan hareketle stratejik çevresel değerlendirme konusu için ayrı bir yönetmeliğe lüzum var mıydı? Bu değerlendirmeler ÇED Yönetmeliği kapsamında ayrı bir başlık altında sağlanamaz mıydı? Birinci tereddüdüm bu noktadandır.

ÇED Yönetmeliği uygulamalarına başlandığı 1993 yılından itibaren, bu Ülkede yıllarca, ÇED ile ilgili alınan kararların niteliği tartışılmıştır. ÇED’in “**bir izin mi, yoksa bir görüş mü**” olduğu hem bilimsel çevrelerde ve hem de yönetim kademelerinde bir soru olarak gündeme gelmiştir. Şimdi aynı durum Stratejik Çevresel Değerlendirmeler (SÇD) için de sözkonusu olacaktır. SÇD, “**bir izin mi, görüş müdür?**” Yoksa her ikisi de değil yalnızca bir değerlendirme raporu mudur? Yönetmelikten anlaşıldığı üzere, SÇD son-

rasında çalışmalar bir rapora bağlanmaktadır. Bu rapor için Çevre ve Şehircilik Bakanlığından görüş alınmaktadır ve ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla da istişareler sağlanmaktadır. İstişareler hangi kurum ve kuruluşlarla sağlanacaktır? Bu Yönetmelikte belirlenmiş değildir. Yönetmelikte “çevre ve sağlıkla ilgili kurum ya da kuruluşlara istişare ile ilgili davet yazı ile bildirilir” denilmektedir. Bu şekildeki bir ibare muğlak olup tartışmaya oldukça açıktır. Neredeyse her kurum ya da kuruluşu çevre ve sağlıkla ilgili görmek mümkündür.

SCÇ raporu herhangi bir onay merciinden geçmiyor. Sözkonusu Yönetmeliğe göre SÇD raporunun bir onay merci bulunmamaktadır. Yönetmelikte, yalnızca, Yetkili kurumun, Taslak Kapsam Belirleme Raporuna dair alınan görüşleri dikkate alarak Kapsam Belirleme Raporuna son halini vermesi ve belirlediği “SÇD Raporu kapsamına” dair onay için Bakanlığa başvurmasına dair hükümler mevcuttur. Bu onayın da nasıl ve ne şekilde verileceği de sözkonusu Yönetmelikte açıkça düzenlenmemiştir.

Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğinin 2 nci maddesinde belirlenen kapsamın da çok açık olmadığını ve muğlak olduğunu düşünmekteyim. Sözkonusu maddede, “*bu Yönetmelik; atık yönetimi, balıkçılık, enerji, kıyı yönetimi, mekânsal planlama, ormancılık, sanayi, su yönetimi, tarım, telekomünikasyon, turizm ve ulaştırma sektörlerine ilişkin hazırlanan ve 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliğinin Ek-1 ve Ek-2 listelerinde yer alan projeler için çerçeve oluşturan plan ya da programlara Stratejik Çevresel Değerlendirme yapılması, yaptırılması, izlenmesi ve eğitim verilmesine ilişkin idari ve teknik usul ve*

esasları kapsar” denilmektedir. Madencilikle ilgili bir plan ya da program SÇD kapsamında mıdır? Kapsam belirlenirken ÇED Yönetmeliğine atıf yapılmasına gerek var mıydı? Maksat geniş kapsamlı ve Ülkenin tamamını ilgilendiren sanayi, turizm, enerji, yatırım ve ekonomiyle ilgili plan ve programların çevresel odaklı hazırlanması değil mi? Bu odak çerçevesinde bir kapsam belirlemek daha isabetli olacaktı.

Yukarıdaki şekildeki bir kapsam Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğinin 2 nci maddesinde belirlendikten sonra, anılan Yönetmeliğin 8 inci maddesinde, *“bu Yönetmeliğin, a) Ek-1 listesinde yer alan plan/programlar ve bunlarda yapılacak revizyonlar, b) Ek-1 listesinde yer almayıp 2 nci maddenin birinci fıkrası kapsamında bulunan plan/programlar ve bunlarda yapılacak revizyonlar ile bu Yönetmelik kapsamında yer alan plan/programlarda yapılacak değişikliklerin SÇD’ye tabi olup olmayacaklarının belirlenmesi amacıyla Ek-2’de yer alan eleme kriterlerine göre SÇD uygulamasına karar verilenler, SÇD’ye tabidir”* denilmektedir. Bu da muğlak ve anlaşılması zor ifadeler olarak mütalaa edilebilir. Yönetmeliğin yalnızca Ek-1 Listesinde yer alan karar, program ya da stratejiler için SÇD hazırlanması yeterlidir.

Strateji kelimesi, esas itibarıyla büyük kapsamı ve Ülke çapında büyük plan ve projeleri akla getirmektedir. Bunun yanında kalkınma ve ekonomik ilerleme açısından strateji denildiğinde akla en çok *“enerji, ulaşım, iletişim, sanayi, imalat, tarım”* gibi konu ve sektörler gelmektedir. Stratejik çevresel değerlendirme denildiğinde, Ülkenin kalkınması için önemli olan sektörlerin çevreyi koruyacak ve tahrip etmeyecek şekilde plan ve programlanması hedeflendiği için kapsam yalnızca bu noktadan hareketle belirlenme-

liydi? Bilindiği üzere, geçmiş yıllarda günlerce Hidroelektrik Santrallerin (HES’lerin) çevreyi bozdukları ve doğayı tahrip ettikleri gündem oluşturmuştur. Stratejik Çevresel Değerlendirmeler denildiğinde yalnızca bu ve benzeri noktalar öne çıkarılmalıydı.

Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğinin Ek-1 Listesinde yer alan bazı hususların da açıklığa kavuşturulması gereklidir. Sözkonusu listede yer alan *“operasyonel programlardan ne anlaşılıyor?” “Türkiye Sanayi Stratejisi denilince ne akla geliyor?” “Stratejilerin stratejik çevresel değerlendirme-i nasıl gerçekleştirilir?” “Tarım master planları izaha muhtaç değil mi?”* Bu liste ve Yönetmeliğin kapsamı konusundaki sorular daha uzar gider.

Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği ile ilgili olarak başka ne gibi hususlar tereddüt olarak gündeme getirilebilir?

Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) yapılmaması durumunda bunun yaptırımı nedir? Ya da bu hususta bir yaptırım uygulamak mümkün müdür? Yönetmelikte *“Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği milli savunma ve sivil savunma kapsamında yer alan plan ya da programlara, mali plan ya da programlar ile bütçe plan ya da programlarına, imar planlarına ve sınıraşan plan ya da programlara uygulanmaz”* denilmektedir. Sınıraşan plan ya da program kavramı da izaha muhtaçtır. Hangi program ya da plan sınır aşmaz ki? “Sınıraşan” ibaresinden Ülkelerarası doğalgaz taşıma boruları ve benzeri plan ya da program anlaşılıyorsa, bu plan ya da programların Ülkemiz içerisindeki bölümleri için çevresel bir planlama ve çevre odaklı bir düşünce gerekmeyecek mi? Sözkonusu Yönetmeliğin uygulaması, kıyı yönetimi, mekânsal planlama, su yönetimi, tarım

ve turizm sektöründe hazırlanan SÇD'ye tabi plan/programlar için yayımı tarihinden itibaren, ancak, balıkçılık, ormancılık sektöründe hazırlanan SÇD'ye tabi plan/programlar için 01.01.2020 tarihinden itibaren, atık yönetimi, enerji, sanayi, telekomünikasyon ve ulaştırma sektöründe hazırlanan SÇD'ye tabi plan/programlar için 01.01.2023 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanacağı geçici maddelerde belirtilmiştir. Uygulamada önem taşıyan plan ve programlar açısından böyle uzun dönemli bir geçiş (3 ve 6 yıl gibi uzun yıllar) öngörülmüşse, bu Yönetmeliğin 2017 yılında çıkartılması elbette başka sebepleri gündeme getirmektedir.

8. SONUÇ

Çevre sorunlarını kaynağında önlemek ve çok önceden tedbir almak çevre korumacılıkta modern bir anlayıştır. Ülke çapında ya da bölge düzeyinde yapılan plan ve prog-

ramların da aynı mantıkla, öncelikle çevresel açıdan değerlendirilmesi de çağdaş ve yeni gelişen bir yaklaşımdır. İşte bu yaklaşımın bir sonucu olarak gelişmiş Ülkelerde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) yanında ve ondan bağımsız olarak Stratejik Çevresel Değerlendirmeler gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde de bu konudaki yönetmeliğin Resmi Gazete'nin 08.04.2017 tarih ve 30032 sayılı nüshasında yayımlanmasıyla birlikte stratejik çevresel değerlendirmelerle ilgili uygulamalara başlanmıştır. Bu yeni yönetmelik ve uygulamalarla ilgili bazı tereddütler olsa da, netice itibarıyla Stratejik Çevresel Değerlendirmeler (SÇD) olumlu ve yerinde bir gelişmedir. SÇD sistemi, Ülkemiz için katkı sağlayacak ve geçmişte bazı büyük çaplı projelerin çevreye olan etkileri dolayısıyla yaşanan bazı sorunların ortaya çıkmaması yönünde bir tedbir olarak kamu yönetiminde yerini alacaktır.

MEVZUAT FİHRİSTİ

20/04/2017-22/05/2017 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER

- KHK'nın Adı** : **Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlar-
da ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapıl-
masına Dair Kanun**
- Kanun Tarih ve No.** : 18/5/2017 - 7020
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 27/05/2017 – 30078
- Konusu** : **Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlar-
da ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapıl-
masına Dair Kanun** kapsamında bazı değişiklikler yapılmış-
tır.
- 1) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamı-
na giren;
- a) Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerince tahsil edilen;
- c) Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil daireleri tarafından
6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip edilen ve bu Kanunun
yayımlı tarihi veya bu Kanunun ilgili hükümlerinde belirtilen sü-
relerin sonuna kadar tahakkuk ettiği hâlde ödenmemiş olan;
- ç) İl özel idarelerinin, 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edi-
len ve vadesi 31/3/2017 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu
hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan
asli ve fer'i amme alacaklarından (idari para cezaları ve 3213 sa-
yıllı Kanuna istinaden alınan özel idare payı hariç),
- d) **Belediyelerin;**
- 1) 213 sayılı Kanun kapsamına giren ve 31/3/2017 tarihinden (bu
tarih dâhil) önceki dönemlere, beyana dayanan vergilerde bu ta-
rihe kadar verilmesi gereken beyannamelere ilişkin vergi ve bun-
lara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları, 2017
yılına ilişkin olarak 31/3/2017 tarihinden (bu tarih dâhil) önce
tahakkuk eden vergi (2017 yılına ilişkin tahakkuk eden emlak
vergisi ile iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre
temizlik vergisi hariç) ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme
faizleri, gecikme zamları, bunların dışında kalan ve 6183 sayılı
Kanun kapsamında takip edilen ve vadesi 31/3/2017 tarihinden
(bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi

itibarıyla ödenmemiş bulunan asli ve fer'i amme alacaklarından (idari para cezaları ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 97 nci maddesinin (b) fıkrası gereğince belediyelere ödenmesi gereken paylar hariç),

2) 2464 sayılı Kanunun 97 nci maddesine göre tahsili gereken ve vadesi 31/3/2017 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan ücret alacakları ile bunlara bağlı fer'i alacaklarından,

3) 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamındaki belediyelerin su abonelerinden olan ve vadesi 31/3/2017 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan su, atık su ve katı atık ücreti alacakları ile bunlara bağlı fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacaklarından,

4) Büyükşehir belediyelerinin, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 11 inci maddesine göre vadesi 31/3/2017 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan katı atık ücreti alacakları ile bunlara bağlı fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacaklarından,

e) 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamındaki büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinin, vadesi 31/3/2017 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan su ve atık su bedeli alacakları ile bu alacaklara bağlı faiz, gecikme faizi ve gecikme zammı gibi fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacaklarından,

f) Bu Kanunda belirtilen diğer alacaklardan,

kesinleşmiş olup bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla vadesi geldiği hâlde ödenmemiş ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan alacaklar (bu maddede vadeye ilişkin belirtilen hükümler saklı kalmak kaydıyla) hakkında uygulanır.

-Kesinleşmiş alacakların yapılandırılması

-Bu Kanunun ilgili maddelerindeki başvuru ve ödeme süresine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bu Kanun hükümlerinden yararlanmak isteyen borçlulara ilişkin uygulamadaki ortak hükümler açıklanmıştır.

-Diğer bazı alacakların yapılandırılmasına ilişkin açıklamalar,

-Bazı yerlerde mücbir sebep hâlinin sonlandırılmasına ilişkin hükümler

-5326 sayılı Kanunun 26 ncı maddesine "(4) İdari yaptırım kararları, Maliye Bakanlığı ile idari yaptırım kararı verenler arasında yapılacak protokoller çerçevesinde, kararı verenler adına

213 sayılı Kanununun 107/A maddesi hükümlerine göre kurulan teknik altyapı kullanılmak suretiyle Maliye Bakanlığı tarafından elektronik ortamda tebliğ edilebilir. Elektronik ortamda yapılan tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır. Bu şekilde yapılan tebligatlar, birinci fıkra kapsamındaki tebliğ yerine geçer.” fıkra eklenmiştir.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : Çok Hafif Hava Araçları İle Ticari Havacılık Faaliyetleri Yönetmeliği (SHY 6A-ÇH)
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 27.05.2017 – 30078
- Konusu** : Türk hava sahasında çok hafif hava araçları ile ticari havacılık faaliyetleri icra etmek için kurulmuş işletmelere ruhsat verilmesi, verilen ruhsatın askıya alınması veya iptal edilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek ve bu işletmelerin, ortaklarının ve personelinin taşınması gereken nitelikler ile görev ve sorumluluklar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Köylere Hizmet Götürme Birliği İhale Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 28.05.2017 – 30079
- Konusu** : 28/4/2007 tarihli ve 26506 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Köylere Hizmet Götürme Birliği İhale Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin birinci fıkrası “(1) Birliklerde, ihale komisyonu; birlik başkanının veya görevlendireceği kişi başkanlığında birlik meclisinden veya 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kuruluşlarda görev yapan personel arasından birlik başkanının görevlendireceği beş üyeden oluşur.” şeklinde değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Evrensel Posta Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 02.06.2017 – 30084
- Konusu** : 29/2/2016 tarihli ve 29639 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Evrensel Posta Hizmetleri Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : Çoğaltılmış Fikir Ve Sanat Eserlerini Derleme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 03.06.2017 – 30085
- Konusu** : 18/8/2012 tarihli ve 28388 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme Yönetmeliğinin 9 uncu maddesinin birinci fıkrası ile aynı Yönetmeliğin Ek-2’sinde yer alan “Ankara Adnan Ötügen İl Halk” ibareleri “Cumhurbaşkanlığı” şeklinde değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : Doğal Gaz Piyasası Dağıtım Ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.06.2017 – 30091
- Konusu** : 3/11/2002 tarihli ve 24925 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.06.2017 – 30091
- Konusu** : 2/11/2013 tarihli ve 28809 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası “(2) Lisans, faaliyetin niteliği dikkate alınarak en az on, en çok kırk dokuz yıl için verilir. Ancak, Kanunun geçici 12 nci maddesi kapsamında verilen üretim lisansının süresi, ilgili mevcut sözleşmenin süresi ile sınırlıdır. YEKA için verilen üretim lisansının süresi, YEKA Yönetmeliği çerçevesinde belirlenen süre ile sınırlıdır.” şeklinde, Aynı Yönetmeliğin 34 üncü maddesinin yedinci fıkrasının (b) bendi “b) Elektrik enerjisi mübadele, ithalat ve ihracat anlaşmaları kapsamında enerji alış ve satış anlaşmaları imzalayabilme,” şekilde değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Ölçü Ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 10.06.2017 – 30092
- Konusu** : 24/7/1994 tarihli ve 22000 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğinin 7 nci maddesi: “Madde 7 – Periyodik muayeneler için bağlı bulunulan Ölçüler ve Ayar Teşkilatı ile Belediye Ölçüler ve Ayar Memurluklarına başvurulur. Başvuruda ölçü ve ölçü aletinin cinsi, markası, numarası, kapasite bilgilerinin bulunması gerekir.”- Aynı Yönetmeliğin 18 inci maddesinin birinci fıkrası: “Ölçü ve ölçü aletlerinin doğru çalışıp çalışmadığının tespit edilmesi için, ölçü ve ölçü aleti sahibi veya diğer bir kişi veya kuruluşun başvurusu üzerine yapılan muayenedir.” Yönetmeliğin 32 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi: “Sayaçların doğru çalışmadığı veya çalışmasından şüphe edildiği hallerde, yapılacak başvuru üzerine sayaçlar yerlerinden söktürülerek Ölçüler ve Ayar Teşkilatı tarafından, aşağıda açıklandığı şekilde, ayar istasyonunda şikâyet muayenesine tabi tutulur.” şeklinde değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : Ölçü Ve Ölçü Aletlerinden Alınacak Muayene Ve Damgalama Ücret Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 10.06.2017 – 30092
- Konusu** : 8/2/1989 tarihli ve 20074 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletlerinden Alınacak Muayene ve Damgalama Ücret Yönetmeliğinin 4 üncü maddesi: “MADDE 4 – İlk, periyodik ve stok muayenesi Bakanlık tarafından yapılan ölçü ve ölçü aletleri ile elektrik, su ve gaz sayaçları tamir ve ayar istasyonları sahipleri veya ilgililerinin müracaattan önce muayene ve damgalama ücretlerini il ve ilçelerde bulunan muhasebe birimlerine yatırmaları, muayene ücretinin yatırıldığına dair makbuz bilgilerini içerecek şekilde elektronik başvuru yapmaları zorunludur. Elektrik, su ve gaz sayaçlarının muayene ve damgalama ücretleri, söz konusu sayaçların tamir ve ayar istasyonlarındaki muayeneleri aşamasında yatırılabilir.” şeklinde değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Ölçü Ve Ölçü Aletlerinin İthalat Ve İhracatında Uygulanacak İşlemlere Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 10.06.2017 – 30092
- Konusu** : 19/2/2011 tarihli ve 27851 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletlerinin İthalat ve İhracatında Uygulanacak İşlemlere Dair Yönetmeliğin 5 inci maddesinin dördüncü fıkrası: “(4) İlgili teknik düzenlemesine uygun olarak piyasaya arz edilen ölçü ve ölçü aletlerinden ilk muayenesi yerinde yapılması zorunlu olanların, ithalatçı firma tarafından il müdürlüğüne ölçü ve ölçü aletinin ilgili teknik düzenlemesinde belirtilen ilk muayenesini yaptırmadan kullanılmayacağına ve/veya hizmete sunulmayacağına dair beyanı gerekir.” Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları: “(1) Ticarete kullanılmayan ölçü ve ölçü aletlerinin ithalatında, Tek Pencere E Belge başvuru no, seri numarası, ithal gerekçeleri ve ürünü tanıtıcı bilgilerle il müdürlüğüne elektronik ortamda başvuru yapılır. (2) Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b), (e) ve (g) bentlerinde yazılı ölçü ve ölçü aletlerinden teknik işler dışında ve ticarete kullanılacak nitelikte olanların üzerlerine, aletten ayrılmayacak ve silinmeyecek şekilde “ALIM VE SATIM İŞLERİNDE KULLANILAMAZ” ibaresi yazılır. Bu ifadenin gümrüğe girmeden yapılandırılmış olması esastır. Ancak, bu tür ölçü aletlerinin üzerine belirtilen ibarenin iştirilmemiş olması halinde; ithalatçı tarafından bu ibarenin iştirileceğini belirtir bir beyanı bulunması halinde gümrük işlemleri tamamlanır. Bu ibarenin ölçü aletine iştirildiğinin il müdürlüğüne kontrolü yapılmadan ölçü ve ölçü aleti piyasaya arz edilemez ve/veya kullanıma sunulamaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : Tartı Aletleri Muayene Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 10.06.2017 – 30092
- Konusu** : 4/9/2013 tarihli ve 28755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tartı Aletleri Muayene Yönetmeliğinin 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrası: “(4) Vize işlemleri il müdürlüğü tarafından, belgelerin ilk verilisindeki şartların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilerek yapılır.” şeklinde değiştirilmiştir.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : Sosyal Güvenlik Kurumu Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca Belirlenen Çeşitli İş Kollarına Ait Asgari İşçilik Oranlarını Gösterir Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 26/05/2017 – 30077
- Konusu** : 12/5/2010 tarihli ve 27579 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca Belirlenen Çeşitli İş Kollarına Ait Asgari İşçilik Oranlarını Gösteren Tebliğin Ek-1’inde yer alan liste değiştirilmiştir.
- Tebliğin Adı** : TS 8737 Formlar-Yapı Ruhsatı Standardı İle İlgili Tebliğ
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 27/05/2017 – 30078
- Konusu** : 5/8/2012 tarihli ve 28385 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma İzin Belgesi Kullanılmasına İlişkin Mecburi Standard Tebliği ile uygulamaya konulan TS 8737 Formlar-Yapı Ruhsatı standardının tadilinin mecburi uygulamaya konulmasına ilişkin hususları belirlemek üzere 29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu, 18/11/1960 tarihli ve 132 sayılı Türk Standardları Enstitüsü Kuruluş Kanunu, 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ve 10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.
- Tebliğin Adı** : Lisanslı Yediemin Depoları Yönetmeliği Ücret Tarifesi
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 10/06/2017 – 30092
- Konusu** : İcra dairelerince haczedilen ve lisanslı yediemin depoları ile özel depo ve garajlarda muhafaza edilen mahcuz mallar için alınacak ücret hususunda bu Tarife hükümleri uygulanır.

- Tebliğin Adı** : Yerli Malı Tebliği (SGM 2014/35)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (SGM 2017/5)
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 10/06/2017 – 30092
- Konusu** : 13/9/2014 tarihli ve 29118 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yerli Malı Tebliği (SGM 2014/35)'nin 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “(3) Yurt içinden temin edilen girdilerin ithal olup olmadığı hakkında menşe kontrolü yapılır, girdi ithal ise ithal girdi hesaplamasına dahil edilir. Eğer girdi sanayi sicil belgesine sahip bir işletme tarafından üretilmiş ve sanayi sicil belgesinin üretim konusu bölümünde yer almışsa yerli girdi olarak yerli girdi hesaplamasına dahil edilir.” Aynı Tebliğin 6 ncı maddesinin birinci ve beşinci fıkraları: “(1) Yerli malı belgesi, üreticinin kayıtlı olduğu TOBB veya TESK'e bağlı oda/borsa tarafından düzenlenir. Düzenlenen yerli malı belgesi TOBB veya TESK tarafından elektronik ortamda kontrol edilir. Uygun bulunan yerli malı belgesi ilgili oda/borsa tarafından onaylanır.”, “(5) Yerli malı belgelerine ilişkin bilgiler, TOBB ve TESK tarafından hazırlanan ve web üzerinden erişim sağlanabilen bir veri tabanında tutulur. Hazırlanan veri tabanı, TOBB ve TESK tarafından Bakanlığın erişimine sunulur.” şeklinde değiştirilmiştir.

YARGI KARARLARI

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ KARARI

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından¹

Davacının fuzuli şagil olduğu taşınmaz üzerine yaptığı ve büfe olarak kullandığı yerin başka bir şirkete devredilmesi sonucu yaptığı maddi katkılar (demir-çelik büfe ve dikilip büyütülen ağaçlar) nedeniyle uğradığını ileri sürdüğü zararın tazmini istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

Anayasanın 125 nci maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış olup, bununla birlikte idarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişinde nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusurunun hizmetin kötü işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleştiği ve bunun idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açtığına kuşku bulunmamaktadır.

Diğer yandan; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun “Haksız Fiillerden Doğan Borç İlişkileri” başlıklı İkinci Ayrımında, Sorumluluk 49. madde de Genel olarak “Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür.” şeklinde tanımlanmıştır;

“II. Zararın ve kusurun ispatı” başlıklı 50. madde “Zararı gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.

Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilmiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler.”;

“III. Tazminat” “I. Belirlenmesi” başlıklı 51. maddesinde “Hakim, tazminatın kapsamını ve ödeme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler.

Tazminatın irat biçiminde ödenmesine hükmedilirse, borçlu güvence göstermekle yükümlüdür.”;

“2. İndirilmesi” başlıklı 52. maddesinde “Zarar gören, zararı doğrudan fiile razı olmuş veya

¹ Esas No:2016/450, Karar No:2016/267, Karar Tarihi:08/05/2017 Uyuşmazlık Mahkemesine ait karar 1 Haziran 2017 Tarihli ve 30083 Sayılı Resmî Gazete

zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldırabilir.

Zarara hafif kusuruyla sebep olan tazminat yükümlüsü, tazminatı ödemediğinde yoksulluğa düşecek olur ve hakkaniyet de gerektirirse hâkim, tazminatı indirebilir.” denilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, tapu; İlçesi, Bağlar Mahallesi, adresinde kain, davacı tarafından 1999 yılından itibaren Belediyesine ecrimisil bedeli ödeyerek büfe olarak kullandığı taşınmazın, davalı B. .. İnş. Tah. Tur. San. Tic. A.Ş. tarafından ... Belediyesinden devralınması ve davacının işgalinin önlenmesi için tahliye istemi üzerine davacının 15 sene boyunca taşınmaza yaptığı maddi katkılar olarak, demir çelik büfe ile ağaç bedellerinin fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 10.000,00-TL nin dava tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte tahsili ile, tespit için yapılan 1.096.65-TL keşif harç ve masrafının davalılardan müştereken ve müteselsilen tazmini talebiyle davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, ortada, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-b maddesinde belirtilen “idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları” kapsamında, zarar gören tarafından açılmış bir dava bulunmadığı gibi, Belediyeye ait taşınmazın haksız olarak işgal edilmiş olmasından dolayı davacı tarafından ödenmiş olan ecrimisilin hukuki ilişkisinin de bittiği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, tam yargı davası niteliği taşımayan ve konusu da haksız işgal tazminatı olmayan alacak davasının, Borçlar Kanunu hükümlerine göre adli yargı yerince çözülmesi, bu nedenle Danıştay Başsavcısının başvurusunun reddi gerekmiştir.

YARGITAY KARARLARI

SEMBOLİK RAKAMLA SATIŞI YAPILAN TAPU DEVRİNİN AMACI DIŞINDA KULLANILDIĞI GEREKÇESİYLE TAPU İPTALİ¹

Belediye Meclisi ve Belediye Encümen kararları ile kadastro tespitine dayanak beyanlardan, dava konusu taşınmazın satış hukuki işlemine konu edildiği, taşınmazın koşullu olarak bağışlandığına dair herhangi bir kaydın bulunmadığı, ayrıca taşınmaz mülkiyetinin devrini amaçlayan sözleşmelerin geçerliliğinin resmi şekilde tanzim edilmiş olmalarına bağlı olduğu, davacı Belediyece nizalı taşınmazın Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma ve Yetiştirme Birliği'ne satışına karar verildiği, davanın dayanağı olan Meclis kararında koşullu bağışa dair herhangi bir ifade veya kayda yer verilmediği anlaşılmakla; bağıştan rücu hukuksal sebebine dayalı tapu iptali ve tescil davasının reddine karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (4721 s. MK m. 510, 705, 706), 6098 s. TBK m. 285, 288, 290, 295, 297), (818 s. BK m. 244)

(...)

¹ T.C. Yargıtay Birinci Hukuk Dairesi E:2016/12957, K:2016/11223, T:19.12.2016

Somut olayda, davacı Belediye, 10.10.1959 tarihli Belediye Meclis kararıyla dava konusu taşınmazın Korumaya Muhtaç Çocukları Koruma ve Yetiştirme Birliğine amacı doğrultusunda kullanılmak üzere sembolik bir rakamla (m²'si 1 kuruşa) satışına karar verildiğini ve taşınmazın bugüne kadar amacına uygun biçimde kullanıldığını, ancak 21.02.2011 tarihinde Hazine tarafından davalı TOKİ'ye devredildiğinin anlaşıldığını, Belediyenin meclis kararından da anlaşılacağı üzere taşınmazın "koşullu bağlı" niteliğinde temlik edildiğinin açık olduğunu, davalı TOKİ'ye yapılan devirle bu koşulun artık yerine getirilemeyeceğinin ortaya çıktığını ileri sürerek, tapunun iptaline ve davacı Belediye adına tapuya tesciline karar verilmesini istemiş ise de; davanın dayanağı olan ... Belediye Meclisinin 10.101.1959 tarihli kararına göre "Zonguldak Vilayetinin Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma ve yetiştirme Birliğinin 8 Haziran 1959 tarih ve 3065 sayılı yazılarında Ereğli Yetiştirme Yurdu etrafında Belediyemize ait bulunan ve daha önce tapusu alınmadan üzerine bina inşa edilen 10.000m²'lik arsanın Safranbolu'da olduğu gibi beher metrekaresinin 5 kuruş fiyatla birliklerine satılmasının talep edildiği ve Belediye Meclisi kararıyla yetiştirme yurdunun civarında bulunan mevcut ihada duvarlarının içerisindeki (3985 m²'lik) arsanın birliğe m²'si 1 kuruştan satılmasına karar verildiği, 1 Ekim 1963 tarihli Belediye Encümen kararının da aynı mahiyette olduğu, gerek Belediye Meclisi ve Belediye Encümen kararından gerekse kadastro tespitine dayanarak beyanlardan dava konusu taşınmazın satışı hukuki işlemine konu edildiği, taşınmazın koşullu olarak bağışlandığına dair herhangi bir kaydın bulunmadığı, TMK 706. Maddesinde de taşınmaz mülkiyetinin devrini amaçlayan sözleşmelerin geçerli olmasının resmi şekilde düzenlenmiş olmalarına bağlı olduğu, davacı Belediye tarafından dava konusu taşınmazın Vilayetinin Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma ve Yetiştirme Birliğine satışına karar verildiği. Belediye Meclis kararında koşullu bağışa ilişkin herhangi bir ifade ya da kayda yer verilmediği sabittir.

Hâl böyle olunca, davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yanlıgılı değerlendirme ile kabulüne karar verilmesi doğru değildir.

İMAR UYGULAMASI SIRASINDA BEDELE DÖNÜŞTÜRÜLEN PAY²

İmar uygulaması sırasında bedele dönüştürülen davacı payına takdir edilen karşılığın arttırılması istemine ilişkin davada, hükümden sonra 20.08.2016 tarihinde kabul edilerek 29824 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6745 sayılı Kanunun 35. Maddesiyle 2942 sayılı Yasa'ya eklenen geçici 12. Maddesi uyarınca bilirkişi heyetinden ek rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (2942 s. Kamulaştırma K. geçici m. 12)

EKSİK İFA NEDENİYLE YAPILAN FAZLA ÖDEMENİN İADESİ³

Götürü bedelli sözleşmelerde, eksik ve hatalar nedeniyle fazla ödeme yapıldığının ileri sürülmesi durumunda; eksik ve hatalar gözetilerek gerçekleştirilen imalatın işin tamamına göre fiziki oranı tespit edilip, bu oranın götürü bedele uygulanarak hak edilen bedelin hesaplanması ve yapılan ödemeye karşılaştırılarak fazla ödeme olup olmadığının tespiti gerektiği nazara alınmalıdır. (6098 s. TBK m. 480)

2 T.C. Yargıtay Beşinci Hukuk Dairesi E:2016/3446, K:2016/15987, T:15/11/2016

3 T.C. Yargıtay Onbeşinci Hukuk Dairesi E:2015/5900, K:2017/80, T:10/01/2017

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 480. Maddesinde düzenlenmiş bulunan götürü bedelli sözleşmelerde eksik ve kusurlar sebebiyle fazla ödeme yapıldığının iddia edilmesi halinde; eksik ve kusurlar dikkate alınarak gerçekleştirilen imalatın işin tamamına göre fiziki oranı belirlenip, bu oran götürü bedele uygulanarak hak edilen bedelin hesaplanması ve yapılan ödeme ile karşılaştırılarak fazla ödeme olup olmadığının tespiti gereklidir. Tarafların imzasını taşıyan dava dilekçesinin deliller bölümünün 4. Maddesinde gösterilen taraflar arasında imzalı tutanakta bir kısım eksikliklerin bulunduğu belirlenmiştir. İşin tesliminden sonra saptanan eksikliklerin işe devam edilerek kendisi tarafından giderildiğini taşeron yasal delillerle ispatlayamamıştır. 6100 sayılı HKM'nin 222/3. Maddesindeki koşullar oluşmadığından davacının defter kayıtlarının tek başına sahibi lehine delil kabul edilmesi mümkün değildir.

Bu durumda mahkemece konusunda uzman teknik bilirkişiden rapor alınarak, eksikleri saptayan, tarafların imzasını taşıyan tutanağın hangi sözleşmede üstlenilen işlerle ilgili oldu, bu oran ya da oranların sözleşme bedeline uygulanarak hak edilen iş bedeli ya da bedelleri hesaplatılıp ödendiği ihtilafsız olan 80.150,00 TL'nin göz önünde tutularak fazla ödeme olup olmadığını konusunda sonucuna uygun bir karar verilmesi, öte yandan; bu halde alacağın varlığı ile miktarı, yapılan yargılama sonucunda alınan bilirkişi raporu ile saptanacağından koşulları oluşmayan icra inkar tazminatı isteminin de reddine karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve yanlış değerlendirme sonucu davanın kabulü doğru olmamış, kararın bozulması uygun görülmüştür.

DANIŞTAY KARARLARI

RUHSATA AYKIRI BİRDEN FAZLA KABAHAT¹

Ruhsata aykırı yapıdan dolayı, birden fazla kabahatin işlenmesi nedeniyle bu kabahatlere ilişkin yapılan tanımlarda öngörülen idari para cezalarından en ağır olanının verileceği, ayrı ayrı idari para cezası verilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında

Dava, ... sayılı parselde ruhsatsız yapı yapıldığından bahisle, 3194 sayılı İmar Kanununun 32. maddesi uyarınca yıkımına ve verilen sürede ruhsata aykırılığın giderilmediğinden bahisle aynı Kanunun 42/3. Maddesi uyarınca TL para cezası verilmesine ilişkin ... Belediye Encümeninin 30.07.2013 günlü, 2013/1962 sayılı kararının iptali istemiyle açılmış, idare Mahkemesince; dava konusu işlemin yıkıma ilişkin kısmı yönünden; işleme konu imalatların ruhsat gerektirmesine rağmen ruhsatsız yapıldığından dolayı, yıkıma yönelik kısımda hukuka aykırılık bulunmadığı, para cezasına ilişkin kısmı yönünden ise; yapı tatil zaptının düzenlenmesiyle 18.01.2013 tarihinde başlayan ruhsat alma veya yapıyı yıkma mükellefiyeti yerine getirilmeyen dava konusu 3. Katın görüntü kirliliğine yol açtığı anlaşıldığı ve yapılan imalatların niteliği de göz önüne alındığında herhangi bir teknik projeye dayanılmaksızın yapılmış olması nedeniyle olası can ve mal emniyetini tehdit edebileceğinden davacıya 3194 sayılı Yasa'nın 42/3. Maddesi uyarınca para cezası verilmesinde de herhangi bir isabetsizlik gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, bu karar, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

¹ T.C. Danıştay Ondördüncü Daire Esas No:2015/2739, Karar No:2015/8210, Danıştay Dergisi yıl 2016, sayı 142, s.251

Temyize konu İdare Mahkemesinin kararının, yıkıma ilişkin kısmında, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinin 1. fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiç-birisi bulunmamaktadır.

Kararın; 3914 sayılı İmar Kanununun 42. maddesinin 3. fıkrası uyarınca TL para cezası verilmesine yönelik davanın reddine ilişkin kısmına gelince;

3194 sayılı İmar Kanununun 42. maddesinin üçüncü fıkrasında; “18,28,32,33,34,35,36, 37, 40 ve 41’inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelleflerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir.” hükmüne yer verilmiştir.

30.03.2005 günlü, 25772 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanununun “İçtima” başlıklı 15. maddesinin 1. fıkrasında; “bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idari para cezası öngörülmüşse, en ağır idari para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idari para cezasından başka idari yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir.” hükmüne yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; ... sayılı parselde kayıtlı olan taşınmaza yönelik olarak davalı idarece düzenlenen 18.01.2013 günlü yapı tatil zaptında; “zemin kat işyeri içerisine 10.70x20.40 ebatlarında demir profilden çekme kat +2.30x21 m. ebadında ve 2.10x20 m ebadında demir profilden çekme kat+1. kata idari brolar ve tasarım odası yapılarak bölmeler yapılmış+2. katta kat holü ve iki adet depo bölümü yapılmış +3. katta çekme katın tamamının üzerinin saç kaplama” yapıldığı hususunun tespit edilmesi üzerine, 3194 sayılı İmar Kanununun 32. maddesi uyarınca söz konusu imalatların yıkımına ve aynı Kanununun 42. maddesinin 3. fıkrası uyarınca TL para cezası verilmesine yönelik olarak dava konusu encümen kararının alındığı, bu kararın iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

3194 sayılı Kanunun 42. maddesinin 3. fıkrası ile Kabahatler Kanununun 15. maddesinin birinci fıkrasının birlikte değerlendirilmesi neticesinde; ruhsata aykırı olarak yapılan yapı nedeniyle birden fazla kabahat unsurunun ortaya çıkması halinde bu kabahatlere ilişkin olarak yapılan tanımlarda idari para cezasının öngörülmesi durumunda en ağır idari para cezası verileceği açıktır. Ancak dava konusu Encümen kararıyla 3194 sayılı Kanunun 42. maddesinin 3. fıkrasında yer alan mükellefiyeti yerine getirmemesi nedeniyle davacıya ... TL, söz konusu fiilin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması durumundaTL, can ve mal emniyetini tehdit ettiği için ...TL, olmak üzere toplamda TL tutarında para cezası verildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, 3914 sayılı Kanununun 42. maddesinin 3. fıkrasında yer alan, 32. maddede belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen davacının söz konusu fiili nedeniyle koşulların mevcut olması halinde en ağır para cezası olan 7.850,00 TL, para cezasıyla cezalandırılması gerekirken, anılan maddede belirtilen cezaların ayrı ayrı toplanmak suretiyle davacıya . TL tutarında para cezası verilmesine ilişkin encümen kararında hukuka uyarlık, idare Mahkemesi kararının bu kısmında hukuki isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İzmir 5. İdare Mahkemesinin 25.12.2014 günlü, E:2013/1771, K:2014/1720 sayılı kararının, yıkıma ilişkin kısmının onanmasına, para cezasına ilişkin kısmının ise bozulmasına, (...) oy birliğiyle karar verildi.

YIKIM BEDELİNİN TAHSİLİ²

Muhdesatın, zeminin bir parçası olduğu ve ondan ayrı düşünülmemeyeceği, yine, muhdesatın, bağımsız ve devamlı bir hak olmadığı, sadece şahsi bir hak olduğu ve muhdesatın beyanlar hanesinde gösterilmesinin kişiye herhangi bir hak vermeyeceği, muhtesatın ayrı, arzın ayrı olarak mülkiyet konusu edilemeyeceği; bu itibarla davaya konu yapının bulunduğu taşınmazın bütünleyicisi olduğu ve yapının malikinin de tapu sahibi olan davacı Şirket olduğu anlaşıldığından, yıkım masraflarının yapı sahibi olduğu anlaşılan davacı Şirketten tahsilinin istenmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı hakkında.

Dava ... yapıya ruhsatsız ilave yapı yapıldığından bahisle, anılan yapının 3194 sayılı İmar Kanununun 32 . maddesi uyarınca yıkımına ve yıkım masraflarının davacı Şirketten tahsiline ilişkin B... Belediye Encümeninin 26.11.2013 günlü, 10/940 sayılı kararının iptali istemiyle açılmış, İdare Mahkemesince; ruhsat gerektirmesine rağmen ruhsatsız yapı yapıldığı, yapının verilen sürede de ruhsata bağlanmadığı gibi ruhsata da uygun hale getirilmediği gerekçesiyle dava konusu işlemin yıkıma ilişkin kısmı yönünden davanın reddine, davaya konu taşınmaza ilişkin tapu kaydında “Bina Bekir kızı ..., Süleyman oğlu ...’a aittir.” şeklinde muhdesat şerhi bulunduğu ve yıkıma konu yapının, adı geçenlere ait olduğunun anlaşılması karşısında yıkım masraflarının adı geçenlerden tahsili yoluna gidilmesi gerektiği gerekçesiyle dava konusu işlemin yıkım masraflarının davacı Şirketten tahsiline ilişkin kısmının iptaline karar verilmiş, bu kararın, iptale ilişkin kısmı, davalı idare vekili tarafından temyiz edilmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 684. maddesinde; bir şeye malik olan kimsenin, o şeyin bütünleyici parçalarına da malik olacağı bütünleyici parçanın ise, yerel adetlere göre asıl şeyin temel unsuru olan ve o şey yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılmasına olanak bulunmayan parça olduğu, 1012. maddesinde; bir taşınmazın eklentilerinin, malikin istemi üzerine kütükteki beyanlar sütununa yazılacağı, bu kaydın terkinin, kütükte hak sahibi görünen bütün ilgililerin rızasına bağlı olduğu, taşınmaz mülkiyetine ilişkin kamu hukuku kısıtlamalarının beyanlar sütununa yazılmasının ve bu sütuna yazılabilecek diğer hususların tüzükle belirleneceği, özel kanun hükümlerinin saklı olduğu hükme bağlanmıştır.

3402 sayılı Kadastro Kanununun 19. Maddesinin 2. Fıkrasında; taşınmaz mal üzerinde malikinden başka bir kimseye veya paydaşlarından birine ait muhdesat mevcut ise bunun sahibinin, cinsinin, ihdas tarihinin ve iktisap sebebinin belirtilerek tutanağın ve kütüğün beyanlar hanesinde gösterileceği hükme yer verilmiştir.

17.08.2013 günlü, 28738 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve yukarıda anılan 4721 sayılı Kanuna dayanan Tapu Sicili Tüzüğü’nün 46. maddesinin 1.fıkrasında; kütüğün şerhler sütununa kişisel hakların, tasarruf yetkisini kısıtlayan veya yasaklayan şerhlerin, geçici tescil şerhleri ile kanunlarda öngörülen diğer hususların yazılacağı kurala bağlanmıştır.

2 T.C. Danıştay Ondördüncü Daire Esas No:2014/10343, Karar No:2016/2749, Danıştay Dergisi yıl 2016, sayı 142, s.251

Diğer taraftan, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 22.12.1995 günlü, E:1994/1, K:1995/3 sayılı kararında da; bir taşınmaz üzerine bina yapılmasının veya ağaç dikilmesinin muhdesat sayılması gerektiği, muhdesatın, mütemmim cüz, yani taşınmazın ayrılmaz parçası niteliğini taşıdığı, muhdesatın beyanlar hanesinde gösterilmesinin, kişiye herhangi bir hak vermeyeceği, eylemleri durumun belirtilmesi demek olduğu muhdesat sahibinin yararına sürekli ve aynı bir hak meydana getirmeyeceği belirtilmiştir.

Yukarıda anılan hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden; muhdesatın, zeminin bir parçası olduğu ve ondan ayrı düşünülemeyeceği, yine, muhdesatın, bağımsız ve devamlı bir hak olmadığı, sadece şahsi bir hak olduğu ve muhdesatın beyanlar hanesinde gösterilmesinin kişiye herhangi bir hak vermeyeceği, muhdesatın ayrı, arzun ayrı olarak mülkiyet konusu edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Olayda İdare Mahkemesince davaya konu taşınmaza ilişkin tapu kaydında “Bina Bekir kızı ..., Süleyman oğlu ... a aittir.” şeklinde muhdesat şerhi bulunduğu ve yıkıma konu yapının, ait geçenlere ait olduğu, yıkım masraflarının adı geçenlerden tahsili yoluna gidilmesi gerektiği gerekçesiyle dava konusu işlemin yıkım masraflarının davacı Şirketten tahsiline ilişkin kısmı iptal edilmiş ise de, dava konusu yapının bulunduğu taşınmazın, İzmir 4. İcra Müdürlüğüne cebri icra yoluyla 16.07.2009 tarihinde davacı Şirkete satıldığı ve davacı şirketin, taşınmazı bütün hak ve borçları ve hukuki durumu ile satın aldığı, dava konusu ruhsatsız yapının ise 05.09.2013 günlü 1655 sayılı yapı zaptı ve raporu ile tespit edildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davaya konu yapının, bulunduğu taşınmazın bütünleyicisi olduğu ve yapının malikinin de tapu sahibi olan davacı Şirket olduğu anlaşıldığından, yıkım masraflarının yapı sahibi olduğu anlaşılan davacı Şirketten tahsilinin istenmesinde hukuka aykırılık, aksi yönde verilen Mahkeme kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

SÖZLEŞMELİ PERSONEL İŞ SONU TAZMİNATI³

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4. maddesinin (B) fıkrası kapsamında sözleşmeli personel statüsünde görev yapmakta iken, Kamu Personeli Seçme Sınavı sonucuna göre 657 sayılı Yasa'nın 4. maddesinin (A) fıkrası kapsamında bir göreve atanan ve sözleşmesini haklı nedenle feshettiği sonucuna varılan davacıya iş sonu tazminatı ödenmesi gerektiği hakkında

UZMAN ÇAVUŞLUK HİZMETİ, DERECE-KADEME⁴

3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu'na tabi uzman erbaş olarak en az iki yıl süreyle çalışmış olmak kaydıyla, kendi isteğiyle sözleşmesini sona erdirerek uzman erbaşlıktan ayrılık Devlet memurluğuna atanan personelin, başlangıç derecesinin öğrenim durumuna göre saptanması ve uzman erbaşlıkta geçen sürenin değerlendirilmemiş olması halinde, normal ilerleme ve yükselmelerinin yapılması gerekmekte ise de; yeni görevine eski görevinde ulaştığı derece ve kademededen başlatılanların, önceki görevlerine ulaştığı derece ve kademededen

3 T.C.Danıştay Onbirinci Daire Esas No:2015/1467, Karar No:2016/481

4 T.C.Danıştay Beşinci Daire Esas No:2011/3832, Karar No:2014/5224

başlatılanların, önceki görevlerine daha yüksek bir dereceden başlamış olmaları nedeniyle başlangıç derecesindeki farklılığa karşılık gelen süre kadar bekletilmelerinin, 657 sayılı Yasada düzenlenen ilke ve eşitlik yönünden isabetli bir uygulama olduğu hakkında.

TARIM ARAZİLERİ⁵

Taşınmazın kullanımı yönünden uyumsuzluğa konu uygulama imar planı, üst ölçekli plana aykırı ise de, tarım arazileri açısından istisnai düzenlemeler getiren 5403 sayılı Kanuna göre, taşınmaz hakkında tarımsal amaçlı kullanım açısından fonksiyon belirlemelerine gidileceğinden bu belirlemelerin tarımsal ilkelere, kamu yararına ve planlama esaslarına uygun olup olmadığının objektif ve somut olarak ortaya konulması gerektiği hakkında

NAZIM İMAR PLANI UYGULAMA İMAR PLANI⁶

Bölgenin bütününe hitap etmeyen ve yeşil alan sürekliliği oluşturmayan taşınmazın büyük bir kısmının boş olması nedeniyle imar planında yeşil alan olarak belirlenemeyeceği hakkında

Dava; ... sayılı parsel üzerinde bulunan davacıya ait taşınmaza ilişkin imar durumu bilgisi hakkındaki 17.12.2011 tarihli, D-846 sayılı işlem ile dayanağı olan 19.09.2006 tarihli ... Uygulama İmar Planının ve 04.07.2007 tarihli 1/5000 ölçekli ... Güneyi Revizyon Nazım İmar Planının iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, taşınmazın bulunduğu yerde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda düzenlenen rapor ile dosyadaki diğer bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden; uyumsuzluk konusu taşınmaz 1/1000 ölçekli uygulama imar planında ve 1/5000 ölçekli nazım imar planında “park alanı”nda kaldığından planların birbiriyle uyumlu olduğu, taşınmaz üzerinde 1 katlı konut amaçlı kullanılan bir yapının yer aldığı, 1/5000 ölçekli nazım imar planında dava konusu parselin de içinde yer aldığı konut alt bölgesinde uç noktalarındaki park alanları dışında tek kullanılabilir yeşil alan olduğunun görüldüğü, buradan çıkartılan sonucun plan kararı ile oluşturulan alanda yeşil alan donatısının son derece yetersiz bulunduğu ve standart değerlerine yaklaşmadığı, planlamanın temel felsefesinin yaşam kalitesini artırmak olduğu, yeşil alan, eğitim, sağlık, kültürel tesis gibi donatıların oranlarının artırılmasının vazgeçilemez bir ilke olması gerektiği, bu alanın dava konusu parsel sınırları içinde olsa dahi konut alanı olarak kullanılabilir bir boyutunun olmadığı, dolayısıyla dava konusu parsel üzerinde öngörülen “park alanı” kararının planlama ilke ve tekniklerine uygun ve vazgeçilemez önemde olduğu, dava konusu 2 sayılı parselin park alanına ayrılması konusunda yeşil alanların yaşam kalitesi ve sağlıklı kentsel gelişme açısından vazgeçilemez ve dolayısı ile park alanı tanımının kamusal yarar içerikli ve planlama ilke ve tekniklerine uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, bu karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

İmar planlarının, planlanan yörenin bugünkü durumunun, olanaklarının ve ilerideki gelişmesinin gerçeğe en yakın şekilde saptanabilmesi için coğrafi veriler, beldenin kullanılışı, donatımı ve mali bilgiler gibi konularda yapılacak araştırma ve anket çalışmaları sonucu elde

5 Danıştay Altıncı Daire Esas No:2011/6103, Karar No:2014/3563 Danıştay Dergisi 2014 Sayı 137 s.167

6 Danıştay Altıncı Daire Esas No:2013/4085, Karar No:2014/3607 Danıştay Dergisi 2014 Sayı 137 s.170

edilecek bilgiler ışığında, çeşitli kentsel işlevler arasında var olan ya da sağlanabilecek olanaklar ölçüsünde en iyi çözüm yollarını bulmak belde halkına iyi yaşama düzeni ve koşulları sağlamak amacıyla kentin kendine özgü anlayış biçimi ve karakteri, nüfus, alan ve yapı ilişkileri, yörenin gerek çevresiyle ve gerekse çeşitli alanları arasında olan bağlantıları, halkın sosyal ve kültürel gereksinimleri, güvenlik ve sağlığı ile ilgili konular gözönüne alınarak hazırlanması gerekmektedir.

Sosyal alt yapı niteliğindeki taşınmazlarla ilgili planlamada temel amaç sağlıklı bir çevre oluşturmaktadır.

İmar planlarında öngörülen sosyal donatı alanlarının bir parçası olan şekil alanların konumlarının belirlenmesi sırasında, şehircilik ve planlama ilkelerine göre sürekliliklerin sağlanması ve diğer donatı alanlar ile bağlantılarının göz önünde bulundurulması zorunludur.

Uyuşmazlıkta; 434 m2 yüzölçümlü davacıya ait taşınmazın 1/1000 ölçekli uygulama imar planı ile 1/5000 ölçekli nazım imar planında tamamının “park alanı” olarak ayrıldığı, ancak söz konusu taşınmaza “park alanı” fonksiyonu verilirken, bir bölge, bir doğal eşik veya belirli bir coğrafi konum yeşil alan olarak belirlenebilecek iken, plan paftasının bir bütün olarak değerlendirilmesinden anlaşılacağı gibi planlama tekniği ve şehircilik ilkesinden bağımsız olarak konut adaları içerisindeki bir taşınmazın büyük bir kısmının yapılaşmamış olması nedeniyle yeşil alan olarak seçildiği, bu alanın bölgenin bütününe hitap eden ve yeşil alan sürekliliği oluşturacak özelliklere sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan; davacıya ait taşınmazın bu haliyle yapılaşma imkanının bulunmadığı ileri sürülmekte ise de, imar planlarına göre yapılacak imar uygulamaları ile davacının imar parseline intibakının sağlanabileceği açıktır.

Bu durumda, dava konusu işlemlerde hukuka uyarılık bulunmadığından aksi yöndeki mahkeme kararında isabet görülmemiştir.

SAYIŞTAY KARARLARI

HUKUK İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜNÜ TEDVİREN YÜRÜTEN VE AVUKAT OLMAYAN BAŞKAN YARDIMCISINA AVUKATLIK VEKÂLET ÜCRETİ ÖDENMESİ¹

Belediyesi Hukuk İşleri Müdürlüğünü tedviren yürüten ve avukat olmayan Başkan Yardımcısına mevzuata aykırı ödeme yapıldığı gerekçesiyle toplam TL. ye tazmin hükümlenmiştir.

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra gereği görüldü.

Kamu idarelerinin hukuk hizmetleri, 4353 sayılı Maliye Vekâleti Baş Hukuk Müşavirliğinin ve Muhakemat Umum Müdürlüğünün Vazifelerine ve Devlet Davalarının Takibi ve Usullerine ve Merkez ve Vilayetler Kadrolarında Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Kanun ile 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname ve

¹ Temyiz Kurulu Kararı Tarih : 08.03.2017 No : 42836

idarelerin teşkilat kanunlarında yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmekte iken, 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenmiştir.

02/11/2011 günlü, 28103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 18. maddesinin (2). fıkrası ile 4353 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmış, diğer mevzuatta 4353 sayılı Kanun’a yapılan atıfların 178 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye yapılmış sayılacağı belirtilmiş, 17.maddesi ile de 178 sayılı KHK’nın 9. maddesi, 659 sayılı KHK ile uyumlu olacak şekilde değiştirilmiştir.

659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin ‘Takip ve temsil yetkileri ile bunların kapsamı, niteliği ve kullanılması’ başlıklı 6.maddesinde;

“(1) İdareler, kendi iş ve işlemleriyle ilgili olarak açılacak adli ve idari davalar ile tahkim yargılaması ve icra işlemlerinde taraf sıfatını haizdir.

(2) İdareleri adli ve idari yargıda, icra mercileri ve hakemler nezdinde vekil sıfatıyla doğrudan temsil yetkisi; hukuk birimi amirleri, hukuk müşavirleri, muhakemat müdürleri ve avukatlara aittir.

(3) 5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen usullere göre muhakemat hizmeti temin edilemeyen hallerde adli ve idari davalar ile icra takiplerini yürütmek üzere merkez ve taşra birim amirlerine üst yönetici tarafından temsil yetkisi verilebilir. Üst yönetici bu yetkisini hukuk birimi amirine devredebilir.

(4) İdari davalarda; gerekli görülmesi halinde, idarede görevli bir personel, uzmanlığından faydalanılmak üzere idare vekili veya temsilcisi ile birlikte duruşmalara iştirak ettirilebilir.

5) İdareleri vekil sıfatıyla temsile yetkili olan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri ve avukatların bir listesi, idaresince yazılı olarak veya Adalet Bakanlığınca belirlenen esaslar dairelerinde elektronik ortamda ilgili Cumhuriyet başsavcılığına, bölge idare mahkemesi başkanlıklarına; askeri savcılıklara ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına verilir.

Bu listeler, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından adli yargı çevresinde, bölge idare mahkemesi başkanlığınca idari yargı çevresinde bulunan mahkemelere gönderilir. Yüksek mahkemeler ve bölge adliye mahkemesindeki duruşmalarda temsil yetkisini kullanacakların isimleri ilgili mahkemelerin başsavcılıklarına veya başkanlıklarına bildirilir. Listede isimleri yer alanlar, baroya kayıt ve vekâletname ibrazı gerekmeksizin idare vekili sıfatıyla her türlü dava ve icra işlemlerini takip edebilirler. Vekil sıfatıyla temsil yetkisi sona erenlerin isimleri anılan mercilere aynı usulle derhal bildirilir.” kuralına yer verilmiş;

‘Davalardaki temsilin niteliği ve vekâlet ücretine hükmedilmesi ve dağıtımı’ başlıklı 14. maddesinde de;

“(1) Tahkim usulüne tabi olanlar dâhil adli ve idari davalar ile icra dairelerinde idarelerin vekili sıfatıyla hukuk birimi amirleri, muhakemat müdürleri, hukuk müşavirleri ve avukatlar tarafından yapılan takip ve duruşmalar için, bu davaların idareler lehine neticelenmesi halinde, bunlar tarafından temsil ve takip edilen dava ve işlerde ilgili mevzuata göre hükmedilmesi gereken tutar üzerinden idareler lehine vekâlet ücreti takdir edilir.

2) İdareler lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekalet ücretleri, hukuk biriminin bağlı olduğu idarenin merkez teşkilatında bir emanet hesabında toplanarak idare hukuk biriminde fiilen görev yapan personele aşağıdaki usul ve sınırlar dâhilinde ödenir.

a) Vekâlet ücretinin; dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55'i, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40'ı ("hukuk biriminde görev yapan diğer personele %5 i eşit olarak ödenir" Hükmü aynı gün yayımlanan başka bir KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır.) eşit olarak ödenir.

b) Ödenecek vekalet ücretinin yıllık tutarı; hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü, avukatlar için (10.000) gösterge (...) (1) rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez.

c) Yapılacak dağıtım sonunda arta kalan tutar, hukuk biriminde görev yapan ve (b) bendindeki tutarları dolduramayan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ödenir. Bu dağıtım sonunda arta kalan tutar üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir kaydedilir.

(3) Hizmet satın alınan avukatlara yapılacak ödemeler bu madde kapsamı dışındadır. " kuralı düzenlenmiştir.

Yukarıda açıklandığı üzere, "hukuk biriminde görev yapan diğer personele %5 i eşit olarak ödenir" hükmünün, 31.12.2011 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılması ile 2012 yılından itibaren avukat haricindeki personelin vekâlet ücretinden pay almasının önü kapatılmıştır.

659 sayılı KHK'nın 14 üncü maddesi 2(c) bendi gereğince de Belediye tarafından çeşitli yargı ve icra mercilerinde sonuçlanan dava ve işlemler neticesinde kazanılan ve emanet hesabında toplanan ve 3 yılsonunda dağıtımı yapılmayan tutarların kamu kurumunun bütçesine gelir olarak kaydedilmesi gerekmektedir ve dolayısıyla söz konusu tutarların kamu kaynağı olduğu açıktır.

Diğer taraftan, 1136 sayılı Avukatlar Kanunu'nun 35 inci maddesi gereğince hukuki meselelerde mütalaa vermek ve benzeri diğer görevler yalnızca avukatların yapacağı işler arasında sayılmıştır.

659 sayılı Kararname'nin "Hukuk Birimlerinin Görevleri" başlıklı 4 üncü maddesinin 2 nci fıkrasının (6) sıra nolu bendinde aynen "Teşkilat kanunlarına göre hukuk birimi kurulmayan idarelerde, bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen hukuk hizmetleri istihdam edilen avukatlar tarafından yerine getirilir. İdarelerin merkez birimlerinde istihdam edilen avukatlardan birisi, üst yönetici onayı ile hukuk birimi amiri olarak görevlendirilir." hükmünden de görüleceği üzere kanun koyucunun hukuk birim amirliğinin avukat niteliğini haiz personel tarafından yerine getirilmesini istediği anlaşılmaktadır.

659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 14. a) maddesindeki "... Vekalet ücreti dağıtımının yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40'ı

eşit olarak ödenir” hükmünden hukuk birim amirlerinin avukat olmayacağı sonucunu değil, sadece bu niteliği haiz olup yöneticilik yapan; yani fiilen dava ve icra dosyası takip etmeyen avukat hukuk birim amiri şeklinde anlamak gerekmektedir.

Bunun yanı sıra, 659 sayılı KHK’nın 6 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasındaki “5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen usullere göre muhakemat hizmeti temin edilemeyen hallerde adli ve idari davalar ile icra takiplerini yürütmek üzere merkez ve taşra birim amirlerine üst yönetici tarafından temsil yetkisi verilebilir. Üst yönetici bu yetkisini hukuk birimi amirine devredebilir.” hükmü, **Belediyenin avukatlık hizmeti temin edememesi durumu için getirilmiş istisnai bir hüküm olup, Belediyede kadrolu ve sözleşmeli avukatlar varken hukuk işleri müdürlüğünün vekâleten Başkan Yardımcısı tarafından yürütülmesi mevzuata uygun değildir.**

Ayrıca, Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 7-a/3 maddesinde, *teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere atanabilmek için; yükseköğretim kurumlarının, kadronun görev alanı ile ilgili eğitim ve öğretimde bulunan en az dört yıllık bölümlerinden mezun olmak, 4/b maddesinde Hukuk müşaviri kadrosuna atanabilmek için; Hukuk Fakültesi mezunu olmak gerektiği ifade edilmiştir.*

Söz konusu mevzuat hükümlerine göre, **Belediyede kadrolu ve sözleşmeli avukatlar varken, Hukuk İşleri Müdürlüğü görevini tedviren yürüten ve avukat olmayan başkan yardımcısına avukatlık vekâlet ücreti ödenmesi mümkün olmadığından**, sorumlu iddialarının reddi ile, verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE Karar verildi.

BELEDİYE ÇEVRE KORUMA VE KONTROL MÜDÜRLÜĞÜNDE ÇALIŞAN MEMUR PERSONELE MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ EKLERİNDEN K CETVELİNE AYKIRI OLARAK FAZLA MESAİ ÜCRETİ VERİLMESİ²

... Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğünde çalışan memur personele 2013 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Eklerinden K Cetveline aykırı olarak fazla mesai ücreti verilmesi nedeniyle-Tl’ye tazmin hükmolunmuştur.

Sorumlular dilekçelerinde, yerel bir yönetim olması sebebi ile vatandaşa 7/24 hizmet sunmak asli görevi olan Belediye Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğünün memur personelinin aşağıda belirtecekleri hizmetlerin koordinasyon, sevk ve idaresini 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhalesi Yapılan Hizmet Alımlarındaki 705 işçi personellerle birlikte yoğun bir çalışma ve gayretle yürütmesi gerektiğini,

5393 sayılı kanun kapsamında Belediyenin görev yetki ve sorumlulukları arasında su ve kanalizasyon hizmetleri, destek hizmetleri, çevre ve çevre sağlığı, temizlik, katı atık, şehir içi trafik, defin ve mezarlıklar, nikâh, mezbaha ile halk ekmek fabrikası ve sebze ve meyve hali hizmetlerini yapmak bulunduğunu, Bu bağlamda söz konusu müdürlüğün hizmetleri çevre ve çevre sağlığı ile halk sağlığı açısından ehemmiyet niteliğinde olduğundan mesai saatleri dışında ve hafta sonunda çalışmalarının zorunlu olduğunu, Şöyle ki;

2 Sayıştay 6. Daire , Dosya No 40722, Tutanak No 42848, Tutanak Tarihi 8.3.2017

Şehrin hızla büyümesine bağlı olarak hizmet verilecek alanlardaki (cadde, sokak, meydan, çarşı, pazar vb.) artışla birlikte hizmetlerdeki çeşitlenme, Çarşı ve Pazar yerlerinin hafta dahil gece geç saatlere kadar açık olması, Müdürlük mevcudunda bulunan araçların aralıksız 7/24 çalışmaları günlük rutin bakım ve temizliği ile gece acil bakım(hidrolik sistem arızaları, lastik patlağı, elektriksel arıza vb.) ve temizliğinin müdürlük şantiyesinde yapılması, sabit semt pazar yerlerinin gün batınından boşaltılmasına müteakip gece geç saatlere kadar temizliklerinin yapılması gibi hizmetlerin Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü tarafından yürütüldüğünü ve bu hizmetlerin çevre ve halk sağlığı açısından ehemmiyeti olan ve sürekliliği olan hizmetlerden olduğunu,

Bu hizmetlerin sınırlı sayıdaki memur personelle (5 adet memur personel) mümkün olmayacağı, Çevre ve halk sağlığı açısından yürütülen müdürlük hizmetlerinin nüfusu 500.000'e yaklaşmış olan kentte 7 gün 24 saat çalışma gerektiren hizmetler olduğunu ve memura izin verilerek yerine getirilmesi yoluna gidilmesinin işleri aksatacağını, bu nedenlerle mevcut personele fazla mesai yaptırıldığını,

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 178. Maddesinde; “kurumlar gerektiği takdirde personeli günlük çalışma saatleri dışında fazla çalışma ücreti vermeksizin çalıştırabilirler. Bu durumda personele yaptırılacak fazla çalışmanın her 8 saati için 1 gün hesabı ile izin verilir” denildiğini, memur personelin yetersizliğinden dolayı, yapılan fazla çalışmaların izine dönüştürülmesinin mümkün olmadığını,

Kaldı ki, “Cari yıl ile bir önceki yıl hariç, önceki yıllara ait kullanılmayan izin hakları düşer.” hükmüne göre memur personelin kullanmadıkları yıllık izinlerinin sürekli düştüğünü,

Mesai saatleri dışında görevlendirilen kadrolu bir işçinin 1 saatlik mesaisi TL iken mesai yaptırılan memur personelin (mimar, mühendis, avukat, tekniker, teknisyen ve birim müdürü de dahil) 1 saatlik mesaisinin ... TL olduğu da dikkate alındığında, işçinin saatlik ücretinin amiri konumunda olan ve her türlü sorumluluk üzerinde bulunan memur personelin 14 katı daha fazla olduğunu, aslında yapılan mesai karşılığı verilen ücretin de, emeğin karşılığı olmayıp, sadece sembolik bir değeri olduğunu, “Anayasanın 18. Maddesinde yer alan angarya yasağı kapsamında ilişik bulunmaması” şeklindeki azınlık görüşü dikkate alınarak, tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmişlerdir.

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra gereği görüldü.

2013 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Eklerinden K Cetvelinin (Ek Ders, Konferans ve Fazla Çalışma Ücretleri ile Diğer Ücret Ödemelerinin Tutarları) III Fazla Mesai Ücreti başlığının A. Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti alt başlığının 2'nci maddesinin (b) bendinde Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayı ile fazla mesai ücreti ödenebileceği belirtilmiştir.

Anılan hükme göre belediye başkanları ile birlikte çalışan personele fazla mesai ücreti ödenebilecektir. Belediye başkanları ile birlikte çalışan personel ise Özel Kalem Müdürlüğü çalışanları, sekreteri, odacısı, koruması, şoförü gibi, mesaisi tamamen Başkana tabi olan personeldir. Söz konusu ödeme, fiilen İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele yapılabilecek bir ödeme olduğundan, Belediye personelinin bu şartı taşımadığı halde istenilen kişilere verilmesi mümkün görülmemektedir.

Buna göre, ... *Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğünde çalışan memur personelle 2013 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi Eklerinden K Cetveline göre fazla mesai ücreti ödenmesi mümkün olmayıp, yaptıkları fazla mesai için; 657 sayılı Kanununun 178'nci maddesinde "her sekiz saati için bir gün hesabı ile izin verilir. Ancak, bu suretle verilecek iznin en çok on günlük kısmı yıllık izinle birleştirilerek yılı içinde kullanılabilir"* hükmü ile Fazla Mesai Ücreti alamayan personelle ilgili olarak izlenecek yöntem belirlenmiştir.

Açıklanan nedenlerle, sorumluların iddialarının reddi verilen tazmin hükmününün TASDİKİNE

İL ÖZEL İDARESİNDE GEÇİCİ GÖREVLİ OLAN MEMURLARA SOSYAL DENGE TAZMİNATI ÖDENMESİ³

İl Özel İdaresinde geçici görevli olan memurlara, sosyal denge tazminatı ödenmesi nedeniyle ...-TL'ye tazmin hükmü verilmiştir.

4688 sayılı Kanun'un 32. maddesinin birinci fıkrası ile 375 sayılı KHK'nın ek 15 ve 375 sayılı KHK'nın ek 5. maddeleri gereği İl Özel İdarelerinin memur kadrosunda olmayan ve diğer kurumlardan geçici olarak idarelerinde görevlendirilen memurlara Sosyal Denge Tazminatı ödenmesi mümkün değildir.

Bu nedenle tazmin hükmününün 6085 sayılı Kanun'un 55/7. maddesi gereği olduğu gibi tasdikine karar verilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir." denilmiştir.

Dosyada mevcut belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşüldü; 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun "Mahalli idarelerde sözleşme imzalanması" başlıklı 32'nci maddesinin birinci fıkrasında; "27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek

15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir. Bu sözleşme bu Kanunun uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmaz ve bu kapsamda Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulamaz."

375 sayılı KHK'nın ek 15'inci maddesinde; "Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir. Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanun'da öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenir." denilmektedir.

³ Temyiz Kurulu Kararı Tarih : 07.12.2016, No : 42450

Buna göre, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin sözleşme yapmak suretiyle sadece kendi kadro ve pozisyonlarında istihdam ettikleri personeline sosyal denge tazminatı ödeyebileceği anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, 375 sayılı KHK'nın ek 5 inci maddesinde de "14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanun'un ek 8 ve ek 9 uncu, 13/11/1996 tarihli ve 4208 sayılı Kanun'un 3 üncü, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Kanun'un 38, 40 ve 41 inci maddelerine ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı

Kanunu'na göre görevlendirilenler ile güvenlik görevlileri ve sosyal hizmet kuruluşlarında görevlendirilen öğretmenler ile sağlık personeli hariç, ilgili mevzuatı uyarınca diğer kurumlarda vekâleten veya geçici olarak görevlendirilen ve kadro aylıklarını kendi kurum veya kuruluşlarından alan memurlar veya kamu görevlileri, vekâleten veya geçici olarak görev yaptıkları kurum personelinin yararlandığı ve ilgili mevzuatında söz konusu personele de ödenebileceği belirtilen her türlü tazminat, fazla çalışma ücreti ve diğer ödemelerden yararlanamazlar" denilmek suretiyle geçici görevli personelin, geçici görev yaptıkları kurumdaki ödemelerden yararlanması açıkça engellenmiştir.

Bu durumda, ... İl Özel İdaresi adına ... ile ... Çalışanları Birliği Sendikası (... -SEN) arasında imzalanan ve 30.06.2014-31.12.2016 dönemini kapsayan Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinin, "Sözleşmenin Kapsamı ve Yararlanma Koşulları" başlıklı 4'üncü maddesinin (A/b) bendindeki; **"Bu sözleşme, kişi olarak işyerlerinde çalışan, sözleşme süresince işe alınan ve diğer kurumlardan 5442 sayılı İl İdaresi Kanuna göre bizzat vali onayı ile İl Özel İdaresinde geçici görevle görevlendirilen personeli kapsar" hükmü gerekçe gösterilerek İl özel idaresinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilmeyen ve ... İl Özel İdaresinde geçici görevle görevlendirilen personele sosyal denge tazminatı ödenmesi mümkün değildir.**

Bu itibarla, sorumlu iddialarının reddedilerek verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE Karar verildi

BELEDİYELER TEMSİL TÖREN VE AĞIRLAMA YÖNETMELİĞİ ÇIKARABİLİR Mİ?⁴

... Belediye Başkanlığı tarafından hazırlanıp Belediye Meclisinin 06.03.2015 tarih ve 34 sayılı Kararı ile kabul edildikten sonra 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 27 nci maddesi hükmü uyarınca Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü aracılığıyla Sayıştaya gönderilmiş bulunan **"... Belediyesi Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Tören, Ağırlama ve Tanıtım Giderleri Yönetmeliği"** taslağının Sayıştay tarafından incelenmiş ve aşağıdaki görüş bildirilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunun "Belediyenin giderleri" başlıklı 60 ıncı maddesinde, belediye bütçesinden yapılabilecek giderler bentler halinde düzenlenmiştir. Anılan maddenin (k) bendinde "Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri" belediye bütçesinden yapılabilecek harcamalar içinde sayılmış, ancak bahse konu maddede belediyelere bu hususlarla ilgili olarak yönetmelik düzenlenme yetkisinin verildiğine dair bir hükme yer verilmemiştir.

(...)

4 Sayıştay Daire Kurulu Kararları, Karar Tarihi 6.5.2015, Karar No 1463

Ancak Anayasanın anılan hükmüne göre maddede sayılan kamu idareleri ve bu kapsamda belediyeler tarafından çıkarılacak yönetmeliklerin, bu idarelere verilen “görev alanları” kapsamındaki konulara ilişkin olması gerekmektedir.

5393 sayılı Kanunun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14 üncü maddesinde tatad edilen görev ve sorumluluklar arasında “temsil, tören, ağırlama ve tanıtım” faaliyetlerine yer verilmemiş olduğundan, söz konusu faaliyetler, belediyelerin görev alanına girmektedir.

Hal böyle olunca 5393 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin (k) bendinde düzenlenen, “temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri” nin aynı Kanunun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14 üncü maddesi kapsamında değerlendirilerek **belediyelerin temsil, tören, ağırlama ve tanıtım faaliyetlerine yönelik usul ve esasların belirlenmesi mümkün bulunmamaktadır.**

(...)

Gerek Anayasanın 127 inci maddesi gerekse 3152 sayılı Kanunun yukarıda yer verilen hükümleri gereğince; İçişleri Bakanlığı tarafından, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması maksadıyla mahallî idareler üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisini kullanarak; **temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri ile ilgili olarak mahallî idareler arasında koordinasyonun ve uygulama birliğinin sağlanması bakımından düzenleyici işlem yapma yetkisi bulunmaktadır.**

Kaldı ki, bu hususta 25.04.1984 tarih ve M.İ.G.M. 27302 sayılı İçişleri Bakanı onayı ile düzenlenen “Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi” halen yürürlükte bulunmaktadır.

Söz konusu Yönergenin, belediyelerin temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderlerine yönelik ihtiyaçları karşılamadığı düşünülüyorsa, bu hususun her bir belediye tarafından hazırlanacak birbirinden farklı yönetmeliklerle değil, vesayet yetkisi kapsamında İçişleri Bakanlığı tarafından, mahallî hizmetlerin yerine getirilmesinde idarenin bütünlüğü ilkesine uyulması ve mahallî idareler arasında uygulama birliğinin sağlanmasını temin edecek şekilde çerçeve yönetmelik ile düzenlenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak; Taslağın dayanağını teşkil eden 5393 sayılı Kanunda, belediyelerin temsil, tören, ağırlama ve tanıtım faaliyetlerine ilişkin harcama yapabilmesine imkan verilmesine karşın bu faaliyetlerin belediyelerin görevleri arasında zikredilmemesi ve aynı Kanunda bu hususların düzenlenmesine yönelik yönetmelik çıkarma yetkisi veren açık bir hükmün de bulunmaması nedeniyle belediyelerin, belediye bütçesinden yapılacak temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderlerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesine yönelik yönetmelik düzenlemelerinin mümkün bulunmadığına, dolayısıyla Taslağın Adana Sarıçam Belediyesine gönderilmek üzere İçişleri Bakanlığına iade edilmesinin gerekeceğine,

Karar verildi

KAMU İHALE KURULU KARARI

Karar Tarihi: 24.05.2017

Karar No: 2017/UY.I-1453

Yeterlik için teklif kapsamında sunulan bütün belgelerin asıllarının veya aslına uygun olduğunu belirtir bir şehir taşıyan noterce onaylanmış örneklerinin ya da bu asıl belgelerin **ihale tarihinden önce idareye gösterilerek “aslı idarece görülmüştür” benzeri şerh düşülen suretlerinin sunulması**, bununla birlikte yerli isteklilerin sunduğu yabancı dilde düzenlenen belgelerin tercümelerinin ise Türkiye’deki yeminli tercümanlar tarafından yapılması ve noter tarafından onaylanması ve bu haliyle teklifle beraber sunulması gerektiğinden, şikayete konu belgelerin Yapım İşleri Uygulama Yönetmeliğinin 31 inci ve idari şartnamenin 7.7 nci maddesinde yer alan düzenlemeler uygun olarak düzenlenmediğinden, teklifin değerlendirme dışı bırakılması ve ihalede geçerli teklif kalmadığından, ihalenin iptal edilmesi gerektiği hakkında.

Karar Tarihi:24.05.2017

Karar No:2017/UY.II-1438

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının kamu kaynağı kullanan, kamu denetimine tabi özel kanunla kurulmuş ve kendisine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olduğu, bu kuruluşların 4734 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (c) bendi gereği Kanun kapsamında yer aldığı, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 43 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında; kanun kapsamındaki idareler ile kamu kumru niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıf yüksek öğretim kurumları haricindeki Kanun kapsamı dışındaki diğer kamu kurum ve kuruluşlarının da **iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili olduğu**, bu nedenle, Diyarbakır Çermik Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının düzenlediği iş deneyim belgesinin geçerli olduğu hakkında.

Karar Tarihi: 17.05.2017

Karar No:2017/UY.IV-1363

Belli istekliler arasında ihale usulü ile gerçekleştirilen söz konusu ihalede, ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda idarece yeterli bulunarak teklif vermeye davet edilen adayların 16.02.2017 tarihinde başvuru sahibine tebliğ edildiği, tekliflerin verildiği 30.03.2017 tarihi itibarıyla ihaleye katılan isteklilerin başvuru sahibi tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği, başvuru dilekçesinde belirtilen ve 20.04.2017 tarihli karar ile ihale üzerinde bırakılmış olan **isteklinin iş deneyimine yönelik olan şikayet başvurusunun** 16.02.2017 tarihinden itibaren ve en geç **ihale tarihini izleyen 10 günlük süre içinde yapılması gerektiği**, bu nedenle şikayet başvuru süresinin sona erdiği ve başvurunun süre yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.

TEBLİĞLER

GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 40108330-517.99-12441

01/06/2017

**Konu : Köy ve Mahalle Muhtarlarının Görevden Uzaklaştırma,
Görevine Son verilmesi**

Mahalle Muhtarları, 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunu` nun 18. Maddesinde; "Mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri vazifelerini ifada ihmal ve terahi gösterdikleri takdirde vali veya kaymakamlar kendilerine yazılı ihtarda bulunurlar. Bu ihtara rağmen temerrüt edenlerin işten eli çektirilir ve idare heyeti kararıyla vazifelerine nihayet verilir." denilmektedir.

Köy Muhtarları 442 Sayılı Köy Kanunu` nun 41. Maddesinde; İl merkezine bağlı köylerde vali, ilçelere bağlı köylerde kaymakamlar, muhtarın köy işlerini ve kanunlarla verilen diğer görevlerini yapmadığını görürse muhtara yazılı ihtarda bulunurlar. Buna rağmen iş görmeyen muhtar, yetkili idare kurulu kararıyla görevinden uzaklaştırılır.

Anayasanın 127. maddesinin 4. fıkrasında; "Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organklık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir." hükmü yer almıştır.

Yüksek Seçim Kurulu` nun 23/05/2008 tarihli ve 181 Nolu Kararında; Seçimden önce bir suç sebebi ile hakkında kesinleşmiş yüz kıvartıcı veya terör suçlarından dolayı mahalli idare organları veya bu organların üyelerinin mahkumiyet kararı bulunması sebebiyle seçim tutağının iptaline karar verildiği,

Yüksek Seçim Kurulu` nun 09/05/2008 tarihli ve 177 Nolu Kararında; Özellikle seçim sonuçlarının kesinleşmesinden ve seçimlerden sonra, seçilme yeterliliğine ilişkin bir halin oluşması durumunda, karar vermeye yetkili merciin seçim kurulları değil, idare kurulları olduğu şeklinde karar verildiği,

Yukarıda açıklanan hükümler doğrultusunda;

1) Mahalle muhtar ve ihtiyar heyetlerinin görevlerini ihmal ve diğer suçlarla ilgili haklarında yürütülen idari ve adli soruşturma nedeniyle, görevden uzaklaştırılma işleminin, mahallenin idari bağlılık durumuna göre vali veya kaymakam tarafından yapılacağı,

2) Köy muhtarının görevlerini ihmal ve diğer suçlarla ilgili haklarında yürütülen idari ve adli soruşturma nedeniyle görevden uzaklaştırılma işleminin, İçişleri Bakanı tarafından yapılacağı,

3) Seçimden önce bir suç sebebi ile hakkında kesinleşmiş yüz kızartıcı, terör suçları ve seçilmeye engel halin olması, mahalli idare organları veya bu organların üyelerinin mahkûmiyet kararı bulunması halinde seçim tutanağının iptaline ilişkin, yetkili merciin seçim kurulları olduğu,

4) Mahalle muhtarı ve ihtiyar heyeti ile köy muhtarı ve ihtiyar meclisi seçildikten sonra, görevini ihmal ve diğer suçlarla ilgili işlediği bir suçtan ötürü hüküm giyerek mahkûmiyeti kesinleşen muhtarların görevine son vermeye yetkili merciin bağlılık durumuna göre vali veya kaymakam tarafından yürütülecektir.

Uygulamanın buna göre yapılması hususunda bilgi ve gereğini rica ederim.

.....
Genel Müdür

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı: 30546965-349-E.12989

02/06/2017

Konu: Kadın Konukevleri Açıklaması

İlgi: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 20.04.2017 tarihli ve 44734 sayılı yazısı.

06/12/2012 tarihli ve 28489 sayılı Resmi Gazete `de yayımlanan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 17 inci maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanununun "Belediye Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesi (a) bendinde "... Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000`in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler" hükmü ile nüfus alt sınırına bağlı kalmaksızın ihtiyaca yönelik olarak konukevi açabilme yetkisi verilmiştir.

Ülke genelinde, toplam 1.397 belediye tüzel kişiliği olup, bunlardan 30`u büyükşehir belediyesi, 204`ü nüfusu 100.000`i aşan il ve/veya ilçe belediyesi olmak üzere toplam 234 belediyenin kanunen kadın konukevi açma zorunluluğu bulunmaktadır.

Yerel yönetimlere bağlı faaliyet yürüten 33 kadın konukevinden yalnızca 8`i büyükşehir belediyesi (Ankara, Antalya, Aydın, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, Mersin, İzmir) bünyesinde faaliyet yürütmektedir. Nüfusu 100.000`i aşan belediyelerden, yalnızca 24`ü bünyesinde kadın konukevi bulundurmaktadır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı konukevlerinden 2016 yılı içerisinde 29.612 kadın ve 17.956 çocuk olmak üzere toplam 47.568 kişi faydalandırıldığı, sosyo-ekonomik yoksunluk nedeniyle sadece barınma ihtiyacı ile hizmet alan kadın ve çocuk sayısının da oldukça fazla olduğu belirtilmiştir.

Kadın konukevlerine gelen yoğun başvuru ve mevzuat hükmü gereğince, büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere nüfusu 100.000`i geçen belediyelerin kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin rol almaları ile özellikle barınma ihtiyacı başvurusu bulunan kadın ve beraberindeki çocuklara destek olmaları amacıyla kadın konukevi açmaları gerekmektedir.

Bu kapsamda bünyesinde kadın konuk evi bulunmayan, 22 büyükşehir belediyesi ve nüfusu 100.000 üzerinde olup da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca öncelikle kadın konukevi açması gerektiği değerlendirilen 88 il ve/veya ilçe belediyesi başta olmak üzere konunun iliniz dâhilindeki ekte gönderilen listede adı ve kadın konukevi açma zorunluluğu bulunan belediyelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

...
Bakan a.
Vali
Müsteşar

Ek: İlgili yazı ve eki liste

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Sayı: 96559647-400-E.44734

20.04.2017

Konu: Kadın Konukevleri Açılması

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

Malumlarınız olduğu üzere, 06.12.2012 tarihli ve 28489 sayılı Resmi Gazete`de yayımlanan 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun`un 17 nci maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanununun "Belediyenin Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 14/ (a) maddesinde yapılan değişiklik ile nüfusu 100.000`in üzerindeki belediyelere, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açma zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca aynı maddede yer alan, nüfusu 100.000`in altında olan "diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerine göre kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açabileceklerdir." hükmü ile nüfus alt sınırına bağlı kalmaksızın ihtiyaca yönelik olarak konukevi açabilme yetkisi verilmiştir.

Nisan 2017 tarihi itibari ile ülkemizde Bakanlığımıza bağlı 101 kadın konukevi 2.657 kapasite, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlı 1 kadın konukevi 12 kapasite, belediyelere bağlı 33 kadın konukevi 751 kapasite, sivil toplum kuruluşlarına bağlı 1 kadın konukevi 20 kapasite olmak üzere toplam 136 kadın konukevi, 3.440 kapasite ile hizmetlerini sürdürmeye devam etmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesi hükmü gereğince, Ankara(5),

Antalya(1), Aydın(1), Bursa(3), Diyarbakır(2), Eskişehir(1), Gaziantep(1), İstanbul(9),

İzmir(6), Mersin(3), Uşak(1) olmak üzere 11 ilde yerel yönetimlere bağlı yalnızca 33 kadın konukevi 751 kapasite ile hizmet vermektedir.

Ülke genelinde, toplam 1.397 belediye tüzel kişiliği bulunmaktadır. Bunlardan 30'u büyükşehir belediyesi, 51'i şehir belediyesidir. 100.000 in üzerinde nüfusa hizmet sunan

Belediye sayısı ise 234'tür(Türkiye Milli idare Envanteri).

Söz konusu madde çerçevesinde değerlendirme yapıldığında, yerel yönetimlere bağlı faaliyet yürüten 33 kadın konukeviden yalnızca 8'i büyükşehir belediyesi bünyesinde faaliyet yürütmektedir. (Ankara, Antalya, Aydın, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, Mersin, İzmir). Nüfusu 100,000'i aşan belediyelerden, yalnızca 24'ü bünyesinde kadın konukevi bulundurmaktadır.

Bakanlığımıza bağlı kadın konukevlerinden 2016 yılı içerisinde 29.612 kadın ve 17.956 çocuk olmak üzere 47.568 kişi faydalandırılmış olup, söz konusu kadın ve beraberindeki çocuklar yoğunlukla şiddet mağduru olmakla beraber, sosyo-ekonomik yoksunluk nedeniyle konukevlerimizden sadece barınma ihtiyacı ile hizmet alan kadın ve çocuk sayısı da oldukça fazladır. 2017 yılının ilk iki ayı değerlendirildiğinde de **2.237 kadının şiddet nedeni ile 2.738 kadının ise yalnızca barınma ihtiyacı** ile Bakanlığımıza bağlı kadın konukevlerinden hizmet aldığı görülmektedir.

Bu kapsamda, kadın konukevlerine gelen yoğun başvuru ve yukarıda bahsi geçen mevzuat gereğince, büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere nüfusu 100.000'i geçen belediyelerin kadına yönelik şiddetle mücadelede etkin rol almaları ile özellikle barınma ihtiyacı başvurusu bulunan kadın ve beraberindeki çocuklara destek olmaları amacıyla kadın konukevi açmaları gerektiği değerlendirilmektedir.

Ekte gönderilen tablolarda yapılan ihtiyaç analizleri sonucunda, bünyesinde kadın konukevi bulunmayan, 22'si büyükşehir belediyesi olmak üzere nüfusu 100.000 üzerinde olan 88 belediye tüzel kişiliğinin, öncelikli olarak kadın konukevi açması gerektiği tespit edilmiştir. Söz konusu kadın konukevi açılış iş ve işlemlerinde Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri tarafından gerekli destek ve danışmanlık sağlanacaktır.

Bu doğrultuda, konunun Bakanlığınızca değerlendirilerek **büyükşehir belediyeleri öncelikli olmak üzere nüfusu 100.000'i geçen belediyelerde kadın konukevi açılmasına** yönelik çalışmalara hız kazandırılmasına ilişkin koordinasyonun sağlanması hususunda,

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Dr. Fatma Betül SAYAN KAYA
Başbakan

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
İller İdaresi Genel Müdürlüğü

Sayı: 70783062-622.99-E.4419
Konu: Erişilebilirlik

05.05.2017

İlgi: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 24.04.2017 tarihli ve 46192 sayılı yazısı.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun 7 nci, geçici 2 nci ve 3 üncü maddelerinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından şehir içinde sunulan ya da denetlenen toplu taşıma hizmetlerinde erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik amir hükümler yer aldığı, ülkemizde mevcut düzenlemelerin bulunmasına ve kamu kurum ve kuruluşlara çeşitli yükümlülükler verilmiş olmasına rağmen, belediyelerce erişilebilirliğin sağlanmadığı, ya da standartlara uygun olmayan düzenlemeler yapıldığı, bu durumun engellilerin toplumsal hayata katılımına ket vurduğu, özellikle yerleşimin yoğun olmadığı veya kırsal alanlarda yaşayan, tekerlekli sandalye veya diğer araç-gereçlerle hareketliliğini sağlayabilen engelli vatandaşlarımızdan, evlerinden ulaşım sağlanan yolların kullanılmayacak durumda olduğuna yönelik başvuruların yoğun bir şekilde ulaştığı ilgi yazı ile bildirilmiştir.

Yollar başta olmak üzere erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik yapılması gereken tüm çalışmaların ilgili mevzuat kapsamında yerine getirilerek, yol yapımında engelli vatandaşların bulunduğu yerlere öncelik verilmesi için gerekli duyuruların yapılması hususunda gereğini rica ederim.

EK: İlgi yazı

...
Bakan a.
Genel Müdür V.

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı: 96413503-622.99-E.46192
Konu: Erişilebilirlik

24.04.2017

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
(İller İdaresi Genel Müdürlüğü)

Bilindiği üzere Genel Müdürlüğümüz, 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlığımıza verilen "Engellilerin ve yaşlıların her türlü engel, ihmal ve dışlanmaya karşı toplumsal

hayata ayrımcılığa uğramadan ve etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak" görevi kapsamında faaliyetlerini yürütmektedir.

Engelli vatandaşlarımızın toplumsal yaşamın içinde yer alması için öncelikle evlerinden çıkabilmeleri; binalar ile kaldırımlar, yaya geçitleri, üst geçitler, duraklar, otoparklar gibi yaşam alanlarını ve toplu taşıma sistemleri gibi kentsel hizmetleri güvenli ve bir başkasının yardımına ihtiyaç duymadan kullanabilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle söz konusu bu alanlar ve hizmetler erişilebilir olarak planlanmalı ve düzenlenmelidir.

Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olması" şeklinde tanımlanan erişilebilirlik; herkes için büyük önem taşıyan bir gerekliliktir.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun 7 nci, geçici 2 nci ve 3 üncü maddelerinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından şehir içinde sunulan ya da denetlenen toplu taşıma hizmetlerinde erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik amir hükümler yer almaktadır.

Kanunun geçici 3 üncü maddesi ile erişilebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi görevi Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme komisyonlarına verilmiş, bu kapsamda hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20/07/2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik ile illerde valilikler bünyesinde kurulan komisyonlar denetimlerine devam etmektedirler. Erişilebilirlik ile ilgili her türlü tasarım ve uygulama, Türk Standartları Enstitüsü'nün erişilebilirlik standartlarına ve anılan Yönetmeliğe uygun yapılmalıdır.

Anılan Yönetmelik hükümleri kapsamında 2016/7 sayılı "Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları", 2017/3 sayılı "Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Planı" ve 2017/4 sayılı "5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanunun Geçici 3 üncü Maddesi Kapsamında Verilecek İdari Para Cezalarının Uygulanması ve Diğer Hususlar" konulu genelgeler de yürürlüğe girmiştir.

Diğer yandan, erişilebilirlik Bakanlığımızın öncelikli konularından biri olup, Genel Müdürlüğümüzce tüm Bakanlıklara ve ilgili kurumlara "2017 Yılı Bütçesinde Erişilebilirlik Ödeneğine Yer Verilmesiyle ilgili yazı gönderilmiştir. Ayrıca Genel Müdürlüğümüzün talebi üzerine Maliye Bakanlığı tarafından erişilebilirlik ile ilgili harcamalarının izlenebilmesi için fonksiyonel sınıflandırmanın dördüncü düzeyinde "10.1.2.05 Engellilerin Erişilebilirliğinin Sağlanması Amacıyla Yapılacak Giderler" kodu açılmıştır.

Ülkemizde söz konusu mevzuat düzenlemeleri bulunmasına ve kurum ve kuruluşlara çeşitli yükümlülükler verilmiş olmasına rağmen, Belediyelerce erişilebilirlik sağlanmamakta, ya da standartlara uygun olmayan düzenlemeler yapılmakta, bu durum engellilerin toplumsal hayata katılımına ket vurmaktadır. Ayrıca, özellikle yerleşimin yoğun olmadığı veya kırsal alanlarda yaşayan, özellikle tekerlekli sandalye veya diğer araç-gereçlerle hareketliliğini sağlayabilen engelli vatandaşlarımızdan, evlerinden ulaşım sağlanan yolların kullanılmayacak du-

rumda olduğuna yönelik başvurular Genel Müdürlüğümüze yoğun bir şekilde ulaşmaktadır. Yollar başta olmak üzere erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik yapılması gereken tüm çalışmaların, yukarıda açıklanan mevzuat kapsamında yerine getirilmesi ve yol yapımında engelli vatandaşların bulunduğu yerlere öncelik verilmesi için gerekli duyurunun tüm belediyelere ve il özel idarelerine yapılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846-010.06.99-11714

24.05.2017

Konu : Haşere ve Vektör ile Mücadele

Bakanlığımıza intikal eden bilgi ve belgelerden büyükşehir belediyesi sınırları içinde haşere ve vektör ile mücadelede yetki ve sorumluluğun büyükşehir belediyesinde mi yoksa büyükşehir ilçe belediyesinde mi olduğu hususunda görüş ayrılıkları olduğu ve uygulamada ihtilaflar yaşandığı anlaşılmıştır.

Bilindiği üzere 6360 sayılı Kanun ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun büyükşehir belediyelerinin sınırlarını düzenleyen 5 inci maddesi değiştirilmiş ve büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarına çıkartılmıştır.

Yine, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesinin (a) bendi "... Çevre ve çevre sağlığı, ... Hizmetlerini yapar veya yaptırır." hükmünü; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi "Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ... Ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak." hükmünü amirdir.

Antalya 1. İdare Mahkemesinin 09/11/2006 tarih ve E:2006/182, K:2006/1776 sayılı kararında "... Çevre ve çevre sağlığının korunması amacıyla haşere ve sivrisinekle mücadele edilmesi işinin planlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlama görevinin büyükşehir belediyesine ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

...

Bu durumda haşere ve sivrisinekle mücadele ve ilaçlama görevinin ilk kademe belediyelerine ait olduğu ve ilgili araç, gereç, malzeme, ilaç vb. alımların başlatılması istemine yönelik olarak tesis olunan dava konusu 09.11.2006 gün ve 866 sayılı işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin iptaline..." denilmekte olup, söz konusu karar Dağıtım 8. Dairesinin 26/03/2008 tarih ve E:2007/2600, K:2008/2269 sayılı kararıyla onanmıştır.

Ayrıca, il sınırları içinde coğrafi şartları ve iklim koşullarının bir bütünlük arz etmesi, her ilçenin kendi mücadelesi için kullandığı ilaçların muhteviyatının ve bu muhteviyatın niteliklerinin farklılık gösterebileceği, farklı farklı ilaçların hava yolu ile başka ilçelere taşınmasının çevre ve

toplum sağlığı açısından olumsuz sonuçlara sebep olabileceği değerlendirilmektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, 5216 sayılı Kanun gereğince, büyükşehir belediyesi bulunan illerde, haşere ve vektör ile mücadeleyi tek elden yürütmek, mücadele için ayrılan kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla ilaçlama hizmetlerinde temel görev ve sorumluluk büyükşehir belediyesinde olup, ilçe belediyeleri de ihtiyaç duymaları halinde bu hizmeti büyükşehir belediyeleri ile koordineli bir şekilde yapabileceklerdir.

Konunun iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulması ve uygulamanın bu doğrultuda yürütülmesi hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

...
Bakan a.
Vali
Müsteşar

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 33237296-250-12255

30/05/2017

Konu : İnternet Kafelerin Şartlarının İyileştirilmesi.

İlgi : Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 09.05.2017 tarihli ve 51151 sayılı yazısı.

İlgi yazı gereğince; Kalkınma Bakanlığına ait Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı (2015-2018) kapsamında işbirliği yapılacak kuruluşlar arasında belediyelerinde yer alması nedeniyle internet kafelerin erişebilir hale getirilmesine yönelik duyurunun yapılması; internet kafelerin erişilebilirlik açısından mevcut durumlarının 20/07/2013 tarihinde yürürlüğe giren Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği kapsamında yayımlanan 2016/7 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Genelgesi ekindeki yer alan Ek:1 Binalar için Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formuna (<http://sgb.aile.gov.tr/mevzuat/genelgeler> adresinden erişilebilir) göre tespit edilmesi, yapılan tespitlerde eksik husus bulunuyorsa gerekli tadilat/düzenleme ile giderilmesi, belediyelerin internet kafelerinin bu kapsamda neler yaptığını 6 ay boyunca takip etmesi takip sonucundaki verilerin Valiliklerce toplanması ve toplanan verilerin 31 Ekim 2017 tarihine kadar erişilebilirlik@ail.gov.tr e-posta adresine gönderilmesi ve yazıyla Bakanlığımıza bilgi verilmesi hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür V.

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846-010.06.99-11966
Konu : KEP Yazıları

30/05/2017

İlgi : Maliye Bakanlığının 08/05/2017 tarih ve 2305 sayılı yazısı.

Maliye Bakanlığının "KEP yazıları" konulu ilgi yazısı ilişikte gönderilmiş olup, konunun iliniz dahilindeki mahalli idarelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

...
Bakan a.
Genel Müdür V.

EK: Yazı

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı

Sayı : 37688068-000-2305
Konu : KEP Yazıları

08/05/2017

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
(Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne)

Bilindiği üzere; elektronik ortamda yapılacak yazışmaların, Resmi Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine istinaden Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulan e-Yazışma Teknik Rehberine uygun olması gerekmektedir. Söz konusu Rehber de kamu kurumları tarafından geliştirilen Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinde uyulması gereken standartlar belirlenmiş, Yönetmeliğin 28 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında da; idare, başka bir idareden kendisine resmi yazışma kapsamında iletilen ve e -Yazışma Teknik Rehberinde tanımlanan kurallara uygun şekilde hazırlanmamış bir belgeyi reddetme hakkına sahip olduğu hükmü yer almaktadır.

Belediye ve İl Özel İdarelerden Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) ile Bakanlığımıza elektronik ortamda gönderilen yazıların, e-Yazışma Teknik Rehberine uygun olmaması ve adreslerin Başbakanlık Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi (KAYSİS) programından alınmaması nedeniyle tüm evraklar Bakanlığımız Genel Evrak sistemine düşmektedir. Mevzuata uygun olarak hazırlanıp gönderilmeyen söz konusu yazıların Bakanlığımız tarafından reddedilesi, yazışma sürecinin uzamasına ve kaynak israfına sebebiyet vereceği için kabul ediliyor olmakla birlikte çok ciddi iş yüküne sebebiyet vermekte ve resmi yazıların kurumlar arasında elektronik ortamda gönderilmesinin amacına. Uygun düşmemektedir.

Bu nedenle, KEP 'e geçen Belediyeler ve İl Özel İdarelerinin elektronik ortamda yaptıkları yazışmaların e-Yazışma Teknik Rehberine uygun olması hususunda gerekli duyurunun yapılmasını arz ederim.

...
Bakan a.
Müştaşar Yardımcısı

DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI GÖRÜŞÜ

ÖZET: *Şube müdürü kadrosuna vekaleten atanan ve teknisyen, tekniker, programcı, mühendis ve mimar unvanlı kadrolarda bulunan memurlara, vekalet ettikleri kadrolar için zam ve tazminat ile ek ödeme farklarının ödenip ödenemeyeceği hususunda. (16/02/2017-993)*

Genel Müdürlüğünüzde münhal bulunan şube müdürü kadrosuna vekaleten atanan ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak teknisyen, tekniker, programcı, mühendis ve mimar unvanlı kadrolarda bulunan ilgililere, vekalet ettikleri kadrolar için zam ve tazminat ile ek ödeme farklarının ödenip ödenemeyeceği hususunda görüş talep eden ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları" başlıklı 86 ncı maddesinde; *"Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.*

Bir görevin memurlar eliyle vekaleten yürütülmesi halinde aylıksız vekalet asıldır.

...

Aynı kurumdan ayrılmalar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, ... vekalet aylığı ödenir...

Yukarıda sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. ...", 174 üncü maddesinde; "Vekalet aylıklarının ödenebilmesi için görevin fiilen yapılması şarttır." ve 175 inci maddesinde; "Bir göreve vekaleten atanan memurlara vekalet edilen görevin kadro derecesinin birinci kademesinin üçte biri, açıktan atananlara ise ... üçte ikisi verilir. ...

Ancak, kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet edenlere vekalet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşıması zorunludur. ...

Açıktan vekil olarak atananlar bu Kanunla memurlara tanınan sosyal haklardan da yararlanırlar ve bunlara ödenecek vekalet aylığının hesabına memuriyet taban aylığı da dahil edilir." hükümlerine yer verilmek suretiyle, dolu kadrolara vekalet halinde vekalet aylığının hangi şartlarda ve tutarda ödenebileceği öngörülmüşken, boş kadrolara vekalet halinde ise vekalet aylığının ödenmeyeceği ifade edilmişti.

Ancak; Anayasa Mahkemesinin, 13/10/2012 tarihli ve 28440 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5/7/2012 tarihli ve E. 2012/11, K.2012/104 sayılı kararı çerçevesinde, kurum içerisinden boş kadrolara vekaleten atanan memurlara, asilde aranan şartları taşımaları halinde vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, vekalet aylığı ödenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, 657 sayılı Kanunun 152 nci maddesine istinaden 17/04/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararın 9 uncu maddesinde; " (1) 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi uyarınca;

a) 1) Kurumlarınca bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet ettirilene;

aa) Vekaletin, 657 sayılı Kanununun 86 ncı maddesine binaen yapılması ve bu hususun onayda belirtilmiş olması,

bb) Vekaletin, Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek karar ile atama yapılması gereken kadro veya görevler için ilgili Bakan, diğer kadro veya görevler için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi,

cc) Vekillerin, genel ve ilgili özel mevzuatı uyarınca asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) bir arada taşımaları,

kaydıyla; vekalet ettikleri kadro veya görevler için bu Karar uyarınca öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark; 657 sayılı Kanununun 175 inci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödenir. ... " hükmüne yer verilerek, vekalet ettikleri kadro veya görevler için öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki farkın vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödeneceği ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin "Görevde yükselme ve unvan değişikliğine tabi kadrolar" başlıklı 5 inci maddesinde; "(1) Görevde yükselmeye tabi kadrolar aşağıda belirtilmiştir:

a) Yönetim hizmetleri grubu;

1) Müdür, şube müdürü,..." hükmüne, "Görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartlar" başlıklı 7 nci maddesinde; "(1) 5 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan unvanlara görevde yükselme suretiyle yapılacak atamalarda aşağıdaki özel şartlar aranır.

a) Müdür ve şube müdürü kadrosuna atanabilmek için;

1) 657 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin (B) bendinde belirtilen atanma şartlarını taşımak,

2) Fakülte veya en az dört yıllık yüksekokul mezunu olmak,

3) Ekli (1) sayılı listede sayılan ve teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere atanabilmek için; yükseköğretim kurumlarının, kadronun görev alanı ile ilgili eğitim ve öğretimde bulunan en az dört yıllık bölümlerinden veya bu bölümlere denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerinden mezun olmak,..." hükmüne, Geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında ise; "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 18/4/1999 tarihinde görevde bulunan ve aynı tarih itibarıyla iki yıllık yükseköğrenim mezunu olanlar, diğer koşullara sahip oldukları takdirde 7 nci maddenin uygulanması bakımından dört yıllık yükseköğrenim mezunu kabul edilir." hükmüne yer verilmiştir.

Bu itibarla, anılan Yönetmelik hükümlerinden görevde yükselme suretiyle şube müdürü kadrosuna atanabilmek için fakülte veya dört yıllık yüksek okul mezunu olma şartı arandığı,

ancak 18/04/1999 tarihinde görevde bulunan ve aynı tarih itibariyle iki yıllık yüksek öğrenim mezunu olan personelin öğrenim düzeylerinin dört yıllık yüksek öğrenim görmüş gibi kabul edileceği ve bu şartlara sahip olarak vekalet görevinde bulunanların, anılan Yönetmeliğin 7 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında aranan şartları taşımış sayılacağı anlaşılmaktadır.

Ayrıca, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 9 uncu maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında; *"Birinci fıkra kapsamına giren personelden; kurumlarınca bir kadroya kurum içinden veya kurum dışından vekalet ettirilene, vekaletin 657 sayılı Kanununun 86 ncı maddesine istinaden yapılmış ve bu hususun onayda belirtilmiş olması, vekalet görevinin Bakanlar Kurulu kararı veya müşterek karar ile atama yapılması gereken kadrolar için ilgili bakan, diğer kadrolar için asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi, vekalet eden personelin asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranan kadrolar için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) taşıması kaydıyla vekalet ettikleri kadro için öngörülen ek ödemenin asli kadroları için öngörülen ek ödemedeki fazla olması halinde, aradaki fark, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve bu görev fiilen yapıldığı sürece ödenir. Ancak, mehil müddeti, yıllık izin, mazeret izni, hastalık ve refakat izni, geçici görev, vekalet, görevden uzaklaştırma, hizmet içi eğitim, seminer ve kurs nedenleriyle görevlerinden ayrılanlara vekalet edenlere bu şekilde ödeme yapılmaz.*

Ücret ve tazminatları ek 10 uncu maddeye göre ödenenlere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı Cetvelde sayılan düzenleyici ve denetleyici kurumlarda görev yapan personele ve bir kadroya açıktan vekil olarak atanana bu madde uyarınca ek ödeme yapılmaz." denilmek suretiyle de, bir kadroya vekalet ettirilene, vekalet ettikleri kadro için öngörülen ek ödemenin asli kadroları için öngörülen ek ödemedeki fazla olması halinde aradaki farkın, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve bu görev fiilen yapıldığı sürece ödeneceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde; genel müdürlüğünüzde münhal bulunan şube müdürü kadrosuna vekaleten atanan ve teknisyen, tekniker, programcı mühendis ve mimar unvanlı kadrolarda bulunan ilgililere, 18/04/1999 tarihinde görevde bulunması ve aynı tarih itibariyle iki yıllık yüksek öğrenim mezunu olmaları, 657 sayılı Kanun ile Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin mezkur hükümleri ile Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Kararın 9 uncu maddesi ve 375 sayılı KHK'nın ek 9 uncu maddesindeki şartları taşımaları kaydıyla zam ve tazminat ile ek ödeme farklarının ödenebileceği mütalaa edilmektedir.

SORU - CEVAP

Sayın MEHDİ AYDIN'ın Sorusu

Belediyemiz spor kulübüne gelir sağlamak amacıyla 8 adet taşınmaz tahsis edilmiştir. Bu taşınmazlar 3.kişilere spor kulübünce kiraya verilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanununa aykırı bu durum fark edilerek meclis kararı ile spor kulübüne verilen bu taşınmazlar yine meclis kararı ile geri alınarak protokollerinde iptal edildiğine ve alacaklarıyla birlikte belediyeye devri yönünde karar alınmıştır.

Kiracılar da 3 yıllık süredir de hiç kira ödememişlerdir. Sözleşmede de kira ödenmemesi tahliye nedeni sayılmıştır. Spor kulübü taraf değişikliğini kiracılara bildirmiştir.

Ancak yapılan tebliğatlara rağmen kiracılar ne borçlarını ödemişler ne de tahliye olmayı kabul etmişlerdir. Buna istinaden mahkemelerde tahliye ve icra davaları açılmıştır.

İptale yönelik alınan meclis kararından sonraki tarihten tahliyeler sağlanana kadar geçecek sürede kendilerinden kira mı, ecrimisil mi talep edileceğiz

CEVAP:

5393 sayılı Belediye Kanununun "Belediyenin Görev, Yetki ve Sorumlulukları başlıklı 14 üncü maddesine istinaden spor kulübüne taşınmaz tahsisi yapılmış ve tahsis şartlarına uyulmadığı gerekçe gösterilerek protokol/sözleşme iptal edilmiştir. Protokolün/Sözleşmenin iptali nedeniyle kiracı fuzuli şağil¹ durumuna düşmüştür. Sözleşmede hüküm varsa, sözleşmeye göre işlem yapılması gerekir, sözleşmede hüküm yoksa kiracılık ilişkisi bitmiştir. (13. H.D.8.5.2003 T, 2003/701 E., 2003/5737 K.) İşgalin devam etmesi halinde ecrimisil alınır. (Ramazan Sodan Belediye Kanunu Kitabı s. 200)

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Ecrimisil ve tahliye" başlıklı 75'inci maddesinde, "Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şağilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir..., Tahsis şartlarına uyulmadığı için, tahsis edilerek,

...İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir." denilmektedir.

Fuzuli şağil tarafından rızaen ödenmeyen ecrimisil için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil yoluna gidilmesi yasal zorunluluktur. (Belediye Kanunu s. 201)

1 **Fuzuli şağil (İşgalci) ise:** Kusurlu olup olmadığına bakılmaksızın, Hazine taşınmazının zilyetliğini, yetkili idarenin izni dışında eline geçiren, elinde tutan veya her ne şekilde olursa olsun bu malı kullanan veya tasarrufunda bulunduran gerçek veya tüzel kişileri,

“Belediye taşınmazlarının fuzuli işgali durumunda tahliye sağlanana kadar, 2886 sayılı Kanunda düzenlenen esaslar dahilinde ecrimisil tahsili de zorunlu bulunmaktadır.” (15/11/2005-2005/119 sayılı İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Genelgesi)

Konunun mahkemeye taşınmış olması halinde ise, mahkeme kararının beklenmesi yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Sayın Engin TİRYAKİ'nin Sorusu

Girdiğimiz ihalede, teklif mektubunda teklif edilen bedelin yazı ile yazılan bölümünde Türk Lirası yazmakla beraber, rakamla yazılan bölümde Türk Lirası ibaresinin yazılmaması elenme sebebi olur mu?

Cevap:

İsteklinin teklifini sunduğu teklif mektubunda, teklif edilen bedelin yazı ile yazılan kısımda Türk Lirası ibaresine yer vermek suretiyle iradesini ortaya koyduğu anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, ihale Uygulama Yönetmeliklerine ekli Tıp İdari Şartnamelerde, 29.11.2016 tarih ve 29903 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan değişikliklerle, “Teklif ve ödemelerde para birimi” başlıklı maddelerde, “... İstekliler teklifini gösteren fiyatlar ve bunların toplam tutarlarını Türk Lirası olarak verecektir. Sözleşme konusu için ödemelerinde Türk Lirası kullanılacaktır...” şeklinde getirilen hüküm ile dövizle teklif verilemeyeceği diğer deyişle, Türk Lirası dışında teklif verilmesi mümkün olmadığından, teklif mektubunda rakamla yazılan bölümde Türk Lirası ibaresinin yazılmamasının teklifin elenmesi gerektirmeyeceği sonucuna varılmıştır.

Sayın İbrahim DİKBAŞ'ın Sorusu

İdareye yaptığımız şikayet başvurusu üzerinden 14 gün geçtiği halde idareden bir cevap gelmemesi nedeniyle, Kamu İhale Kurumuna ne zaman başvurmamız gerekir?

Cevap:

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “İdareye şikayet başvurusu” başlıklı 55 inci maddesinde, “... İdare, şikayet başvurusu üzerine gerekli incelemeyi yaparak on gün içinde gerekçeli karar alır. Alınan karar, şikayetçi ile diğer aday veya istekliler ile istekli olabileceklere karar tarihini izleyen üç gün içinde bildirilir. İlan ile ihale veya ön yeterlik dokümanına yönelik başvurular dışında istemli olabileceklere bildirim yapılmaz.

Belirtilen süre içinde bir karar alınmaması durumunda başvurusu sahibi tarafından karar verme süresinin bitimini, süresinde alınan kararın uygun bulunmaması durumunda ise başvuru sahibi dahil aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından idarece alınan kararın bildirimini izleyen on gün içinde Kuruma itarezen şikayet başvurusunda bulunabilir...” şeklinde hükme yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere, Kanunun anılan maddesinde, idareye yapılan şikayet başvurusunda, *şikayetçinin on günlük cevap verme süresinin dolmasına rağmen, idareden bir cevap alamaması halinde, Kamu ihale Kurumuna başvuru hakkı doğmuş olup, idarenin on günlük cevap verme süresinin bitimini izleyen on gün içinde Kamu İhale Kurumuna başvurması mümkündür.* Bu nedenle isteklinin, idareye yaptığı başvuru sonucunda, idareden on günlük süre içinde bir cevap alamaması halinde, daha fazla beklemeden Kamu İhale Kurumuna başvurusuna engel bir durum bulunmamaktadır. Aksi halde, Kamu İhale Kurumuna başvuru

süresinin kaçırılması durumunda, Kuruma başvuru yapılsa dahi, bu başvuru süre aşımından dolayı reddedilecektir.

Sayın Suat ÖZER'in Sorusu

Belediyelerde çalışan 4/B statüsündeki personellere sosyal denge tazminatı ödenir mi?

Cevap:

Belediyelerde 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49 uncu maddesine göre (4/B statüsünde) tam zamanlı olarak çalıştırılan sözleşmeli personele, sosyal denge tazminatı ödenmesi mümkündür.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu, bu Yasa kapsamında yer alan kurum ve kuruluşlarının kadro veya pozisyonlarında çalışanlardan söz etmiş, ancak bu idarelerde sosyal denge tazminatı ödenmesi belli koşullara bağlanmıştır.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ise, bu idarelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceğini açıkça belirtmiştir. İçişleri Bakanlığının görüş istemi üzerine Devlet Personel Başkanlığı'na verilen 6.8.2012 tarihli ve B.13.1.DPB.0.15.450.01.00/12282 sayılı cevabi yazısında; "4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 3 üncü maddesinde; Kamu görevlisi, "... Bu Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların kadro veya pozisyonlarında istihdam edilenlerden işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlilerini ifade eder." şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca Kanunun 32 nci maddesinde, "27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir. Bu sözleşme bu Kanunun uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmaz ve bu kapsamda Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulamaz.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 15 inci maddesinde "Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir. Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanunda öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenir." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen hükümler çerçevesinde, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen ve 4688 sayılı Kanun hükümleri uyarınca kamu görevlisi kapsamına giren ve işçi statüsü dışındaki kadrolu ve sözleşmeli personelin tamamının sosyal denge tazminatından yararlanabileceği mütalaa edilmektedir." değerlendirmesine yer verilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere, belediyelerde çalışan sözleşmeli personelin sosyal denge tazminatından yararlanabileceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.07.2016 - 31.12.2016 Dönemi TL.	01.01.2017 - 30.06.2017 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,093259	0,096058
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,4598	1,503595
İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zam- larının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı	0,029574	0,030462
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	885,96	912,55

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389.-010-.06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi

DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.07.2016- 31.12.2016 Dönemi TL.	01.01.2017- 30.06.2017 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		199,01	204,98
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	46,62	48,02
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	23,31	24,01
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	885,96	912,55
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	1.771,92	1.825,10

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 03/01/2017 tarih ve 27998389.-010.-06.02-66 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	6.470,76
	72.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	6.943,07
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	7.673,35
	82.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	7.903,65
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	9.538,53
	102.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	9.824,81
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	10.934,41
	117.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	11.265,68
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	12.802,59
	137.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	13.186,84
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	14.667,77
	157.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	15.108,00
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	17.931,84
	192.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	18.470,03
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.07.2016-31.12.2016	0,093259	21.662,20
	232.280	01.01.2017-30.06.2017	0,096058	22.312,35
Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 9.824,81 dir.				

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2017 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2016- 31.12.2016 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	74,89	77,15
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	85,25	87,82
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	105,98	109,16
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	121,49	125,17
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	142,25	146,52
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	162,97	167,87
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	199,24	205,22
2.000.001'den fazla olan beldelerde	240,24	247,92

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2017 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2016- 31/12/2016 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/01/2017- 30/06/2017 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde	326,40	336,20
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde	419,66	432,26
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde	559,55	576,35
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise	699,44	720,44
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.119,10	1.152,70

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2016-31/12/2016	Dönemi 01/01/2017-30/06/2017
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,096058)	561,97	578,65
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,096058)	207,59	213,83
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 24. Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.		

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2017 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2016-31/12/2016	Dönemi 01/01/2017-30/01/2017
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,096058)	1.305,62	1.344,81
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,096058)	1.119,10	1.152,70
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 28. maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.		

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:296 - 27.12.2016 tarih ve 29931 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2017 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
13.000 TL'ye kadar	15%
30.000 TL'nin 13.000 TL'si için 1.950 TL, fazlası	20%
70.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'nin 30.000 TL'si için 5.350 TL), fazlası	27%
70.000 TL'den fazlasının 69.000 TL'si için 16.150 TL, (ücret gelirlerinde 110.000 TL'den fazlasının 110.000 TL'si için 26.970 TL), fazlası	35%

ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2016 - 31.12.2016 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%14)	230,58	248,85
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	16,47	17,78
Gelir vergisi (%15)	86,46	93,32
Asgari Geçim İndirimi	123,53	133,31
Damga Vergisi (%07,59)	12,50	13,49
Kesintiler Toplamı	346,01	373,44
Net Asgari Ücret	1.300,99	1.404,06
İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)		
Asgari Ücret	1.647,00	1.777,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	255,29	275,51
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	32,94	35,55
İşverene Toplam Maliyet	1.935,23	2.088,56

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (133,31) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (i) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2017 YILI ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	133,31		
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	159,97	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	133,31
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	179,97	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	153,30
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	199,96	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	173,30
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	199,96
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	226,63	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	213,30

1 <http://www.csbg.gov.tr/csbgPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAATLER KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2017-31/12/2017)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	227 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	109 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	109 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.327-11.658 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	109 TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	109 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	227-1.155 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	109 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	109 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	109 TL

SIRA	KA- NUN MAD- DESİ	KABAHAHATIN		CEZAYI VERE- CEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	36 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.155-11.658 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	109 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiy	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	227-11.658 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiy	Belediye Zabıtası	109 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KA-NUN MAD-DESİ	KABAHAHATİN		CEZAYI VERECEK	2017 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiyne	Belediye Zabıtası	575 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	227-6.989 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirlilik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	227 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	227 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	456-9.186 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	227 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	227 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye encümenine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanunun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanunun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanunun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanunun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplansa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetiçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı derece kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asil-de aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atana-bilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıldan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıldan Fazla 15 Yıldan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıldan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıldan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

5510 SAYILI KANUNDAKİ BAZI PARA CEZALARI

İŞE BAŞLAMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sigortalı işe giriş bildirgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler hakkında, her bir sigortalı için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan tespitlerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde,	
- İlk tespit her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
- 1 yıl içinde ikinci kez tespitinde her bir sigortalı için aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50

İŞYERİ TESCİLİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İşyeri bildirgesini yasal süresinde Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyen kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
--	----------

PRİM VE HİZMET BELGESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Aylık prim ve hizmet belgesini süresinde ve Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenen şekil ve usulde vermeyenlere her bir fiil için; aylık asgari ücretin 2 katını geçmemek üzere,	
- Belgenin asıl olması halinde, belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/5'i tutarında	355,50
- Belgenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/8'i tutarında	222,18
- Ek belgenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Sosyal Güvenlik Kurumunca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
- Belgenin mahkeme kararı, Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığına, işverence düzenlenip düzenlenmediğine bakılmaksızın, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00

İŞYERİ KAYITLARININ İBRAZİ VE GEÇERSİZLİĞİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İşyeri defter, kayıt ve belgelerinin Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol memurlarınca incelenmek üzere Sosyal Güvenlik Kurumunca yapılan yazılı ihtar rağmen 15 gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak ibraz edilmemesi halinde, kamu idarelerine: aylık asgari ücretin 3 katı tutarında	5.332,50
Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, defter kayıtlarının geçersiz sayılması halinde, geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için: asgari ücretin 3 katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
Geçersiz sayılan her bir ücret tediye bordosu için aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75

ASGARİ İŞÇİLİK UYGULAMASINA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Asgari işçilik uygulaması ile ilgili olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç 1 ay içinde vermeyen kamu idarelerine aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
---	----------

İHALELİ İŞLERE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

İhale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini süresi içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine, aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
--	----------

SİGORTASIZ ÇALIŞANLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sosyal Güvenlik Kurumunca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol edip, sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen kamu idarelerine sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
---	--------

RUHSATLARA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, süresinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeyen valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında	1.777,50
--	----------

SGK DENETİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının 5510 sayılı Kanundan doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında görevlerini yapmasına engel olan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
---	----------

Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin 10 katı tutarında	17.775,00
---	-----------

5510 SAYILI KANUNUN 100'ÜNCÜ MADDESİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

Kamu idarelerinden, 5510 sayılı Kanunun 100'üncü maddesi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından istenen bilgi ve belgeleri;

- Belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyenler hakkında, aylık asgari ücretin 5 katı tutarında	8.887,50
--	----------

- Geç verenler hakkında, aylık asgari ücretin 2 katı tutarında	3.555,00
--	----------

Geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinde 5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesine istinaden Sosyal Güvenlik Kurumunca işverenlerden istenilen bildirimlerin;

- Belirlenen süre içerisinde ve elektronik ortamda yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/10'u tutarında	177,75
---	--------

- Hiç yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin 1/2 'si tutarında	888,75
---	--------

5510 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinin altıncı fıkrasına göre genel sağlık sigortalılarının bakmakla yükümlü oldukları kişilere ait bilgi girişlerini süresinde yapmayanlar ile bakmakla yükümlü olunan kişi olmayanlara ait bilgi girişi yapanlara aylık asgari ücretin 1/2'si tutarında	888,75
--	--------

İŞTEN AYRILMAYA BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

<p>Şıgortalılığı sona erenlere ilişkin bildirimini sũresi içinde ya da Sosyal Gũvenlik Kurumunca belirlenen Şekle ve usule uygun olarak yapmayanlar veya Sosyal Gũvenlik Kurumunca internet, elektronik veya benzeri ortamda gũndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda gũndermeyenler hakkında, bir takvim ayında işlenen bu fiillerden dolayđ tutmakla yũkũmlũ bulunulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla her bir sigortalđ için asgari ũcretin 1/10'ũ tutarında</p>	177,75
--	--------

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞININ BİLDİRİMİNE BAĞLI İDARİ PARA CEZASI

<p>İŞ kazasının en geç kazadan sonraki 3 iŐgũnũ içinde, meslek hastalığının ũđrenildiđi tarihten itibaren 3 iş gũnũ içinde Sosyal Gũvenlik Kurumuna bildirilmemesi</p>	2.702,69
--	----------

394 SAYILI HAFTA TATİLİ KANUNA GũRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
				1

6301 SAYILI ŐĐLE DİNLENMESİ HAKKINDA KANUNUNA GũRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA NO	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
				1

TAHSİLDARLARIN ũZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2017-31.12.2017)

Kanuni Dayanağı	Nũfusu	Tutarđ
Belediye Tahsilat Yũnetmeliđi 10. Madde, 5018 sayılı Kanun 35.mad., Geçici mad. 9, 6767 s. Bũe Kanunu (İ)Cetveli	10.000' e kadar olan belediyeler	2.600,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.200,00

YURTİÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	48.25
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	45.00
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	42.25
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	37.25
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	36.25

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazide Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

- a) Kadro derecesi 1-4 olanlar 14.75
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar 14.25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,83 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanununun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 1,93 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu en ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 244 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 262 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 290 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 327 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 390 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 453 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için 430,40 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için 602 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarınının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

**3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK
İDARİ PARA CEZALARI
(01/01/2017-31/12/2017 TARİHLERİ ARASI)**

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **820,62 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	4.92
		B	8.20
	II.	A	13.12
		B	18.04
	III	A	29.53
		B	32.82
	IV	A	37.74
		B	41.02
		C	50.87
	V	A	62.36
		B	75.49
		C	85.33
D		103.39	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış ol-makla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vadedi sözleşmeleri yapılması	3.282,49
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.282,49
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.282,49
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.282,49
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.282,49
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	16.390,78

3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.282,49
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 446,69 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	492,34
<p>Önemli Not:</p> <p>- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak uygulanır.</p> <p>- Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.</p> <p>- Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.</p> <p>- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,</p> <p>1) üyesi buldukları meslek odasına</p> <p>2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.</p> <p>Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 3.282,49- bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 6.564,99-Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 9.847,51-Türk Lirası idari para cezası verilir.</p> <p>Diğer taraftan ;</p> <p>a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl,</p> <p>b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl,</p> <p>c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirmesi yapılan hallerde bir yıl,</p> <p>süreyle Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.</p>		

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2017 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2017 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.289-2.590 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.289-2.590TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010 YILI	805	1.612	%7,7
2011 YILI	866 TL	1.736TL	%10,26
2012 YILI	954 TL	1.914TL	%7,8
2013 YILI	1.028TL	2.063	%3,93
2014 YILI	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015 YILI	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017 YILINDA UYGULANACAK MİKTAR	1.289 TL	2.590 TL	

2016 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'nca 10 Kasım 2015 tarihli ve 29528 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 457 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen % 5,58 (beş virgül elli sekiz) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.300
	2-İlçelerde	675
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	14.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	32.000
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	68.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	6.550
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	27.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	931.400
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	372.700
	o) Yatırım izinde ve Başkanlıkları için kullanılmak üzere	3.900
40	4	24.250
79	a) Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan,	16.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	16
5502 Sayılı Kanununun 7 nci maddesinin	i) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	440
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	231.800
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	115.250

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	634.200
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	1.902,600
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	1.902,600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	69.300
b- Diğer İlçelerde	34.500
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	418.500
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	209.400
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	151.800
d) Diğer İlçelerde	113.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkra Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traji göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkra uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi :Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek (İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı)	18.404-TL
5	99/a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	146-TL
7	99/a	Geçici iş ilişkisi hükümlerine aykırı davranılan her işçi için	146 -TL
8	99/b	İş Sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek (her bir işçi için)	146 -TL
14	99/b	Çağrı üzerine çalışma usulüne ilişkin hükümlere uyulmayan her işçi için	146 -TL
28	99/c	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi Vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak (Bu durumdaki her bir işçi için)	146-TL
29	100	Toplu işten çıkarma hükümlerine aykırı davranarak işten çıkarılan her bir işçi için (toplu işçi çıkarma)	607-TL
30	101	Engelli ve eski hükümlü çalıştırması gerektiği halde çalıştırmayan (Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için)	2,30-TL
32	102/a	Ücret ile Kanundan veya TİS'den veya iş sözleşmesinden doğan ücretin kasten ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde her işçi ve her ay için	167-TL
32	102/a	Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödenmemesi (halinde her işçi ve her ay için)	167 -TL
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	607-TL
38	102/b	Yasaya aykırı olarak ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	607-TL
39	102/a	Asgari ücret ödenmeyen veya eksik ödenen-her işçi ve her ay için	167-TL
41	102/c	Fazla çalışma ücreti ödenmeyen, hak ettiği serbest zamanı altı ay içinde kullandırılmayan, onayı alınmadan fazla çalıştırılan her bir işçi için	296 -TL
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek, -Bu durumdaki her işçi için	607-TL
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak-Bu durumdaki her işçi için	607-TL
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak-Bu durumdaki her işçi için	1622-TL
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	1622-TL
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	1622-TL

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2017-31/12/2017

69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	1622-TL
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yasağına aykırı davranmak	1622-TL
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yasağına uymamak	1622-TL
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	1622-TL
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	1622-TL
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	1622-TL
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	1622-TL
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	14.723-TL
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulmuş işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	14.723-TL
107/2	107/2	İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	14.723-TL

Not:

-5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2000
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.000-200.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	200.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	24
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	90.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	170.000
	- Satış tutarı	230.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	90.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	170.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	900
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,40
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	900
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	11
	- Diğer vergilerde	21
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	130
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	80
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	40
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	19
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	11
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	70
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	40
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	19
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	11
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	2,80	
	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	210

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2017 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	110.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	210
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	11.000
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	110.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	210
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	260
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	800
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	160.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.100
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	800	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	1,80
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	350
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.100.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	50.000

**GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI
2017 YILI(*)**

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	3.900 TL
--	----------

**HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN
YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İL-
İŞKİN İSTİSNA TUTARI (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	14.00 TL
--	----------

**BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA
BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2017 YILI) (*)**

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	6.500 TL
-Diğer yerlerde	4.300 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:296 27 Aralık 2016 tarih ve 29931 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	900
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	470
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	210

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26
2010	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:401)	%7,7

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YÖNETİM MUHASEBE YÖNETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.500
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	850
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	2.300
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	15.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	8.500
2. Kaybedilen alınırlar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alınırlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	850
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	2.800
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	9.000
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtlann Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.500

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarında devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	2.800
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.000
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	15.000
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	55.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	4.250
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	21.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.300
1.2. Diğer İlçelerde	675
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	68.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	6.550
13. Yatırım izleme Koordinasyon Başkanlıklarının harcamaları için	3.600
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.300
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2017 tarih ve 29947 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16.020
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	16,00
6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibarıyla uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/12017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (31.12.2016 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	39.362.920,-
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	39.362.920,-
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	39.362.920,-
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	39.362.920,-
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	117.120,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	234.251,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	117.120-234.251,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	234.251-1.952.189,-
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	234.251-1.789.213,-
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	1.952.189-39.362.920,-
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	58.555,-
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	19.507,-
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	8.980.120,-
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	195.205,-
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	390.425,-
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	216.681,-
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatırımları Bedel	618.044-TL'ye kadar		3.707,-
	618.044-TL'den		7.415,-
	2.472.180-TL'ye kadar		11.123,-
	2.472.180-TL'den		11.123,-
	18.541.351-TL'ye kadar		14.832,-
	18.541.351-TL ve üzeri		14.832,-

21 Ocak 2017 CUMARTESİ günlü ve 29955 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Tebliği (Tebliğ No:2017/1) 1/2/2017-31/01/2018 tarihleri arasında uygulanacaktır.